

Osain puolest, Hänen Personans, Vuondoin, Wircoins, Sää-
 rns, Kärsimisen, Cuolemans, Mönousemisen, Fairvaseen
 Astumisen, ja Hän oikialla kädellä Jumisen ja myös Samans
 puolest. Jaa, tähän yhteen jorewat ne muutkin meidän Nutudem
 Perusturet, nimittäin, Hän armahava Raakaus, joca tapah-
 dui sulasa päällecäannosa Jesuren Libaan tulemisen ja So-
 winnen päälle; niin myös Pohän Hengen Engolukewa ja wai-
 cuttawa Armo, joca eiecki Jesurela ja Hänen Ansions tähden
 ja cautta tapahru. Niin että Jesus täsä on Kestus ja se oikia
 Kulmakivi meidän Nutudem ja Christillishydem Perusturexi, jonga
 päälle coco Seuracunnan Rakennus perustetan, raketan ja sija-
 hen sowitzetan. Sillä ilman Jesusta ei olis yhtän Rakennusta
 tullut, eikä Jumata tainnut tätä rakennusta eteens otta muutoin
 kuin sen ihmellisen Neuron piteen cautta. Hänen Poicans Jh-
 miseri tulemisessa ja Sowittamisessa.

Ja niin siis, Costa me tunnem ja tunnustam, että
 Christus on Perustus, niin meidän pitää se ymmärtämän coco
 Christuresta, eli coco Hänen Personastans, niin muodoim kuin
 hän on Jumata ja Ihminen. Niin kuin Jumata on hän
 ilman sitä caiekin cappaiden Perustus, se oikia Perustus, josa
 eiecki owat, ja jonga cautta caieki tehdyt owat. Waan
 niin kuin Jumata ja Ihminen, eli Sana Libaxi tullut, on
 hän Uscowaitten ja caiekin Nutuax tulewain Perustus, paizi
 jota ei ole yhtän Niinee josa me Nutuaxi tulisim.

177
 Col. 1: 17.
 Joh. 1: 3

Act. 4: 12.

Waan wield, jos Jesus Christus pitää olemän meidän
 Perusturem, niin meidän pitää caheleman Händä Hänen mo-
 kennisa Säädyisäns: Ensin, Hänen Allendamisen Sää-
 dysä, niin muodoim kuin hän siinä, Omasa Personasans näky-
 wäisellä muodolla harjoitti meille hywäri ja Nutudexi Hänen
 Wircojans joihin hän woideldu oli, nimittäin, tähdellisessä Cuuli-
 aisuuden, Kärsimisessä ja Cuolemisessä meidän Syndeim edest,
 jolla hän Nutudem ja Armon jällens ansai; Siinä hän myös
 Omasa Personasans Opetti ja ilmoitti meille caiken Jumalan
 Neuron ja Tahdon meidän Nutudestam, ja sillä sekä wahwisti
 sen wanhan Testamendin: Prophetallisen Raamatur, että Uu-
 den Testamendin: Apostollillisen Opim, ja niin caikin muodoim

B b b b b z

afst

asetti ja osotti igens Perusturexi meidän Aututeem ja Christillis-
 syteem. Toiseri taas, Hänen Mendämisens Säädytä, Hän
 saattoi meidän ike osallisuteen ja nautikemiseen caikista niistä hy-
 wyryistä ja tawaroista kuin hän meille ansainnut ja toimittanut
 oli. Nämät molemmat Säädyt, taidamme me käsittä eri ni-
 men alla, sen Edellisen Kärsimisen, Tuoleman ja Kristin nimen
 alla: Sen Jälkimmäisen taas, Ylösnousemisen, Elämän ja
 Christuren Cunnian nimen alla. Josta siis seura, että ne mo-
 lemmat ovat Pää-Uscon cappalet meidän Christillisyydesän,
 Christuren Kärsiminen ja Tuolema, niin myös Hänen Ylös-
 nousemisens, joisa caikki ne muutkin Uscon cappalet yhteen tu-
 lewat. Jongatähden myös ne suurimmat Tuhlat ovat, sekä
 Christuren Pinnan aica, että Ylösnousemisen Tuhla, joita mei-
 dän siis sitä hartammasti wiettämän pitä. Ja niin kuin tämä
 P. Ewangeliumi taas anda tisan meille tätä Jesusta cakella,
 niin kuin coco Pyhän Raamatun Keskua, Ydindä ja Sisälle
 pitoo, jonga päälle coco meidän Autudem ja Christillisyydem pe-
 rusta igens; niin Pyytäkäm Urmoo tähän pyhään turkistele-
 miseen Jesuren omalla Ruourella, sydämmest sanoden: Istä
 meidän etc.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta meille P. Lucas

Lug. 24. v. 36.

LOsca he näitä puhuit, seisoi ike Jesus heia
 dän kestellängs ja sanoi heille: Rauha ol-
 con teille. 37. Niin he hämmästött, ja pel-
 käisit, ja luulit hengen nälewängs. 38. Ja
 hän sanoi heille: Mitä te pelkätte? Ja mixi sen-
 callattet ajaturet tulewat teidän sydämmihin? 39.
 Cakocat minun käsiani ja jalcojani, että minä ike
 olen, ruwetcat minuun, ja cakocat: Sillä ei
 hengellä ole libaa eikä luita, niin kuin te näettä
 mi

minulla olewan. 40. Ja kuin hän näimät sanonut oli, esotti hän heille kätens ja jalkans. 41. Mutta koska ei he wieläkään useoneet, ilon tähden, waan ihmettelit, sanoi hän heille: Ongo teillä tässä mitään syötävättä? 42. Ja he panit hänen eteensä cap-palen paistettua Calaa, ja vähän Kimalaisen Hunajata. 43. Ja hän otti sen ja söi heidän nähdens. 44. Nijn hän sanoi heille: Näimät owat ne sanat, kuin minä puhuin teille koska minä wielä teidän cansanne olin: Sillä caieki pitä tähdettämän, mitä kirjottettu on minusta Moseren Lais, Prophetais ja Psalmeis. 45. Silloin hän awais heidän ymmärryksen, Kirjoiturgia ymmärtämän. 46. Ja sanoi heille: Nijn on kirjottettu, ja näin tuli Christuren kärsiä, ja ylösnosta euoluista colmandena Päiwänä. 47. Ja että Hänen Nimeens piti varannusta sarnattaman, ja syndein anderi andamusta, caieki Cansois, ruweten Jerusalemissä.

Olis meillä tässä kerralla kyllä syys cans puhua, siitä Rauhassta, jonga JESUS jaoi Opetus lapsillens, waan njin kuin me siitä asiasta cuulem lawiald Tulewanna Sunnuntaina; njin me nyt syys tahdom tulkistella HERran Nimeen:

Coco sen Ewangeliomillisen P. Raamatun / Ndindä ja Sisälle pitoo / kuin on JESUS Christus, meidän totisexi Nutterem, sekä Perusturen / Tawarain / ja wälicappalden pnolesta.

O HERra Auta, ja siuna meitä. Amen!

Se Pyhä
Raamat-
in.

v. 44.

WE sanoimme, että JESUS Kristus, on coco sen E-
wangellumillisen Raamatun Yhin ja Sisälle pito
meidän Autuderem, tästä me siis, Ensin, merkit-
zem siitä Pyhästä Raamatusta, että se erinomai-
sesti sisällänns pitää JESUksen / ja ne assiat cuin Häneneen tu-
lerwat meille autuderi. Tästä sano ihe JESUS Ewangeliumis ;
Eteläi pitä täytettämän / mitä kirjoitettu on Minusta,
Mosexen Laus / Prophetais ja Psalmeis. Jolla hän niin
Ymmärtä, sen Pyhän Raamatun, josa Pää-
siäis asiallisesti se
Tieto ja Oppi JESuksesta meille eteen asetetan.

On kirjoi-
tettu.

Akt. 17: 23.

Eph. 4: 18.

Tästä Raamatusta nyt JESUS sano, että se on Air-
soitettu. Sitte cuin ihminen sen julman Langemuren kautta,
pois tuhlais ja cadotti caiken sen Hywyden cuin Jumala hänel-
le niin täydellisellä mitasa cansa luonut ja suonut oli, sekä Sie-
lun että Ruumin puolesta ; niin ettei hän enämbi ihestäns tain-
nut eikä tahtonut tietä ja tuta Jumalatans eikä Hänen Tah-
toons, ei myöskän palwella händä niin cuin sitä oikiata HEN-
raans ja Luojaans ; sillä Hänen ymmärtäyksen oli pimitetty, ja
hän oli coconans pois wieroitettu siitä elämästä, joca Jumalasta
on, Hänen tyhmydens kautta joca hänesä on, ja Hänen sy-
dämmens sokeruden kautta. Niin se suuri Ihmisten Kacastaja
Jumala, Armaharwaisesta rackaudesta Hänen luotuis tygö, ei
tainnut caurwan pitä ihens salattuna siinä wiheliäisellä Adami-
da ja hänen Suocunnaldans, waan rupeis cohta jäl lens il-
moittaman ihens ihmisten lapsille yhdellä ja toisella tarwalla, ja
osottaman heille Tietä sen cadotetun Autuden löytämiseen jäl-
lens. Ja caickein ensist Hän ilman wälicappaleita ilmoitti ihens
Adamille, Puhutteli händä ikänäns cuin Suu-Sanalla, ja an-
doi hänelle sen ensimmäisen ihanan Ewangeliumin, siitä Sin-
natusta walmon Siemenestä jonga witi ricki polkeman fär-
men pään ; josa niin Jumalan Poikal JESUS cohta atusta ihe
Jumalalda lassettin sekä sen nyt mailmalle ilmoitettawan Raa-
matun Pää- sisällepidoxi ja Ytimeri, että myösk ihmisten Autu-
den Perustuxeri ja Juureri. Tämän Autuallisen Hänen ihens
ja Pyhän Tahtons ilmoittamisen cansa, se racas Jumala sitte
päälle piti, ja niiden ensimmäisten ilmoitustens seasa myösk päälle
pani

Gen. 3: 15.

pani erinomaisen palvelurens muodon Ubreisa / josa jo ennen Weden paisumista se Tulewa Mesias ja JEsus piti ensi-mailmalle eteen asetettaman ja alati muistutettaman, niin kuin caicein Ilmoitusten Ydin, ja ihmisten Autuden Perustus. Jota Yhdä Ilmoitustans se hyvä Jumala sitte kertoi Est: Iffille, Abrahamille, Isachille ja Jacobille, ja aina sitte polwi polwelba edespäin, ja aina siinä yhdesä ja tasaisesa päällecaannosa ja sowitzamisesa sen tulewan Mesiaaren ja JEsuren päälle. Ja tätä ilman walicappaleita tehtyä Ilmoitustans Jumala piti aina sihen asti, kuin hän Prophetat ylösberätti ja lähetti, Tahtoons ihmisille ilmoittaman, ja niistä Mesiaaresta annetuia Lupauria wahwistaman ja selittämän. Waan sitte, cosca sekä ihmiset tulit lyhy-ikäisemmäri, että myös mailman wieckaus ja pahuus aina caswoi ja suuremmari tuli, niin ettei he enämbi sitä jo niin hariandunutta Suu-puhetta cuusllet ja muistosa pitänet, niin Jumalan pohjatoim Wiisus löysi sen neuwon tarpeelliseri, ja hyödylliseri, että hän andoi Hänen Tahtons ja caicein ennusturet Pojastans ja Mesiaaresta ylöskirjoitta ijancaiceiseri mailman tiedori ja ojemmureri. Johon Moses ensin alun teki jo yli cari tuhatta vuotta jälken Langemuren. Ja niin kuin ihmiset ennen wedenpaisumista, joca tapahdui yli cuusitoista kymmendä Sata vuotta jälken Langemuren, elit sangen cauman, Cuusi, seikemän, cahderan, ja yhderän sata vuotta; niin taisit he cans sen pitkän iän alla sitä keriwämmästi mies mieheda ulostewittä, ja lapsiins, ja lastens lapsiin istuta ne suulla annetut tiedot ja ilmoituret Mesiaaresta, niin että niin kuin, esimerkieri, Adami eli Mathusalemin cansa wiela carisataneljä kymmendä ja colme vuotta, Sem taas Neachin Poica eli Mathusalemin cansa Yhderän kymmendä ja cahderan vuotta, Jacob taas Semin cansa wiisitoista kymmendä vuotta, joista sitte Jacobin Poica Lewi ainoastans Neljä kymmendä vuotta ennen Mosesta cuoli; niin taissi siis Moseskin wiela cansa käymistä pitä monen cansa jotca caicein ne ensimmäisen mailman asiat ise olit Lewin suusta cuullet, niin että Moses toissi cuudennesta Suusta ja polwesta saada tiedon aina Adamista asti. Mutta cosca sitte, niin kuin me jo cuulim, sekä ihmisten lyhyen iän, että myös mailman caswawan pahuden tähden, jaa, wiela ihmisten pahouden tähden, se Suu-ilmoitus tuli unho-

Mosereiba
ja Prophe-
tailla ja
Apostoleilla

dettawammari, ja uhrin Vacanain osottelemisen ja epäjumalallisen wäärin käyttämisen kautta tulit halwari ja ulos oikiasta tarcoituyestans, niin Jumala todella rupeis andaman Kirjoituyijn käsittä caiken Hänen Tahtons, Ennusturet Mesiaaresta, ja coco Hänen oikian Palweluyens muodon, cuitengin niin, että ennen Jesuren Tulemistä piti paljon eteen asetettaman ihmislle Esimalausten ja curwausten alla, coco Wanhan Testamendin ajan läpi liki neljätohatta vuotta, waan sitte cuin Jesus jo Lihaan tullut oli, ilman esimalauritta, kirkaasa eteen asetuyesa ja näösfä. Tämän Kirjoituyen muodon, Jumala nyt lopun puoleen mailmaa on corgottanut Pränctämisen muotoon, joca on suurempi lahja cuin me taidam oikein arvata, ja sunattu wällicappale Jumalan Sanan uloslewittämiseri, niin cuin meriweden. Esa. 11: 9. Mitä siis wanhan Testamendin Kirjoitetuun Sanaan ja Raamattuun tule, niin sen Totudesta ja wäpittömydestä ej nykwisettän Judalaiset epäile waicka he owat sen jo tulleen Mesiaaren suurimmat wihamiehet ja woiskielbäjät, waan pitawät sen Raamatun cuin he esi isidäns saanet owat suuresta arwosa ja uscosa, ja odottawat sitä wielä tulewata Mesiaasta, heidän pimedyesäns. Waan mitä taas sen Uuden Testamendin Kirjoitettuun Raamattuun tule, niin sen täydehshys, corkeus, pnhys ja ylönluennollinen yhten spitwaisuus caickein Wanhan Testamendin Kirjoitusten cansa, todista yhdäs kyllä omasta Totudestans, ja owat meillä wahwat merkit sikhän, josta me kyllä mualla tässä kirjasa pubunet olem.

Vid. etjam
Dom. 4 post
Eph.

Eunn. 5.
Paastos.
ja Seka
gestima.

Joh. 1: 17.

Coco Wanhan Testamendin Raamatun nyt ihe Jesus tässä jaccä Colmeen Osaan: Moseren Lain / Propheetaihin / ja Psalmeihin. Joca ej ole wähä Todistus ja wahwistus Wanhan Testamendin Raamatun Totudesta ja ulortuwaishudesta meidän Nutudem tietoon. Moseren Lain eli Lain cansa jonga Jumala Moseren kautta ulos andoi, tässä ymmärretän, ej ainoastans se laki joca seisoo Käskyhä ja Kielloisa, cuin Jumala andoi Hänen Cansallens, waan tässä ymmärretän caicki Moseren Kirjat, josa Lain siwusa coco Jumalan Halituyen Historia Luomisest Moseren aicaan asti, käsitetty on, niitten ibanain siihen sisällesuljettuun Ennustusten cansa Christuresta, niin myös Hänen esimalaustens cansa Ureisa ja Saeramendeisä ja muisa. Josa en me niin taida ulos sul-

kea Lafia ja sen Andoo Sinain vuorella kaikista päälleokas-
nosta Mesiaaren ja Christuksen päälle, josta asiasta me mualla tä-
sä kirjassa kyllä puhunut olem, niija muodoin kuin Lain virca on
että osotta meille meidän Synodin ja Sairaudem, ja niijn seu-
ravaisesti Läkärin tarpellisuden, josta tule yri johdatus myös
iise Läkärin Jesuksen egimiseen, joca iise on Lain andanut, sen
kirouksen meidän edestäm ulos seisonut, ja myös on meidän duo-
marin wijmeisnä Väitvä.

Gal. 3: 24.
Rom. 10: 4.

Prophetain cansa, taas ymmärretän, caieki ne muut
Historialliset ja Ennustavaiset Raamatun Kirjat, joca caieki
Prophetallisesa Hengesä kirjoitetut ovat. Psalmein cansa
myös ymmärretän ei ainoastans coco Psalitari, waan myös ne
muut Opetus-kirjat, joca Judalaissida ei erinomaisesti ollet lue-
tut Prophetain Nimen alla. Jesus täsä itman epäilemätä so-
witta igens Judalaisten tavallisuuden jälken, joca jaoit coco
Wanhan Testamendin Raamatun sencollaiseen colmentaiseen
Järjestyreen kuin täsäfin löyty. Waieka toissinans taas coco
Raamattu ulosmerkittän ainoastans Moseren ja Prophetain ni-
men alla, johon Psalmit ja muut sisälle suljetut ovat.

Dom. 4.
post Epist.

Luc. 24: 27.

Mitä nyt tämän Pyhän Raamatun Omaisuxin tule,
niin me sen tiedän, että Se on Täydellinen, johon on täy-
dellisesti käsitetty caieki mitä meidän Aututeem tarwitan, opetu-
peri, nuhteeri, varannureri, curitureri, ja Lohdutureri: Se on
Selwä ja selkiä igesäns joca taita anda Hänen lukiollens
selwät ja näkewät sielun sielmät ja käsityser: Se on woimal-
linen, sydämmet ylös lieuttaman ja Pyhän Hengen wai-
cutusten alle johdattaman; jota meidän sen syyn tähden pitä
wiriästi lukeman, cuuleman, ja seuraman. Waan cuitengin,
jos tämän Raamatun pitä tuleman meille eiein hywäri, niijn
meidän Ymmärrysem pitä awattaman sitä ymmärtämän ja oi-
kein käsittämän, niijn kuin Ewangeliumis seiso; Silloin hän
awais heidän ymmärryrens Kirjoituxia ymmärtämän.
Sillä Raamattu tosin igesäns on walkeus ja fireas walo, waan
että sen ymmärrys pitä annettaman ja awattaman meille, se on
meidän puutoyem meidän puoleldam meidän luonnollisesta ym-
märtämättömydestäm, niijn kuin Opetus lapsillakin usiasti oli,

2 Tim. 3: 15.
16. 17.Rom. 15: 4.
Pl. 19: 8. 9.

Pl. 119: 105.

2 Pet. 1: 19.
1 Pet. 1: 23.

Hebr. 4: 12.

13.
Joh. 5: 39.

2 Tim. 3: 15.

v. 45.

ettei he Christuren puheita Raamatust ymmärtäneet, johon eans tuli se endinen saatu luulo, että Christuren piti maailmasta wacundaa rakendaman, ja sentähden ej taitaman cuolla. **Joh. 12: 34.** Eä hän ymmärryren awamiseen siis tule se, että JESUS Hengens cautta sisällisessi waicutta sielusa, ja anda oikian käsitören ihe asioista jotca Raamatun Sanat sisälläns pitawät, ja tucabutta pois ne edelä saadut wäärät luulot ja esteet mielestä, että caice ki asiat heidän totisessa näönsäns ja olennosans ilmanduwat Ymmärryren silmille. **Waan nyt.**

Jonga Si-
sälle pito
ja Ydin on
JESUS
Christus.
v. 46.

Toisexi, me merikem, ihe sen Pyhän Raamatun Sisälle pitoo ja Ydindä. Tästä seisoo Ewangeliumis: Uijn on kirjoitettu, ja näin tuli Christuren kärsiä, ja Nöds nostta cuolluista colmandena päivänä. Ja että Hänen Nimeens piti Parannusta saarnattaman, ja Syndein anderi andamusta. Cosca nyt tästä caieki ne suuret toimitukset, Kärsiminen, Nödsnouseminen, Parannuren Saarna Syndein anderi andaminen, Christuresta mainitan ja Hänen Nimeellens tygöluetan, niin seura sitä se, että Christus siis on coco Raamatun Pää. Sisälle pito, Ydin ja Restus. Ensin, Hänen Personans puolesta, joca on Christus, eli Messias, niin cuin se sama josa Jumala igens ihmisille on tahtonut ilmoitta, ja Hänen cauttans heitä tygöns jällens johdatta, jonga päälle nyt piti täytettämän caieki se, mitä Moseren Lais, Prophetais ja Psalmeis hänestä kirjoitettu oli, niin että Hänen piti Kärsimän, Nödsnouseman, ja niin edes väin. Josta niin on selwä, että JESUS Christus on Uuden Testamendin Pää. Sisälle pito, Uscen alcaija ja päättäjä, niin muodoin cuin caieki nämät Kirjoitukset wasta Udes Testamendis owat Hänen päällens täytetyri tulleet. Jonga päälle myös coco Wanhan Testamendin Raamatun, Ennusturillans, Lupaurillans, Uhreillans ja Esimä laurillans cocottanut ja tarcoittanut on, niin cuin yhdesä siteesä ja ihmellisessä järjestyressä, niin että caieki Prophetat heidän angarimbaingin nuhtelus ja rangastus Saarnains siwusa aina owat sisälle wetänet ne ihanat ennustukset tästä Messiaresta, ja Christuresta, eikä yhtän Kirja lönydy josa ej taida tämä Christus löyttä cosca ne oifiialla ymmärryrellä luetan ja tutkitan; niin cuin ej myöskän caieki ne muut opit hywistä aruista ehkä cuinga ihanat ja tar-

pelliset ne ovat, tute Ewangeliutumillisen Opin rinnalle joca on Jesuxesta Christuxesta, josa Ewangeliutumillisen edustus osotta ilmi igens yli Lain; jonga edusturen me myöds ndem Wanhan Testamandin Raamatus, ise Lain kessellä, cusa Mesias Jesus, waiceka paljon salattuna warjo: mienon alla, nim cuitengin Useon silmillä sängen Nähtävänä ja löyttävänä oli.

Pl. 51: 8.

Toiseri, tästä Christuxesta nyt erinomaisesti seiso, että Hänen piti Kärsimän / samain kirjoitusten jälken. Hänen piti Mõsnouseman / ja Hänen piti andaman Saarnata. 1. Hänen piti Kärsimän / ja niin ensiri ottaman päällens sen: callainen Luondo josa hän täiss karsia, sillä Jumaluden Luondo ej taida karsia; ja cans Hänen piti sitte siinä Luonnosa elämän, Cuuljaisuutta Isällens, õsoftaman, Hänen Tõhtons ihmisille ilmoittaman, ja sitte Kärsimän ja Cuoleman. Ja niin tämä Kärsiminen käsittä isälläns coco Hänen Mõndamisens Säädyn, josa Jesus otti Orijan muodon päällens, pois kielsi sen ihmiselliselle Luonnolle ankerun osallisuuden Jumaluden Luonnon omaisurista, johon tute Hänen Syndymisens, wõsttawät Tecons Mõneakens, häwõisyrens, ruscoigemisens, ja erinomaisesti se Sisällinen hirmuinen Kärsiminen ja Jumalan wiban ja helwetin tulisen woiman polttaminen Gerhemanes, ja wõimein Ristin Puun päällä. Nämät caieki piti Christuxen kärsimän, ja tosin ej omais, waan wierasten syndein edestä muille hywõri. Waan mizis Jesuxen niin piti kärsimän? Sillä Jumalan wanhurseautta oli wastan ricottu ja Jumala wihoitettu ihmisildä; ihmiset Jumalan järjelliset ja corkeimmat luondocappalet maerast pohjattomasa wihõisõisydes Perfelen ja helwetin kidas; josta niin Jumalan armahawaisesa Neuwon piteesä oli pääletty, että Jumalan Wõjan piti ihmisten asia päällens ottaman, ihmiseri tuleman, ja siinä ihmisõydes heitä Lunastaman. Ja niin sijs tämä sana Pitä, käsittä isälläns Jumalan Armahawaisen Armon, jolla Hän sulasta Isän armahawaisesta sydämmestä piti neuwon meidän pelasturestam, ja lähetti Woicans mailman Lunastajari. Joca nyt on se Ensimmäinen meidän Auzudem Perustus; jota cohta wastan otta ja toimeen saat ta Jumalan Wõhä Woica, Hänen Cuuljaisuudellans ja sen päälle seurawaisella Kärsimiselläns ja Cuolemalla, joca on se Toinen

Kärsimisen.

Phil. 2: 6. 7.

Rom. 8: 3.

Hebr. 2: 17.

Mat. 27: 46.

Jes.

Joca tapahdui Isän armahasta waissta Armosta.

2 Cor. 18:

19. 20.

Joh. 3: 16.

Eph. 1: 3. 4.

meidän Autudem Verustus: jolla Kärsimisellä oli se päälle-
 eakando, 1:0 että Christuren Hänen täydellisen mayons kautta
 piti Sovittaman Jumalan meille Hänen Wanhurscaudens puo-
 1 Tim. 2: 6. lest, ja niin tuleman Uurri meidän ebestäm: niin myös, 2:0
 1 Joh. 2: 2. että hän sillä olis igellens Waldaunnan, ja siinä meille Uuru-
 Eph. 5: 2. den toimittanut ja ostanut; ja vielä, 3:0 että Hän eans olis
 Hebr. 9: 14. yhden oikian esieuwan ja esimerkin meille tuonut ja jäntänyt,
 Act. 20: 28. Hänen pyhää mielidäns noudattaman ja seuraman, jotta caikki
 Tit. 2: 14. colme, tulewat Hänen sekä Ylimmäisen Pappins, että Cum-
 Phil. 2: 5. galliseen ja Prophetalliseen wircaans.
 1 Pet. 2: 21.

2. Waan vielä Jesuren piti eans Mõsnouseman,
 ja tosin niin, että Hänen eans piti sen jälken Cunnians si-
 fälle menemän, niin että tähän on kösitetty coco Hänen ylendä-
 misens jäätty, josa hän vielä Hänen Colmenlaista wircaans meil-
 le hywäri harjoitta ijancaikkisest. Sillä jos Jesuren hengelli-
 sellekin Nuumille eli uscowaisille Raamatusa heidän Kärsimisens
 yhten niwotan heidän Cunniaans menemisens cansa, cuinga paljo
 enämmin siis se Jesureen mahta sopia, joca on Verustus ja
 NE. 2 Pet. 1: Efficoinen caikkijn? Cuinga tarvellinen se oli, että Jesuren
 piti Mõsnouseman ja Cunniaans menemän, siitä lue Pääsi is
 II. Ja Mõs-
 nousemisens
 cansa.
 Päiwän Saarnasa. Näin nyt, Racket Sielut, Jesus Chris-
 tus, Hänen Personans, Kärsimisens ja mõsnousemisens cansa,
 on coco sen Pyhän Raamatun Pää- sifälle Vito, Ydin ja Kes-
 kus, ja eans Verustus meidän Uurureem ja Christillihyteen, johen
 eans tule Isän Urmahtawa Racketaus, niin cuin me jo sen cuu-
 lim.

Mitä To-
 tuuria ovat
 Ewange-
 listerit ja
 Apostolit
 halulla
 wanhas
 Raamatus
 skinet etc.

Waan cuinga corkia Totuus ja Taitwaan Salaisuus tä-
 mä on josta me nyt olem pubunet, että Jesus Christus on coco
 Wanhan ja Uuden Raamatun Sifälle pito, Ydin ja Keskus,
 siitä Ustasta olis minulla vielä halu wöhän mer- itä Jumalan
 cunnioittamiseri: Cosca me cazelem, millä halulla Ewangeliste-
 rit ja Apostolit owat Christuren Wiran ja Elämän ulos tois
 miturefa tahtonet aina, sekä edeswetä Wanhan Testamendin
 Raamatun Sanoja ja Esimalauria sihen, että myös sowitta
 heidän Sanans ja Puhens parret sen Wanhan Raamatun
 Sanoihin ja Puhens-parsiin? niin cuin Esimerkiri: Se Pyhä
 Apostoli ja Jesuren Spli- kappi Johannes, cosca hän tahdoi
 mail

mailmalle ulosmaalata ja saarnata Hänen Mestarians JEsus-
 ta Christusta niin kuin Jumalan Seuracunnan Rafendaja-
 ta, Uudesta Synnyttäjätä ja Luoiaa, niin hän yhbellä pyhällä
 vapaudella, ifänäns cuin osottele Mosesta ja Hänen Sanojans,
 joilla hän ulos maalais tämän Mailman Luomisen, alusta. Esi-
 merkiri: Moses alcaa Mailman Luomisen alun näin: Alusa
 loi Jumalan Taitwan ja Maan. Niin Johannes cans, cos-
 ca hän alcoi ulosmaalaman sen Langennen Mailman ylös ojen-
 damista JEsuren cautta, niin hän alcaa näin: Alusa oli Sa-
 na. Jolla he ymmärtäwät sen Allun jona ej vielä mitän ollut
 luotu, eikä vielä yhtän aieaa ollut. Ja waicka silloin vielä ej
 mitän ollut lueta jonga tygö Jumala olis tainnut Sanalla pu-
 hua eli Sanoja waibetta, niin cuitengin se jo silloin seis-
 o: ja Jumala Sanoi. Niin että, niin cuin Moses tämän Sanan
 ja Sanomisen pane lähimmäri Jumalata, niin cuin myös
 ihmellinen Sana ihmistä lähin on sydämmes niin sano myös Jo-
 hannes: että Sana oli Jumalan tykönä. Waan niin cuin
 ihmisen Hänen lyhyellä ja pimiällä järjelläs ej tiedä mistän
 muusta cuin sitä ihmillisestä ja wajakasta Sanasta, ja sen jät-
 ken myös ulosmitta Jumalan oman Sanan, sentähden Johan-
 nes täsä Moseren ylige mene ja sano: Jumala oli se Sana.
 Se on, et sinä tarwike ajatella sitä, ettei taicka oleckan yhtän
 sencallaista Sanaa, joca on Jumala ollut, taicka että mahdais
 eari Jumalata olla; sillä se Sana oli yri olendo Jumalan cans-
 sa, ja niin oli se sama Alusa ja ijancaickisudesta eroittamatto-
 masa olennofa Jumalasa. JEsus cukutan Sanari Kaamatus
 ja se wisein syitten tähden, nimitäm: 1:o sen, Että Christus
 on yri sencalla'nen Persona, joca on Jsästä siinnyt, ej jongun
 ihallisen siikämisen cautta, waan sillä caickein hengellisimmällä
 ja yrikertaisimmalla muodolla, pias niin cuin se siällinen Sa-
 na eli Utatus siitä sielusta. 2. Että Christus on eri Verso-
 na Jsästä, niin cuin Sana eli Utatus on eri sielusta. 3:o Et-
 tä, niin cuin Sielu ilmoitta igens Utatusten cautta, ja Hänen
 kästyreus asioist ulosteimitta Sanan cautta; niin Christus on
 se, jonga cautta Jumala on puhunut ja ilmoittanut meille igens
 ja caiken Hänen Taktions sekä Wanbasa, että Udesa Testa-
 mendisä. Waicka nämät caieki ej sen wuosi ole ulottumaiset
 ulos sanoman tätätän Salaisutta, joca wasta Cunnian Walda-

Gen. 1: 1.
 Että JEsus
 oli Juma-
 lan Sana
 jo alusa.

v. 3. 4. &c.

Joh. 1: 1. 2.

cunnan Schoulusa täydellisesti tule opittawaxi. Ja niin kuin Moses sano selwästi ulos, että caieki oli luotu Jumalan Sanan kautta, että hän niin Sanoi ja se tapahtui; niin sanos Johannes sitä samaa: caieki owat sen kautta tehdyt / ja ilman sitä ei ole mitään tehty / joca tehty on on. Me tiedäm että tämä Sana / *λογος*, alcu kielez, ustiassa ymmärrykses mainitan mailmallistengin kirjoittajan tykönä, niin kuin ulconaisesta Suun puhesta, ja sisällisestä sydämmen ajatuksesta, joca on sielun sisällinen Sana ja puhe; niin myös jostan wiikistä puhen päädyksestä, ja myös jongun asian lafusta ja Näkniingistä; jaa, erinomaisesti tämän Sanan nimen cansa myös annetan tietä ikecungin asian Syn, jonga päällä yri asia macaa niin kuin Verusturens päällä, joca Sanaa niin Johannes, joca Jesuren sylisä tuli oppinemmaxi kuin Hänen Opettajans, ei ilman syhtä niin monda ferta kertoanut Hänen Ewangeliumins alusa. Ja niin tämä Jumalan Olendo Sana, Christus oli jo MUSA, ja jancaikeisufudest, niin kuin Salomo merkillisesti tähän sowitzta puhens: Minä olen ollut *HERX*ran oma hänen teidens MUSA / ennen kuin mitään tehty oli / olin minä. Jo jancaikeisufudest Minä olin aseretetu, alusa ennen kuin MAA oli. Cosca ei sywyys wielä ollut / silloin Minä jo olin syndynyt. Silloin Minä hänen cansans waicutin, ja iloixin joca päivä / ja niin sen kuin Salomo cuku Jumalan Wiisauderi / sen Johannes cuku Jumalan Sanaxi joca jo alusta caieki waicutti ja teki, niin sano myös Micheas Hänestä, että hänen ulostäymisens on ollut MUSA ja jancaikeisufudest. Josta Dawid cans merkillisesti Sanan nimen alla taas sano: *HERX*ran Sanalla oli taiwat tehdyt / ja caieki heidän jouckons hänen Suuns hemgellä. Waan,

Wielä me merkikem Johannexest, ja Mosexest: Moses sano: Jumalan Hengi lijelui wetten päällä / ja sillä niin kuin hautomisella ja eläwäx tefewäisellä woimalla andoi elämän. Caikille luoduille; sen saman eläwäx tefewäisen woiman täsä Johannes tygdulke Sanalle ja cuku sen Elämäri, Hänstä oli Elämä / ja Elämä oli ihmisten walkeus. Moses sano wielä: että Jumala Sanoi / niin tuli Walkeus, niin Johannes

Pf. 119: 99.

Prov. 8:

v. 22.

v. 23.

v. 24.

v. 30.

&c.

Mich. 5: 1.

Esa. 44: 6.

Conf. Cap.

41: 4.

& Apoc. 1:

17.

Pf. 33: 6.

Elämäri.

Vid. Fest. 1.

Pentec.

Parasc.

v. 4.

I Joh. 1: 2.

Gen. 1: 3.

nes tästä sanoo tästä Sanasta/ että se oli ihmisten Walkeus, ja se totinen Walkeus joca walikka caieki ihmiset. Jota Elämän, ja walkeuden sanaa se P. Johannes Hänen kirjoisans Jesuresta aiwan mielelläns ja usiasti mainise. Niin sanoo Moses wielä: Maa oli autia ja tyhjä/ ja Pimeys oli sywyden päällä/ jonga sitte walkeus pois ajoi; niin Johannes sano tästä Jumalan Oleno-Sanasta Jesuresta: Se Walkeus pimeydes palista/ jota ej pimeydet läfittänet. Ja niin oli Johannes rella tekemistä sen uuden Luomisen cansa, johon se ensimmäinen Luminen niincuin yri escurwa oli. Ja ainoastans näistä harwoista sanoista me jo taidam nähdä, cwinga se sama Jumalan Sana joca Moseren cautta puhui, myös Mosesta nyt Johanneren cautta selittä. Waan cuca tästä lyhyes tilas ja Saarnas nyt taita ja kerkää läpi juosta caieki-ne sowitzuret cuin Wanhan ja Uuden Testamentin Kirjain wälillä owat Jumalan Pojan Jesuren päälle, niin cuin sen P. Raamatun Pää-Sisällepidon ja Yrimen päälle? waan itse cuin joca halulla ja ymmärryksellä luke Raamatuita, hän niissä Pyhän Hengen waicuturesta löyätä Jesuren, ja aina enämmin ja enämmin sen cautta wahwistu Hänen uscosans Jesuren Personasta, Kärkimisestä ja Ylösnousemuksesta meille autuveri.

Waan wielä meidän tästä tilasa, halusta Jesuren Iöytämisen perän caikisa Wanhan Testamentin Raamatun paicoissa ja asianhaaroissa, pidäis wäähäldä caseleman, cwinga Jesus cans siellä oli Ydin ja Lisällepito niistä sanomattomista Esimalaurista ja Ennusturista/ joisa hän oli se Salattu wijaus, waan cuitengin Useon silmille nähtävä: me alaamme ensin Zenochist joca cohta jälken Langemuren eläwäldä Zairwaseen wietin, todistuxeri että cuoleman yhteinen wada jo oli poisotettu Waimon Siemenen cautta, jota hän uscosa cageli ja nauti. Etten minä mahda mainita jo Adamista, jonga esimalaurin jälken, se Toinen Adam Kristus cuoleman unesta ylösheräis ja kyljestäns Norsiammen loi ja teki ikellens. Jotca asiat edesmaalawat sekä Christuren, että Hänen Ylösnousemisen ja uuden Elämäns. Niin oli esimalaus ja ennustus Christyreen: Wedenpaisumisen weden ja lähteitten tucliminen, josa se oikia Noach oli lohduutawa meitä meidän toisam maan päällä jonga HENra kironnut oli. Mitäs oli se makia haju, joca

D d d d d

Abelin

Joh. 1:4. 5.
cap. 3:19.
cap. 8:12.
&c.
Gen. 1:2.
Jud. v. 5.

Ja caiekin
Esimalaus-
ten ja ennu-
stusten Ydin.

Gen. 5:24.
Ebr. 11:5.
Act. 2:24.
Matt. 17:5.

Gen. 2:22.
25.

Eph. 5:31.

Gen. 8:1. 2.

16.

1Pet. 3:20.

21.

Gen. 5:29.

- Mat. 27: 51. **Abelin ja Noachin uhreista** HERRalle tuli, jota myös Lu:
 1Cor. 15: 23. paus seurais, ettei maata enämbi pitännyt kirottaman? waan
 Gen. 8. 21. **Noachin** Wina mäen mehusta piti Hänen lapsens juoman ja juo-
 Ef 54: 9. puman. Gen. 9: 20. 21. A. 1: 5. cap. 2: 13. **Mingäs** päälle
 Gen. 24: 4. **Abrahamin** usco perusti igens waan tämän saman jota Hänen
 9. 12. siemenestäns luvattu oli? jota Hänen Poicans **Isach** piti esima-
 Ebr. 12: 19. lauresa **Uhriri** määrättämän. Mikäs ennustus ja esimalaus ei
 Gen 17. ollut ymbäcinsleictauresa **Abrahamin** siemenen Hedelmään?
 Gen. 14. Niin myös **Abrahamin** ja **Melchizedechin** **Woitosa** ja wira-
 Pf. 110. sa, jota täytettiin yhdessä **Christusen** **Personasa**, jota oli **Voica** ja
 Mat. 22: 42. **HERRa** **Davidille** ja **Abrahamille**. Tähän tule **Jacobin** taissi
 Gen. 32: 28. teleminen ja **woitto** yli **Jumalan**. **Josephin** myyminen, san-
 Gen. 41: 14. geus, ja cuolema Hänen welijsdäns aiwottu, jota cuitengin eli
 cap. 45: 26. **woitosa** ja **cunniasa**. Niin myös, **Jacobin** **Sangari** ja **Leijo**
 Rom. 14: 9. ni eli **Jalopeura** **Judan** **sigusta**. Mikäs oli se **tulinen** **Pens**
 Apoc. 2: 8. sas **Moserem** edessä jota **paloi** ja **ei** **culanut**? **Pääsiäislammas**
 Gen. 49: 9. jota **piti** **tapettaman** ja **ei** **luuta** **särjettämän**, waan **pihtipielet** ja
 10. **owet** **sen** **werellä** **priscotettaman**? Tähän tule **Pharaonin** **culisi-**
 Apoc 5: 5. **tus** ja **tucastaminen** **mereen**. **Se** **Puu** jota **carmaat** **wedet** **teki**
 Exod. 3: 2. **mafiari**. **Callio** jota **andoi** **wirwottawan** **weden**. **Manna** jota
 Exod. 12: 3. **ca** **tuli** **kaiwasta**. **Pilwen** ja **Tulen** **Pirtas** jota **johdatti** **woi-**
 &c. **tolla** **HERRan** **Cansaa**, **sekä** **höllä** **että** **päiwällä**. Tähän tuli se
 1Cor. 5: 7. **ensimmäinen** **Pääsiäis**. **Mutinen** **elksta**, **jonga** **piti** **sen** **muun** **py-**
 Ex. 15: 25. **hittämän**, **nijn** **cuin** **Esicoinen**. **Se** **Sowindo**. **Cauris** jota
 Ex. 17: 6. **ajettiin** **corpeen** **shydein** **cansa**, **Levit. 16: 5. 10. 21. 22.** **Ja** **wies-**
 1Cor. 10: 4. **lä** **Aronin** **Sauwan** **cukoistus**. **Jaa**, **ewo** **Lijton** **Arcki** ja
 &c. **Salomonin** **Templi**, **johon** **Ylimmäisen** **Papin** **piti** **kerran** **wuo-**
 Joh. 6: 58. **desa** **menemän** ja **sowittaman** **Cansan**. Tähän tule **wielä** **monda**
 Exod. 13: 11. **muuta**, **nijn** **cuin** **Josua** **joca** **Jordanin** **ylivoitti**, **jonga** **yli** **ei**
 Lev. 23: 10. **Moses** **Hänen** **sauwalkans** ja **wirallans** **pääsint**, ja **Perinnöt** ja
 &c. **oi** ja **Wapaaat** **Caupungit** **rakensit**, ja **nijn** **edespäin**. Tähän tule
 1Cor. 15: 23. **Gideon**, **Judic. 6: 24. cap. 7: 9. etc.** **Sinson**, **jalopeuran** **culsi-**
 Apoc 1: 5. **staja**, **cap. 14. Bors**, **Ruth. 4: 8.** **joca** **löyrtin** **siri** **oikiari** **Langori**,
 Num. 17: 8. **joca** **erinomaisesti** **se** **cauris** **Goelin** **eli** **Langon** **nimi** **wanhan**
 Hebr. 5: 5. 10. **Teslamendin** **nuben** **parren** **jätken** **on** **sangen** **merkittäwä** ja **leh-**
 cap. 7. **dullinen** **Christuksesta**, **josta** **lue** **Joutu** **Namu** **Saarna**. Tähän
 cap. 9. **tule** **David** **joca** **Goliathin** **wastoin** **caiecia** **järjen** **ajatusta** **woitti**,
 Jof. 10. **jossa** **triumphisit** ja **kytos** **wirret** **seuraisit**. **Siobin** **Lango**, **jonga**
 Hebr. 4: 8. **clämäjä**
 Lev. 25: 25. **clämäjä**
 1Sam. 13. **clämäjä**
 2Sam. 22: 1. **clämäjä**
 Luc. 11: 22. **clämäjä**

elämästä hän jällen cuolemangin tahdoi iloita; joca oli se sama, jonga piti ojafta tiellä juoman ja siete corgottaman pääns. Joca oli se Salomonilda niin suuresti yllistetty Mä Morsiammens cansa joca hän vacasti cuolemaan asti ja Häpäpäiwänän Pitkä Veriandana iloihi sen saadun Morsiammen yllige. Joca caicki Prophetat owat niin haluisesti ja kiiwaasti caickinaisten ihanain wertauften alla, niincuin sitä ilahuttawata hedelmöitzewätä witzaa ja cuiwasta maasta ulospuccahawata wesaa ennustanet, ulosmaadannet ja toiwoneet, jonga piti se häwinnyt David in maja ylösrakendamän, ja tekemän meidän eläwäri cähdän päiwän perästä, ja colmandena päiwänä wirwotta man / niin että me saamme elä hänen cansans. Hof. 6: 2. ja caicki tämä piti tapahtuman sen Toisen Templin aicana / jonga cunnian piti oleman paljo satoisammassa mitassa kuin sen ensimmäisen Templin cunnia oli, joca ainoastans ulconainen oli. Waan cuca nyt kerkii caicki nämät ylösluettella? Pyhä Pawali Hänen Epistolasans Hebreerein tygö myöds, sangen corkialla ja oppinella kieellä asetta tämän Jesuren meidän eteen niincuin Sisällepibon ja Ytimen Wanhan Testamendin ennusturista ja ensimmäalaurista, niin ettei jocu järjellinen, waan se joca on järjetöin ja terwen järjen upottaja taida toisin kuin ihmedeldäwäsi arwoisa näitä Päiwän salauften corkeuria cähdellä, ja lueffella, joca waan wiiji lukea, ja niin lukea, että hän caicki asianhaarat saautta ja käsittä Jumalan Pyhän Ilmoituksen muodosta ja tasaisesta Järjestyksestä. Ja näin siis Jesus Christus nyt on caikin muodoin ceco P. Naamatun Pää-Sisällepito, Ydin ja Kessus. Waan mihi siis Jumala niin monella ja monencalaisella muodolla esicuwauksella, ja wertauksella on tahtonut eteen asetta nämät asiat? ongo hän sen tehnyt turhaan? ach! ei. Waan että hän Hänen tarcoituksen Adamin lasten menon cansa, ja sillä samalla Nailman Haldian ja Lunastajan Jesuren Christuren olis tehnyt Adamin lapsille sitä ekittäwämmäri, mieluisammari ja tuttarwämmari heidän sitä suuremmari iloyens ja autudens tunnoxi. Sentähden ja saman Syyn tähden on Jumala myöds samasta Armahawaisesta Raakaudestans ja Isällisestä halustans kuin hänellä on, meidän autudem perän Woicans Ansion osallisuuden cautta, yhden erinomaisen neuwon vielä ilmoittanut ja toimeen andanut tulla, joca me nyt merkiksem edespäin:

Heb. 2: 14.
Job. 19: 25.
Pfal. 110: 7.
Cantic.
cap. 3: 11.

Ec. 11: 1.
Ec. 5: 2. &c.
Joel. 2: 28.
Amos. 9: 11.
Hagg. 2: 10.
Zach. 6: 12.

13.

Walicappa-
le/ että tul-
la osallisu-
teen kaikessa
tästä.

Sanan
Saarna.

vid. Dom.
Sexagesima
&
Judica.

Colmanneri, että hän on Ulottuwaifet ja wahwat Wä-
licappalet asettanut, joiden kautta tämä JESUS Christus Hänen
Kärsimisen ja Ylösnousemisen, ja muitten Tawaroittens cansa,
tähdellisesti tule meille Tygölueturi ja hywäri tehtyri, ja tämä
Walicappale nyt on ensin, Hänen Sanans Saarna, ja sitte,
ne P. Sacramendit. Tästä JESUS sano Ewangeliumis cosca
hän ensin oli näyttänyt, cuinga hänen piti kärsimän ja ylösnouse-
man niin sitte myös ieroittamattomasti tästä, piti Saarnattas-
man Hänen Viimeens. Tässä nyt tule yhten se Colmas met-
dän *Mutudem Perustus* / cuin on / Pyhän Serigen Tygölu-
kewainen Armo, jolla hän Sanan ja Sacramenttein kautta
waicutta meissä catumuxen ja Useon, että me tulisim ike työsä osal-
liseri JESURESTA ja Hänen ansaituista Tawaroistans.

Waan tästä nyt kysytän : Mikä Sana sijs se on, jota
pitä Saarnattaman? Bastatan, se on se Ilmoitettu ja Kirjoi-
tettu Jumalan Pyhä Sana ja Lakto, josta me jo edeldä olem
euullet, ja cans mualla tästä Kirias löyty. Waan wielä, me ties-
däm sen, että Jumalan Sana on cabtalainen, Lain ja Ewan-
geliumin, cumbi tästä sijs ymmärretän? Christus tähän ike wa-
staa, cosca hän sano Ewangeliumis : Hänen Viimeens pitä
Saarnattaman, Parannusta ja Syndein Anderi andamuis-
ta. Josta sijs seura, että ne molemmat, Laki ja Ewangelii-
mi pitä Saarnattaman : sillä Lain saarnalla pitä alcu Parannu-
ksen tehtämän, joca sitte Ewangeliumin saarnalla ja Sanalla
täytetän; josta sitte, Syndein Anderi andaminen airwan sen Ewan-
geliumillisen Armon alle tule.

Ja niin sijs pitä Saarnattaman, se on, Jumalan Sa-
na JESUREST, Hänen Kärsimistensä ja Ylösnousemistensä pitä
julistettaman ihmisten Parannuxeri ja Syndein andersaamiseri-
Tämä piti tehtämän, sekä Jumalan päätetyn Neuwon tähden,
että myös meidän autudem tähden, sillä ilman sitä JESUS ja Hä-
nen Kärsimisen ja Ylösnousemisen olis ihmisille tietämätöm,
kätetty, ja hyödytöm, kelle kätetty tawara on työdyllinen?
Lain Sanan kautta, pitä Syndi ja sen cadottawainen worma
omantunnon eteen asetettaman, ja Läkärin tarpellisius osotetta-
man, josta omatundo synnin unesta ylösherää, ja jos hän Pyhän
hengen waicutyelle Sanasa hian anda, niin siistä seura Catumus
ja särjetty sydän, ja niin synnin tyndo ja tunnustus ja pelos
Juma-

edet.

Tästä.

Jumalan wihan edestä, joca jo on Parannuxen alcu ja sen harjoitus. Sillä alcoi Johannes Castaja Hänen Saarnans ja pani sillä olun uuden Testamendin Seuracunnan rakennuxeri, niin teki Christus itse, niin Apostolit. Tonga päälle sitte, Saarnan cautta **J**Esuxesta **E**wangeliumisa / se synnildä waiwattu ja sitä irti päästä halajawa sydan, **J**Esuxen Cuoleman ja Ansion lohdullisella eteen asettamisella, pitä johdatettaman Uscoon ja Lapilliseen Usalluxeen **J**Esuxen ja Hänen ansions päälle, josta syndy uusi hengellinen ihminen ja Jumalan mies; täsä tilasa nyt ihminen jo on totisesti Parannuxen saanut **J**Esuxen Weren ja haarwain osallisudesta; josta sitte seura, sen jälken jäneen perisyntiä alaspainamiseri, se jocapäiwäinen Parannus ja uudistus. Ja caicki tämä Parannuxen armo jo cairille Christityille on tapabtunut yhtä haawa, siinä **P**yhästä **C**asteesa josa he owat uudesta synnytetty ja **J**Esuxen werellä caikista synneistä puhdistetut ja paratut, waan cosea tämä armo taas syndijn langemuxen cautta on pois cadotettu, niin pitä se Uemo jälkens uuden Parannuxen cautta ekittämän, ja ihminen uudesta synnytetettämän **J**umalan **P**yhästä **S**aanasta, joca autuallinen syndymys ja siinä saatu **E**lämä sitte sitä ahkerammasti pitä säilytettämän ja wahwistettaman, **J**umalan **P**. **S**aan ja **R**ucouren alinomaisella harjoituxella, niin myäs sen **P**yhän **E**hcollisen **S**acramentoin harjoituxella ja uscollisella nautikemisella. Tätä caickia hywää nyt se **S**aarua **C**hristuxesta, Hänen **R**ärfimisestän ja **M**ödnousemisestans, myötän tuo ja waicutta, cosea se oikiasa **J**umalan **J**ärjestyresä uscollisesti edespannan, selitetän, ja sowitzetan ihcungin sielun tilan ja tarpen jälken.

Taincailaisesta **J**umalan **S**aan **S**aanasta nyt siis seura, cuin me wiellä sanalla merkigem: ensin, **P**arannus. **E**ä sä **J**Esus ymmärtä **P**arannuxen Hänen awarammasa ymmärtäyresän, nimittäm, ej ainoastans sitä ensimmäistä **P**arannuxen **O**saa, cuin on **S**ärjetty sydan yli sen tutun synnin, waan myös itse **U**scon joca **J**Esuxen käsittä ja waстан otta, joca usco sitte ihens pyhis hedelmis ja rackauden harjoituxis osotta, niincuin sitä seisoo **A**postolein **T**eko kirias, että **J**umala ilmoitta caikille ihmisille joca paicas / että he **P**arannuxen tekisic, se on, **C**atumuxen ja **U**scon tilaan tulisit. **J**osta itse **J**Esus cans sanoo. **E**n minä tulit wanhurskaita cuxuman / waan syndisitä **P**arannuxeen.

Marc. 1: 3.

4. 15.

Mat. 3: 8.

ja
Ewangeliumis.

2 Cor. 3: 6.

Gal. 3: 5.

vid. D. 1 Adv.

parafc. &

Dom. 3:

Trinit.

Parannu
xpt.

Marc. 1: 15.

Act. 17: 30.

Luc. 15: 10.

Mat. 9: 13.

meisävoia.

Cafo / Ei-
nen Helun-
dai Päivä.
etc.

Ja
Syndein
Anderi saa
miseri.
Act. 10: 3.
cap. 13: 38.
Rom. 3: 23.

Ja tämä Parannus johonga meidän pitä tuleman sen Pyhän
Sanan Saarnan kautta, pitä oleman yri totinen Parannus
ja muutos ihmisesä sekä ulconaisesti että sisällisesti, niincuin me
sitä asiasta mualla puhunet olem; sillä cusa oikia Catumus ja elävä
Uscu on sytytetty sielusa, siinä ej se taida olla ilman suurta muu-
tosta sydämmesä ioca nyt on yhteen taiualliseen elämään siirtty ja
corgotettu Jesuxesa.

Soiseri, seuraa sittä, Syndein anderi andaminen / ioc-
ca on se oikia Ewangeliuimillinen Autuden Tawara caikille Catu-
waisille ja Uscowaisille syndisille Jesuxesa, ja wuota ulos Ju-
malan Isällisestä Armosta, ja perusta igens Jesuren ansion ja
maxon päälle, ja uskolla käsitetän, jonga Pyhä Hengi lukihe
meidän sydämmeem ja todista meidän hengellem että me sitte olem
Jumatan lapset. Ja pitä meidän tämä autuallinen Syndein
anderi andaminen niin ymmärtämän, että siinä meildä poisote-
tan, ej ainoastans Synnin wica, mutta myös caieki Synnin
rangastus, ioca muuttu Isälliseri curitureri ja hyödylliseri wanhan
Abamin alaspainamisen walicappaleri Jumalan lasten tykönä.
Ja niin se autuallinen Syndein anderi andaminen on Juma-
lan Lasten Pää-Tawara, sillä cusa Syndein anderi anda-
mus on / siinä on Elämä ja Uuruus sano P. Lutherus Cate-
chismuxesa. Cossa syndi ja se cadottawa paha on pois otettu ihmis-
sestä, niin siinä on siasa sitte, Jesuren wanhuwscaus, Lapsen
riikeus, uusi hengen elämä, kimpdiä yhtens Jumalan ja ihmisen
wälillä, jocapäiwäinen hengellisen Walon, lohduituyen, rauhan,
rackauden ja ilon caswando sielusa, ja totinen perindö siinä en-
nen cansaluodusa, ja sitte pois cadotetusa, waan nyt jällens Je-
suxesda ansaitusa Cunnian elämäsä, jota cohden ja jonga perän-
ne uscowaiset lapset halulla ja lapsillisella pelwolla pyrkiwät, ja
siuurella todella waroitawat, ettei he sitä Jesuxesa löytywä ja
saatua Autuallista Syndein anderi andamista, jونغun ehdolli-
sen synnin kautta jällens pois cadotais. Totisesti tarwitan tähän
suuri tosi ja pelco tämän pahan mailman ja niin monencallai-
sen waaran keskellä, sillä Sinun tykönä on anderi anda-
mus että sinua peljättäisin sano David, ja niin, lapsillise-
sa pelwosa ja waroituxesa, Walicappalden ahkeran käyttämisen
alla, säilytettäisin se callis saatu armo ja tawara.

Pl. 130: 4.

Nämät

Nämät nyt ovat Jumalan Sanan Saarnan päätoimittajet Parannus, ja Syndein anderi andaminen, cum me jo olem cuullet. Waan täsä taidais joku sanoa: Cosca nyt näin, Parannus ja Syndein anderi andaminen, ovat pääasiat Jumalan Sanan Saarnasa, niin silloin ei olekan JESUS Christus pää- asia eli Ydin Jumalan Sanasta ja Saarnoista, eikä seurawaisesti sitte tarwitackan saarnata Christuresta? Bastaus: JESUS Christus on Pää- asia ja sisälle pito, Ydin ja Keskus ainakin Sanasa ja Saarnoisa sen Toisen Uscon Cappalen jälkeen, ike Autuden ansaitkemisen puolesta jolla hän niin on ja pysy meidän autudem Perusturena ijancaikkisesti. Waan Parannus on yri Walmistus, jolla me teemme ikem soweliari, ja walmistamme tietä JEsuxelle, että tulla Hänen ansions osallisuteen; ja Syndein anderi andaminen taas on ike Hedelmä jonga se jo Parattu ihminen nautiše Uscollans JEsuren Ansiosta ja sen Tygölukemisesta, sen Colmannen Uscon Cappalen jälkeen. Josa niin JESUS ainakin on Keskus ja Perustus, joca Parannuren järjestyksä käsitetän ja löytän, ja Syndein anderi andamisesta nautitan, niin että Parannus on meidän puoleldam wälicappale tulla JEsuren tygö, ja Syndein anderi andaminen sitte on JEsuxelda Uscon cautta saatu Autuden Parwara ja Hänen Kärsimisens ja Tuolemans Hedelmä sielusa; josta siis seuraa, että me JEsuren Sanain ymmärtyren Ewangeliumis näin taidam ulos toimitta: että JESUS Christus pitä saarnattaman, Hänen Kärsimisens ja Mõsnousemisens cansa, Parannuxeri ja Syndein anderi andamiseri. Se on, että ihmiset JEsuren Lihaan Tuulemisen sytten, ja Hänen cowan Kärsimisens tutkistelemisen ja cuulemisen cautta, tulewat saateruri Parannuren tielle, josa he sitten Uscon cautta JEsuren päälle saisit Syndeins anderi saamisen ja sen päälle Seurawai'en Autuden ijancaikkisesti.

Nyt siis, Raekat Sielut, tästä Callihista asiasta, otatam tällä erällä taas ikellem se tarvellinen muistutus ja opetus; että me Ensin, Sitä Pyhää ja Callista Jumalan Sanaa ja caickia Naamatuita ahkerasti ja sillä mielellä aina luem, cuulem ja tutkistelem, että me niissä halulla ekimme ja löydämme sen Ainoan meidän Lunastajan ja Autudem Perusturen JEsuren Christuren Hänen Kärsimisens ja Mõsnousemisens cansa, meille totiseri osallisuderi niissä täällä Usosa, ja siellä ijancaikkisesti.

Sentäh.

Joh. 5: 39.
Joh. 17: 3.
1 Cor. 3: 11.

Sentähden, Tutkivat Raamatuita / sillä niissä te luuletta teille ijancaidisen elämän olewan / ja ne owat / jotca todistawat minusta. Tämä on ijancaidinen elämä / että he sinun ainoan totisen Jumalan tunnustit, ja jongas lähetit Jesuxen Ehsuxen. Sillä muuta Perustusta, ei taida yrittän panna / waan sen cuin pandu on, joca on Jesus Ehsus. Sentähden

Toiseri, Jos me tahdomme ike työssä osalliseri tulla tästä Jesuxesta, ja Hänen Collin Kärsimisens, ja Ylösnousemisens woimasta ja hebelmistä, nimittäin, Syndein anderi Saamisesta, elämästä ja Rutudesta; nijs asetecam igem sijhen nijsusein Raamatusta käskettyhyn ja muistutettuhun Parannuxen Järjestyreen, josa ainoastans meille se actuallinen Jesuxen ja Hänen Ansions ja Ylösnousemisens osallisuus tapahtu, meille Syndein anderi andamiseri, ja woitorix yli synnin, Cuoleman ja helwetin; muutoin jos me ilman Parannusta omistam igellem näitä callihita Urmon ja Rutuden tawaroita, nijs me hirmuisesti petäm igem, ja aiwan hiljan saamme nähä meidän alafomuden caikesta Jesuxen pugusta ja osallisudesta.

Ja pitä sijs meidän erinomaisella todella pyytämän saada igellem oikia käsitys ja ymmärrys tästä totudesta, cuinga eroittamattomasti Parannus ja Syndein anderi andamus pitä yhdes oleman, jota Uudeksin Testamendisä ike Christus ja Hänen Apostolins nijs kiiwasti teroittawat. Moni löyty, joca tahto Uuden Testamendin Urmon ja edustuxet nijs caurwas ulos lewittä, että sijsä taitan Syndein anderi andamus saada ilman Parannusta, cusa cuitengin sekä Johannes Castaja Parannuxen Saarnalla alcoi Ewangeliumillisen wiricans Christusxen Tulemisen aicana; että myös Jesus ike sitä tefi; nijs myös Apostolit aiwan todella saarnasit Parannusta Syndein anderi andamiseri; nijs sano Pietari: tehlät Parannus / ja andacon itzeculin casta igens Jesuxen Viimeen Syndein anderi saamisexi. Nijs wiellä: Nijs tehlät nyt Parannus / ja läändälät teitän, että teidän syndin pois pyhittäisin. Nijs sano hän wiellä: Jesuxen on Jumala corgottanut oikialle lädelens Päämieheri ja Wapahtajaxi /

Mat. 3: 2.
cap. 4: 17.

Akt. 2: 38.

Akt. 3: 19.
cap. 5: 31.

jari, andaman Israelille Parannusta ja Syndein andery andamusta. Jonga yli myös weljet iloihit, cosca he cuulit Corneliuren käändymisen, ja rumioitit Jumalata ja sanoit: Nijn on siis Jumala andanut Pacanoillekin Parannu- A.A. 11: 18.
 ren elämähän. Tätä myös Pawali saarnais ja julisti, että A.A. 17: 30.
 Jumala ilmoitta kaikille ihmisille joca paicas, että he Parannuren tekisit. Joca myös oli Hänen instructionins ja ojenmus nuorans, että hän oli Lähetetty pacanain Silmiä awaman/ ja heitä pimeydestä walkeuteen käändämän/ et-
 tä he eriaisit Satanan wallasta/ Jumalan tygö, saa- A.A. 26: 18.
 man Syndein andery andamusta / ja Perimistä niiden cansa joteca pyhitetän Uscon cautta JEsuren päälle. Jonga jälten Pawali myös Uscollisesti ilmoitti Judalaisille ensin ja sitte Pacanoille, että he Parannuren tekisit ja käännys- v. 20.
 sit Jumalan puoleen / ja tekisit Parannuren kelwollisia töitä.

Jaa, sinä sanot wielä: Syndein andery andaminen ei tule niin patjo Parannuren päälle, waan Uscon päälle, josta se seura? Wastaus: Waan cusas Usco on Parannuresta eroi-
 tettu? Sinä luulet sen, että Parannus käsittä Uscon sisäl- A.A. 26: 18.
 läns, ja näet sen jo näistäkin Pawalin sanoista; ja että se on yri cuollut Usco joca on ilman totista Parannusta ja Parannuren hedelmitä sen me olem usiasti täsä kirjasa osottanet, ja P. Jacob ten myös yllize woittawasti näyttä.

Sentähden siis, Rackat Sielut, pangat syvään muis-
 toon mitä te nyt näinäkin JEsuren Ylösnousemisen Pyhinä o-
 lette cuullet tästä meidän Nutudem Ruhtinaasta ja Päämiehestä JEsuresta, ja walmistacat ja tehtät Hänelle tietä, totisen Pa- 2Tim. 2: 8.
 rannuren cautta, että te sen autuallisen Syndein Anderi anda-
 misen Armon saisitte, sillä kaikki hywä cuin me saamme JEsurelta on käsitetty tähän Syndein andery andamiseen; sillä niin cuin nyinäns Syndi on se, joca meidän on sijtä ensimmäisestä cansa luoduusta Nutudesta paljastanut ja pois eroittanut, ja niin on caiken wihelijäisyyden ja Cuoleman juuri alcu ja syh, niin sitä wastan on Synnistä Pelastus ja wapaus juuri ja alcu jällens siihen Nutuuteen jonga JEsus on meille toimittanut, sillä cusa Syndein andery andamus on, siinä on myös elämä ja Nutuus:
 E e e e e
 siinä

Siinä on armo, siinä on Banhurscaus, siinä on Pyhyys, Uusi woima, lohdutus, rauha, ilo ja ike Jumala, ja kaikkeen tähän suureen Nututeen, on nyt totinen Parannus sekä yri sinattu alku, että myös joca päiwäinen päälle pito, jolla Jumalan lapset joca päiwäisen Parannuksen harjoitukseksi, ja Nutuden Bälacappalden hartasa käyttämiseksi, alati alas painawat perisyndiä ja heikouden wicoja, että he turmelematoinna säilytäisit ja aina Usdistaisit sen saadun Armon ja Syndein andexi saamisen, josa heidän elämäns ja Nutudens seisoo. Aeh siis, jolla on corwat euulla, se euuleon. Joca neuwoo tottele se pelasta sieluns. Amen.

Kucous.

Aeh! Sinä Useollinen ja käsittämätöin Jumala joca sinun sywästä Armahawaisesta Raclaudestas / meille köyhille synnildä pimitetyille ihmisille ilmoitit itzes / meille Walkendexi ja Nutudexi / ja annoit sinun Pyhän Ueuwos meidän Nutudestam ja caiken sinun Tahtos niin ylönpaldifesti ja yligewoittawasti Raamatuihin ylös kirjoitetta, coco Mailman Walistamiseri ja ylös o jennuxeri, että me siinä nyt / niin kuin kirclasa spellisä saamme nähdä ja tagella / sinun Armahawaisen Raclaudes corkeuden / sinun Poicas Jesuren callijn Anzion painon ja Woiman meidän Nutuax tekemisexem, niin myös Pyhän Zengen Tygölukewaisen ja Waicuttawaisen Armon caillisa jotta Armolle sian andawat / itzens parata tahtowat ja Useowat. Anna racas Jesä andexi meidän ylöncagomisem / huolimattomudem / ja kirjittämättömymdem sencallaisista Armoa waskan, ja anna myös saman Armahawaisen Raclaudes, ja Jesuren täydellisen Anzion tähden / Pyhän Zenges waicuturen cautta, meille wielä se armo / että me Sinun Pyhjä Kirjoituyias ja Raamatuita sillä sinuaxella luitisim / euulitsem ja ruutisim / että me niissä Jesuren Zänen tawarains cansa oltuin löydäisim / Zänen tundisim / Parannuxen tekisim / ja Syndein andexi saamisen saisim / ja sen cansa Nutuden ja ijancaickisen elämän / josa sinun Olendo Raclaudes meidän sitte läpi paista, ja sinun callaisexes ja euwaisexes täydellisydesä muutta. Euule meitä Racas Jesä, Jesuren sinun Poicas tähden, joca Bestus ja Nou

on kaikkein suurin Ilmoitus ja Autuudesta. Amen!
 Jesuren nimeen. AMEN!

Neijäs Pääsiäis Päiwä.

Esipuhe.

Mies Minä olen teidän cansan / joca päiwä / mailman loppuun asti, oli se wijmeinen Armo: lupaus, jonga Wap: JEsus andoi Opetuslapsillens, ottaisans heidä erons maailmasa. Nian tieto Christuren Tegoista osotta sen, että Wap: JEsus jälken Hänen Ylösnousemisen suulluista, ei pitännyt ainomaišta cansa käymistä enämbi Opetuslastens cansa nähywäiseksi, waan ainoastans toisnans ja wälitän itnestyi heille, heidän Uscons wahwistamiseri Hänen Ylösnousemiseskans. Ja niin cuin Opetuslapset jo Neijän kymmenen päiwän ajalla olit kyllä wahwistetut tämän Ylösnousemisen totudesta, ja JEsus nyt tahdoi päättä Hänen endisen cansa käymisen heidän cansans, Hänen Ylösnousemisen cautta Taiswaseen; niin tahdoi nyt Wapahtaja JEsus, senpäälle ettei Opetuslapset ja muut uscowaiset olis luullet heitän coconans JEsurelta pois hylkätyri ja ylönnanneturi, wielä erinomaisella Lupaurella wahwistaa heitä woimallisesta läsnäolemiseskans heidän cansans joca päiwä mailman loppuun asti. Josta asiasta me sijs syystä merkijem:

Mat. 28:20:

Ensin, Että Tämä callis Lupaus nyt tapahdoui Apostoleille / jotca aikin olit cocondunet Hänen käskyns jälken Galileas, sille mäelle, jonga JEsus oli heille määrännyt: josa hän heitä nyt puhutteli, ja wahwisti Apostolin wircaan, andain heille sen päälle tämän callijn Lupauren ja wacuuturen. Waan ei Wap: JEsus, täsä ymmärrä Apostoleitans ainoastans, waan
 E e e e e a caicki

JEsus
 Apostoleille
 lupa.
 v. 16. 18.
 19. 20.

caikki Useowaiset ovat tähän lupaureen sisälle suljerut, sillä ei hän ilman syntä wenyttä, ja uloslykkää tämän Hänen Lupauzens awaruutta Haman mailman loppuun asti, johonka ikään Hän kyllä tiesi, ettei Hänen Apostolins pitänyt elämän mailmasa. Josta niin on selwä, että Wap: JEsus nyt niin tähän, cum muhingin Armo, lupauriins sisälle sulke, ynnä Opetuslastens cansa, caikki ne jotea saman heiddä saarnatun Sanan kautta Useowat Hänen päällens.

Joh. 17: 20.

Olla heidän
causans.

Toiseri, Mitä ize Lupaureen tule, niin JEsus sanoo: Minä olen reidän cansan. Tämä Sanan parsi, olla reidän cansan, anda meille ymmärtä paiki sitä yhteistä läsnä olemista, yhden erinomaisesti kirjindian yhteyden ja osallisuuden ize Christuren ja Hänen Opetuslastens niin myös caikkein Useowaisiens wälillä, jolla he ize myös tundewat ja hywäzens nautigewat JEsuren läsnä olemisen. Josin JEsus on saapuilla aina caikkein Luondocappaldens tykönä; eikä Hänen läsnä olemisens ole coscan joutilas; Waan hän wijsaasti, armollisesti, hurscasti, ja woimallisesti toimitta ja hallige caikki mitä, niiden cansa mailmas tapahdu. Mutta niin carwan cum epä Useon lapses ei ota waaria Hänen läsnä olemisestans ja toimituristans heidän causans, eikä tunne eli maista JEsuren wijsautta, hywyyttä, oiseutta ja woimaa, jonga hän joca päivä ofotta heitä hallitefians; niin ei Raamattu myös Christurelle omista yhtän olemista heidän causans, eikä heille olemista Christuren cansa: waan tämä erinomaisen tuttavuden ja cansakäymisen sana ja nimi soipi ja soipi ainoastans useowaisille, jotea JEsuren totisen läsnä olemisen huomaisewat, tarcan waarin siitä ottawat, Hänen armollisen ja woimallisen huolens ihestäns siinä löytewät, ja niin Hänen waicutyrens woiman siinä totisesti maistawat; niin että he sen kautta ilolla joca päivä wahwistuwat Useosa Hänen päällens, toiwosa Hänen tyköns, ja raekaudesa niin myös euukaisiudesa händä wastan, omari suurimmaxi tytywäisyyderens, ja JEsuren ylimmäiseri cunnioittamiseri. Waan niin cum tämä JEsuren Pyhä läsnä oleminen nyt ei ole enämbi nähywämen niin cum silloin, niin Useo ja sen totinen harjoitus on meidän puoleldam se Wälicappale, jolla me sitä Mutuallista JEsuren Cansa käymistä nautigem, niin cum P. Pawali sano, että Christus Useon kautta asti meidän sydämmisäm.

Eph. 3: 17.

Sillä

Sillä Useo teke ne näkymättömät nähtäwiji, tutuivi ja epäile- Hebr. 11: 1.
mättömiji Useowaisille, että he niitä niin kuin totisesti läsnä ole-
maisia cagelewat, maistawat ja nautikewat. Jaa, tämä joca
päiwäinen Useon waellus ja cansakäyminen Jesuren cansa, on Gal. 2: 20.
se oikia ja ainoa Useowaisien elämä, edus, cunnia, tarwara,
ilo, tytywäisyytys, ja caicki caikisa, josta he caicki ystäkhyllä löy-
täwät mitä he halajawat ja tarwikewat. Jongatähden myös
ei Wap: Jesus tässä ilman syhtä sano, niin kuin me nyt mer-
figem

Colmanneri, että hän tahto olla meidän cansam, Jo: Joca päimä
capäiwä ja mallinan loppuun asti. Jolla hän anda tietä etc.
sen luwatun läsnä olemissen atinomaisen Psyrwäisyyden; Se
ruin Wap: Jesus ilmoitti igens operustapille näkymäisesti
jälken Ylösnousemissens, tapahdui ainoastans harwoin ja Neliän
kymmenen päiwän ajari, Mutta tämä hengellinen ilmestys ja
Cansa käyminen Useowaisiens cansa ei puutu cosean, waan he
taitawat sitä heidän iloyens ja Nutudexens nautita, joca päiwä,
joca aica, ja loppuun asti, sen dikian Tawallisen Jhan Maan
Cansa käymiseen asti Cunniasa. Ach! tätä suurta ja suloišta
edustusta! jota paremmin jocu tietä, ymmärtä ja rohkene tätä
cansakäymistä Useon harjoituksella joca aica hywärens käyttö ja
nautita, sitä hurwempi ja iloisempi on Hänen maallinengin iges-
täs waihia ja rasittawa waellus tämän mailman muucalaisudes
ja wierasa maas. Sentähden siis, cosea meidän suloinen JE-
surem ja Tawallinen Ylkäm, on Ylösnousemissens jälken tahto-
nut osotta ja anda ymmärtä, että Useowaiset Hänen Udesta Elä-
mästäs johonga hän nyt ylösnosnut oli, taitawat Useon cautta
nautita niin suuren woiton ja hyödytyren Hänen hengellisestä
Cansa käymisestäs; niin on hän myös muutamisa Jmestysi-
säns Ylösnousemissens jälken tahtonut wabittain wetä heitä pois
sytä näkymäisestä, ja harjoitta heitä siihen hengelliseen Cansa
käymiseen ike cansans, josta ei he niin palja ruumit, kuin Useon
silmillä händä Hänen Edistäs oppisit näkemän ja tundeman.
Taincallinen on myös erinomaisesti se Jmestys, joca tämän
päiwäises W. Ewangeliumis meille edespannan. Jonga turkis-
telemiseen pyhtääm Armoos ja waloo Jesurelda, ruoillen su-
dämmestä: Issä meidän etc.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Lug. 21. v. 1 = 14.

Sitte ilmoitti JESUS taas itsens Opetus lapsille Tyberian meren tykönä, ja hän ilmoitti itsens näin. 2. Simon Petari, ja Thomas, joca capoiseri cuthutan, olit ynnä, ja Nathanael, joca oli Galilean Caanast, ja Zebedeuren pojat, ja cari muuta Hänen opetuslapsistans. 3. Sanoi Simon Petari heille, minä menen calaan. Ne sanoit hänelle: Me menemme causas. Niin he menit ja astuit cohta wenheseen, ja ej he sinä yönä mitän saanet. 4. Mutta cosca jo aamu oli, nijn seisoi JESUS rannalla, mutta ej Opetus lapses tiennet, että se oli JESUS. 5. Sanoi JESUS heille: Lapses, ongo teillä mitän syötäväätä? He wastaisit händä: Ej. 6. Hän sanoi heille: Laskelat wercko oskialle puolelle wenhettä, nijn te löydätte. Niin he laskit, ja tuli nijn paljon Caloja, ettei he woinet weta. 7. Niin sanoi se Opetus lapsi jota JESUS racasti, Petarille: HERRA se on. Cosca Simon Petari sen cuuli, että se oli HERRA, wyhötti hän hamen umbärillens. Sillä hän oli alasti, ja heitti itsens mereen. 8. Mutta muut Opetus lapses tulit wenhellä: Sillä ej he ollet caucana maalda, waan lähes carisata kynäätä, ja wedit werckoa Caloinens. 9. Cosca he olit maalle tullet, näit he hijet panduna ja calat niiden päällä, ja Leiwan. 10. JESUS sanoi heille: Enocat tänne niistä caloista cuin te nyt saitte. 11. Simon Petari ment, ja wett wercon maalle, täynnäns suuria caloja, sata ja colme

colme cuudetta kummenda. Ja waitka ništä nijn mouda oli, ej cuitengan werko rewennyt. 12. **JE**sus sanoi heille: Tulcat rualle: Mutta ej yrikä ovetus lapsista uscaldanut händä ksvyä, cucas olet? Sillä he tiesit fen olewan **HE**Xran: 13. Nijn **JE**sus tuli, otti leiwän ja andoi heille, nijn myös calan. 14. Tämä on colmas kerta, cuin **JE**sus Ovetus lapsillens ilmestyi, sitte cuin hän oli Nös nosnut cuolluista.

Tämä colmas kerta cuin **JE**sus ilmestyi ovetuslapsillens Hänen Nösnousemisens jätken, jota nyt täsä **V.** Ewangeliiumisa edespannan, on ništä muista ilmestyistä erinomaisesti siinä asianhaarasa eroitettu; että Waapahtaja nyt enämmin **Ö**distäns, cuin Puheistans ja muodostans osotti ikens Ovetuslapsillens tuttavari ja eläwäri usotawaxi. Siitä Hänen Nösnousemifestans ja Elämästäns oli hän jo ennen wacuuttanut heitä Hänen tuttavalla **Muodolans**; cosca hän osotti heille kylkensä, kätensä ja jalans, että he sait nähä filmilläns, ja tuta käsilläns Hänen olewan totifest nösnosnen: Hän oli cans wacuuttanut heitä siitä **Puhellans**, muistuttain ja selittäin heille Raamatuita, että he nijn olisit usconet Hänen eläwän. Waan tässä ferralla, nähyi hän heille ensist caucaa, ja oudosa muodosa, ettei he händä filmäin näöstä tundenet: eifä hän myös paljon heille puhunut, waan ainoastans harwoja Sanoja, jotca tarwittin hänen **Ö**idensä parembaan waarinottamiseen ja tundemiseen: mutta se, josta heidän nyt piti Ymmärtämän Hänen olewan sen Nösnosnen **JE**suren, oli Hänen **Ö**öns, ja se ihmellinen Calan saatis, jolla hän heitä siunais. Näin nyt tahdoi **HE**Xra **JE**sus totutta ja harjoitta uscowaisians siihen, ettei he aina edespäin olis odottanet Händä filmilläns nähdärens, corwillans cuullarens, eli käsilläns coetellarens, waan että he ottaisit waarin ništä **Ö**öistä cuin heidän cansans täsä elämästä tapahtuwat, nijn heidän kyllä piti taitaman aina Useons kautta huomaita, että hän totifesti Eläwänä on saapuilla heidän tyfönäns, pitä murhen heistä, wiissasti, armollifesti ja woimallifesti hallike heistä

Joh. 20: 26.

27.

Luc. 24: 40.

Luc. 24: 27.

44.

v. 4, 20.

v. 6, 7.

tä ja kaikki heidän toimituksens: ja juuri taincaainen uscon harjoitus on se, johonka JESUS täällä Ilmestyhellä tahdoi heitä ja muita uscowaisia johdatta; josta meillä siis on syv ja tila tällä erällä Christillisesti tutkia:

Cuinga sen ylösnousneen Wap: JESUEN, Jumalallinen Elämä / on myös yri johdatus Uscon harjoitukseen / niissä ajallisisakin asioissa.

O HERra Auta, ja anna menesty. Amen!

Rukat Sielut, meidän pitä tietämän se, että Wap: JESUS Hänen catteran Tuolemans jälkeen ylösnousi ja Cunniaans sisälle meni, ei ainoastans sentähden, että hän Ike puolestans nautigiis ilos ja cunniaa ISÄNS tykönä, mutta myös sentähden, että hän niille Lunastetuille Ildamin lapsille taidais olla saapuilla heidän tykönäns ja jocaparcas, wetä heitä tyköns, ja niitä cuin uscowat hänen päällens hallita heidän autuderens. Niin että joca nyt tahto tämän totisen hyödytyren nautita Hänen Ylösnousemiseskans, hänen tule jocapäiwä. Harjoitta Hänen Uscoons, niin että hän alati cagete JESUSTA Eläwäri ja läsnä olewari tykönäns, ja huolen pitäwäri hänestäns, ei ainoastans pääasiallisesti Sielun autuden edesauttamisesa, waan myös tämän elämän ruumillisessa menosa. Josa yri Jumalasta ja Hänen hallituksestans oikein waarin ottawa uscowainen, joca päiwä löytä yliwoittawaiset Todisturet ja merkit caikisa asioisans Jumalan suuren wijsauden Armon, ja Woiman osottamisesta häändäns cohtan, ja niin joca päiwä saapi harjoitta Uscoons JESUEN Ylösnousemisella ja Cunnian Elämällä josa hän nyt on ja asu: ja että me tämän uscon harjoituksen nyt oppisim sitä paremmin käsittämän niin cagelcam Tästä P. Ewangeliumista, cuinga se Eläwä JESUS sencallaiseen uscoon ja sen harjoitukseen johdatta Hänen Toillans ja toimituksillans ajallisisakin asioissa:

JESUS johdatta Opetuslapsens uscon harjoitukseen Hänen Ylösnousemisens ja Elämäns kautta / niin / että hän

^{I:O} lähettä onnettomuden heille.

Ensin, Cosca Wap: JESUS tahdoi ilmoitta igens Toillans tuttarwari opetuslapsildans, niin hän ensin lähettä yhden erinomaisen onnettomuden heille heidän Calaillemisesans / niincuin

nijneuin Evangeliamis luotan, että Seitsemän Opetustasta olit menneet Calaan, mutta ei he sinä yönä mitän saaneet. Tämä, nijneuin muutkin ihmisten asiat, ei tapahtunut tapaturmasta, vaan sen caikki halligewan Jumalan ja Jesuren wiisasta ja armollisesta neuvoista, ja päällecaannossa heidän hymäns päälle. En me taida sanoa että Wap: Jesus tällä onnettomuudella olis tahtonut osotta jongun mielicarvouden yli heidän calan pyyhdyks, itänäns cuin se työ ei olis, Hänelle kelwannut; sillä waicka opetuslapset jo olit cukurut pois siitä wirasta ja säädyttä, Ihmisiä saaman; niin cuitengin tähän aicaan ei ollut heillä heidän Calaillemisestans wiellä estettä ike Apostolin wirasa; sillä he olit Jesuren Pösnousemisen jälkeen, Hänen oman kästyns jälkeen, menneet Galileaan, ja odotit hänelä sitä luvattua Ilmestystä. Niin että heidän wuuytesans siellä oli parempi omilla wercoillans elatustans esia sillä tawallisella pyyhdyllä, cuin joutilafna maata muille raskurexi; jonga syyn tähden myös Jesus sitte wihdoin sumais tämän heidän Työns runsaasti ja sillä osotti sen olewan laillisen ja hänelle otollisen työn ja cukumisen. Ilman epäilemätä oli lähim ja suurin syi tähän awuttomaan ja turhaan työhön se, että Opetuslapset nähdesäns ettei he mitän soanet niissä parhaisaan paicoisa heidän ahkeran puytamisens cautta, sitte sitä selwemmästi olisit ymmärtänet sitä HCRan Teori, cosca he sitte Hänen tulduans aiwan äkisti samasa paicasa sait ja käsitit sen runsaan saaliin.

Amos 3:6.
Thren. 3:
37-38.

Mat. 28:7.
19.

Ja näin se on Jesuren tapa, että hän walmissa iskelens tietä, hänen Armoons ja Woimaans suureri osottaman, ihmisten wiheläisyden ja woimattomuden ilmoittamisella. Syy siihen on tämä: Ihminen jälkeen Langemuren on niin turmeldu, että hän mielelläns caikisa asioisa, sekä Hengellisissä että Ruumillisissa, unohta Jumalan, ja cako amoästans aine ike päällens, ja luondocappalden päälle. Josta tule se, että nijne caurwan cuin ihminen johongin määrin taita omalla toimellans, ja niissä luonnollisilla wälicappateilla igens edesautta, ja niiden cautta aicaan hywin tulla; niin hän omista iskelens ja luonnollisille wälicappateillens caikki mitä hänellä on, ja mitä hän toimitta; Hän anda suuta omalle kädellens, uhra nuortillens ja

Rom. 1:25.

fffff

suizut.

Hab. 1: 16.
Ez. 47: 10.
Jer. 49: 4.
Dan. 4: 27.

suitzutta werkoillens / ja sanoo sydämmefäns : Minäpä se olen / ja ej pyrkän muur. Sinä luotat sinun tawaroihis / ja sanot sydämmefäs / cuca rohti culla minun tygöni? Tä mä on se suuri Babel jonga minä walmistin. Täällä ta walla ej taida eikä tahdo se wiheliäinen ihminen tuta Jumalan Armoa, woimaa ja hallitusta, eikä sen alainen eli welvollinen olla. Tästä nyt ej ole Jumalalta ja Jesurella sias eli tilaa ofota taman caikisa ikeens, taicka Hänen wiisauttans, armoons, hallitustans ja woimaans, ennencuin hän ensin culikista ja tyhiäri teke caicki mitä ihmisen oma on, ja caicki turhat ajaturet omas ta toimestans, woimastans, ja luonnollisten wälicappalden ulot tuwaisudesta Hänen onneens. Sentähden tähty sen rackaan Wapahetajan ensin culikista maahan sen corkian Babelin, jonga ihminen pyhtä ike pääldäns igellens rakenda ilman Jumalan Armoita ja Wuutta, että sitte caicki se hywä cuin hänellä on eli tapahtu, löytyis ainoastans Jumalan Wiisauden, Armon ja Woiman työri, ja niin ihmisen ike tähty tunnusta: Sinun taitos ja tietos on sinun culikistanut.

Ez. 47: 10.
cap. 10: 13.

Nijn tekee Jumala Longellisifä asioisa, cosca hän Lain candeitten cautta ilmoitta niitä moninaisia wicoja, cuin löytywät niisä parahimmisakin ihmisifä, cosca he omisa hywisä töisäns ja tegoisans pyhtäwät Jumalan ja ihmisten tykönä hurscari lueturi tulla; Hän teke ne suurimmat pyhtä, suurimmiri syndisiri; falli cans toisinans, erinomaisesti cosca he siällisellä hatala jotan syndiä nyripindaisesti racastawät, langeta julkisin syndeihin, että he niin Christuren Wanhurscauden alla notkistuisit, ja aineastans Uscoista ja Hänen Armoillans oppisit elämän.

Rom. 5: 10.
cap. 11: 32.
Gal. 3: 22.

Näin teke Jumala myös Ruumillisifäkin asioisa, cosca hän falli ne caikein toimellissummatkin neuwot edestacaisin fähdä; lähettä onnettomudet ja wahingot ihmisten toimiturijn, ja muulla tawalla rasitta ihmisiä ajallisilla wainwoilla ja monella puutorella. Joca caicki tapahtu sitä warten, että ihminen todelta näkis caicki hänen edestulemisensä seisowan coconans Jumalan fädesä, ja sitä paremmin tundis ja tunnustais Hänen Wiisauttans, Armoons ja Woimaans caikisa ruumillisefäkin omnes ja myötäkäymises. Tästä tule meidän nyt wisu wawari otta, että me oppisim tundeman sitä wahwayi merkiri sen ylösno-

neen

neen ja vielä elävän Jesuren läsnäolemiseen, koska meille ras-
casti ja cowin käteen käppi; oppisim Uscon siluilla Hänen pe-
räsns cakoman, joca aina on osottanut igens walmiri meistä
murhen pitämän, ja ainoastans sitä warten on esinyt yllike woit-
ta meidän omatundoom meidän omasta heikkoudestam, wihe-
liäisydestam ja woimattomudestam, että Hänen Armons ja
Woimans sitä selkiämmäksi meistä ilmanduis. Cosca siis, racas
sielu, sinun syndis wiheiliäisyys näin sinulle ilmoitetan, että
huomaiset iges täytetyn caickinaisilla wigoilta, ja caikesta wan-
hurscaudesta pahastetun, omantunnon soimun ja waiwan cansa,
nijn älä cohta lue sitä Jumalan Bihan merkiri, taicka Pi-
run eli pahain ihmisten työri: waan tiedä ja muista se todel-
la, että sinun Wapahattajas, joca sinun edestäs cuollut ja ylös-
nosnut on, vielä elä, on silloin saapuilla sinua sinun iges ja
sinun syndis tundoon oikein wetämän, että njn peräti igestäs
ja caikesta omastas epäillit, ja ainoastans Jesuren Armosta
Uscon cautta eläisit. Sentähden siis, älä cohta rewä sinuas
igewallaisesti irti sencallaisten soimausten alda, älä pyyhä caunis-
tella menoos, eli cauniri tehdä igees kiidäwäisillä omilla har-
joituyillas, sillä taincalleisella omalla juopullas sinä ainoastans
edennäri pakenet Jesuresta. Waan anna iges nöyhdes ja wilpit-
tömydes caickein Hänen nuhteittens alaiseri, wicapääri caikkeen
wäärpteen, wihaan ja cadoturpeen, njn sinä wasta sorwelsari tulet,
ainoastans Hänen Ansiostans, ja Uscoista elämään. Jos myös
Miallisistakin asioisa jocu onnettomus sinua seura eli cohtaa, ol-
con se sairaus, köyhys, waino, eli mikä tahtons, njn älä luu-
le että se tapaturmast, tule päälles, älä luota myös ainoastans
luonnollisihin wälicappalihin, että ne sinun autawat, älä myös-
kän nurise Jumalan ilman, petoin, eli pahain ihmisten yllike
jotca sinulle yhden eli toisen wahingon saattawat: sillä ei ne
mitän pienindäkän saata aican ilman HERRan käskyttä ja salli-
mista: waan tiedä se, että ike HERRa Jesus joca elä ja
caicki hallise siinäkin on läsnä, waelda rannalla, ja tahto joh-
datta sinua tundeman, että hän yrinäns teke caiken arwun cuin
maan päällä tapahtu. Jos hän nyt saapi sinun ainoastans sen
täydellisesti uscoman, ja caickia yrinäns Hänen kädestans tyty-
wäisellä mielellä odottaman, njn hän cans pian on walmis yllike
se woittamaan sinun omantundos wahwoilla merkeillä ja todistu-
rilla

Conf.
2 Sam. 16:
10.

rilla Hänen Armo-läsnä olemisestans ja sunanrestans, että sitä näet sinun onnettomudes muuttuvan sinulles hyväri ja sunan-
 xeri, ja myös ajalliseri myötätömyiseri, niin paljon kuin JESUS
 näke sinun woivan oikein canda, ja Hänen cunniaxens, niin
 myös iges totiseri hyväri kättä. Cosca siis nyt se raes Wap.
 JESUS Hänen ylösherätetyn ja Jumalallisen Elämäns cautta,
 oli johdattanut opetuslapsens heidän Uscons harjoitukseen, ensin,
 onnettomuden lähettämisellä heidän Calan pyhästans, niin ei
 hän jätä asiaa sijhen, eikä falli sitä onnettomuutta upotta heitä
 epäilyheen, waan vielä uudistetulla Työllä ja toimittarella joh-
 datta heitä edemmäri heidän uscons harjoitukseen, josta me siis
 nyt merkitsem.

20
 Ja sitte aut-
 ta ja siuna
 heitä.

Toiseri / Että Wap. JESUS siinä samassa siuna ope-
 tuslapsens yhdellä runsaalla ja ihmellisellä calan-saalijlla.
 Josta he sangen nähtävästi sait huomaita ja tuta Hänen suuren
 Wiisaudens, Armoillisen murhen pitämisens, ja woimans, Us-
 con cautta, nöyrydellä, kapillisella pelwolla ja itolla. Tähän
 olit myös tämän ihmellisen Calan-saalijn asian haarat sildä raes
 kaalda JESUwda aiwan wiisasti sowitzetut: ensin oli Wap: JE-
 sus kysynyt opetuslapsildans, jos heillä oli mitän syötäväta,
 joca oli ylöskehoitus heille merkitäxens, että tämä Siunaus
 uloswuosi Hänen Ylläisestä Raakaudestans ja murhen pitämi-
 sestans heidän elaturestans, josa niia Hänen Armons ja Hyry-
 dens jo oli huomaittava. Sitte, JESUS määräs heille pai-
 can johon heidän piti werckons laskeman, viikalle puolelle wenhet-
 tä, että heidän olis pitänyt ymmärtämän JESUREN wiisusti tietä-
 wän niitä jota ei ihmiset tiedä, nimittäin niisä Cala meresä
 culke, josta niia Hänen eaikei tietäväisyhdens ja wiisaudens piti
 heildä tuttaman. Edespäin, Toimitti Wap: JESUS sen, että
 cosca he niin mieluisesti tottelit Hänen käskyns ilman kysymätä,
 ja neuwon pitämistä järkens cansa, tuli niin paljo caloja, ettei
 he woinet wetä werckoa caloinens wenheseen, waan täydyit rie-
 poitta werkon wenhen peräsä maalle; josta he waista ylise wuo-
 tawassi tunst JESUREN yhdellä sanalla enämmän woivan, kuin
 eaikei ihmiset saurella walmistarella, cosca Hän niin äkisti yhteen
 eukui ja nuottaan sulki niin suuren calan-palhouden, sencallaise-
 sa paicasa, josa he jo olit niin ahkerasti soutanet ja colistellet.

JONGA

Jonga Jumalallisen woiman työn he vielä lähemmäldä sait merz kida, cosca he maalle tulduans luit Sata ja colme cudetta kym- mendä suurta calaa, josta sekun vielä niincuin ihme deldäwä asia mainitan, ettei wercko niiden suurudesta ja paljoudesta rez wennyt. Jongatähden myös caicki Opetuslapset osottawat heit- täns Uscon silmillä wisun waarin caikista näistä ottanen: ensin, he ike ihme-työstä tundewat sen ouden rannalla waeldawan miehen heidän HCKrarenens ylösnosneri ja heitä ekitwäri JESu- xarenens: he tiesit Hänen endissistä Toistans että hän ihmeitä te- ti; sentähden cosca he ihmeitä näit, niin he sijtä myös päätit, HCKran olewan saapuilla ja läsnä.

Tämä on, racas Sielu vielä yri woimallinen muistutus ja opetus sinulle sinun uscos ahkeraan harjoitukseen: Jos joku apu ja siunaus sinulle tule, niincuin totisesti joca päivä iyy on si- tä tunnusta ja ylistä, jolla aimoastans uscon silmät awoimet ja tarcat owat; jos sinun työs menesty; jos ruumilles ravinnon löhdät; jos hädästä auteturi tulet; jos sairaudesta paranet; niin tuane se wahwari merkiri JEsuren läsnäolemiseen, ja Hä- nen tegorens, jolla hän osotta ikens vielä eläwän, maikmaa hal- ligewan, ja ihmisistä jocapäwä murhen pitäwän. Sillä jos ne toimellisemmat Pacanatkin heidän käsitetyä menestyresäns, töit- tens alla tundewat Luojansa ja Jumalan sumauxen ja annon, ja heidän luonnollista useallustans sinä heidän tarwallans harjoit- tawat, cuinga paljon eorkiammasa mitasa siis ej pida meidän Christittyin cunnioittaman meidän JEsurem läsnäolemisstä ja siu- nausta caikisa meidän menestywäisissä töisäm, joilla niin läpi- tun- gewaiset merkit ja todisturet caikin muodoin owat JEsuren töis- tä ja hallituxen muodosta? Ja waicka tosin ne ruumilliset ja tarwalliset walicappalet, niincuin wereot ja nuotat ja muut, pitä- käytettämän töisä menestyren edesauttamisexi, niincuin opetus- lapsetkin teit, niin ej cuitengar pida nille apua ja siunausta ty- göslukeman enämmän kuin heihin sopi, waan JEsus on se joca caicki hallike, siuna ja anda, caicki muut owat aimoastans aseet sijhen.

Jlman caickia tätä, niin opetuslapset tästä Christuxen ihme työstä myös opeit tundeman Hänen tarwalliset Omaisudens, ja Uscolla niistä sitä eorkiammasa arwospitämään; He tunsit Hänert

Rackaudens heitän cohtan Hänen suuresta murhen pidostans heitän ravinnoftans, josta heidängin sydämmesän syyty uusi Rackauden tuli Händä cohtan, niin että Pietari siitä rackaudesta andoi ikens mereen, eikä tainnut enämbi wijwytellä wenhes sihen asti että olis randaan feritty wenhen cansa, niincuin Pietari muutoingin luonnostans oli picainen mies: Niin wielä opetuslapset tästä ihme työstä ja sunauresta tunsit Jesuren Wijsauden, ja Hänen Woimans ja Waldans caikein luonnocappalden ylise, josta he ymmärsit ikens aiwan kelwottomixi Hänen suhtens, ja niin nöyrytit ikens Hänen edesän sydämmellisesti, pitäin händä caikein corkiammasta arwosa. Jongatähden myös Pietari wötti hameen eli pääsis, waatten ymbäriillens, ennencuin hän lähti Jesuren työstä, osottain sillä Hänen siwollisudens ja arwosa pitämisens. HERRans edes, ettei hän tahtonut alastoinna paljasa iho, waateesa Händä terwehtä joca niin cunnioitettawa on, waan sen siwollisen cunnioittamisen piti waatettengin siwollisudella ulconaisesti osottaman ikens. Tästä myös opetuslasten yhteinen waan cuitengin lapsillinen Welco todisti, joca pidätti heidän, ettei he rohjennet kysyä: cucas olet. Jhe nämät sanat sen näyttawät, ettei he Jesusta juuri muodostans tundenet, waan ej he sen wuori lufenet sitä soweljari että kysyä, cucas olet, mutta pidit ikens welcapäänä tyymän sihen selwään Todistukseen, cuin he nyt olit saanet Hänen Jumalallisesta Työstäns, ja siitä epäilemätä päättämän, ettei se ollut muu cuin heidän HERRans Jesus.

Tästä siis tule meidän caikein myös meidän hywärem se oppia, että me wisun waarin alati siitä otam, cuinga nähätawä ja ihmedeldäwä Jumalallinen Wijsaus, Rackaus, woima ja oikeus löyty niissä asioissa, cuin Jumala ja HERRa Jesus meidän cansam teke Hänen jocapäiwäisellä hallitusesans, cöscä hän meitä ruocki, holho, waritoike ja suojele din ja päiwän pelastele ja auttele, niin me jocapäiwä löydämme uuden aineen ja ravinnon Uscollem: me olemme joca herki huomaitzewat uusia todistuksia hänen läsnäolemisestans ja Siälisestä Rackaudestans meitä cohtau, niin myös Hänen Wijsaudestans Woimastans, Pitkämielisydestans, Wanhurscaudestans ja muista Hänen korkeista omaisuristans; sillä caiki Hänen Tecoks owat niistä

nistä todisturia täynnäns, waika epäuscon lapsen ei niistä harvake, mutta ylönkätöwat HERAN työt ja ne halpana pitävät, sentähden että ne niin yhteiset ja tavalliset jo ovat. Mutta joca ylöswalaituilla ja ykiferlaisilla Uscon silmillä, Jumalan Pyhän Sanan jälkeen, niistä tutki cahele, ja coettele, hän näke ihmeitä aina niissä, ja saa riemun niistä, sillä tawalla, että hän niiden kautta alinoma caswa Usconans ja useallurefians Jesuren päälle, toiwosa Hänen tygöns, tytywäisyydesä Hänen cansans, rackaudesa, cuuliaisudesä ja lapsillisesä petwoisa ja nöyrudesä händä wastan, yhden totisen igens ja mailman poiskeidämisen cansa. Ach! autuas nämät asiat ongeen otta, ne käsitä, ja ne totiseri hywäreus käyettä, hän totisesi Jesuren läsnä olemisesä ja cansakäymisesä jocapaicas saautta sen oikian hywän, ja nautike useosa ja maista joca aica Jesuren makeutta ja ulostuffimatoinda fuloisutta Hänen autuderens.

Pf. 92: 6. 7.

Pf. 111: 2.

Pf. 34: 9.

Waan wielä

Colmanneri, Bay: Jesus taincallaiseen Uscon harjoitukseen johdatta Hänen opetuslapsens, yhdellä erinomaisella ihme:työllä, että hän calamiehille oli valmistanut calan hilden päälle, ja leiwän, wahniri heille ruoxt cosca he maalle tulit. Tämä Ruan valmistus näkhi caiketi tapah: tunen ilman luonnollisia walicappaleita, paljaasta Jesuren tahdosta ja kästystä; jolla hän osotti hänelläns olewan wallan, ei ainoastans luondocappaleita hallita, mutta myös uudesta luoda, ja niin ylitse luonnon woiman tekemän mitä hän tahto. Ja koska tämä Työ nyt oli airwittu Opetuslasten hywäri ja rawinnori; niin he taas sen kautta myös sair uuden wahwisturen heidän Uscolens ja Useallurellens Hänen päälläns, että hän caiktein ylimmäisesäkin puutoresa ja tarpesä tahto ja taita autta, waika ei yhtän luonnollista walicappaleita saapuilla olis. Taincallaiseen Uscon ihanaan harjoitukseen se racas Jesus wietä tänä päiwänä johdatta ihmisiä Hänen Eöilläns, niissä ajallissakin asioissa. Ja waika tosin meillä ei nyt ole odottamissa uusia ihme:toita yli luonnon woiman, ehkä ne Jumalalle nytkin wielä yhtä mahdolliset ja kewiät ovat tehdä: cosca hän tunde igelens keltwolliseri; niin osotta cuitengin Jumala uscin tämän mailman hallituserä, ja erinomattain hänen Uscorwaistens armo: johdaturus, sangen ihmedeldäwiä esimerkesä Hänen kästämättö: mässä

3:0
Walmista
ruan heille.
v. 9. 13.

Pf. 111: 2.

mässä Wiisaudestans, Armotans, ja Woimastans. Minä ajattelen sencallaista arvon töitä, jotka tosin tapahtuwa luonnollisten wälicappauden kautta, mutta cuitengin sillä muoto, että Wälicappalet ej niin nähtävästi sen yhteisen järjestyksen jälkeen seura toinen toistans, kuin muutoin joca päiväisissä Jumalan hywisä töissä hawaitan; jongatähden myös ej ihmiset taida niistä edeldäpäin arvata, toiwoa, eu ulostaskea; wacsi Jumalan äkillisten ja huomaisemattomain muutosten kautta wiisaksi sowitzane omainsa hywäri ja pahain esteri, sillä muotoo, siellä, ja silloin, ettei he eikä yrifän muu olis tainnut sitä arvata, eli luonnon juorun jälkeen ulostaskea. Ja taita tuffin jocu ihminen löytvä; joca ej taidais monda sencallaista Jesuren Wiisauden ja Woiman erinomaista ja mainittawata esumerctiä merkitä ja huomaita itse päälläns ja omisa asioisians, joca ainoastans taita ja tahto otta oikian waarin HERran Töistä. Sillä cosca se Ihmellinen Jesus on joca paicas läsnä ja asu uscowaissten sydämmes, cuinga taita se ilman olla, ettei hän myös ihmedeldäviä heisä toimita heitä halkitesans, samalla woimalla kuin ne endisetkin ihmetyöt owat tapahtunet maailmasa? Tästä caikesta taita siis olla niille Uscowaisille se Uscon harjoitus, että cosca he johongun ahdistettuhun tilaan joutuwat, josta ulospäästää ej löydy yhtän neuwo eli muoto; niin he cuitengin turwalisefsi taitawat luotta igens Jesuren määrättömään Wiisauteen ja Woimaan, jolla hän ennengin heitä ja muita niin nähtävästi ja usiasti on ihmellisellä tawalla läpi wienyt, ja sillä selwästi osottanut, että hän wielä nyrkfin niin hywin kuin endisinäkin aicoina elä, on saapuilla, hallise ja toimitta caieki ilman estettä sillä woimalla, jolla Hänen oikia kätens taita caieki muuttata. Ach! cuinga tytywä, lewollinen ja iloinen mieli mahta olla sillä sielulla, joca taincalleises Uscon ymmärtäwäises harjoituses joca päivä elä, castwa ja wahwistu, sekä käydes että maates, syödes eli juodes, myötä- eli wastoin- käymises, työtä tehdes eli joutilafina olles, joisa caikisa hän aina uscosa casele ja muistele Jesustans, joca caieki nämät Hänen anhoffians ja Työlläns on siunannut Pyhittänyt ja meille hywäri tehnyt. Totisefsi, ej händä pelhätä tämän elämän ihmelliset muutoret, sillä hän on aina wahwa siitä, että niille jotka Jumalata racastawat, pita caieki cappalet parhori kääntymän.

Ef. 9: 6.

Pf. 77: 11

Rom. 8: 28.

Nyt,

Nyt, Raakat Sielut, me olem yrikertaisudes cuullet cuinga
 HERRA JESUS Hänen Toillans, ihmisten ajallistengin asiain
 hallitusesta, johdatta heitä yhteen totiseen ja autualliseen Uscon
 harjotukseen, Hänen Ylösnousemisen ja Jumalallisen Elämäns
 kautta. Tästä nyt oppicam yhteisesti se: että meidän kaikkein
 Christittyin ja Christuren tunnustajain tule jocapäivä harjotta
 meidän Uscom JESUREN Ylösnousemisesta ja Elämästä; ja se
 tosin, ei ainoastans niissä Hengellisissä asioissa, jotca pää-asiallis-
 set ovat, ja päättä cohden sihen jiancaikkiseen sielun autuuteen
 tulewat, että me jocapäivä Uscosa cakalemma ja nautikemme
 JESUSTA autuderem, Hänen Raclaudens, Ansiions, Cuolemans,
 Ylösnousemisen, Boittons, Wanhurscaudens, Cukumisens,
 Ylöswalifurens, Udesta Synnyttämisen, Wanhurscapi teke-
 misens, Yhdistämisen, ja jocapäiväisen uudistämisen cansa;
 mutta meidän pitä tätä samaa tekemän myös niissä ajallisissa asiois-
 sa jotca tähän ruumilliseen elämään tulewat, että me harjotam-
 me Uscom JESUREN Elämää ja läsnäolemisellä kaikissa meidän
 cukumisen tiloissa ja tapaurissa, olcon ne mitkä tahtons. Ja tä-
 tä meidän pitä tekemän, ei ainoastans Värsiäis, Pyhinä cosea
 JESUREN Ylösnousemisesta ja uudesta Elämästä saarnatan, waan
 joca päivä; ei ainoastans kirkossa, taicka cosea muutoin Juma-
 lan Sakan tutkinnoissa ollan, waan kaikissa tiloissa, cusa itänäns
 ihmisillä ovat työt ja toimituret tehtävänsä, cotena, matcoissa,
 caupungeissa, pellolla, merellä ja maalla. Sillä näissä kaikissa
 JESUS, nijncuiu se ylösnosnut Elävä mailman Haldia on nyt-
 tin saapuilla, niissä hallike kaikki meidän ja coco luonnon menot,
 niissä kaikissa anda vielä uudet ja totiset merkit ja todisturet meil-
 le, että hän on meidän kaikkein, se Wisahin, Armollisin, Boi-
 mallisin, ja juuri Isällisimmän murhen meistä alati pitävä HERRA
 ja Lunastaja. Sentähden pitä siis meidän aina ja kaikissa
 asioissam Uscon silmillä yrinäns Hänen perääns ja Hänen pää-
 lens cakoman, Hänen läsnäolemisen wisusti muistaman, ja
 Hänen Tegoistans waari ottaman: että me niissä sitä enämmän
 jocapäivä kundisim, cuinga wijsaasti, cuinga armollisesti, cuinga
 hywin, cuinga oikein, cuinga woimallisesti, ja cuinga hyödylli-
 sesti se racas JESUS aina kaikki meidän asiain toimitta; ja että
 me sengin kautta oppisim händä sitä corkiammas arwos aina pi-
 tämän, Häneen turwaman, Hänen hywydesäns ilokkeman; että
 niin

Oppicam
sijä asiita.IO
Uscom har-
joittamas
jocapäivä.

1141 moA

62
1141 moA
1141 moA
1141 moA

1141 moA

nijn Hänelle sijtä aina Cunnita ja mielisuosio, ja meille lewollinen ja hywä mieli olis.

Tosin Uscon ensimmäinen ja ylimmäinen työ on se, että se Jesuren Ylösnousemisesä hartasti cagele sitä täydellistä **Woitto**, kuin hän on, meille hywäri, saanut Synnin, Cudleman, ja helwetin ylige; josta se Synndins ylige peljästynyt ja murhelda woitettu Omatundo ehji ja cans löntä siinä Jumalalada eteen asetotusa Catumuren Järjestyysesä, wacuururen ja wahwisturen Hänen täydellisestä **Sowinnostans** Jumalan cansa, ja wanhurseaudestans Jumalan edes Uscon cawtta: murta cosca tämä Uscon toimi ja toimitus näin on ensisti lafettu Perusturexi Sielun totiseen omneen ja aututeen, njin pitä sen saman Uscon sitte uloslewittämän Hänen woimans myös caikisa muisafin asioisa kuin ihmisen elämään tulewat; niissä caikisa Juurena ja Perusturena olemän caikeen siihen mitä ikänäns ihminen eteensotta: njin että mikä ihmisesä ei uloswuoda tästä Uscosta, eikä täsä Uscosa tapahdu ja toimiteta, se on syndi, se on wäärnyys ja poispoickeminen Jumalasta ja Jesuresta. Josta siis seura, että caicki se Usco on turha warjo, ja ei oikiasa luonnosta, joca ei mualla eikä useimmin osota woimaans eikä harjoiteta, kuin joscus Kirkosa, Ripillä käydes, eli josacusa erinomaisesa Jumalan Walweluren tilas. Jocapäiwä on sillä eläwällä Uscolla teke mistä ja toimittamista Jesuren cansa, ja waari ottamista sijtä, cuinga tiettäwästi **Jesus** wielä elä ja waelda meidän keskellän **Toittens** cansa alati.

Rom. 14:11.

2:0
Waroitta:
 man wäärin
 Käyttämiffsä:
 ta:
 Muntoin on
 Jesus meil:
 le cuollut.

Jos nyt näin owat sen totisen Uscon asiat, niincuin ne totifesti njin owat, Jesuren Ylösnousemisen ja Elämän cansa; njin sijtä wälttämätömästi seura cans se, että ne Christityt, jotca tämän totuden taicka poisjieldäwät / taicka wäärinkäyttäwät, eli myös coco sen pyhän Uscon harjoituren poisjättäwät, ei oi kein uscoin Jesuren Ylösnousemista ja Jumalallista Elämätä, ne sanon minä owat paiki coco **Jesusta** ja Hänen Elämäns osallisuutta; se sama **Jesus**, joca tosin ferran totifest ylösnostnut on, ja nyt totifesti elää ja hallikee uancaickisesti, on cuitengin sencallaisille Christityille wielä cuollut ja woimatoin, ike uloskäymises ja tygölu kemises, se on, sencallaiset petolliset Christityt heidän wäärön Uscons cawtta njin käyttäwät igens, **Jesusta** vastaan.

wastaan, ikänäns cuin ej hän Eläiffän, ej oliffan joca paicas saapvilla, ei mitän tekis, tämän mailman hallitusefa, eikä niin olengon luena pidäis siitä cuinga ihmisten canfa käyppi tässä mailmasa. Etten minä nyt mahda puhua niistä, jotea tuffisans Synnin cuormam ja ruffittamifen alla, ej wof yriffertaisesti uscoo, että heillä on täydellinen Wanhuuscanden wacutus Jesuren Ylösnousemisesfa: totisesti on seneallaisille epäuscoisille Jesus wieslä euollut, niin ettei heillä ole Hänestä osaa ja autuutta niincanwan cuin he sinä tilasa owat.

Rom. 4:25.

Waan caikelcam wiellä lähemmäldä niiden epäuscoisten miellä ja luondoo: Ensin taincaaldainen epäuscon mieli helposti o sotta igens niiden tykönä, jotea Waiwoisans ja hädisäns cohta langewat niihin tyhmijn aaturijn, että heidän wastoinkäymisens tule pahoilda ihmisildä ja ike Verkeleldä: jos heidän kättens työ ej menesty, cuca ties ufiasti oman taitamattomuden tähden, niin sen eli sen pahat filmät owat sen turmellet: Jos kärme, Susi eli muu peto, omasta luondons taipumusesta wahingon teke, carjalle eli ihmisille; niin pahat ihmiset sen owat tehnet ja nostanet: jos lapsi parfu tietämättömästä kirwusta, niin noidat ja taicurit sen owat tehnet: Jos yri eli toinen tauti waiwaa, joilla cailla kyllä on heidän juuens sinä turmellusa ihmisen luonnosa, ja usein casrawat omasta sopimattomasta elämästä muodosta; niin ej uitengan Jumalan ja Jesuren Sallimisen eli Halituyen niissä yhtän sraa eli osaa suoda. Waan caicki omistetantaička Pirulle eli Hänen orjillens pahoille ihmisille. Ongos tämä sitte usco sen ylösnousemisen Jesuren päälle, joca elä ja hallike caicki Tairwais, tuules, meres ja maas, nyt ja ijancaickifest? taicka, eikös paljo enänmin sinun epäuscos tee Jesusta woimattomari ja euolleeri waiwaiseri, jolla ej ole mitän tekemistä ihmisten ja luotuinś afian canfa maan päällä, waan on niin muodoiin täytynyt jäädä sen pahän mailman ja pirun wallan alle euollesans, ja jättä heidän täyden wallan tekemän mitä he tahtowat maan päällä? totifesti, niin canwan cuin ett sinä omista Yrinäns Jesurelle niincuin sille ainoalle mailman Halbialle, caickia mitä sinulle tapahu, eikä ota sitä waston niincuin Hänen kädestäns, niin ej ole Jesus sinulle wiellä ylösnosnut, se on, et sinä oikein usco, eikä ole osallinen Jesuren Ylösnousemisesfa ja Hänen elämästäns, waan hän on euollut sinulle.

Hiincauta
niille / jotea
caicki was-
toin käymi-
set tygölu-
kewat ihmi-
sille ja Pi-
rulle ja ej
Jesurelle.

Taisi myös ca. wassoinkäynnien / wainwain ja ruumillisten puutosten alla, yli
 paljon u-u- määrän sarewat surkuttelewat, pahoin puhuwat, parcuwat ja
 bettimat ja huutawat färsmäetömydestä : cuinga hucas heidän asians nyt
 epäilewät wassoin käy- omat, cuinga mahdotoin se on enämbi aicaan tulla, hyötvä,
 misien alla: ja selitä näissä onnettomuden pauloista. Waan, racas sielu,
 mikä ja mingäläinen sinua tunnustures siis on, coseas sanot, että
 JESUS on ylösnohnut, elä ja hallitse ijancaikisesti? coseas tun-
 nustat Hänem olewan meidän cansam jocapäiwä mailman lop-
 pun asti? ja et cuitengan woi pienimmäskään ajallisesa ja ca-
 towaisesa asias ja puutores sijhen uscalda ja turwata, että JE-
 sus woi ja tahto sinua autta ja caicki asias totiseri hywäres
 laitta, jos wiela se maallinen waiwa pitkälinengin olis? eikös
 silloin sinun mielesäs JESUS jo ole yri cuollut ja woinatoin
 HERAN, jolla ainoastans HERAN nimi, mutta ei yhtään woi-
 ma eli hywä tahto ole? Jos sinulla olis hywin raha arcusa,
 waraa aitasa, läkityriä todisa, Woimallisia Ystäwänä, silloin
 sinä toiwot kyllä aicaan tulewas, waicka ne usiasti sinulle sielus
 waarari ja wahingori owat. Mutta et sinä JESUSEEN woi ty-
 tyä, eli Hänen aicaans odotta. Mikä usco se on? joca turwaa
 enämmän Luondocappaleihin kuin Luojaan? Pacanain usco se
 on, ja ei Christittyin. Pacanat uscowat sen kuin he näkewät ja kä-
 sis on, waan Christityt uscowat näkymättömiä. Waicka cuitengin
 de Terwe järkifemmat Pacanakin owat paremmin tundenet ja
 sunnoittanet Jumalan Edeccasomussa ja Hallitusta caikis a-
 fiois, kuin moni Christitty, joca on ikkettämä asia ja häpiä meidän
 suuren walkeudem kessellä. Ja niin siis JESUS, waicka ei hän
 näy ruumilliselle silmille enämbi, niin on hän cuitengin sille oikialle
 uscolle akati eläwä, läsnäolewa, walms, woipa, ja ike työsä
 nähtävä, meitä auttaman ja halliseman meidän totiseri ja ijan-
 caikiseri onnerem. Niin causan kuin et sinä sitä usco; niin
 et sinä myös usco oikein Hänen Ylösnoufemistans, eikä Hänen
 Etämätans ja Hallitustans, waan JESUS on wiela cuollut se
 nulle. Mutta

Eli myöskin
 työskutelewat
 caiken myö-
 käynnien
 ihkellens ja
 niille.

Colmanneri, taincailaisen epäuseon mieli osotta igens
 wiela niissä, jotea caiken menestyrens ja myöskäynnisisens, omis-
 tarwat ja työskutelewat, ei JESUWELLE mincuin sille ylinmäiselle
 Yh: Halbiake, waan igellens, eli muille hywille ihmisille, eli
 myös

myös ike Luonnon niin sopivalle juorulle ja järjestykselle. Ja nämit ovat enimmitten ne samat jotka tässä jo edellä mainittiin, että he västoinkäymisissä epäilevät ja pahoin puhuvat, mutta sitä vastaan myöskäymisissä pramavat, ylpeilevät ja paisuvat. Minä uscon, että kaikki epäuscon orjat, jotka tätä lukevat ja kuuluvat, jongun merkin tästä löytävät jotka heihin sopi, ja heidän omalle tunnollens muistutta ja todista, että se cusa ties usiammastiekin heissä on niin löytnyt ja vielä löyty. Teitä siis, jotka jongun merkin epäuscon töistä vielä löydätte itsensä, teitä minä rucoilen, älkät teidän wahingoren paaduttako teidän sydändän tätä todistusta vastaan. Totisesi, niincuin JEsus Ylösnousemisen jätken soimais Opetuslapsillens heidän epäuscons; niin hän tänäpäivänä ja tämänkin puhen kautta on saapuilla, ja soima teille teidän epäuscon ja sydämmenne cangiuden. Totisesi, jos JEsus nyt ei saa Armosa elä ja hallita teissä teidän uscottomuden tähden, niin te ainakin ennen pitkä saatte cusa ties hiliän Hänen nähä Elämästä Wihasta ja wanhurseaudesa, duomigemas teitä teidän epäusconne tähden ian kaikkiseen cuotemaan. Njattele siis, sinä epäusconinen sieltä, cuinga surkia sinun tilas on, niincauwan cuin sinulla sinun JEsuses Ylösnousemisesta, Elämästä, Läsnäolemisestä ja hallituksesta caitisa meidän asioisam, ei parembata käsitöistä ja käytämisistä sinun hywäres ole. Sinä tunnaustat sinullas JEsuren, mutta ike työsi ei sulla ole JEsusta johon sinä taidat tusecasas eli tarpefas turwata, sillä sinun epäuscos kieldä pois JEsuren, Hänen Elämäns, Wöimans, Hywän Tahrons ja kaikki. Ja silloin sinulla Hänen siasans ei ole muu, cuin sinä ike, tämä tyhmä maailma, ja Piru joka on Mailman pääruhtinas ja Haldia. Ongos siis ihmet, jos sinun paha sydämmes ei saa lepo ja rauha? jos sinä ennen akoras murhesta murrut ja harmanet, turhain ja tyhjään päiwäisten asiain tähden ja ylise? ongos ihmet, jos sinulla ei myösk yhtän rohkeutta taida olla setä muusä tapauresa, että Cuoteman tulles, sinun loppuas tytywäisesti vastaanottaman, ja sitä wijsmeistä JEsuren Duomion Tulemisestä, mutta täyty pehjästyä ja hämmästyä cossa ne asiat eteen langewat, sillä cusa se oikia usco ja uscallus on pois JEsuren päälle, siinä ei ikolla waan pelkolla Hänen Tulemistans pita odottaman. Ah! herä tänäpäivänä, JEsuren Ylösnousemi-

Eph. 2: 5.6.

sen ja Elämän voimalla, sinun epäuskoistas sinä cuoleman lapsi, ja ajattelle pelvolla ja wapisturella sinun loppuas. Eki ja Rucoile Jesusta todella ja ahkerudella, viin hän ylösvalaise sinun, uscon sinusa sytyttä, ja elämän sinusa waicutta, ja niin sinä epäuscon cuolemasta olet ylösherätetty, ja ilolla harjotat uscoos Jesures Ylösnousemisesa, elämästä ja Causakäymisesä jocapäivä. Josa Jesus sinun johdatta Uscoosta uscoon, Woitosta woittoon, siihenasti että sinä täydellisesti siihen Eaiwalliseen Cunnian Causakäymiseen Jumalan ja Engelein ja caikein Pyhäin cansa tulet siirtyri ja ylösoteturi! Uch! autuas on se, jolla Jesus on tietty ja tuttu cumppani täällä armosa, totisesti, on Hänen onnens ja cunnians sitä suurempi sitte Cunniasa.

Wijmeiseri, Tulee tästä myös yri ihana Opetus niille, jotea sen totisen Uscon totisesa harjoituresa waeldawat, Jesuren Ylösnousemisen ja Jumalallisen elämän ylise. Heidän merckins on se, että he Christuren Cuoleman woiman owat tundeneet, ja aina tundewat, sinä ja sillä tawalla että heidän turmellun luondons wiat ja ricoret ei ainoastans ole heille tutut; waan myös pidetän heidä niin riettaina ja cadottawaisina, että Christuren catkera Cuolema on niiden oikia palcka ja carwas hedelmä, ja niincuin nämät caturwaiset sielut tätä totisella mielicarwaudella ylösnousemisen catkerari tundewat; niin he myös sen saman Cuoleman Syytä, nimittäin, heidän Syndejans alatti catkerasti pahasturwat, wihawat ja hyljät. Mutta niincuin nämät uscowaiset sielut jo Christuren cansa myös orwat ylösnousemisen uscon cautta jonga Jumala waicutta; niin heidän omatundons cans, joca heitä cadoturella uhea, on löytännyt täydellisen wapauden caikesta cadoturesta, Jesuren täydellisen Woiton ja sen osallisuuden cautta, yli synnin ja cuoleman, jonga Woiton Jesus on Ylösnousemisesellans ilmei tuonut. Tämä on niiden merck, jotea Jesuren Ylösnousemisen oikein autuderens uscowat. Ja waikka tästä turmeluren tilasa se heikkous taita wiela heisäkin löytyä, ettei he aina tiedä niin tarcella jocapäiwäisellä Uscons harjoiturella hywärens käyttä tämän Uscon oikiata woimaa; niin tule heidän sitä hartaammin ja useimmin Uscoosa pitä yhteyttä ja cansa käymistä heidän rackan Jesuren cansa, niin että he ei ainoastans lapsillisella uscallurella omista ja wastanota Hänen Armoons

moons ja Syndein Anderi andamisen Uudistusta joca aica, niin pian kuin he jongun synnin rastiuren ja wian tykönän huomaitsewat; waan myös niissä ruumillisistakin asioistans Häändä alati käsiin eakowat, Hänen Wiisaasta, armollisesta, ja Woimallisesta Halkitusestans waarin ottawat, ja sillä itseens wahwistawat. Totisesti, tässä tilassa JEsus niissä wahimmisistakin asianharjoisa itsensä lapsillens ilmoitta, cosca he ainoastans todella ja yrifertais sudes owat harjoittanet itsens ottaman waari Hänen Toistans ihmisten cansa. Ach! sitä suloišta Uscon harjoitusta; tämä on Jumalan Lasten meno ja waellus Tainwaisa; tämä usein jo täälläkin tuopi myötsäns Eshmaun siittä Tainwallisesta Cansakäymisestä JEsuren cansa ijancaikisest.

Phil. 3: II.
20.

Nyt, jolla siis on corwat cuulla, se cuulcon. Waan Ach! että tämän Uscon asia cuitengin, niin monelle Christitylle ja Christuren Ylösnousemisen Sunnustajalle, on wielä niin outo käsittämätön ja tietämätön, että aiwan harwat meidängin suuren Walkeudem ajalla tästä callijsta asiasta tietävät ja taitawat ymmärryrestä paljo vähemmin coeturesta puhua ja jutella. Ja cosca näin itse Uscon asia JEsuren Ylösnousemisen, Elämän ja Läsnäolemisen woimasta, on tietämätön, onkos siis ihme, että myös coco Uscon harjoitustin on tietämätön ja harjoittamaton Christittin seasa. Ja niinuin Uscon harjoituksen puutos tule tietämättömydestä uscon asioisa, niin ne molemmat taas edesautetan Jumalan Pyhäin Wälicappalden suurella sekä ylöncausjeella, että wäärin käytämisellä: Cosca, ensin, Jumalan P. Sana, joca on sen elämän Uscon ainoa juuri, halpana pidetään, ylöncausjeetan ja wäärin ulosmitatan: Cosca, Toisesti, se Pyhän Costen armo ja siinä tehty lieto / unhodetan ja wäärin käytetään / josa cuitengin yri erinomainen Aine uscon harjoitukseen on jocapäiwä tästä elämästä JEsuresta jonga me siinä olem päällem pukenet. Cosca, Colmanneri, se Callis JEsuren P. Ehtollinen halpana pidetään, harwoin nautitaan / ja wäärin käytetään, cusa cuitengin JEsuren eläwärtesewä P. Ruumis ja Beri uscolla nautittawa, wälttämättömmän ja puuttumattoman Uscon harjoituksen pitäis caikisa waicuttaman ja myötsäns tuoman: Cosca wielä, neljänneri, Sen Callijn Kucouren Harjoitus hyljätän ja ylöncausjeetan, joca cuiten

cuitengin itse se lähisin Uscon harjoitus, yhdesä uscomaisesa cansa puhesa Jumalan cansa jocapäivä pidäis olemän. Eikös caickein näiden puutoresta ja wäärinkäntämisestä tule se, että oman tunnon rauha ja ilo catoos pois ihmisten sydämmistä, ja tuffin harwa Christityistä on wiisi ja wahwa Hänen tilastans, cuinga Hänen cansans cuoleman hetkellä käypi? Ach! muista siis, mitäs nyt taas cuullut olet, ja pane se mielees, ja oienna ises sen jälken, että autuuri Jesuren cansakäymisessä tulisit. Ei sitä sul tarita ijan. Amen!

Rucous.

Ach! sinä rackahin HERa Jesu! joca sinun riemullisen Rõsnousemises ja Jumalallisen Elämäs kautta / et ole ainoastans wacuuttanut meitä sinun täydellisest totimitetusta Wanhurscaudestas / ja Woitostas yli Synnin / cuoleman ja Helwetin; mutta myös sen kautta olet johdattanut meitä, jotea sinun Rõsnousemises ja Jumalallisen Elämäs Uscomme ja tunnustamme / yhteen jocapäiwäisen Uscomme harjoitukseen, Sinun jocapäiwäisestä Läsnäolemisestäs meidän tyhönäm / ja Jällisestä Hallituksesta caikisa meidän sekä hengellisistä että ajallisista asioista sam ja menoissam. Ach! vacas Jesu! älä soima meille meidän kiiteämättömymmät / ja huolimattomuuttam / että me sinun Pyhän cansakäymises olem ylöncatoneet, emmekä itseem siinä ole tururi ja coetelluri tehneet / yhden wellollisen Uscomme harjoituksen kautta. Anna ansios tähden anderi tämä tyhmyys / ja anna Sinun Wiissas, armollinen ja Woimallinen Läsnäolemises josa Sinä haluziget caikti meidän menom ja ciämäm / olla meille myös yri woimallinen johdatus, myöde ja wastoinkäymises, ahleraan Uscomme harjoitukseen, sinun Pyhän Läsnäolemises totiseri tundemiseri / cunntoittamiseri / ja oiktari käytämiseri / Sinun ijancailiseri ylistykses, ja meidän wahwistukseen sinun Pyhästä cansakäymisessä, täällä Hengellisesti Uscosa / ja siellä ijancailisest täydellisyydestä. Amen! HERa Jesu. AMEN!

Ensim-

Ensimmäinen Sunnuntai Pääsiäisestä.

Esipuhe.

Jumalan Waldacunda ole Kuoca ja Juoma, mutta Wanhurcaus / ja Rauha, ja ilo Pyhäis henges. Näillä Sanoilla Jumalan Waldacunnan ihmisen Sielusa ulosmaala P. Pawali Romar. Ep. Eug. 14. v. 17.

Rom. 14: 17.

1. Jumalan Waldacunnan cansa synä P. Kaamatusa, ymmärretän, wälistä se Uden Testamendin Nutuallinen aica / jona Wap. JEsus maahan cufisti Pirun Waldacundaa ja Eöitä, hänen sekä Werisen Kärsimäns ja Cuuliaisuuden cautta, että Hänen Pyhän Oppins ja Elämäns cautta, ja niin ylösrakensi Jumalan Waldacundaa maan päällä, Hänen Armo Tawarains runsaaka ulosjacamisella Hänen Uscowaisillens: Toisinans taas Jumalan Waldacunnan cansa, ymmärretän itse se Nutuallinen Tila josa ne Uscowaiset ja Armon: Waldacunnan asujat jo itse työsä seisowat tässä waldacunnassa, ja nautigewat hywärens ja autuderens niistä JEsurelda ansatuita ja mailmalle ulosjacuita Tairwan Tawaroita, Synbein anderi saamista, Elämätä, ja Nutuutta. Tästä Ymmärryresä Usetetan Jumalan Waldacunda päätä cohden Pirun Waldacunda wastan / joca waiutta niissä epäuscosissa Lapsissa, ja hallike heitä niincuin alimmaisians, ja tänttä caickia wäärntä ja pahutta heidän Sielusans ja Kuumisans, Jumalan Waldacunnan sortamiseri, ja synnin Waldacunnan edesauttamiseri. Ja tämä Pirun Walda ja hallitus ofotta ikens niiden epäuscoisten ja jumalattomain Sielusa ja Kuumisa woiwallisesti; heidän Ymmärryrens on wäärty ulos walkeuden ajaturista, ylösajatteleman caickia järjen juonia ja secoituria, sitä Pyhä Tairwallista Totuutta ja Jumalan Sanaa wastan, ja ulosle Wittämään walhetta ja epäusco ymbäri mailman: Heidän Tabtons on sisälle otettu niiden maallisten ja nähywäisten warjomenoin arwoffa ja raclaudesta niin sywäldä, ettei se taibackan coscan halaita osallisutta niissä näkymättömissä ja catowattomissa

Mat. 3: 2.

Mitä Jumalan Waldacunda on?

Eph. 2: 2.

Jumalan waldacunnan Tawaroisa, joiden omaisutta ja korkeutta se pimitetty ymmärrys ej ole cosean tainnut eikä wiginyt catzella paljo wähemmin nijden sisälle nähda, waan suurella lihan halulla ja toimella uloslewittä ja istutta Wirun ja mailman muotoo ja rackautta lasten, nuorucaisten ja caickein ihmisten sydämeen, josa toimesa sencallaiset mailman racastajat myös sitä paremmin menestywät, jota mieluisempi se paha liha ja veri luonnostans on racastaman ja hywändä pitämändä mailman näköistä muotoa ja tavallisuutta: Heidän Muistons, on eroitettu Jumalan Sanasta ja sen kätkemisestä sydämeen, ja täytetty maailisten asiain, ja mailmallisten ihmisten puheitten ja käytösten paljoudella, josa he aina wahwistuwat jecapääwäisen silmä: näön, cansakäymisen, ja esimerkin cautta, mailman lasten kessellä: Heidän Omatundons, on nucutettu, taicka wäärällä tuulolla rauhoitettu, nijn ettei se synnin soimuja ja duomikewäistä woimaa näe eikä pelkä, waan turvaa ikens taicka siihen ulconaiseen yhteiseen ja tavalliseen Jumalan Pakweluxen muotoon, taicka muuhun suruttomaan ajatureen Jumalan Armosta ja ystäwädestä, ja nijn edespäin: Heidän Ruumins, ja siinä caikki Jäsenet, Kieli, Suu, Kädet, ja Jalat owat caiken synnin pakweljat ja wääräyden aseet ulostoimittaman caickia Sielun himoja ja käskyjä, pabeisa Puheisa ja Toisa. Ja näin siis woimallinen on Wirun Waldacunda ike Christicunnangin, ja igecungin lihollisen Sielun sisällä ja kessellä.

Tätä Waldacundaa on nyt Wap. JEsus tullut särkemändä, ja Jumalan Waldacundaa sydämessä jälleens ylösrakendamään, joca nijncun se Wäkewämbi aja utos sen wäkewän Hänen huonestans, catkaise caikki Wirun siteet, ja asetta ikens nijncuin se oikia Cuningas ja huonens Halbia rakendamään waldacundaa ja hallitusta ihmisessä: Täsä waldacunnasa owat tämän Cuningan Alammaiset ne, jotca catumuresa andawat saatetta ikens eläwändä Uscoon JEsuren päälle, ja jotca caikki heidän Sieluns ja Ruumins woimat, Ymmärryren, Tahdon, Muiston, ja caikki Jäsenens ylösubrawat tämän Cuningan Cundemiseri, racastamiseri, säilyttämiseri, kätkemiseri, ja uscolliseri pakweluxeri:

Laki jonga jälle nämät alimmaiset täsä Waldacunnasa hallitaan, on se Wyhä Sana, joca sekd siihen totiseen Ca-

summa

tumukseen / että sitte Evangeliumis siihen elävään Uscoon / ja sen jälken siihen Pyhään Jesuren Klämään / ja Raakauden tielle sen kääntymisen selun osotta ja johdatta. Ja nämät nyt ovat Syyt, mingätähden Jesuren Hallitus oli niiden uskovaisien sydämmen euhuran Jumalan Waldacunnari.

2. Mitkä tämän Jumalan Waldacunnan Syydet ja Tawarat ovat / sen P. Pawali osotta näissä sanoissa, koska hän sanoo: ei Jumalan Waldacunda ole Ruoca ja juoma / mutta Wanhurskaus / Rauha / ja Ilo Pyhänsä Sen. Tätä P. Pawali poistieibä sen ensist / ettei Jumalan Waldacunda ole Ruoca ja Juoma; Judalaiset he paljon luotit itsens sen ulkonaisen Palweluren päälle, ja erinomaisesti luulit sen oikian Jumalan Palweluren Hänen Armowaldacunnansans seisowan niissä Levitallisisa Säädyissä ja aseturisä, koska he niitä pidit ja täyttit ukonaisesti, nijncuin wisein ruocain ja juomain eroiturisä, paastoisa, ja muisa sencallaissisa, jotka olit ainoastans warjo niihin tulewaisiin, ja wisisä päällecakannosa jongun orjallisen cuuliasituden waatimisen päälle, annetut; Ja nijncuin ei siinä Wanhasakan Testamendisä Jumalan Seuracunnan pää-tawarat ja hywydet näissä seisonet, waan ne olit Hengelliset ja sisälliset Sielun Tawarat joita Uskosa piti nautittaman, nijncuin myös se oikia Jumalan Palwelus seisoj pää osains puolesta, siinä sisällisessä Sielun Palweluresä; nijn paljon wähemmin nyt Udesa Testamendisä josa Pawali saarnais, sencallaissisa ulkonaisisa säädyissä piti ehittämän sitä oikiata Jumalan waldacunnan hywyttä ja Palwelusta, koska ne jo Christusren Tulemisen cautta pois toimitetut olit. Tätä turhaa luuloa vastaan siis nyt Pawali sanoo, ettei Jumalan Waldacunda näissä seiso, sillä caickia näitä taitawat Paanatkkin tehdä, nijncuin ne ulcocullatukkin Judalaiset, ja wielä myskin moni epäätietoinen Christitty taincallaisisa ulkonaisisa ruocain ja juomain eroturisä, paastoisa ja muisa pitää paljon raicauria, ei sen Christillisen coheullisituden edesauttamisxi, waan jongun ansion eli miunluuldun pyhyden tähden, jolla hän luulee erinomaisesti kelpawans Jumalalle ja sillä ansaihwans autuutta. Näitä vastaan Pawali osotta Jumalan Waldacunnan oikiata menoo, misä se seiso, nimittäin ei tyhjässä ruocain ja juomain nautimisessa

- 1 Cor. 8: 8. Iain jälken, sillä ruoca ei saata meitä otolliseksi Jumalan edes / jos me syömme / en me siitä rikkaammaksi tule / ellen me taas syö, en me sentähden köyhemmäksi tule ; waikka euitengin se ulconainengin Säätiin pitäminen oli tarpellinen Jumalan Kästyn tähden jolle aina pitä cuuliaisuus ofotettaman, niincuin myös muutoin Eohullisuus ruusa ja juomasa, ja Waastominen Sielun walpouden edesauttamiseksi, en Hänen järjestyksensä yri osa meidän Christillisyydestäm ja Tie jota meidän pitä waeldaman Jumalan Waldacunnasa Uscon woimalla. Waan euitengin caiken tämän siwusa, Jumalan Waldacunnan, eikä Pää Tawarat seiso Ruusa eli Suomisa, eikä myös Hänen alimmaistens pää Palwelus seiso niiden pitämisessä yrinäns, sillä ihe Christus sanoo : ei Jumalan Waldacunda tule niincettä se taitais nähtää / taikka ulconaisilla käytöillä, waan se on teidän bestellän taikka sisällän.

Luc. 17: 20.
21.

Mutta
Wanhurs-
kaus.

Es. 26: 2.

vid. Dom.
6. Trin.

Mat. 6: 33-

Sentähden myös P. Pawali tässä sanoo Toiseri, Jumalan Waldacunda on, Wanhurscaus / Rauha / ja Ilo Pyhästä Henges. Wanhurscaus on yri Pää Hywys ja Tawara Jumalan Armon Waldacunnasa, ilman jota ei yrikan alimmainen taida seisoa sen Wanhurscan Euningan edes, sillä tämä Euningas awa Hänen waldacundans Portit, ainoastans Wanhurscalle Cahtalle, joca Uscosa pyy / sisälle käyda. Wanhurscaus on Cahtalainen : nimittäin Uscon ja Elämän Wanhurscaus. Uscon Wanhurscaus / on Jesuxen ansaittu ja Uscolle meille omistettu Wanhurscaus, jonga cauta me ainoastans Jumalan edes täydellisesti Wanhurscaksi luetan, ja Jumalan totiseen ofallisuteen Jesuresta jälkensä ylösotetan ; tämä on se Pää Tawara Jumalan Armon Waldacunnasa, josta se seisoo : ezitää ensin Jumalan Waldacundaa ja Hänen Wanhurscauttans. Tästä sitte seura Elämän Wanhurscaus, sillä cosca me olem Käändymisessä tehdyt Uscon cauta Wanhurscaksi ja totiksi Jumalan Waldacunnan asuiksi ja alimmaisiksi, niin siitä seura myös sen Waldacunnan uusi Elämän muoto, joca on sowitzettu ihe Euningan ja Pään Tahnodon ja muodon jälken ; niincuin sen Autuarterewäisen Uscon luondo ja woima sen myös myötäns tuopi että cosca se on nähnyt ja käsitteänyt Euningan ja Wapahtajan Christuxen Hänen Wanhurscaus

hurscaudens ja Cunnians cansa, niin se myös teke meidän Christuren caitseeri, ja wie meidän yrimäns Christuren Elämän tielle ja siinä händä seuraa usokkisesti Hamaan Cunnian Waldacunnan sisälle.

Rom. 6: 13.
19. 20. 21.
22.

Tässä Wanhurscauden armossa, seura sitte Rauha, niinein P. Pawali sanoo: Jumalan Waldacunda on Wanhurscaus, ja Rauha. Sillä niin pian kuin ihminen on wanhurscaari tehty Uscon cautia Jesurea, niin sillä samalla myös caieki se wiha jo a on ollut ennen käändymistä Jumalan ja ihmisen wälillä, on poisotettu, ja Ystävys ja Rauha jälleensä sa. Ja waicka tesin tämä Rauha Jesurelda on jo Hänen Euolemans caurta toimitettu ja ansaittu coco mailmalle, sen Toisen Articuluren jälkeen; niin cuitengin ike työsä tämä Rauha tule Jumalan ja ihmisen wälillä nösraketuri Käändymisessä ja Wanhurscaari tekemisessä, josa Jesuren ansaittu Rauha ihmiselle Engöluetan sen Colmannen Articuluren jälkeen, josta sitte seura oman Sunnon Rauha ja tytymys Jumalasa waстан caiecia lain ja omantunnon uhcauria ja peljättyriä, jotca Jesurea nyt poisotetet owat.

Rauha.
Rom. 5: 10.
Rom. 8: 7.
Eph. 2: 14-16.

Rom. 5: 1

Tässä seura taas se colmas Jumalan Waldacunnan Tawara: Ilo Pyhäns Henges, joca on Hengellisen Rauhan päälle seurawa suuri Jumalan Lasten omaisuus, ja wuotaa ulos sekä niiden Hengellisten Jumalan Waldacunnan Tawarain tunnosta ja nautikemisesta sydammessä, että myös niiden tulewaisien Tawarain wisistä Toimosta, jolla ne uscowaiset jo täällä maistawat esimausa ja totisesa coettelemisesa niistä näkymättömiä Tawaran hywyriä, ja niiden ylike taitawat Hengesä iloita caiekein waiwaingin ja Riskin alla. Näistä cahdesta Jumalan waldacunnan Tawarasta, Wanhurscaudesta ja Ilostä olemme me cuullet ulottuwaisesti puhuttawan, Cuudeadena Sunnuntaina P. Colmin: Päiwässä, ja Ensimmäisnä Joulupäiwänä, sen tähden me nyt, sen P. Ewangeliumin johdaturyn jälkeen tällä erällä tahdom puhua siitä kessimmäisestä, nimittäin Hengellisestä Raubasta, johon pyytäkäm armoa Jesuren omalla Ruouzellä, sydammessis huogaten: Isä Meidän etc.

Ja Ilo.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Ewangelista Eug. 20: 6. 19.

Mutta sen saman Sabbathin ehtona, koska owet jo suljetut olit josa Opetuslapset cogos olit, Judalaisten pelwon tähden, tuli JESUS, ja seisoi heidän keskelläs, ja sanoi heille: Rauha olcon teille. 20. Ja cuin hän sen sanonut oli, osotti hän heille kätens ja kylkensä: Niin opetuslapset ihastuit, että he näit HERAN. 21. Ja JESUS taas sanoi heille: Rauha olcon teille: Niincuin Isä minun lähetti, niin minä myös lähetän teidän. 22. Ja cuin hän nämät sanonut oli, puhalsi hän heidän päällens ja sanoi heille: Ottacat Pohä Hengi. 23. Jolle te synnit anderi annatte, niille ne anderi annetaan: Ja jolle te ne pidätte, niille ne owat pidettyt. 24. Mutta Thomas yri kahdestatoista Kymmenest joca Capoiseri cuhutan, ej ollut heidän cansans, koska JESUS tuli. 25. Niin muut Opetuslapset sanoit hänelle: Me näimme HERAN. Mutta hän sanoi heille: Eilen minä näe hänen käsissäs Naulain reikää, ja pistä Sormeani naulain siaan ja pane kättäni hänen kylkensä, en minä usko. 26. Ja kahderyn päivän perästä, olit opetuslapset taas sisällä, ja Thomas heidän cansans. Niin JESUS, tuli cuin owet suljetut olit, ja seisoi heidän keskelläs, ja sanoi: Rauha olcon teille. 27. Sitte sanoi hän Thomaxelle: Pistä sormes tänne, ja caho minun käsiani: Ja ojenna tänne kätös, ja pistä minun kylkeeni, ja älä ole epäuscoinen, waan uscowainen. 28. Thomas wastais ja sanoi hänelle: Minun HERAN ja minun Jumalan. 29. JESUS sanoi hänelle: Ettäs näit minun Thomas, niin

nän sinä Uscoitt, autuat ovat jotea ej näe, ja cuitengin uscowat. 30. Niin teki myös JESUS monda muuta merckia Opetuslastens nähden, jotea ej täsä Kirjas ole kirjoitetut. 31. Mutta nämät ovat kirjoitetut, että te uscoisitte, että JESUS on Christus Jumalan Poika, ja että te saisitte elämän, uscon cautta hänen Nimeens.

Tällä erällä me tahdom tutkistella, sitä Hengellistä Jumalan Lasten Rauhaa JESUSEN.

O HERRA Nuta, ja anna menestyä. Amen!

Mitä tähän P. Ewangeliumiin tule, niin me näemme siinä, cuinga Wap. JESUS ilmoitta ikens Hänen Opetuslapsillens, jälken Hänen Ylösnousemisen, ja julistaa heille Rauhaa, sanoden heille colme kerta: Rauha olcon teille. Ja niincuin hän tätä Rauhaa nyt julista heille niincuin Hänen Ylösnousemisen callista Hedelmätä; niin me siinä päättäm, ettei hän täsä ymmärrä sitä ajallista ja maallista Rauhaa/ josta Opetuslapsilla ej ollut yhtän Wacuuusta eikä osallisuutta niincauwan cuin he elit/ waan heidän tädyi alati waelda maailmasa suurena rauhattomuudesta ja waarasa hamaan cuolemaan asti: ej Wap. JESUS täsä myös erinomaisesti ymmärrä sitä Tulewaista ijancaickista Rauhaa Eunnian waldacunnasa/ sillä waicka se tosin ruotaa ulos JESUSEN Cuoleman ja Ylösnousemisen woimasta ja osallisuudesta, jonga cautta ne uloswalitut tulawat JESUSEN cansa siihen ijancaickiseen Rauhaan Laimaisa, niin cuitengin ej taida cuacan tätä ijancaickista Rauhan Majaa Laimais käfttä, ellei hän ensin täällä Armon Waldacunnasa ole totisesta Rauhasa Jumalan Cansa JESUSEN cautta. Sen tähden me siis täsä erinomaisesti ymmärräm sen Hengellisen Rauhan, joca seisoo siinä, että ihminen on cotta sesti Sowitettu Jumalan cansa/ ja on wacuuutettu Hänen Sydämmesän Hänen Armostans ja ystäwydestans, johon tule vielä cans, omantunnon wapaus ja pelastus synnin ja caickein Wihollisten pelwosta ja rauhattomuudesta. Tätä Rauhaa

Eninga monen lainen Rauha on? Ujallinen / ijancaickinen ja Hengellinen.

Rauhaa nyt Wap. JESUS oli tullut toimittamaan, ja sovittamaan mailmaa Jumalan causa, ja sitä toimitettua Rauhaa sitte myös ulosjaccamaan ja omistamaan mailmalle. Niinuin hän myös sitä nyt ilmoitti ja janoi Hänen Opetuslapsillens, jotta olit sekä niin epäitewäiset coco JESUXEN Lunasturen toimituksesta, niinuin me cuulim Toisena Pääsiäis Väivänä, että myös sängen murhelli-
set ja peliästynet yli JESUXEN poiscauamisen heidän endisessä causa käymisestän, ja Judalaisten wainon ja julmuden jonga edestä heidän täydyi pitä ikens lukittuin owein tacana, ja niin olla caice-
kia Rauhaa ja rauhan wacuurusta wailla. Taincaillaista epäilystä ja pelcoa wastan siis Wap. JESUS ilmoitti ikens Hänen Opetuslapsillens, ja julistaa heille Rauhaa, ja Lohdutta heitä Hänen Woitolisella Ylösnousemisellans, jolla hän nyt taissi osotta ikens caicein Wihollisten Woitto HERARI, Cuoleman ja Helwetin Gallajari, ja caiken Rauhan Toimittajari ja Perustajari.

Jonga JESUS on meille toimittanut.
El. 9: 6.
El. 53: 5.

Joh. 16: 33.

Tästä me siis näem ensiri, Cuka on se oikia Rauhan Perustus ja Syy? nimittäin JESUS CHRISTUS, joca on se oikia Rauhan Päämies, joca Yrjänäs sen totisen Rauhan taita Toimitta, Jumalan wihan asetta, ja caiken rauhottomuden poisotta, niinuin Wap. JESUS caiken tämän tehnyt on Hänen Wähän Cuuliaisudens ja catteran Wijnans ja Cuolemans cautta; Jota hän myös niinuin Hänen Ylösnousemisens ja woittons kahjaa jo ennen julisti Hänen Opetuslapsillens ja sanoi: Näitä olen minä teille puhunut, että teillä minusa Rauha olis. Mailmas on teille tusca; mutta olcat hywäs turwas/ minä wectin mailman: Hän on se sama yrjänäs, joca meille sen Rauhan myös ike tyhjä taita Jaccas ja Andaa, ja oman tunnon sillä rauhoitta, niinuin hän täsä teki Opetuslapsillens, cosca hän sanoi heille: Rauha olcon teille. Ja waicka moni sanoo, ettei näisä Christuren sanoisa ole paljo salaisutta ehmistä, sillä se oli ainoastans yxi tawallinen Judalaisten Terwehtämisen muoto ja toiwotus, jolla he terwehtäisäns toisians sanoit: Rauha olcon teille, ja niin toiwotit heille Rauhan nimen alla caiceia omnee ja menestystä. Waan täsä meidän pitä tietämän, ettei Wap. JESUS coscan puhunut tyhjiä Sanoja, waan ike asioita ja Totuuria, joilla hän myös ike Sanain causa ulosjacci woiman ja Rauhan waicuturen sydämmessä, niinuin hän jo
ennen

ennen Suolematans turvannut oli, ja ilman epäilemättä nyt myös sen päälle tarcoitti kuin hän silloin sanonut oli opetuslapsillens: Rauban minä jätän teille / minun rauhan minä annan teille: en minä anna teille niincuin Mailma anda / älkän teidän sydämmen murhellinen oleo, älkän myös peljättö, ja niin se oli yri sencallainen Rauha joca ike työsi saattoi Sydämmen Turwaan ja wapauteen pelwosta ja murhesta, joca woima ei taida olla niissä tavallisisa ihmisten terwehdixen seremonioisa ja toivotuxisa. Tästä siis JEsurelta Toimitetusta ja annerusta Hengellisessä Raubasta ne merkizem seurawaiset asianhaarat:

Joh. 14: 27.

Waan ei
c ieki siitä
nsällisxi tu-
le.

Toiseri, cutka ja mingäcaltaiset sydämmet ne pitä oleman, jotea owat soweljat tuleman Jumalan Rauban osallisuteen? Luonnostans owat caieki ihmiset Jumalan Wihamiehet, sillä cosca ne sen ensimmäisen cansa luodun Rauban ja autuallisen rauhan säädyn pois cadotimme, josa caieki Sielun ja ruumin woimat yhdesä callissa ja cullaisesa Rauban siireesä seisoi ja yhteen tulit, ja Jumalasa siinä corkiasa Rauban lähtesä lepäisit ja tytyymistans nautigit, minä sanon, cosca me tämän suuren Rauban säädyn pois cadotimme / niin ei ole luonnosa muuta jäljellä, kuin sula rauhattomus, Wiha, wastahacoisuus ja sota, seckä Jumalan ja ihmisen välillä, että ihmisessä caiekein Hänen osains ja woimains välillä; niin että caieki Ymmärryksen ja Tahdon omaisudet, caieki käytöret, taipumuret ja puhet ja työt, sulaa rauhattomuutta, secoitusta ja pelcoa omasatunnosa waiuttawat ja ulospuekawat, josta wijmein epäily ja ijancaiekinen rauhattomuus seuraa. Sillä mitäs owat nyt caieki ymmärryksen turhat ja loypumattomat ajatuxet, ja caieki Tahdon puuttumattomat halut ja pyrkimiset niiden näkywäisten perän, ja caieki muut käytöret wihasa, coston pyynnösä, ilosa, murhesa, mitäs ne owat sanon minä, muuta kuin alinomaiset waiwuttamiset yhteen määrättömään lewottomuteen ja rauhattomuteen josa ne luonnolliset ihmiset marteratan, piinatan ja alati rasitetan, niincuin ne wiheisimmät orjat jotea owat myydyt Wihollisten tyranniuden ja raatelemisen alle että culsetetta yhdestä rasituxesta ja waiwasta toiseen. Niincuin totisesti caieki hymin orjat mailman racastajat taincullaisesa rauhattomasa ja firotusa tilasa heidän sisällisen menons puolesta alati eläwät heidän wihollistens saalihina ja pilckana heidän

Dän ijancaikfiseri onnettomuuden ja wihelsäisyyden tämän elämän perästä, jos ei armon ajalla muutos ja pyhittäminen sille oikalle rauhan tielle wäljyn tule.

Taincaillaisesta rauhattomasta ja cadottawaisesta tilasta, josta nyt caikki ihmiset eläwät luonnostans, ei taida yriskän ylös-tulla ja irti päästä muutoin kuin Toisen ja määrättömän woiman ja wallan kautta, josta alle sen sielun pitää pyrkimän ja andaman itsensä josta tahtoo Hänen luonnollisesta ja cadottawaisesta rauhattomuuden tilasta siihen autualliseen Jumalan Rauhaan ja yhteyteen tulla. Rauhan ylösrakendaja ja tekijä sydämeissä on taas se sama Rauhan Ruhtinas JESUS CHRISTUS, josta meille sen Rauhan toimittanut ja ansainnut on, ja nyt tahtoo Hänen Pyhän Hengens kautta sitä sielulle omistaa ja totisen Rauhan siinä wai-cutta, ynnä wapauden cans caikesta Synnistä josta on caiken rauhattomuuden juuri ja lähde. Waan ne jotca owat Soweljat JESUYEN Rauhan Majari ja asumasiat, owat ainoastans ne jotca oikein Tundewat heidän synnillisen Rauhattomuuden ja wastahacoisudens Jumalata wastan / jotca owat pelwosa ja murhesa sen ylitse / rauhattoman oman tunnon alla / ja sitte halulla halajawat irti päästä ja tulla pelastetuiksi / sen totisen Jumalan Rauhan osallisuuteen. Taincaillaiset olit Opetuslapset, joille JESUS Hänen Rauhan ensi ilmoitti, julisti ja ulosjatoi: ei Wap. JESUS mennyt Jerusalemiin Nimmäisten Pappein ja Phariseusten suuriin majoihin ja pahain parwiin Raubaa huutamaan ja jacamaan, sillä ei he ollet soweljat tätä Raubaa wastanottaman, eikä ymmärtänet itziäns sen päälle. Waan hän meni niiden alhaisten ja ylöä cahottuina opetuslasten tygö jotca olit calamiehet ja sängen wähäisessä armosa mailman ylipäin silmäin edes, niincuin Paimenetkin Joulu yonä, jotca sait Jumalalta sen cunnian että se suuri Taiwan Rauba ja Rauhan Canoma caickein ensi heille julistettiin, niincuin niille jotca olit caickein soweliaimmat tätä armoo ja hywää Työtä on-geen ottaman, tutkisteleman ja hywärens käyttämän, yli Jerusalemin corkiain HERRAIN ja caupungin asujain, joilla niijn suuret ajaturet olit itestäns ettei mitän alhaista heille kestwannut eikä tainnut mahtua heihin, waan suuren Pahennuksen cansa taissit cunnella niistä jotca sanoit, että härkän Stallisa, ja paimenden

ja calamiesten tölliköisa, piti Jumalalda toimitettaman niin suuria asioja, jotta waaransit yhden uuden Waldacunnan rakennusta ihmisten seas. Ja waikka tosin Jesuren Opetuslapsisa myös wielä halliği yyi suuri heikkous, niin ettei he Jesuren Schoulussa wielä ollet ulottunet käsittämän caickia Hänen Kärsimisens ja Hänen Waldacundans salauria, niin cuitengin olit he aldit ja walmit heidän käsittörens jälken Jesusta seuramaan ja Hänen cuullaisudens alle ikens heittämän. Ja ehkä nyt cans Christuren suurten waiwain ja cuolettamisten, ja Judalaisten julmuden ja tyranniuden aicana ja alla, opetuslasten Sydän ja ajatturet conconans olit secandunet, ettei he tiennet ihekkän mitä heidän piti uscoman, ja cuinga heidän piti caicki ne Christurelta cuulbut puhet ja saarnat ulostoimittaman, cosca heillä wielä niin sängen wisut ja wähäiset merkit ja tobisturet olit annetut Hänen woitens ja Ylösnousemisens totudesta, niin myös Christuren Waldacunnan oikiasta muodosta ja menosta, joiden caickein yli heidän sydämmens olit sängen murheisans, että he niincuin erywät lambaat käwit ymbärins rauhattomain Usiusten cansa, ja ilman epäilemätä cans peljätettin pahalda omalda tunnolda joca muistutti heille, ettei he ollet niin uscolliset heidän HCKraans ja Nestarians wastan Hänen hätäns ja kärsimisens aicana cosca heillä waadittin heidän Sunnustustans hänestä; niin cuitengin tydyi Wap. Jesus tähän heidän heikkouteens, ja cosca hän tiesi heidän sydämmens olewan haluisen hänen perääns, ja sowelian eli walmin wastanottaman Hänen Armo-töitans heisä, niin hän myös mielelläns sencallaiselle Cansalle tahdoi ilmoitta ja jacoa hänen Ylösnousemisens hedelmitä, ja erinomaisesti sitä Rauhaa jonga hän nyt oli mailmalle toimittanut ja ansainnut Hänen Cuolemans cautta, jotta Rauhaa myös coco mailmalle ilmoittamaan ja ulosjacamaan hän tahdoi tehdä Opetuslapsens soweliağiri aseiri ja walicappaleiri. Ja niin siis wielä nyt, ainoastans ne sielut owat soweljat Jumalan Rauhasta osalliseri tulemaan, jotta todella Tundewat omasa tunnosans/ että he Rauhan Jumalan wihoittanet owat, sen Rauhan Lijton rickomisella jonga Jumala sijnä V. Castesa heidän cansans tehnyt on; Toiseri, totisesti Sydämmesäns sen yli owat murhelliset ja rauhattomat omansa tunnosans/ että he niin häpiällisesti owat wihoittanet sen joca ei ikänäns ole wihoittanut eli Rauhaa rickonut heitä wastan; Col-

Pf. 38: 4.
Thren. 3:17.

manneri, totisesa eatumuresa eziwät jällens Rauhaa Jumalan tyhönä / suuren mielicarwauden ja wihan cansa yli ikens ja oman tyhmydens ; Neljänneri, sen Pyhän Rauhan Ewangeliumin Sanasa mielelläns caulerwat Rauhan Sanomita Jesuxelta hywägens / ja Uscon sylemisellä sulkerwat ikens Jesuxen haawoihin ja Rauhan lähteisiin / ja täydestä sydämmestä alle kirjoittawat caiteki ne Rauhan punceit ja järjestyret / jotca Ewangeliumisa ereeraseretut owat, ja joisa me Jumalan Rauhan taidamme säilyttää meidän lopun asti.

Colmanneri / me nyt caulem, mikä on sen Hengellisen Rauhan oikia Luondo ja omaisuus? Sen Hengellisen Rauhan eli Jumalan Rauhan cansa, me tässä erinomaisesti ymmärräm, sen Rauhan jonga Jumala Hänen Poicans cauttera ylösrakendanut on, ja jonga Hän Hänen Hengens cautta hänen Lapsisians waicutta ja toimeen saatta. Tällä tawalla on Jumalan Rauha Colmentainen : Ensist, Jumalan Rauha meidän cansam ; Toiseri, Meidän Rauham Jumalan cansa ; Colmanneri, Meidän Rauham Jumalasa. Se ensimmäinen, Jumalan Rauha meidän cansam on Perustus näihin muihin, joca seisoo siinä Sowinnosa joca on tapahennut Jesuxesa Christuxesa Jumalan ja ihmisen Välillä / Christuxen Kärkimisen ja Cuoleman cautta Kristin väällä, jonga Sowinnon Jumala on ottanut hywäri ja täydelliseri maroxi caitekein mailman Syndein edestä ; Tästä Rauhasta ja Sowinnosta se seisoo : Christus on meidän Rauham hän Libans cauttera wihan pois otti, ja teki rauhan / että hän ne molemmat / nimittäin Judalaiset ja Paacnat, Jumalan cansa yhdes runnis Kristin cautta sowittais / ja on sen wihan ize cauttans cuolettanut. Hän teki Kristin päällä roetens cautta Rauhan ize cauttans. Tämä Rauha ja Sowindo joca näin tapahdui Christuxen Cuoleman ja Kristin cautta eoco mailman edestä, on nyt ize Juuri ja Perustus caitekeen siihen Hengelliseen Rauhaan ja yhteyteen joca taita olla Jumalan ja niiden Usewaisten välillä, joca Hywä Sydä siinä Toisesa Uscon Cappalesa meidän eteen asetetan ; waan en me cuitengan nyt tällä erällä erinomaisesti tästä Rauhan Toimituksesta ja Teosta puhu, niinmuodoim cuin tämä Rauha ja Sowindo on yhteisesti toimitettu

Mikä se Hengellinen Rauha on?

Eph. 2: 14-15. 16.

Col. 1: 20. Jumalan Rauha meidän cansam.

coco mailmalle, josta ei cuitengan coco mailua waan harvat ike työsä ofalliseri tulewat, iaa ne Jumalattomatkin kyllä heidän suruttomudensans huutawat ja luottawat igens tämän Christyrelä toimitetun Rauhan ja Sowinnon päälle, ja sanowat: Christus on Kristin päällä Sowittanut, caicki ihmiset Jumalan cansa, sen tähden ei meillä ole muusta mitän huolimista; waicka seneallaiset ihmiset ike työsä ei sen wuori ole Rauhasa ja sowinnosa Jumalan cansa, waan owat Hänen suurimmat wihamiehens caickinaisten syndein alla. Tästä Jesuren Yhteisellä Rauhan toimituksesta ja Lunastuksesta me saamme erinomaisesti cuulla Mikumarian Päivänä ja muutoin usiasti. Waan nyt me erittäin puhumme siitä Rauhasta joca on hedelmä tästä Jesuren toimitetusta yhteisestä Rauhasta, jolla Jesuren Sowindo ja Rauha ike työsä Tygöluetan sille käändywälle Sielulle hywäri ja autuderi sen Colmanen Uscon Cappalen jälkeen, jonga Jesuren Rauhan ja Sowinnon Tygöluemisen ja Omistamisen niulle uscowaisille me nyt erinomaisella tavalla tästä eukumme firu Hengelliseri Rauhoit. Sillä mitäs hywää siitä on kellengän, että Jesus on Rauhan toimittanut ja ansainnut coco mailmalle, ellei meille ike työsä sitä tygölueta, ja ellen me ike totudesa siitä ofalliseri tule meidän autudexem ja yhdistyexem Jumalan cansa?

Tämä Hengellinen Rauha siis seisoo siinä, että se Jesurelda ansaittu ja toimitettu yhteinen Rauha ja Sowindo / erinomaisesti omistetan yhdelle syndiselle sielulle. Näändymisen alla, totisen Uscon cautta Jesuren päälle, ja se Jumalan cansa sowitettu ja Rauhoitettu Sielu sitte omancunnon rauhallisudesa nautitze sitä Rauhaa ja Jumalan yhteyttä samaan loppun asti, siihen asti cuin hän siihen tiancaickiseen Rauhan Majaan tule Taiwaisa. Tästä me nyt näem, että taincaickiseen Hengelliseen Rauhaan Jumalan ja sielun välillä tulee nämät Cayi Cappalletta: Ensist / Meidän Rauham Jumalan cansa / joca tapahtu siinä autuallisesa Wastaudesta, Syndymisesä / josa ensin P. Easten cautta niissä pienissä lapsissa, ja sitten wanhemmissen totisen Käändymisen alla, se oikia autuax-tekewäinen Usco Jesuren päälle. Yhdistetä Hengeldä waicutetan yhdessä caruwaisesa sielussa, jonga cautta hän ylösotetan Jesuren Rauhan ja Sowinnon ofallis-

Meidän
Rauham
Jumalan
cansa.

NB.

Joh. 17: 21.
22. 23.

teen Jumalan causa ja niin totiseen yhteyteen Jumalan causa Jesuxesa. Ja tämän Rauhan, koska yri Jumalasta eroitettu sielu näin jälkensä uscon kautta Jumalaan yhdistetään ja osalliseksi tehdään Jesuxen ansiosta ja Sowinnosta, me cukumme sivi Ensimmäiseksi Raubari jonga yri caturwainen sielu teke Jumalan causa sen Colmannen articuluren jälkeen, joca on Jesuxen Sowinnon Gedelmä, ja sen osallisuus joca nyt tapahtu sille uscowaiselle. Tästä P. Pawali sanoo, sitte cum hän edellisä sanoisa oli puhunut Jesuxen yhteisestä Rauban Teosta, että hän myös on tullut tätä Rauboa Ewangeliumin kautta ilmoittaman, että me caikin yhdes henges saissim hänen cauttans, ja sen häneldä ansaitun rauhan ja Sowinnon kautta, Isää lähestyä. Waan erinomaisesti sanoo hän sangen selwästi ja painawasti tästä Romareillens: että me siis olemme uscosta Wanhurscari tullet, niin meillä on Rauba Jumalan causa, meidän LXXvram Jesuxen Christuxen kautta. Niin että waicka tosin jo Jesuxen Kristin kautta Rauba ja Sowindo totisesti on tapahtunut Jumalan ja ihmisten välillä, ja Jumala ise on tyttynyt siihen Sowindoon ja sen hywäri ottanut coco mailman edestä; niin ei cuitengan ole meillä totista osallisuutta siitä Raubasta ja yhteisestä Sowinnosta, ennencuin me totisen caturmuren alla eroitetan pois Synnistä joca on wielä caiken wihan ja sodan syy ja juuri, ja uscon kautta puetetän Jesuxen Wanhurscadeu ja Rauban haimeella; ja niin meillä on Rauba Jumalan causa, se on, Sielu ei ole ainoastans wacuitettu siitä että hän nyt on jaltens Jumalan ystäwydesä Jesuxen kautta, mutta hänellä on myös yri wahwa turwa ja uscallus nyt Jumalan niinuin Hänen rackan Isäns tygö, sen siaan cuin hän ennen pelkäis Jumalata niinuin yri pahointetia pelkää yhtä wanhurscasta duomarieta, ja sentähden Hänen tygöns yhtä salaista wihaa ja wastahacoisutta candaa. Waan nyt koska hän Jesuxen kautta on irti laskettu Synneistäns ja caiken wihan swistä, ja Jumala on andanut Hänen ymmärtä ja tuta sen, että hän nyt tyty häneeseen Jesuxen kautta ja caickee rackautta hänelle jaca, niin Sydän se on rauhoitettu ja päästetty pahasta omasta tunnoista, ja iloise Hänen Raubastans jonga hän on tehnyt Jumalan causa Jesuxen kautta, jonga kautta hänellä myös on alinomainen

Eph. 2: 17.
18.

Rom. 5: 1.

mainen tygöläymys Uscosa tähän Armoon, ja kerscaa it- v 2.
zeens Jumalan cunnian roiwosta. Ja niin sen wanhur-
sari tehdyn sielun Rauha Jumalan cansa, ei ole muu cuinyri woi-
mallinen omantunnon yliwoittamus, tundo macu, ja coettele-
mus sistä Christuxen Weren cautta toimitetusta ja tehdystä So-
winnoista ja Raubasta, joca nyt wasta ike työsä tulee Sielun
hywäri ja rauhoittamiseri ja yhdistämiseri sen wihoitetun Ju-
malan cansa jäl lens, ja pois otta sielusta caiken wihan ja ran-
gastuxen pelkxon: Tästä wasta Sielu oikein ymmärtä mikä se
on cuin Christus sanoi ja jaoi hänen opetuslapsillens: Rau-
ha olcon teille. Ja mikä sanoma se on Sielulle cosca se soi-
pi näin: Sinun syndis owat sinulle anderi annetut, ole
hywäs turwas ja mene rauhaan. Jaa, tästä wasta Sie-
lu oikein sen näke, mikä eroitus waan cuitengin siinä siwusa py-
hä yhteys se on sen Christuxelda ansaitun Rauhan, ja sen nyt
ike työsä annetun ja omistetun Rauhan wälillä, cuinga woi-
mallisesti se edellinen ulostuwodatta ja jacia igens sille murhel-
lille ja uscowaiselle sielulle, ja osotta Hänen woimans sen rau-
hattoman sielun rauhoittamisefa ja sowitzamisefa Jumalan Hä-
nen corkeinman hyroydens cansa. Ah! autuas sijs on se, so-
ea tämän Rauhan osallisudesa seisoo ja siinä nautike Hänen Ju-
malans ystäwyttä ja makeutta hänen sieluns alinomaiseri ty-
dyttämiseri ja iloittamiseri Jumalasa. Cago, minä lewitän
hänen rykönäns rauhan niincuin wirran, ja pöcanain
cunnian niincuin wuotawan ojan / jota te saatte inee, ja Ef. 66: 12.
teitä pitä sylis cannettaman / ja polwein päällä ihande-
leman.

Se Toinen osa tästä Hengellifestä Raubasta, on Mei-
dän Raubam Jumalasa, taicka Omantunnon Rauba / jol- Meidän
la se wasta udesta syndynyt ja Jumalan cansa sowitzettu ja yh- Raubam
distetty sielu, Hänen omasatunnosans nyt on niin rauhalliseen Jumalasa.
tilaan asetettu, että hän coconans tnty Jumalan Tahtoon, ja
on wapaa ja irti synnin, Helwetin, Pirun, mailman, pelkwo-
ta ja rauhattomuudesta, eikä salli isiäns niidä enämbi rauhah-
tomari tehdä, paljon wähemmin eroitetta sistä ensimmäifestä Ju-
malan cansa tehdystä Rauhan listosta ja ystäwydestä. Ei hän
sillen enämbi anna sydändäns rauhattomari tehdä niiden maal-
listen cappalden ja tawarain, cunnian, ja muun Lihan halun
racasta.

racastamisesta ja täyttämisestä, ei mailman rahan ja wainon pelwosta taikka muusta, waan hän tydyttä igens ainoastans Jumalasta, lepää hänessä, nautiise Hänen Rauhaans, ja wahwista iziäns siinä, Urmo wällicappalden abheran nautikemisen cansa, pitä rauhaa myös lähimmäisens cansa, ja niin wapaa kaikesta wihasta on sisälle otettu puhtasta Raufaudesta Jumalatans ja lähimmäistäns wastan, ja candaa alati rauhallista omatundo myös tä ja wastoin käymises, ja tarcoitra ainoastans sen päälle cuinga hän sen Jumalan cansa ylösraketun Rauhan liston taidais alati turmelematoinna pitä ja säilyttä. Tämän Omantunnon rauhalliudesta owat myös ne wiissat Pacanat heidän mittans jalken eginet heidän rauhattoman Sieluns lepoa, ja todella abheroinnet asetta niistä sisällisiä rauhattomia sielun käytöriä ja pahoja taipumuria, jongatähden he myös owat caunihita kirjoja kirjoittanet Sielun Lewosta, monda wällicappaletta sen käsittä miseri ebesandaneet, waicka ei se köyhä Cansa cuitengan ole cawwas sillä abherudella joutunut, palio wähemmin igē työsi löytäneyt sitä totista Sielun lepoa ja rauhaa, cuin meille Christityille Jumalan Sanan Balon alla on mahdollinen löytä ja saouta, sillä ei he nähnet oikein sen sisällisen sielun turmeluren sowyttä ja perisyntiin myrkytä joca on caiken rauhattomuden juuri ja lähde sielusa, ei he tiennet myös mitän siitä eläwästä Rauhan lähteestä Jesusesta joca yrinäns on Rauhan Päämies Toimittaja ja ulosjaccaja. Sentähden meillä Christityillä jotca Rauhan Rukhtinan Jesuren kylkein wieres ja Hänen Ewangeliუმის walosa ylöscastwatetan, cosca me Hänen Jariesyresäns rauhan tiellä waellam, taita olla sekä yri selwä ja epäilemätöin tundo ja wa euutus tästä Jumalan Rauhasta sielusa, että myös omantunnon tytymys lepo ja ilo sen yli kaikesa mailman rauhattomudesa ja sodan alaisesa menosa, niin että me taidam Davidin cansa sanoa: Minä macan ja lepän juuri Rauhasa, sillä sinä HERRa yrinäns autat minua turwas asuman. Jolla Wap. Jesus myös lohduitti Hänen opetuslapsians caickia mailman rauhattomuita wastan ja sanoi: Näitä olen minä teille puhunut, että teillä Minusa Rauha olis, mailmas on teille tuisca; Mutta oleat hywäs turwas, minä woitin mailman. Ja tämä nyt on Rauha Jumalasa, että omatundo on rauhoitettu ja lewollinen Jumalasa ja Hänen tahdosans kaikesa maille

vid. Fest.
Purificat.

Pl. 4: 9.

Joh. 16: 33.

mailmangin rauhattomuudesta ja sodasta, joca Rauballisuus wuotaa ulos siitä edellisestä Sielun Sowinnosta ja Yhdistyksestä joca Raändymisessä Jumalan cansa Nösrakettu on, josa sielulle on omistettu ja osallisuus annettu Jesuren tehdyttä yhteisessä Sowinnosta ja Raubasta coco mailman cansa.

Waan Näistä kahdesta Hengellisen Rauban osasta ja muobosta, cuin me nyt olem puhunut, pitää meidän se tietämän, että waikka nämät molemmat ovat yhdenallaiset Pyhän Hengen waicutukset ja lahjat sielussa, ja ne molemmat myös totisesä ti löytyvät caikisa Jumalan Lapsissa; niin cuitengin ovat ne eroitetut heidän tundesens ja läsnäolewaisen waicutuksen puolesta cullakin ajalla Jumalan Lasten sydämmessä. Sillä niincuin Jumalan Rauba läypi yli caiken ymmärryksen, ihesäns ja Phil. 4:7. Hänen sisällisen menons ja woimans puolesta jonga salaisutta ihmisen ej taida oikein ulostutkia ja nähdä, niin sen Rauban tundo myös omantunnon rauhoittamisessa Yhdistyksen säädysä on Jumalan lapsille usiaksi salattu ja käsittämätön, jaa se on coconans pois otettu, niin ettei he tunne eikä tiedä mitän jostan rauhasta ja lewosta heidän sielunsäns. Waan ovat yli peitetetyt caikinaiselta mailman ja sisällä asuwaisen synnin rauhattomuudelta niincuin meren aalloilta, joiden alla he tuulewat heidän waipurwans ja hukurwans. Niincuin me näem cuinga se hursecas Jumalan mies David usiaksi walitta, cuinga Hänen Sieluns oli murhellinen ja lewoton ihe rauhangin leffelä waikka hän oli totisesä sowinnosa Jumalan tykönä, ja moni muu Pyhäin esimerkki Raamatusta sen osotta, cuinga lewotoinda ja rauhatoinda omaatundoa heidän on pitänyt candaman mailmasa niiden erinomaisten Jumalan esimisten Riisauksen, ja ulconaisengin waiwain, ja erinomaisesti sen sisällä asuwaisen Synnin wäkiwakkaisuden alla, niin ettei he ole mitän Raubasta mitän tienet, waan sula sodasta, pelwosta, caipauresta, lain uheaurista ja Jumalan hirmuisudesta. Josta asiasta me cans Rhyntilän päiwän Saarnasa osittain puhunut olem. Waan täsä meidän pitää tietämän, että se Ensimmäinen Rauba joca Jumalan ja sen uscowaisen Sielun välillä raketan ja tehdän Raändymisessä on lijkumatoin ja wahwa / niincuurwan cuin ihminen seisoo Uscon ja sen Hengellisen Yhdistyksen pyhässä säädysä johon hän Raändymisessä plösetettu on, ja ej ole ehdollisilla synneilla sitä Tais-

*****

wallis

wallista Rauhaa rikonut ja cumoon lyönyt. Waan sillä wälillä nimmuodoin cuin se tästä seurawa omantunnon rauhallisuus, ej tule ike Useon olendoon, mutta ainoastans on yri uscosta seurawa omaisuus, niin ej taida sen Käändymisessä tehdyn Rauhan Tundo sielusa olla niin lijkumatoim ettei se tässä nykyisessä pääleisefomaisessa Sodan tilassa poiscaatoa. Sillä nijneaurwan cuin wiholliset eläwät / ja Kärme saapi päätäns ylösnostella, nijneaurwan ej ole sydän coconans wapaa Sodan capinasta ja waiwasta, waan täyty sotia ja täydellistä woittoa ekia. Se on suuri eroitus ike Rauhan / ja Rauhan Tunnon wälillä, Jumalan Rauha taita olla senwuori, ja on cans totisesti caickein uscoa waisten sydämessä nijneaurwan cuin ej he ole sitä ehdollisten synneiden cautta maahan lyönet, waicka ej sen Tundo ja waicutus ole aina yhtäläinen ja yhtä nähtäwä ihmiselä. Sentähden meidän pitä tämä Puu tundeman Hänen hedelmistans, cuinga hedelmät owat niin on myös Puu. Cusa siis on ensin, wisfiys syndämessä siitä, ettei se ensimmäinen Rauhan teko joca Käändymisessä on rakettu, ole jongun ehdollisen synnin cautta Jumalata eli lähimmäistä vastaan ricottu: cusa löyty Rakauden halu Jumalan tygö: Cusa on totinen wiha, mielicarwauus ja sotiminen caickia syndiä vastaan: Cusa on murhe yli sen sisällä asuwaisen synnin ja ahkerus sitä alati poisriisua: cusa on puhdas ikäwäiseminen Jesuren nuodon ja yhdistyksen perän: cusa owat Ruccouret, huocouret ja rauhatoim ekiminen sielusa niiden näkymättömain perän, totisesti on siinä sielusa Jumalan Rauha pysyväinen ja woimallinen sen suurimmangin rauhattomuden alla. Sinä murhedit wielä ja olet rauhatoim paljon sen gin ylike, että sinun Useallures on sangen heikko Jumalata tygö, ja ettet siinä taida niin paljo murehtia synnin ylike cuin sinä tiedät sen ansaikewan ja olewan wäartin; waan caicki tämä rauhattomus ja murhe ej tule luonnosta, eikä ole luonnon teko, joca aina iloike synnissä, waan se on Armon teko, ja useon woima sinun sielusas joca taincallaississa ihanoissa hedelmisissä igens osotta, ja sinun halus Tawasta cobden ylenä pois maasta. Jaa, sencallaisten rauhattomain sieluin Useo on paljo wäkerwambi cuin niiden jotea ej coscan walita heidän useons puutosta ja heikkoutta, nijneuin me muutoim cans sen tiedäm, että coco mailma on mielestans täynnäns uscoa, ja ihecuin huuta puolestans,

minä uscon, minä uscon ja minä uscon, waikka ej cuitengan yhtän uscoo oleckan, waan tyhjä uscon warjo ja uni, jonga päätle ike coeturesta seura se päätös: cosca ihmisen Voica tulee löytänehd hän uscoo maan päällä. Waan sitä wastan ne kiusatut ja rauhattomat sielut jotea epäilewät heidän uscostans, ej tunne yhtän uscon kipinätä omasta tiedostans, waan huocawat alati yli heidän Uscons puutoxen; heidän Uscons, sanon minä, on cuitengin totinen ja palawa, ja osotta izens taincaitaisissa edellänimitetyissä hedelmisä, ja halusa Taiwan perän. Ja cusa näin se totinen Usco on, siinä on myös totinen Rauha Jumalan cansa, ja se ensimmäinen Rauha silloin vielä totisesti seisoo, waikka se on salattu ja kätetty omantunnon rauhattomuuden alla, jonga Jumala anda ehdoista ike langeta usiasti heidän päällens heidän coeturexens, ja salli cans Pirun kiusatut, ja sen sisälläsujawaisen synnin peljättyret, ja muut mailman wihat ja wainot ja wastoin käymiset ahdistaa Hänen omia lapsians, että sen cautta sitä paremmin nöyryttä heidän sydändans, wieroitta heitä pois ihestäns ja mailman rackaudesta, tehdä beitä haluisemmari Yliän Jesuxen perän joca nyt on kätkenyt izens pois heidä, ja ajaa heitä sitä hartaambaan Wästlicappalden ja Rucouyen harjoitukseen, ja niin edespäin. Näistä caikista me siis näem/ että yri sielu taita olla totisesta Raubasa ja yhteydestä Jumalan cansa yhtä hywin, waikka sen Raubahan tundo ja omantunnon rauha usiasti on hänelä kätetty ja poisotettu Jumalan wijsaasta neuwosta tästä Godan plagisa ja campsaus paicasa josa meidän tästä elämäs wihollisten kessellä alati matcustaman ja waeldaman pitä. Ja cuinga woimallisesti se racas Jsa sitte cosca hänen aicans tulee ja hänen affians niin waati, jällens ilmoitta tämän Raubans hänen lapsians sen caickein suurimmangin sodan, cuoleman hädan ja rauhattomuuden alla, sen me näemme niissä Pyhisä Marttyreisä ja monesa muusa Jumalan aseesa, cuinga suuren turwan, uscalluxen, tyttymisen, rohkeuden, rauhan, esirucouyen cans wihollistens edestä, ja ilon cans, he owat mennet cuoleman ja Bōwelin kirwen alle, ja pitänet sen cunniana että Jesuxen tunnustuxen tähden kärsiä mailman rauhattomuutta ja wihaa. Nämät owat nyt ne affian haarat jotea me olem tainnet muistutta tällä erällä siitä Hengellisestä Raubasta ja sen muodoista, ja mitä tästä vielä

näkyis puuttuwan, sen me taidamme ylöslyödä Kynttilän päi-
wän Saarnasta, ja myös Joulupäiwän Saarnasta, cusa pu-
hutan sen Hengellisen Ilon muodoista, ja tunnosta, niin myös
sen salamisesta sydämmesä, niin että me sittäkin taidam ym-
märtä Jumalan suuret syyt Hänen Ilons ja Rauhas salami-
seen meissä meidän totiseri hywärem.

Wälicappa-
let tämän
Rauhan kä-
sittämiseen.

Ewangelium-
min Sana.

Eph. 6: 15.

2 Cor. 5: 19.

Act. 10: 36.

2 Cor. 5: 20.

Rom. 10: 15.

Pl. 38: 4.

2 Cor. 3: 9.

Pl. 119: 165.

Col. 3: 15. 16.

Mat. 10: 13.

Waan Meljänneri / Mitkä owat Wälicappalet
joiden cautta Jumala meidän ylösotta tämän Hänen
Rauhas osallisteen? **Wälicappalet** joita **Wap. Jesus** pi-
ti Hänen Rauhas jacamiseri opetuslapillens olit, **Että hän**
ensist / Ilmoitti Sanallans heille Rauhan / tuli heidän kes-
kellens ja sanoi: Rauha oleon teille. Niin on Ewangelium-
min Sana se ylituotawa Känni ja lähde, jonga cautta Ju-
malan Rauha sydämmeen culietetan, niin että sen Pyhän Sa-
nan cautta tämä callis Jumalan Rauha meille sekä ilmoitetan
ja tarjotan, että meissä waicutetan ja ylösraketan. Sentähden
se myös cuhutan Rauhan Ewangeliumiri, jolla Jumala on
säännnyt meille sowindo Saarnan / ja julistaa meille Rau-
haa Jesuxen Christuxen cautta. Tätä Sowindo Saarnaa
hän wielä ylös pitä Hänen Saarnawirasans ja sen cautta il-
moitta ja ulosjaaa Hänen Rauhas mailman sowittamiseri Ju-
malan cansa, Sillä Jumala neuwoo meidän cauttam / niin
me rucioilemma siis Christuxen puolesta, että te Juma-
lan cansa sowitta. O cuinga suloiiset owat niiden jalat
cuin rauhaa julistawat, niiden cuin hywää julistawat. La-
in Sana ej taida waicutta meissä yhtän rauhaa. Hänen uh-
caustens ja peliätystens cansa, joilla se saarna cadotuyest /
waan cuitengin on se tarpellinen sydämmen wieroittamiseri ja pel-
jättämiseri pois mailman ja Pirun synnillisestä rauhasta ja yst-
täwydestä, on cans sitte jälken Käändymisen uscowaissten osennus ja
osennus nuora rauhan tiellä, sillä suuri rauha on niillä / jota si-
nun Latias racastawat / ja ej he louckaa itzens. Waan cuiten-
gin on Ewangeliumi tämän Rauhan erinomainen Lähdet jon-
ga cautta Jesuxen Rauha wuotaa meidän sydämmeem alino-
maisten lohduusten, omantunnon rauhoittamisen ja ilahuttami-
sen cansa, niincuin tämän Ewangeliumin cautta myös opetus-
lapillida piti tuleman Rauhan sen huonen päälle joca sij-
hen

hen oli mahdollinen / ja totiseen uscoon andoi ikensä sen kautta saattaa.

Toiseksi / Wap. JEsus tässä, Puhalsi Opetuslastens Synnin päälle ja sanoi: Ottacat Pyhä Hengi; Joille te synnit anderi annatte / niille ne anderi annetan, ja joille te ne pidätte / niille ne owat pidetyt. Tämä Pyhän Hengen puhaldaminen opetuslasten päälle oli yri alcu ja ikänän kuin esticoisuus siitä julkisesta Pyhän Hengen muodattamisesta joca kohta Heluntaina seurawa oli, jonga kautta opetuslapset tulit soveliairi tehdyri sitä JEsuxelta toimitettua Rauhaa ilmoittamaan, jacamaan ja sovitamaan igecungin sielun päälle Heidän wirasans, josa erinomaisesti cans Rippi ja Synnin Päästö on yri sunri Jumalan Armon ja Rauhan wälicappale niille uscowaisille, niin että sen kautta totisesti synnit anderi annetan, ja opettajain Anderi andamus on niin wahwa kuin Jumalan oma anderi andaminen, joca tässä opettajains kautta teke työtä ja jacaa Hänen Sawarans niille caturwaisille, uscowaisille ja elämäns parandawaisille sieluille, ja sitä wastan poispidättä niillä jotca caturwattomat ja uscottomat owat. Tähän tule cans se tawallinen ja yhteinen Siunaus joca Jumalan Palweluxen lopusa aina julistetan Seuracunnalle, siinä Ypallisesa Toimituxesa, jolla Jumalan Siunaus, Walo, ja Rauha toiwotetan cansalle, joca Toiwotus myös on woimallinen, jaa me taidamme sen sanoa woimallisemmari kuin jongun muun ulkona Saarna wirasta olerwaisen Christityn erinäisen siunauxen ja toiwotuxen, jolla Jumalan Ypallinen Wir a Hänen pyhästä ja Ypistolillisesa Toimituxesans ulos jacaa HEKran Siunausta Cansalle, josta caicfi myös ike työssä osalliseri tulewat jotca owat sen siunauxen mahdolliset, ja siinä järjestyxessä eläwät josa Siunaus heihin tygötulee.

Synnin Päästö.

vid. Dom. 19. Trin.

Num. 6: 24.
25. 26.
Phil. 4: 7.

Mat. 10: 13.

Colmanney / Wap. JEsus tässä, osotta opetuslastens sinens sinen haawans, jotca hän Kristin päällä sai Hänen Pyhään Ruumiseens, ja Hänen wiisaasta neuwoistans tahdoi jalkjellä pitä Hänen lircastamisenskin säädysä. Nämät JEsuxen haawat owat ne oikiat Rauhan lähteet, sillä Rangaistus oli Hänen päällän / että meille Rauha olis / ja Hänen haawains kautta me olemma paratur. Näistä Pyhistä autuden lähteistä Kristin päällä ulostuوتي Hänen Ryhjestäns We-

Ef. 5: 5.

ri ja West: West meidän synheim soittamiseri. West meidän oman tundom puhdistamiseri. Ja niincuin tällä kahdellaifela Wirralla joca wuoti ulos Jesuren Kolyestä, oli Hänen erinäinen päällecakandons Uden Testamendin Sacramentteisen Pyhän Easten, ja sen Callijn Jesuren Ehtollisen päätle; niin me taas syystä luemme nämätkin P. Sacramenttein niiden Wälicappalden secaa joiden kautta Jumalan Rauha meissä sekä raketan että wahwistetan. Sillä siinä Pyhästä Castesta Jumalan Waldacunda joca on Wanhurscaus / Rauba ja Ilo Pyhäs Henges / meissä ensin raketan, ja siinä me pestään ja puhdistetan Jumalan puhtaari asumasiari Jesuren werellä, niin että me sillä puhdisturella taidamme lohdutta isem ja rauhoitta meidän omantundom caiccia sifällä asurwaisen synnin, mailman ja Pirun rauhattomuutta wastan, niincuiwan cuin en me ole ehdollisilla synneillä sitä rauhaa rickonet, ja niiden kautta mielelläm andanet isiam wihollisten wallan alle. Niin siinä Callijsa Jesuren Ehtollisesta cans on ifänäns cuin cocoon wedetty coco Jesuren Rauhan Toimitus ynnä hänen hedelmäns cansa, jotca caicci meille siinä yhta haawa annetan, ja meihin wahwistetan ja tukitan Jesuren Nuumin ja weren cansa, cosca me totisesta catumuresta ja uscosa sitä nauhtigem ja hywärem käytäm. Sillä jos Jumala andoi meille Hänen ainoan Poicans, eiköstä hän myös meille anna caiccia hänen cansans? sentähden en me pelkä / jos wielä mailma hucluis / ja wuoret leskelle merca wajoisit / waicla wielä meri paubais ja lainehdis / niin että siitä pauhtinasta mäet cutistuisit / Sela. Cuitengin on Jumalan Caupungi Ihana wietoinens / josa corkeimman pyhät asurmiset owat. Jumala on Hänen leskelläns, sentähden se tyllä pysyy.

1 Joh. 5:6.
8.
Ja ne P.
Sacramen-
dit.

Rom, 8: 32.

Pl. 46: 3. 4.
5. 6.

Waan mitkä owat Wälicappalet meidän puolel-
dam, tämän Rauhan käsittämiseri ja säilyttämiseri, sen me jo
melkiän ymmärräm niistä cuin me äffen puhuim, cutca owat
Soweljat tätä Rauhaa wastaottaman? nimittäin tähän
tulee, Ensist / Catumus ja murhe yli synnin / josa haawoitettu
omatundo tule wieroiteturi ja puhdisteturi siitä luonnollisesta saas-
taisudesta ja sen rackaudesta, ja walmisteturi Rauhan asuma-
siari

siayi ja majayi. Tähän tulee Toiseyi, Ewangeliumin Sanan wiriä käyttäminen, sen totisen Uscon kätettämiseyi ja wahwistamiseyi / jonga cautta me aina lähemmäxi Jumalaan yhdistetyxi ja hänesä rauhoiteturi tulem. Tähän tulee Colmannexi / Easten Liston wiriä tutkminen ja uudistaminen sen iocapäi wäisen parannuksen alla. Tähän tulee Nelsännexi, Wiriä ja harras Jesuxen Ehtollisen nauttizeminen josa Usco tulee merkkillisesti wahwisteturi udeella Jesuxen weren nauttizemisella, niijn että jota enämmän me wahwistumme Uscoa ja udesa Elämästä, sitä enämmän me myös wahwistumme Jumolan Raubasa, ja sen tunnosa, ja omantunnon lewosa ja tytywäisyydesä. Tähän tulee wielä Wijdennexi, se collis Kucous ja sen harras harjoitus, joca wetä alas Taitwaast Rauban Jesaldä alinomaisia Rauban sanomita ja wirtoja sen haluisen ja janowaisen sielun päälle. Ach! joscä minä cuulisin mitä HERA Jumala puhuu, että hän Rauban lupais cansallens ja pyhillens. Me rucoilemme Toisesa Rucouyesa; Lähestulcon sinun Waldacundas, josa Waldacunnasa on pyi, pää Tawarain seas, Jumalan Rauba meisä, niijn cuin me jo Esipuhesa cuulim. Totifesti, jos ihmisten seas olis sen callin Rucouyen harjoitus tawallisembi cuin se on, niijn löydäis siinä moni sielu suuren sinauyen, Rauban caswannon, ja sydämmen tytymyren ihmellisesti sen suurimmangin mailman ja liban rauhottomuden alla, ynnä niiden Pyhäin Marttyrein ja muitten Pyhäin cansa, joca ej mistän mailman menošta andanet estää istäns niiden näymättömäin Tawarain abkerasta ekimifestä ja säilyttämifestä. Tähän tulee wielä Cuudennexi / Sydämmen alinomainen Walppaus ja Walwominen itse yligens, että hän iocapäiwä coettele igens, ja otta wisun waarin caikista töistäns, ja cuihin syndeihin Hänen libans pahemmitten taipunut on, ja ettei Hänen Raubans sen maallisen onnen ja menestyren alla liban liehacoikemisen cautta puuttuis ja muuttuis suruttomuderi ja liballisxi rauhaxi, niijn cuin totifesti Jumalangin lapsilla usasti suuri waara siitä on, että cosca he pitkällisten kiusausten, wahingoin, wainoin ja tautein perästä, joiden alla he totifesti Jumolan Raubaa nauttimet owat, tulewat jälkensä johongun ulconaiseen wapauteen, menestyreen ja hywiin päwiin, niijn sen Tawallisen Rauban side ja cable tahto heisä lauhua, ja jos ej

Pl. 85: 9

Rom. 14'17.

-11:2:01
-21:32:10

he filmiäns sitä avoimhana pida, waan rupewat andaman maailman menon ja Jumalattomain ihmisten cansa käymisen ja niiden liballisen rauhan muodon heikkens keltwata, niin on pelco että sen Hengellisen Taiwan Rauhan side coconans catkea ja muuttuu mailman suruttomari rauhari, josa ne Jumalattomatkin huutawat, rauha, rauh, waickea ei rauhaa olekan. Tähän tulee wielä, yriwacainen wälträminen caikista ehdollisista Synneistä, joca coconans maahan lyöwät caiken sisällisen rauhan, ja andawat caikille wihollisille walkan remuta sydämmesä ja wiedä se synnistä syndija. Waan erinomaisesti cans, joca tahtoo Jumalan Rauhasa seisowainen olla, niin hänen pitä elämän Rauhas ja rackaudes hänen lähimmäisens cansa, sillä cusa coston ppyndö, wiha ja sota on lähimmäisen cansa, cuinga sinä taita Jumalan Rauha ja Rackaus olla? niin myöds joca sulkee sydämmens köyhäldä lähimmäiseldäns, cuinga taita Jumalan rackaus hänesä pyhä? Jumala on niin yhteen sitonut hänen rauhans siteen, Jesuren yhteisen Rauhan ja ansion cautta, caickein uscowaisen wälillä, ettei se taida toifestans eroitetta, waan se rauha ja rackaus ulos jacaä igens caikille muillekin joca Jesuren toimiterun rauhan osallisuteen ositetut ja cikutut owat.

Myt siis Rackat Sielut, ottacam taas waari mitä meidän rauhaam sopi tälläkin erällä, ja cuinga meidän assiam owat tässäkin calihisa welwollisudesa Jumalan edesä? Ach! cuinga moni on tehnyt igens coconans wierari tästä Jumalan rauhasta ja yhteyden siteestä, hänen rauhattoman elaturens ja wakans murhen cansa, jolla he yötä päivä juopewat tämän mailman perään eikä falli igellens yhtän lewollista hekke tässä mailmasa, waan raadiwat, juopewat, huocawat, tuffittelewat, murisewat ja itfewät heidän maallisen elaturens ja pyrkimisens cansa, niist ettei he coscan tule cageleman sen sisällisen sielun Rauhan corkeutta Jumalasa, pahö wähemmin jotan macua sitä saamaan, heidän wierolturens pois igens ja mailman racastamisesta. Ach! cuinga moni pettä ja silittä hänen menons turhalla rauhan kuulolla ja warjolla, waickea ei rauhaa cusan olekan, waan coco Taiwan wiha ja uhcaus macaa hänen päälläns. Taitaa niillä Jumalattomillakin olla jocu Rauha jolla he tydyttöwät itzens, niincuin ensist, omantunnon lewollisuus caicfia synnin tundoos

Heb. 12: 14.

I Joh. 3: 17.

I Joh. 4: 20.

Jor. 8: 11.

Cap. 28: 15.

ja mustakin waiwoja wasta, ettei he huoli mistän mitän eikä
 pelkä mitän, waan tämä on yri omantunnon nukkuminen ja su-
 ruttomuus, josta ihminen maceaa coconans wihollisen wallan alla
 rauhas, siihen asti että omatundo herää ja osotta mikä rauha tä-
 mä on ollut, josta seuraa yri puuttumaton calwaminen ja rau-
 hattomuus ijancaickisessi. Tuhatta kerta parempi on olla oman-
 tunnon rauhattomuudessa ja pelwosa elinaicans cosca Jumala tun-
 de sen tarpelliseteri meidän nöyryttämiserem ja wieroittamiseterem
 pois mailmasta, cuin elää sencallaisesa Jumalattomasa rauhasa ja
 suruttomasa luulosa Hänen rauhastans joca cuitengin puuttu ia
 muuttu ijancaickiseen rauhattomuteen ja sangiuteen Wirun can-
 sa, cusa wasta ne duomitut henget hiljan saawat nähdä, cuinga
 petollinen asia se on, että rauhoitta omaatundoons jollan muulla
 ulcona Christuresta ja Hänen osallisudestans. Toiseri, taita Ju-
 malattomilla cans olla usiasti rauha täällä heidän lähimmäisens
 cansa, cosca he sitowat igens yhteen walhen nuoralla tes-
 tenäns, nijneuin rataffen löydellä syndiä tekemään, että he
 sen cautta sitä paremmin sorttaissit niistä alemmaisissa ja köyhiä ja
 omaa cunniaans edesauttaissit, taicka muutoin yhdistetyssä menosa
 ja menestyressä pahuudens edessaisit. Waan caicki tämä Rauha on
 Wirun rauha ja sen totisen Rauhan puutos; ja ike thösa aina-
 kin se on tosi heistä: Jumalattomat owat nijneuin laineh-
 tiwa meri joca ej woi tywendyä, waan Hänen aldons heit-
 täwät loan ja mudan. Jumalattomilla ej ole Rauhaa,
 sano minun Jumalan. Waan niistä totisista Rauhan lapsis-
 ta, jotca mailman wihan ja rauhattomuuden seasa caickinaisten
 karsimisten cautta coetetut ja ulosharjoitetut owat, se ainakin sei-
 soo: Jssä anda rauhallisen wanburscauden hedelmän niille
 jotca siinä harjoitetut owat. He eläwät siinä sisällisessä Ju-
 malan Rauhasa, ja siinä rauhasa cuolewat ja siirtywät niihin
 ijancaickisijn Rauhan majoihin Tawasa. Mutta ike Rauhan
 KRKa, andacon teille rauhan aina ja caikella tawalla:
 Amen.

Es. 5: 18.
 Pf 9: 21.
 Prov. 1:
 10-16.

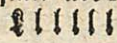
Es. 57: 20.
 21.

Heb. 12: 11.

2 Thef. 3:
 16.

Rucoue.

KRKa Jesu Christe/ sinä Wihollisten Woitto
 KRKa, ja Rauhan Rubetnas/ sinulle olecon loppuma-
 toin ylistys sinun woittos ja toimitetun Rauhas edessä.
 Anna armostas anderi/ että me nijneuin sinun wihollises
 olemma meidän tyhmydesäm ulosullkenet igem mieluisesti
 sinun

sinun Toimitetun Raahas osallisuuden, ja olem cans sen Raahan jonga siinä jo siinä N. Castesa meissä ylösrahtens danut olet, culistanet ja maahan lyönet syndisen ja pahhan elämän cautta tämän pahhan ja rauhattoman mailman peräs. Ach ole listetty, että siinä cuitengin sinun Raahas Kwangeliumin wielä olet andanut soida meidän corwaim edes, josa siinä uscollisestti euzut ja wedät meitä sinun Raahas osallisuteen. Tygösano wielä meidän sydämmellem sinun Raahas / ja waicuta ja rakenna siinä yri wahwa Raahan listto sinun cansas, että me aina olisim wacuutetut meidän Isäm Armosta ystäwydestä ja yhteydestä sinun weres woiman ja osallisuuden cautta. Warjele meitä Synnistä, wihasta, ja riidasta / joiden cautta sinun raahas meissä tulee ricotuxi ja maahan lyödyri. Ja rauhoita meidän sydämmem ja omatundom sinun Raahas ja yhteydes woimalla rohliasti ja tytywäisellä miehellä ja ilolla wastianottamaan ja ulosseisomaan sen rauhattoman mailman Piron ja liban waiwat / wainot / tiwsauyet ja wawarat, sinun cunniaxes ja meidän ijancatcliseri Raahayem Taiwasa / ach! anna sinun Raahas, joca caiten ymmärryren ylitze täy warjella meidän sydämmem ja taitom / sphen ijancatcliseen Raahaan! AMEN.

Toinen Sunnuntai Pääsiäisestä.

Esipuhe.

Sin sanoo HERA HERA: Eago, minä tahdon ige pitää murhen Lambaittami / ja tahdon heitä eziä, Nijncuin Paimen ezi lambaitans cosa he laumastans eynnet owat / niin tahdon Minä myös minun lambaitani eziä / ja tahdon heitä caitista paicosta pelasta joihin he hajotetut owat, cosa sumu ja pimiä oli. Taincailaisilla Sanoilla lohduutta Jumala Hänen Seuracandaans Udesa Testamendisä, Hezech. 34. v. 11. 12.

Ez. 34: 11.
12.

N:o. Sika

1:0. Eila taincalleiseen esimiseen ja Lupauseen, oli se walitus joca tuli Jumalan eteen sen aicaisten Paimenitten yllike, ja se suuri wahingo joca heidän cauttans oli HERRAN Laumalle tapahtunut. Paimenet siihen aican olit ne lailliset Opettajat, taicka Opetuksen Saaty, jonga Jumala tosin ike asettanut oli ja heille Hinen Lambaans usconut; waan niin muodoiin kuin ej he heidän Paimen wircaans oikein edesseisonet, tuli sen yli walitus, niin että se seisoo: **Woi Israelin Paimenita!** jotea tyiäns ruockiwat. Eiköst paimenden pidäts lambaita ruockiman? Mutta te syötte lihawata, ja werhotatte teitän willoilla, ja teurastatte syödettytä, mutta et te tahdo ruockia lambaita. Helcoista et te lueta pidä, sairaita et te paranna haawoitettuja et te sido, eynettä et te nonda, cadonneita et te ezi, mutta cowin ja angarastki hallizette heitä. Ja minun lambani owat hajotetus niincuin ne joilla ei paimenda ole, ja owat saikille pedoille ruayi tullet, ja käywät eyyris. Ja niin oli se suurin Jumalan Walitus sen yli, että opettajat olit huolimattomat Lammasten welwollisesta ruockimisesta ja caikenisesta, ja ylöspidit Paimenen nimia ja wircaa ainoastans ike tähdens ja oman hyödytyrens ja woittons tähden; ja siinä siwussa, cosea Lambaat waarasa olit, ej he pitänet murhetta heidän säilyttämisestäns ja ylös esimisestäns jällens sille oikialle laitumelle, waan niin kuin palcka paimenet ylönannoit heidän, ja pidit murhen ainoastans ikestäns ja omasta wagastans. Jonga tähden myös Jumala täsä walitta yli sen Wahingon joca tästä huolimattomuudesta oli tullut, että Lambaat olit hajotetus, pedoille ruayi jätetyt, ja niin caickein wihollisten saalixi annetut; niincuin totisesti sencallaisen laimihöimisen cautta opetustwirasa, josa Jumala muutoin on tahtonut niin paljo hywää ulos jaciaa sietuin ijancaickiseri hywäri ja säilyttämiseri aututeen, caicki Jumalan Urmon neuws tulee estetyri ja tyhjärei tehdyri, monen sielun ja sekä lammasten että Paimenitten ijancaickiseri wahingoksi ja cadotuxeri.

Jubalaisten
Paimenet
eyyris.

v. 2.
3.

2:0 Tätä Hänen lammashuonens wiheliäisyyttä wastan, nyt Jumala cuitengin lohduutta Hänen Laumaans, ja sanoo: **Minä tahdon ike pitä murhen lambaistani, ja eziä heitä.**

v. 10.
 Sentähden
 Jumala tah-
 too ize eksiä
 laumaans.

Jumala niisä edellissä sanoisa ensin uheaa Paimenita rangais-
 ta, ja waatia lauman heidän käsissän / lopetta heidän /
 ettei heidän enämbi pitänyt Paimenena oleman / waan hän
 tahdoi temmata lambaat ulos heidän suustans, ettei heit-
 dän olis pitänyt heidän ruocans oleman / niincuin tämä
 caicki myös sitten toimeen tuli, sekä niiden usiain ja moneneal-
 laisten ajallisten häwitysten cautta, että myös niiden Hengellisten
 Kangaisusten cautta Jumalan W. Sanan ja Ruuan poisottami-
 sestä ja siirtämisestä toiseen paikkaan, waan wielä ijancaickisengin
 rangaisusten cansa pitä heidän ilman loputta marxaman HEN-
 ralle sen wijmeisengin ropoin caikesta siitä haldun uscotusta ja
 tuhlatasta hywästä ja yldäkylläisydestä Hänen lautumellans. Mut-
 ta sitte piti Hänen ize pitämän murhen hänen lambais-
 tans / ja ezimän heitä; Jolla Lupaurella ilman epäilemättä
 oli pääallegando songun ja yhden erinomaisen Zywan Työn
 ja Ezemisen päälle, jolla Jumala tahdoi cohta muistaa ja ila-
 butta Hänen laumaans. Ja tämä nyt oli se, että Jumalan
 Pojan ize piti omasa Personasans tuleman ja edesseiso-
 man hänen Paimen-wircaans / ja tekemän jällens sen hywä-
 xi, cuin Paimenet turmellet olit. Sentähden se seisoo tämän
 jälken cohta: että te portitta jalwoillan / ja pusketta niit-
 heikoja sarwillan / tahdon minä autta minun Lammaani /
 ja duomita lamban ja lamban wälillä. Ja tahdon yhden
 ainocaisen Paimenen herättä / joka heitä on rawitzewa /
 minun Palweliani David, hän on heitä rawitzewa, ja on
 heidän Paimenens olewa. Minä HENra tahdon olla
 heidän Jumalans / mutta minun Palweljan David / on
 Pääntes heidän seasans olewa. Tämä Jumalan Poica jor-
 ta Davidin siemenestä Jhmiseri tulewa oli, ja molemmisa Luon-
 noisans Seuracunnan Halbia ja Päämies olewa, oli nyt sitä
 suuremman murhen pitävä Hänen laumastans, cosca hän myös
 ihe sen omistus HENra Hänen Luastuzens cautta oli. Waan
 uitengin, ei tämäkän Hywä Työ wielä ollut hänen yllimmäisestä
 määräsän, jos tämä Jumalan Lupaus ei olis edemmäxi käy-
 nyt, cuin ainoastans sen päälle, että Jesusen Hänen omasa Per-
 sonasans piti Hänen Paimen-wircans edesseisoman Hänen la-
 hans pääwänä, sillä tämä seisoi päälle ainoastans muutaman wu-
 den joina JESUS ihe opetti ja paimensi hänen laumaans, eikä
 sekän

v. 27.
 22.
 23.
 24.

sekä ulottunut yli Judan maan rajain ja Israelin Kansan ympärystä. Sentähden siis tämä Jumalan Lupaus ja sen avarus on niin ymmärrettävä: että Jumala tahdoi lähetä Hänen Poicansa koko Lauman Paimeneri Haldiari ja Päämieheri, ja tosiin niin, että hänen Jhe ensin piti niincuurwan kuin hän maailmasa waelsi Toimittaman Hänen Paimenens wircaa, niincuin se korkein ja Hyvä Paimen ylimmäisessä määrässä; Waan siinä siwusa piti hänen, hänen saans asettaman muita Alla Paimenita, joiden piti hänen jälkeens warustettaman runsaamalla Hengen mitalla kuin ennen, että edesseisomaan Hänen Paimen-wircaans, ja niin suurempi ja näköisämpi pakvelus tekemän suuremman walon ja uscollisuuden cansa Jumalan Lauman hywäri ja caihemiseri; jossa cuitengin Jesuren ja Jumalan Pojan itse piti alati pysymän ja oleman se ylimmäinen Pää Paimen ja Haldia hänen Laumans ylise, jota hän Jhe aina ehkä muitten palwellsains cautta caikee ja rawikee. Sentähden Raamatus myös sanotan, koska Jumala oli rascasti walittanut yli Paimenitten uscottomuden, ettei Hän ainoastans tahtonut herättä Davidille sitä wan- Jer. 23: 1
4. 5
hurcasta Sedelmätä, Cuningari hallitsemän / ja niin sitä ylimmäistä Paimen-wircaa toimittamaan; mutta hän tahdoi myös panna heille muut Paimenet / jotka heitä piti caitsemän, eikä pitänyt heidän enä pelkämän eli wapiseman / eikä heitä pitänyt ahdistettaman. Niincuin se cans toisessa paicassa seisoo: Minä annan teille paimenet, minun sydämeni jälken, jotka teitä pitä rawitsemän opilla ja wiissau- Jer. 3: 15
della.

3. Cosca siis tässä sanotan, että Jumala näin Jhe tahtoo pitä murhen Hänen Lambaistans, ja eziä heitä niincuin yri uscollinen Paimen, ja palasta ne jotka Sumun ja pimiän seasa bajotetut olit. Niin sillä annetan tietä Uden Testamendin Runsas Lihawa ja ylinuotawa Laituin, yli sen Wanhan Testamendin Sumu ja hämää ajan, jossa niiden monencallaisten warjo meroin alla ei tainnut niin kircas walo olla, ja sekin walo nyt oli sekä Paimenitten että Lammasten huolimattomuden ja suruttomuden cautta airwan wähälle joutunut, niin että HERan Laituin oli pian kuin autiana ja jalwoilla takattawa. Waan nyt piti Jumalan Pojan Tu- lemisen cautta, HERan Laituin niin awarari ja lihawari tu- leman,

- Ef. 4: 19. leman, ja itse Pää-Paimenen piti tässä niin lähisen oleman, et-
 tä Lambaat nyt soit ikänäns kuin imee. Hänen omasta rinnas-
 tans ja niistäns, ja Hänen runsaalla riescallans ravittaman ei
 ainoastans kylläri, mutta myös yldäkylläri. Josin cans Wan-
 han Testamendin laumalla, oli hywä Laiduin / ja jalot Lähe-
 teet / joita lambaat jotca oinat ja caurit olit jo jalwoillans
 Ez. 34: 17. tallaisit / ja niissä potkit keskenäns jalwoillans, waan mei-
 18. 19. 21. dän Laituimem nyt ombi paljo runsaambi ja awarambi, sekä
 Rf. 23: 2. Paimenen Sunnoista, että niiden Paimenelta Toimitettuin Sa-
 warain runsaasta ulosjacamisesta jälken pääätetyn Lunasturen Työn,
 Ef. 11: 9. niin että nyt maa ja HERRan Laituin on täynnäns HERR-
 ran Tundoo / niincuin meri wedellä peitetty. Josta mon-
 da ojaa wuotaa kyydimaihin / ja ne ojat tulewat suurit
 Syr. 24: 39. wirttoiri / ja wirtat isoiri meriri. Niin että me nyt taidam-
 42. me suuremmalla oiseudella ja kerscaurella sanoa kuin he: HERR-
 ra on minun Paimenen, ei minulda mitän puutu. Caice
 Pl. 23: 1. 2. linainen armo on meidän seasam ylönpaldiseiri tullut / et-
 2 Cor. 9: 8. tä meillä aina caikisa yldäkyllä olis / ja olisim rikat caickijn
 hywiijn töihin. Ah! ettei tämänän lihawan Laituimen Lam-
 baat jo kylländyis heidän Paimenens Sawarain runsauteen, ja
 tallais niitä jalwoillans / niincuin totisessi ne tekewät, jotca ylönp-
 cakowat ja halpana pitäwät Jesuxen Lahjat, ja panewat igens
 djendelemaan Paimenen asetuxia ja kassija oman järkens jälken,
 walikewat igellens omia teitä HERRan laitumella, ja potkisse-
 lewat keskenäns caickinaisisa riidoisa, paneturisa ja wastahacoisu-
 risa, ja wijmein pukewat coconans päällens wohten ja puckein
 Eph. 1: 3. hillimättömän ylpiän ja carjaan luonnon.

Tämänpäiwäises P. Ewangeliumis Wap. Jesus aset-
 ta igens meidän eteem, niincuin se hywä Paimen, joca sekä
 on ostanut igellens Lambaat hänen Hengens panemisella heidän
 edestäns, että myös alati tahtoo tuta heidän omarens, äänelläns
 cukua heitä, ja saatta heitä Hänen lammass huoneeseens. Tätä
 Armoa ja Salaisutta tutkisteleman, pyytäkäm Armo Jesuxen
 omalla Kucourella, sydämmestä sanoden: Isä Meidän etc.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Ewangelista Eug. 10: v. 11.

Sihen aicaan, sanoi JESUS Judalaitsille: Minä olen se hywä Paimen, hywä Paimen ane da Hengens Lammasten edest. 12. Mutta Balcollinen, joca ei ole Paimen, eikä lambaat ole Hänen omans, koska hän näke k:den tulewan, niin hän jättä lambat ja pakene, ja susi raatele ja hajotta lambat. 13. Mutta Balcollinen pakene: sillä hän on Balcollinen eikä tottele lambaista. 14. Minä olen se hywä Paimen, joca tunnen omat lambani, ja minä tutan myös omildani. 15. Niincuin Isä minun tunde, niin tunnen minä myös Isän, ja minä panen hengeni lammasten edestä. 16. Ja minulla on myös muita lambaita, jotca ei ole tästä lammashuoneesta: Ne tahdon minä myös tääne saatta, ja he suawat euulla minun äneni. Ja niin pitä oleman yri lammashuone ja yri Paimen.

Tällä erällä on meidän tutkistelemurem Vädsätsä: JESUS se Hywä Paimen Jumalan Laitumella, Lammasten runsaari rawinnori ja yldäkylläisydexi.

O HERra Anta, ja anna menestyä. Amen!

Letä me ike Syyn ja Tarcoituren Wap JESUREN puheesta jota hän nyt piti siitä Hywästä Paimenesta, mahdaisimme sitä paremmin ymmärtä, niin me merkitsem siitä edellisestä Augustusta, että yri sofia jonga JESUS oli parandanut Hänen sofeudestans tunnusti ja päätti Phariseusten edestä rohkiasti, että Christus wäittäimättömästi oli Jumala, joca niin suurisa Tunnus merkeisä Hänen Jumaludens osotti, jonga tunnusturen tähden Phariseuret panit Hänen

Täällä JESUREN puhe: seen.

Joh. 9.

pan:

v. 37.

v. 39.

pannaan ja ulossulijit Hänen Seuracunnasta. Joca assa tuli tiettyi Jesurelle, joca sitte myös wahwisti tämän hōian hänen uscosans, ja sanoi Pharisexia wastan: Minä tuln duomiolle tähän mailmaan, että ne jotca ej näe, pitä nälemän / ja ne jotca näkewät / pitä sokiari tuleman. Joilla jälkimmäisillä sanoilla hän cocotti Pharisestun päälle, jotca olit sokiats hengellisellä tarwalla ettei he Christusta tundenet, ja tulit siinä sōkeudesa wahwisteturi heidän paatumuxens ja ehdollisen pahudens cautta jolla he Jesusa aina wainoisit, ja pahenit Hänen Tairwällisesta Opistans ja Elämästāns. Tätä asiaa ej nyt Pharisexuret ymmärtānet eikä tahtonet ymmärtā että he sokiats olit, waan paljo enämmin huusit he sen päälle, että he olit ne totiset Moseren Opetuslapses joca oli Jumalata itse puhutellut, ja sanoit Christurelle itānāns cuin ihmettelemisellä ja pilcalla: olemmeco mekin sokiats? jotca cuitengin Mosesta saarnamme, ja olemma siinä laillisesa Moseren wirasa hänen istuimellans, joita siinä rohkenet sokiari cukua joca et ole andanut meille yhtān todiskusta sinun Cusumisestāns niincuin me taidamme anda sittä että me Moseren Opetuslapses olem. Tätä wastan nyt Wap. Jesus alca Hänen Puheens sittä hyrwāstä Paimenesta / ja selwästi todistaa että hän oli yrināns se hyrwā Paimen / waan caicki muut jotca Hänen edellāns olit, olit warcat ja ryōwārit, niin nuodoin cuin Pharisexuret ej olleet tullet tähän Cusumiseen laillisesti, ja sen oikian owen cautta, sillä ej Pharisestun sääty ollut Jumalalda asetetus niin nuodoin cuin se nyt oli yri erinäinen laheocunda Ylimmäisistä Papeista ja muista Papeista jotca laillisesti opetuswircaan asetetus olit, waiccka hekin jo olit secoittānet igens Pharisestun ja Sadduceusten seuraan ja hapaturijn. Ja ehkä he olisit olleetkin siinä laillisesa cusumisesa Moseren istuimella, niin cuitengin olit he nyt palcappaimenet, warcat ja ryōwārit, niin nuodoin cuin he olit turmellat sen oikian Tairwällisen opin, ja poisunhottānet sen tarpellisemman osan Jumalan opista, jotca olit Lupauret Mesiaresta, ja pyysit ihmisiä aututeen johdatta ulconaissten Lain Eōitten ja Deco:pyhyden cautta, ulcona Christuren ansioo ja osallisuutta, joca on se ainoa Owi ja Tie jonga cautta meidän pitä Tairwaseen tuleman. Josta me niin näem, cukka owat Palcappaimenet / warcat ja ryōwārit Jumalan Lammas

huone

Phariseu:
rist /
v. 28. 29.
40.

Joh. 10: 8.

Jer. 14: 14.

23.

Cap. 27: 15.

Cap. 29: 9.

Act. 23: 7.

Entka owat
palcappai
menet.

huonesta, nimittäin senkallaiset Opettajat, jotka ensin, ilman laillista Kokumista, omain juondens, rahan ja lahjain eli muurwäärän tien kautta, ilman sekä ulkonaista että sisällistä kukumista, palkan ja sisälle tulon tähden tukevat ikens Jumalan Lammashuoneeseen, ja sitte Toiseri, ei ruoki lambaita Christuxen puhtalla Sanan riefalla uscollisest, waan turmelewat Jumalan Sanan puhtauden, taicka ihmisellillä jutuilla, eli wäärällä järjestyksellä, ettei he Christusta ja Hänen ansioons pane siiri ainoari autuden Perusturexi, waan lain töiden ja ulkonaisen teco-pyhhyden kautta tekewät autuden käsitetwäxi. Mutta sitä wastan owat ne oikiat Paimenet ne, jotka owen kautta sisälle menevät Lammasten huoneeseen, niincuin Christus ikensöfin sanoo owen kautta sisälle mennehen, waicka hän ike oli se sama owi niincuin hän sanoo: *Minä olen owi.* Waan täsä taidais joku sanoa: *Euingas Christus taist ikens kautta mennä sisälle lammashuoneeseen?* Wastaus: *cosca JESUS sanoo ikens cans mennehen sisälle owen kautta, niin me taidamme sen sillä tarwalla selwinmästi ymmärtä, että hän meni laillisen Jhäns kukumisen, Lähetämisen ja Väätören kautta Hänen suureen Paimen- ja ylimmäisen Papin, Wircans sisälle, ja meni cans niin muodoi ike cauttans, että hän sen saman Phden oman oppins ja Wanhurscaudens kautta caiki ja johdatti lambaitans aututeen, jolla hän ainoastans ne muutkin Paimenens kässi ruockia Hänen lambaitans ja Hänen Oppins ja Wanhurscaudens kautta wiedä heitä sille oikialle tielle.* Niincuin myös tästä seuraa se, että ne oikiat *Ula Paimenet* JESUXEN siasa owat ainoastans ne, jotka owen Christuxen kautta sisälle tulewat, se on, jotka ensist, laillisest kukutut owat, ja tunderwat myös tyhönans sen sisällisen kukumisen, että he owat lahjoitetut sillä leitwikkällä joca on ulottuwainen lammasten tarpelliseri rawikemiseri, ja pyhällä halulla että käyttä se leitwikkä JESUXEN lammasten uancaikkiseri hywäri, ja ei omain lihallisten haluins tydyttämiseri, cunnian ja rikauden eli maallisen elaturen tähden; Toiseri, owen JESUXEN kautta menevät sisälle ne, jotka JESUXEN oppia siitä eläwästä *Uscosta, ja Pyhästä Elämästä*, niincuin sitä ainoata terwelistä Rupeaa, tahtowat ulosjaciaa, sillä lambaita rawita, ja sillä tiellä JESUXEN osallisuteen wiedä. Ja waicka tosin ne lihallisetkin ja jumalattomat Paimenet tällä rualla täytyvät ruockia

vid. Dom.
4. post Pascha.

Joh. 10: 1.
2.

v. 9.
He oikiat Paimenet,

Heb. 5: 4. 5.

Jesusen lambaita, sekä Jumalan cowan kääpyn, ja omian wa-
lans tähden, että myös heidän palckans ja wasans tähden, ettei
heitä tällä wiralda poispannais, niin cuitengin ei taida he wält-
tä palcka paimenen nimee ja duomiota, niinmuodoiin kuin he
heidän pahendawaisen ja wahingollisen elämäns cautta sangen
paljon wahendawät Jesusen lauman castwandota, ja saatta-
wat monda wiatoinda sielua suruttomiin ajaturijn heidän autu-
destans, heidän huolimattoman opeturens, ja suruttoman eli
ulcocullatun elämäns cautta. Waan mitä nyt ike asiaan tulee,
josta me erittäin olemme aicoinet puhua, ja cakella, Jesuska,
sitä sywää Paimenda Jumalan Laitumella, niin siitä me
merkiksem seurawaiset asianhaarat:

Ensist: Lammashuone on Jumalan Seuracunda
täällä maan päällä, josta Jumalalla on hänen Laitumens ja
caickein Tairvallisten Tawarains yläkülläisyys, joita hän ulos-
jaa hänen lambaille. Tästä Lammashuoneesta eli Jumalan
Seuracunnasta me olem puhunet Neljäntenä Sunnuntaina Lop-
piaifest, niin etten me nyt tarwike siitä pitkäldä puhua; Joca
Jumalan huone tosin on suuri ja awara ikesäns Hänen näky-
wäisen menons puolesta, ja Sanan ja Sacramentein yhteisen nau-
tikemisen puolesta coco sen Ewangeliumpulisen Christicunnan sisäl-
lä, waan cuitengin sen näkymättömän Uscowaisen joucon puo-
lesta, joisa se uloswalittu Jumalan Lammass lauma seisoo, on se yri
piscainen lauma / ja mailmalle ylöncakorttu, musta ja päiwäl-
dä poldettu, waan siinä siwusa Jumalalle sangen otollinen
lauma. Tosin me taidamme coco mailman ja caicki ihmiset cuts-
tua Christuren Lammashuoneeri ja Lambairi, ensin, Luomisen
puolesta / jonga kääpala caicki sen yhteisen algun ja luomisen caut-
ta owat, Toiseri, Lunasturen puolesta / niinmuodoiin kuin Chris-
tus on caicki ostanut ja lunastanut omaisuderens, waicka siitä
enim osa wuohyri tulawat ja Paimenestans pois luopuwat. Niin
on cans Jumala caicki andanut hänen omaisuderens Hänen hal-
liturens alle, niineuin se seisoo: minä annan sinulle Pacanae
sinun perinnödes / ja mailman aaret omases. Waan täsä
ei ymmärrerä sitä yhteistä Christuren Lammashuonetta, waan
se joca erinomaisesta luonnosta on, ja eroitettu mailman yhteis-
sestä elämän muodosta, ja niin totisesti Jesusen Laitumella ra-
witaan

Ez. 34: 2-3.
4-5.

1:0
Lammashuone on
Seuracunda.

Luc. 11: 32.

Cantic. 1: 5.

6.
Ef. 54: 11.

2 Pet. 2: 1.

Ps. 2: 8.

mitan caickinaisilla taiwallisilla hercuilla Hänen ijancäickiseri elä:
 marens ja autuderens. Tämä erinomainen Lammashuone oli
 Jumalalla Wanhassa Testamendisä Judan Maassa / josta se sei-
 soo usiasti: Cuules Israelin Paimen, joca saatat Josephin
 niincuin Lambaat. Tietät, että HERRa on Jumala /
 hämbä meidän teki / Hänen Cansarens ja Laituimens lam-
 baari. Minä olen lähetetty niiden cadotettuon Lammast-
 ten tygö Israelin huonesta / ja niin edespäin. Waan sitte
 cuin Jesuren Tulemisen kautta caicki waihe aita ihmisten ja maa-
 cundain wälillä tuli poisoteturi, niin silloin tämä Jesuren Lam-
 mas huone tuli paljon awarammari ja runsaammari, Pacanain
 pahjouden kautta, niin että silloin lehmät ja carbut piti käymän
 yhdellä laitumella ja heidän Wasickans ynnä macaaman sijnä.
 Ja niin nyt coco mailmasta cootan HERRalle yri Lammashuo-
 ne ja useowaisen lauma, joca Hänen laitumellans nautike run-
 sasta rawindota Jesuren niststä; ja tämä on se cuin Christus
 sanos Ewangeliumisa; ja pitä oleman yri lammashuone / ja
 yri paimen / se on, niincuin Christuren Hengellinen Kuumis on
 yri, niin on myös yri Väa joca sitä hallike, sillä minä teen
 caicki yhderi Cansari maalla, ja heillä caickilla pitä oleman
 yri Cuningas, ja ej pidä enä carl Cansaa / eli cahteen wal-
 dacundaan jaetut oleman.

Pf. 30: 2.
 Pf. 100: 13.
 Ef. 40: 11.
 Mat. 15:24.

Ef. 11: 7.

Ez. 37: 22.
 I Cor. 12: 5.
 6.
 Eph. 4: 3, 4.
 5.

Ja niincuin siis Lammashuone on Jumalan Seuracun-
 da, niin me Laituimen cans taidam ymmärtä, caiken sen mi-
 kä lammasten, taicka sen uden ja sisällisen ihmisen ylöspitämiseri
 ja castwattamiseri tulee, caicki sielun Hengelliset hywydet, syndein
 anderisaamisen ja sen wacuuturen, ja ihmisen uudisturen jocabäi-
 wäisen edesauttamisen Sanan ja Sacramentein ahferan nautit-
 gemisen kautta, josta David kerscaa ja sanoo: HERRa on mi-
 nun Paimenen / ej minulda mitän puutu. Hän caicke mi-
 nun wiheriäisesä niytusa / ja wie minun wirwottawan we-
 den tygö. Minun sieluni hän wirwotta sinun wigas
 ja sauwas minun tukewat. Sinä walmistat minulle pöy-
 dän, wotelet minun pääni öljyllä / ja panet täyteen mi-
 nulle. Hywyys ja laupius nondattawat minua caiken
 elinajecani / ja minä saan asua HERRan huonessa ijan-
 caisest.

Pf. 23: 1, 2.
 3, 4, 5, 6.

Paimen.

Toiseksi / Cuca on siis nyt Paimen tässä Lammashuonessa ja Jumalan Laitumella? Minä olen se hyvä Paimen, sanoo Wap. JESUS itsestään. Tämän Paimenen nimi oli Wanhassa Testamendisä sangen tavallinen sekä ihmisten tä että itse Jumalasta. Paimenen nimi ja Wicca oli meidän Esi Isillä ja Paeriarhoilla niissä suurilla HERRAN miehillä airwan yhteinen ja tavallinen, niin että niincuin heidän suurin maallinen elaturens ja tawarans seisoi Carjasa ja eläimissä, niin heidän maallinen Toimiturens myös enimiten seisoi Paimendamisessa ja Lammans caikemisessa. Tätä samaa nimityä myös David, joca itse cans oli Paimen ollut ja Paimenesta Cuningari tullut, usiasti sowittaa itse Jumalaan siihen suureen Ihmisten Paimeneen ja Wartiaan, niin cuin me jo olem cuullet Hänen sanans: **Ps. 23: 1. 2.** HERRA on minun Paimenen / hän caitze minua wiberiäisessä ja niycusa. Niin sanoo hän wielä: Minä olen niincuin egyptä ja cadotettu lammias / ezi sinun palweljaas. Niin tämä Paimenen nimi cans usiasti nimitetän Opettaista ja Esiwallasta / josta me cohta pidemmällä saamme cuulla.

JESUS.

Waan erinomaisesti omistetaan tämä Paimenen Nimi Jumalan Pojalle JESUXELLE ChristuxELLE, niincuin sille, joca on ostanut Hänen werellans lambaat Hänen erinomaisesti omaisudexens, ja caitsee ja hallitsee heitä wielä nyt alinomaa, ja niin sen cautta on Pääpaimen ja erinomaisella Langon oikeudella se Hyvä Paimen Hänen Lammashuonessans. Sentähden se airwan usiasti sandtan hänestä: Niincuin Paimen on hän caitzewa lammaans / cocoa carizat sylijns, ja canda helmasans / ja rijnet lambaat hän johdatta. Tämä on se ainocainen Paimen / minun Palweljani David / joca heltä on rawitzewa ja heidän Paimenens olewa, ja on heidän seasans Päämies olewa. Sano siis minulle / sinä jora minun sieluni racasta / eussas lais duinda pidät, ja cufas sonnalla lepät? Sinä caitset eucraisten kestellä. Ja waikka tosin tästä Paimenesta seisoo: Zerää miecka minun Paimeneni päälle / ja sen miehen päälle joca minulle lähinen on; lyö Paimenda, niin lambaat hasjowat; sillä hänen waldacundans meno niin waudei, että Paimenen näin piti ulosandaman ja atendaman igens Hänen lammastens edestä; niin cuitengin toimitti hän filloingin caickein parahillans Hänen Paimen-wiccaans ja sillä tawalla woitti lambaat

Ez. 34: 23.**24.****Gal. Corf.****Wess. 1: 7.****Cap. 6: 2.****Mich. 5: 4.**

baat omaisuberens, niin että se ainain hänestä seisoo, että hän on se
 oikia Paimen: jonga Rauhan Jumala / on cuolleista jälle
 tuottanut, sen suuren lammasten Paimenen, ijancalcifen Heb. 13: 20.
 Testamendin weren cautta, meidän HERAM JESUYEN.
 Jonga tygö te nyt oletta valainnet / teidän sieluin Paimenen ja
 Pispän tygö. Jolda te myös / jotca hänen lau- 1 Pet. 2: 25.
 mallens esicuwaxi oletta / tämän Ylimmäisen Papiin ilmes,
 tyis catomattoman Cunnian Ceuunun saatte. Ja tosin 1 Pet. 5: 4.
 candaa Wap. JESUS tämän ylimmäisen ja Hywän Paimenen ni-
 mee, Hänen colmentaisen Wircaans tähden, josa hän on Paimen
 niincuin Ylimmäinen Pappi joca panee Hengens lammasten edestä;
 niincuin Propheta, joca rawizeä lambaita Hänen P. Sanans
 riefcaalla; niincuin Cuningas, joca warjele heitä caickia waaro-
 ja ja wihollisia wastan.

Tämä Hywä Paimen JESUS siis, ofotta hänen Hywy- Hywä Paimen /
 dens hänen lambaitans cohtan, Ensist / siinä, että hän on
 pannut ja andanut Hengens lammasten edestä. Joca Hy-
 wyys ja hywä työ tulee erinomaisesti Hänen Ylimmäisen Papiin
 Wircaans / sentähden sando hän Ewangeliunissa: Hywä Paimen
 anda hengens lammasten edestä. Yri palcka paimen ej
 pane igiäns waaraan lammasten edestä, waan pakene heistä pois
 waaran aicana, jonga tähden hänellä ej myös ole yhtän omis-
 turen oifeutta lammasten tygö; waan yri hywä ja uscollinen Paimen,
 joca tietää lambaat olewan uscotut ihe ylimmäiseldä Paimenelta
 Hänen halbuuns ja Hänen omarens wisijn aicaan asti,
 se hengensäfin wahingolla caikkee ja säilyttä Hänen lambaans wihollisten
 wäkiwallasta. Josa Hänen erinomaisen Hywydens ja uscollisudens yli
 caickin muitten, on se Pää-Paimen JESUS ofottanut ja nähtäwäri
 andanut / että cosca caicki laambaat olit hajotetut ja erynet
 wihollisen Pirun curckuun ja raatelemiseen, niin hän andoi
 igens ulos heidän edestäns / niincuin se oikia Cuzuttu,
 tähän wircaan asetettu ja woideldu Ylimmäisen Pappi,
 sillä ej yriäkän omista igellens cunniata / waan se joca
 Jumalalda cuzutan / niincuin Aaron; niin myös Heb. 5: 4. 5.
 Kristus. Tästä Christuresta siis seisoo: Kristus on minua
 racastanut / ja andoi igens minun edestäni. Saa, ej hän Gal. 2: 20.
 ole andanut iheens aindastans nijden oikia lammastens edestä,
 M m m m m 3 jotca

Rom. 14: 15.
1 Cor. 8: 11.
2 Pet. 2: 1.

Eph. 5: 2.
1 Pet. 2: 24.

Act. 4: 10.
12.
Joh. 10: 7-9.

jotca uscorwaiset owat loppun asti, waan hän on myös andanut
 igens niiden lammasten edestä jotca wuohiri muuttuwa ja kiel-
 dävät sen **SK**Xran joca heidän ostanut on, saattain heil-
 lens nopian cadoturen. Ja tämä sen Hyvän Paimenen
IESuren hengen andaminen ja Cuolema Hänen lammastens e-
 destä, on nyt se Pää Juuri, lähdet ja Perustus caickeen lam-
 masten ja ihmisten oikiaan Elämään ja menestyreen Jumalan
 Laitumella, sekä wanhasa että udesa Testamendisä, sillä waicka
 tosin Wanhan Testamendin Lewitallisilla uhreilla ja eläinden
 cuolettamisella oli yri sowitzamisen woima ja päällecakando, niin
 ej cuitengan ne tainnet omalla woimallans syndejä poisottaa ja
 sowitzaa, waan caicki heidän woimans tuli yrinäns tästä samas-
 ta **IES**uren Sowindo uhrista Kristin päällä, josa hän ulosan-
 doi Hänen Hengens caickein lammasten edestä, sekä ennen että
 jälken Hänen Cuolemans, ja sowitzi Jumalan, ja osti coco lau-
 man hänen omaisudexens. Ja niin, ej ole nyt yhdesälän col-
 ses autuutta / eikä ole yrikan toinen tämän Paimenen wertai-
 nen, sillä ej ole myös muuta nimee taiwan alla ihmisille
 annettu, josa meidän pitä autuaxi tuleman / cuin **IES**uren
 Nazarenuren nimeen. Tämä **IES**us on täsä se ainoa Owi-
 jonga cautta, ja jonga Anshion cautta me ainoastans Jumalan
 Laitumelle ja Hänen Tawarains osallisuteen ja nautihemiseen si-
 sälle laffetaan; Hänen Sunnusturesans ja Seuramisefans myös
 caicki ala, Paimenet taitawat lohduutta igiäns laillisesta Eusu-
 misesta Hänen lammashuoneseens, ja olla turwalliset ja wah-
 wat caickia wainoja, waiwoja ja wihollisia wastan; iaa, caic-
 ki lambaat myös taitawat turwallisesti waelda tällä Laitumella
 ja olla wacuutetut heidän yldäkylläisestä ravinnostans ja säilyt-
 tämisestäns ijancäickiseen elämään, cosca he tietäwät tämän or-
 wen cautta sisälle tulleens lammashuoneseen ja niiden uscorwai-
 ten yhteyteen, nimittäin **IES**uren anshion cautta, hänen Sun-
 nusturesans ja Seuramisefans.

Kuockij lam-
baans.

Joh. 10: 9.
10.

Toiseri, osotta tämä Hyvä Paimen Hänen hywydens
 ja rawitze heidän caickella runsaudella heidän ijancäickise-
 yi elämärens. Tästä **IES**us sanoo edellisistä sanoista: Minä or-
 len owi, jos jocu minua cauttani sisälle menee / se tulee wa-
 pari:

pari: ja menee sisälle ja ulos, ja löyää laituimen. Minä
 tulin / että heillä piteä elämä oleman ja ylätyllä oleman.
 Ihmisen luonnollinen elämä se ylöspidetän säilytetän ja wah-
 wistetän jocapääwä Ruan ja ravinnon kautta, ilman se pian
 puuttuis ja poisammuais. Niin tämä Hywä Paimen wai-
 cutta, ylöspitää ja säilyttää Hänen lammastens, ja sielun elämän
 tämän tairwalisen ravinnon kautta. Joca tapahtu hänen Pro-
 phetallisesa wirasans, ja erinomaisesti hänen Pyhän Sanans
 ja Sacramenteins kautta, joiden kautta hän johdatta lambaita
 hänen ansions ja caikein ansaittuin Tairwallisten Lawarains os-
 fallisuteen. Täsä me wasta oikein taidamme sanoa: **HERA**
 on minun Paimenen, ej minulda mitän puutu / hän cait-
 ze minun Wiberiäises niijusa / ja wie minun wirwotta-
 wan weden tygö - ja minä saan asua **HERAN** huones-
 ijancaikeisest. Täsä meidän Pää-Paimenem Hywäys ja run-
 saus wasta oikein uloslewittä ja jacaä ikens sille erynelle ja jäb-
 lens ylöslöyhtylle lambaalle, casca hän siinä Pyhästä Casteesa /
 puhdistu sielun Hänen Werelläns caikesta saastaisudesta, ylös-
 otta ja teke hänen omari Lapsrens, ja anda hänelle pe-
 rinnön oikeuden caikeijn hänen Lawaroihins: Täsä hän ruoeki
 ja rawike hänen Lambans alinomaä hänen Pyhän Sanans ja 1 Pet. 1:2.
Ewangeliumin riescalla / joca on se catomatoim Siemen jof- 1 Pet. 1.23.
 ta me synnytetän hänen Lapsrens ja Lambairens; tällä laitu-
 mella eteen tulee meille niin suuri runsaus ja awarus Paimenen
 hywydestä ja riccaudesta, etten me taida sitä kyllä sanoilla ulos-
 sanoa, waan ne totiset lambaat ja **IESuren** lapset taitawat sen
 runsaammasti coettelemisesta nähda ja käsittä, cuinga rawikewa,
 tydyttävä ja hyödyttävä tämä Jumalan Sanan riesca on Sie-
 lulle niiden libawitten Pyhän Henaen Armon asfelitten ja wais-
 cutusten alla, Edelläkäyväisessä, **Walmistawaisesa**, **Waicutta-**
waisesa ja **Cansawaicuttawaisesa** Armosa, joiden asfelitten alla vid. Fest.
 caikei ne suuret Työt toimiteran ja sielun hywäxi sorwitetan, cuin Pentec.
 owat: **Eukumus**, **Ylöswalistus**, **Usi Syndymys**, **Wanburscari**
tefeminen, **Hengellinen Yhdistus**, **uudistus** ja se ijancaikinen elämä
 joca näisä caikisa seisoo. Tähän tulee wielä se callis ja **Liba-**
wa IESuren Pöytä ja **Ebtollinen** / johon caikei **IESuren**
 laituimen hercut yhten cootut owat ja yhtä haawa meille annes-
 tan ja sieluhun lukitan ja wahwistetän; niin siis syöläc mi- Joh. 6:53.
nun 74. &c.

Cant. 5: 1. nun armant / ja juocat minun ystäväni, ja juopucaa. Uch!
 mikä runsas Kawindo meillä siis on tällä tämän hyvän Vai-
 menen lautumella, Ulonaisesti on; Sana, Saarnawirea ja
 Sacramentit / Sisällisesti: Pyhän Hengen runsaat waicutu-
 ret, joca niincuin se uscollinen Owen wartia awaa sydämi-
 men owen, walaisee sen, walmistaa, pesee, pyhittä, uscolla lah-
 joitta, Jesuren wanhurseaudella puetta, uudista, lämmittä, Jus-
 malaan yhdistää, lohduutta, ja totisen maun anda caikista Vai-
 menen hercuista ja tawaroista sielusa. Ja näin se Pyhä owen
 wartia awaa owen Vaimenen Jesuren eteen, että hänen Sa-
 nans owat sydämmesä Hengi ja Elämä / ja niincuin hän
 awais Pawalille suuren ja wäkewän owen Ewangeliumi-
 ta rohkiassi saarnaman, niin hän myös awa caikille sekä uscol-
 lisille Ula, Vaimenille owen Jesuren lammasten lautumelle ja
 tekee heidän soweliari ja urhollisiri lauman martioiri, että myös
 Lammastengin sydämmet awaa ja walmistaa sitä tawallista rawin-
 dota halulla ja suunnayella nautikeman ja hywärens käyttämän.
 Merkkillisesti sanoo se hywä Vaimen Jesus täsä: heillä pitä yl-
 däkylä oleman, jolla hän ilman epäilemätä casoo Uden Testa-
 mendin runsauden päälle, josa caicki Jumalan waldacunnan
 lahjat ja hywydet piti ylönpaldisesa walosa ja mitasa ulosjaer-
 taman, ja lambaat piti ifänäns cuin uloslaffettaman, niincuin
 Joh. 10: v. 3. hän sanoo: Hän wie heidän ulos, niincuin lambaat Ealwen
 jälken laffetan ulos wiberiäiselle lautumelle kesän runsautta ja ruo-
 hoo nautikemaan; niin Jumalan Seuracunda myös, sen Wan-
 han Testamendin kylmän ja orjallisen tilan perästä Säätyin alla
 Gal. 3: 23. josa se oli abdistettu ainoastans Judan maan rajain sisölle, piti
 Gal. 4: 1. 5. Udesa Testamendisä tuleman yhteiseen ja paljo runsaambaan
 nautikemiseen caikista Lasten wapaurista ja edusturista. Johon
 tulee cansa se, että silloin Vaimen itse lupaa käydä heidän edelläns,
 Joh. 10: 4. niincuin hän sanoo: Hän käy heidän edelläns / se on, hän o-
 malla Opeturellans ja Elämällans andaa heille selwän oien-
 nusnuoran ja esimerkin, että lambaat tietäwät seurata händä
 ja tuta händä hänen omasta änestäns, sentähden hän myös niin
 usiasti teroitta sitä, cuinga meidän pitä Seuraman händä,
 Mat. 11: 29. oppiman hänestä / ja ortaman hänen Ristins meidän pääl-
 Mat. 16: 24. len, sillä niin annoin minä teille esicuman että te niin te-
 Joh. 13: 15. kistitte / cuin minä tein teille. Tämä Jesuren Pyhän opin ja
 Elämän

Elämän esimerkki loistaa vielä nytkin meidän silmään edessä, sekä Raamatusa että Alla: Paimenitten suusa ja myös heidän elämänsä pitää loistaman, niin että se vielä nytkin Hänen poismenemisensä jälkeen soi pi: Cullakin olcon se ajatus kuin JE: suyella Christuyella oli. Olcat minun seurajani, niincuin minä Christuyen. Ja niin JESUS niincuin hän alinomaa on se ylimmäinen ja paras Paimen, joca on meille autuden toimittanut ja sitä kaikille tarjoa ja jaca; niin hän myös tänäkin päivänä ja aina niincuin se Paras Paimen kån meidän edelläm Hänen Pyhän Oypins ja Elämänsä cansa, Hänen lammastens yldäkylläiseri ravinnoksi, johdattamiseri esimerkiksi ja seuramiseri.

Phil. 2: 5.
I Cor. III: 1.

Colmanneri / Tämän Hyvän Paimenen Hyvyytensä händeen Lambaitans vastan osotta isensä siinä, että hän Tundee heidän. Minä olen se hyvä Paimen, joca Tunnen omaani: niincuin Mä minun tunde, ja minä tunnen Isän. Tämä Hyvä Paimen Tunde hänen Lambaans, ei ainoastans niin, että hän tietää cutka hänen oikiat lambaans ovat ja taitaa eroittaa lambaat wuohista, ja ne ulocullatut niistä uscollisista; waan hän Tunde heidän myös niin, että hän sekä tietää ja näkee alati heidän tilans ja tarpens, cuinga terweet eli sairat, cuinga wahwat eli heicot he ovat, ja mitä heidän puuttu; että myös Tunustaa hän heidän omiksi lambaarens ja anda heille sen oikeuden joca lambaille tygötulee, niincuin sitä vastaan niistä hyljättyistä seiso, ettei hän ole tundenut heitä; waicka hän muutoin on caickitietävä Jumala, nimittäin sillä Raclauden Tundemisella ja omistuyella jolla ne oikiat lambaat ovat tutut hänelle ja häneen sisälle suljetut. Niin että siis tähän tämän hyvän Paimenen JESUYEN Tundemiseen jolla hän tundee Hänen lambaans, tulee myös se corkia Armowalitzeminen / jolla hän jancackisudesta on nähnyt ja tietää cutka Hänen totisiksi lambaarens piti tuleman ja uscoman Hänen päällens, jotca hän sitte uloswalixi Hänen lambaarens, sillä ne jotca hän on edescatzonut / ne hän on myös säätänyt ja uloswalinnut hänen perinnörens ja jancackisuyeri omaisuderens hänen caicki tietäväisyhdens jälkeen, ja tundee ja tunnustaa ne myös alati hänen omarens. Josta Tunosta myös seuraa yri alinomainen Raclaus lammasten tygö, ja Murhe heistä, sillä niincuin ne pahat palcka paimenet jactawät

Tundee heidän.

Mat. 7: 23.

Rom. 8: 29.

v. 12. 13.

wat lambaans ja ej tottele heistä, niin sitä vastaan se hyvä Paimen Raakaudesta alati corjaa heitä ja pitää suuren murhen heistä, ej palkan tähden, waan siitä sisällisestä halusta ja raakaudesta joca hänellä on lammasten tykö ja heidän ijancaickisen onnens ja säilyttämisens perään, niin muodoin kuin nämät totiset lambaat elävän Uscon kautta owat yhten sidotut ja niwoitut heidän Paimenens ja Vääns cansa, ja uscollisesti händä seurawat opisa ja elämästä, joita hän sen tähden ej taida ifänäns ylönannda eli raakaudestans ulosfulkea sutten saaliri ja raatelemiseri. Ja niin se wahwa Jumalan perustus cuitengin pysyy, joca tällä kirjnitetty on: **HE**ra tunde omans, Ach! cuinga paljon hywoyttä me heicot lambaat tälkä hywäldä Paimenelda alati nautigem. Ach! cuinga autuat owat ne lambaat jotca totisesti caiken tämän hywoyden ofallisudesa seisowat, ja totisesa sisällisesä yhteydesä heidän Paimenens cansa nautigem wat Hänen hywoyttäns, ja hänelkä niin tutut owat kuin hän Isäldä, Jumalan Poiri ja Saiwan perillisiri, tuttu on, totisesti he saawat ulos ja sisälle käydä hänen edesäns, ja lisändyä niinkuin swöttilät wasicat, ja wiimein herättyäns Hänen curwans jälken tulla rawituri ijancaickisella yldäkylläisyhdellä siinä Cunniallisesa Lammas-huonesa Saiwaisa.

Nat. 4: 2.
Pl. 17: 15.

Hallikee heistä.

Waan wielä Melhännert, tämän hywän Paimenen hywoyys lambaita cohtan ofotta igens, Lammasten uscollisesa hallituyesa ja warjelemisesa. Joca hywä Syd tulee Hänen Cuningalliseen Wircaans / jolla hän niinkuin meidän oikia cuningam hallike hänen Seuracundans uleonaifesti Sanan ja Sacramentein kautta, ja sisällisesti alaspainaa sielusa synnin ja lihan woiman, ylöspitää ja wahwistaa uscosa ja cuuliarsudesa, warjeele caickia wihollisia, kiusauxia ja waimoja vastaan, ettei he tule niistä yliwoiteturi ja susilda raadelluri, että Hänen lambaans niin taitawat turwasa waelda hänen sijpeins warjon alla ja lewät siinä wapaana wahingosta ja cadoturesta; Ja täsä Paimen curguu lambaat heidän nimeldäns ja wie heidän / ja käy heidän edelläns / niin että ike cukiin ike puolestans näke ja tunde Hänen ihmellisen hallituyens ja edellä käymisens, niinkuin Israaelin lapses corwesa näit sen, ja nautisit hänen hallitustans pilwen parzaas päiwällä, ja yöllä tulen parzaas caikisa heidän mateoifans.

Joh. 10: 3.4.

Exod. 13: 21.
Cap. 40: 36.

Wijdens

Wijdenneri / tämän hyvän Paimenen hywyys vielä Eissä heitä.
 öfotta igens cans erinomaisesti, tämän Lammashuonen cas-
 wattamisessa ja lisämisessä moninaisista cansoista ymbäri
 mailman / niincuin hän tässä sanoo, että hän saatta myös muu-
 ta lambatta tänne / jotta ei ole siitä endisestä lammashuone-
 huoneesta / eli Judan sugusta, niin että hekin nimitäin Pa-
 canatkin, saawat cuulla Hänen äänens / ja niin pitää oleman
 yri lammashuone ja yri Paimen, ja se yri Paimen sitte hal-
 like caicki ja tekee yhdeksi lammashuoneksi. Tässä asian haarasa on
 meillä pohjalaisilla erinomainen syy ihmehdellä meidän Paimen-
 nem hywyttä ja runsautta, että hän meitäkin tässä mailman
 loucolda on muistanut ja wetänyt hänen lammashuoneeseens ja
 sen yhteyteen, jotta ennen waelsimme eryris sekä Pacanallisu-
 des, että sitte Pawin ja caickein Suttien ja Wihollisten raate-
 lemisen ja hajottamisen alla, waan nyt meidän Paimenem sa-
 nomattomasta edesmuurehtimisesta nautigem hänen yrhällä Lai-
 tumellans paljo runsaammaasti meidän Paimenem Rickautta ja
 Sawarvoja cuin ne Judalaiset jotta ennen tämän Paimenen lam-
 baat ja lapset olit suculaisen oikeuden jälkeen. Ach! muistacam
 siis tätä armoa, ach! älkäm andaco enämbi wihollisten meitä
 raadella ja tässä lautumelta uloslykätä. Meidän Paimenem
 on tosin uscollinen ja ahkera, waan meidän pitää andaman tä-
 män hyvän Paimenen meitä hallita ja johdatta Hänen Väans
 jälkeen, ja uscollisesti seuraman häntä, muutoin hän muuttu wi-
 haiseri ja tähty wuohet ylönanda wihollisille. Niin tämä hywä
 Paimen vielä uscollisesti cocoa ja caswatta Hänen Lammashuo-
 nettans sekä yhteisesti että erinäisesti, että hän äänellans alati
 huuta ja cugu caickia parannuween, josta myös moni tulee saate-
 turyi Hänen lautumellens, ja saapi totisen maun Hänen hywy-
 destäns ja siitä täiwallisesta hecumasta hänen sieluns wirwotta-
 miseri ja säilyttämiseri siihen ijancaickiseen elämään. Ach! älkäm
 siis andaco meidän hyvän Paimenem pitää samaa walitusta
 meidän pligem cuin hänen täydyi muinen pitää Hänen ensimmäi-
 sen lammashuonens ylige Judan maasa : Jerusalem / Jeru-
 salem / cuinga usein minä tahdoin coota sinun lapses,
 niincuin Cans cocoo poicans sipeins ala / waan et te tah-
 tonet. Mat. 23:37.

Cuudenneri, tämän hyvän Paimenen hywyys Hä-
 nen

Saarnawiran
cautta.

nen Lambaitans wahan wiela erinomaisesti cans ofotta ikens
sijnä, että cosca hän ylösastui itse Taimaseen, niin hän jätti
Ml. Paimenet ja Saarnawiraan hänen Siabaisirens /
jotca pitää tätä hänen Paimen wircaans hänen siasans
ja nimesäns edesseisoman ja ylöspitämän Lammasten hy-
wäri ja rawitsemiseri, mailman loppun asti. Että se P.
Saarnawira on Jesuren totinen Paimen- Wirca ja saatu
maan päällä, siitä ej meillä mahda olla epäilystä enämbi, jos-
ta me saamme cuulla Neliändenä Sunnuntaina Pääsiäisest sel-
wästi puhuttawan. Sillä ilman sitä cuin me silloin cuulem sen
P. Saarnawiran tähdellisestä asetuksesta, woimasta ja welwollis-
sudesta, niin sijnä P. Raamatusa usiasti Opettajat cuktan
Paimeniyri, Bispoiri / ja Jesuren Lammasten Kuokioiri /
niin se seisoo niistä uscottomistakin opettaista: Eij Paimenet it-
sekän tiedä mitän eli ymmärrä / waan jocainen otta waa-
rin omasta tiestäns / cukiin noudatta ahneuttans hänen
tilasans. Voi teitä Paimenet / jotca turmelette ja ha-
jotatte minun Laitumeni lauman. Niin uhcaa Jumala myöds
kijttämättömyden rangaisuxeri lähettä maahan hulluja Paimenita /
jotca ej ezi näändywätä, eikä paranna särjettä.
wätä / eikä holhoo nuoria / eikä tottele terweitä / waan
syö lihawain libaa / joiden rangaus cuitengin piti oleman tä-
mä : cuiwatcon hänen läsiwärtens / ja hänen oikia sil-
mäns tulcon pimiäxi. Waan erinomaisesti seisoo se Uden Tes-
tamendin Opettaista : Christus on pannut muutamat Paimeniyri ja
opettaixi / niin sanoo Christus Pietarille : Kuoli minun caritsojant.
Niin seisoo se niistä Wanhimmista Ephesoss, että he olit pannut
Pyhäidä hengeldä Bispoiri / ot-
taman waari caikesta laumasta / ja caizeman Jumalan Seuracundaa.
Niin sanoo Pietari sitte hänen Paimen wirasans muille :
Caitcat Christuxen laumaa joca teidän hallusan on / ja pitääkär
sijtä waari, ej waadicut, waan hywällä mielillä / ej turhan
woicon tähden / waan hywästä tahdosta / ej myöds niincuin
HERRat Cansans päälle / waan oleat laumalle esicuwaxi,
niin te Klummäisen Paimenen ilmes tyis caromattoman
cunnian Cruunun saatte. Se Klummäinen Paimen Jesus oli
tosin se totinen HERRa hänen Lauman ysihe, waan ej hän
tätä hänen HERRautans harjoittanut

Ek. 65: 11.

Jer. 23: 1.

Zach. 11: 15.
16. 17.

Eph. 4: 11.

Ak. 20: 28.

1 Pet. 5: 2.
3. 4.

nut heidän yllensä jollan ulkonaisella wäkiwällä ja tuimudella, mutta yriwacaisella Totuden eteen asettamisella, wanhuriscaudella, ja täydelisellä Pyhäällä esicuwalla ja esimerkillä. Josa cuingin niistä hillimättömiä wuohia wastan yriwacainen nuhtelus ja rangaistus Hänen sians piti, ja wielä pitä caikilda Opetailda käytettämän niiden tarpellisexi curituxeri ja pahennusten estämiseri.

Tässä siis Wap. Jesuren asetuxesta, cosea hän pani Saarnawiran hänen sians mailmaan, hänen Paimen wiraans edesreisoman, me näemme sekä Pää Paimenen Jesuren erinomaissen Hywyden ja rackauden hänen lammastens tygö, että Alla Paimenitten suuren welwollisuuden lambaita cohtan: sillä jos ne maalliset Paimenet Wanhasa Testamendisä Jacob ja muut olit niin tarcat ja pelkärät heidän carjastans, ettei yhtän eländä heidän laumastans saanut pois tulla, ilman suurta edeswastausta ja marota, nijncuin Jacob sanoo igestäns Labanille: en minä ole tuonut sinulle yhtän pedolda hascattua / mutta minun piti sen maraman, ja mitä minulda on warastettu / sen sinä olet minun lädestäni waatinut. Päiwällä on minun helle wäsyttänyt / ja yöllä wilu / ja uni on minun silmistäni paennut. Ja David myös sanoi hänen uscollisudestans Hänen Paimen wiraans Saulille: cosea sinun palweljas caizt / Isäns lambaita / tuli Jalopeura ja carhu / ja wei lamban laumasta. Ulijn minä juoxin ja löin sen / ja temmaisin sen ulos hänen suustans / tartuin Hänen perutaans, löin ja tapoin Hänen. Cuinga sanomattomin feroin suurembi ja ahkerambi walmominen siis mahta maata Sieluin Paimenitten ja opettaitten päällä, joilla on edeswastans, ei eläimden ja järjettömän luondocappalden, waan ise Jumalan Cansan ja niin callisti okettuun ja cuolemattomain sieluin edestä, joiden sekä autuus että cadotus sangen paljo rippu Saarnawiraan uscollisudesta eli uscottomudesta.

Sanalla sanottu: yhden Uscollisen sielun Paimenen wira on se / Saarnata ja opetta Suulla sula Tairwällisä Totuuxia, ja selwäsä järjestyxessä ulosjacaa sitä terwellistä Sanan riescaa, lammasten castwannoxi Jumalan Sunnosa, ja Pyhädesä; niin pitä sielun Paimenen coco Elämä myös olemas sulä Saarnaminen, opetus, ja eläwä esicuwa Yli Paimenen Jesuren

Gen. 31:19.
40.1 Sam. 17.
34:35.Prov. 27:
23.

1 P. 2:2.

fyren opista ja elämästä, lauman johdattamiseksi Jesuren uscol-
liseen seuramiseen.

Pitää siis Alla: Paimenisa loistaman Pää: Paimenen
Jesuren Hywys ja uscollisuus, seurawaisissa asioissa ja asianhaa-
roissa: Ensi, pitä heidän kawahdaman ettei he ole Palcka
paimenet ja ryöwärit, niincuin ne owat, jotca sekä laitto-
massi juonden ja lahjain eli ystävain cautta tukeiwat igens Seu-
racundaan ainoastans oman woittons ja elaturens tähden, että
myös sitte siinä laillisesakin wirasa laiscan ja wajawan opetu-
ren, ja pahendaraisen elämän cautta hajottawat lambaat pois
Pää Paimenen Jesuren yhteydestä ja seuramisesta, erymän
mailman peräs cadoturen tiellä. Toiseri, pitä heidän tun-
deman Lambaat niin omarens että he owat abdit an-
daman hengensäkin niiden ijancalciferi säilyttämiseksi, jos
Sumalan tahto ja cunnia niin waati, ja sieluin ijancalcimen
onni. Ja waicka ei lambaat eli sielut ole Alla: Paimenitten o-
maisuus sillä tarwalla cuin ne owat Jesuren omaisuus, joca ne
Hänen Werelläns omarens ostanut on, niin cuitengin owat he
Alla: Paimenittengin omat, ensin, niinmuodoin cuin itse Pää:
Paimen on andanut ja usconut lambaans heidän hal-
duuns ja heidän caikemisens ja wartioikemisens alle, Toiseri,
owat he Alla: Paimenitten omat, sen yhteyden cautta joca
on Pään ja Ruumin ja Jäsenitten wälillä, cusa paimenet
heidän wirasans, itse Pään toimitusta tekewät Ruumin ja Jäs-
senitten hywäri, ja niin wisin omisturen sen cautta owat saa-
net Jesuren lambaisiin, niincuin sitä wastan palcollisista seisoo,
ettei he ole Paimenet, eikä lambat ole heidän omans.
v. 12. johon wielä cans tulee se suuri Edeswastaus joca Alla:
Paimenitten päälle pandu on lammasten edestä, jos niistä jocu
catoa ja poistulee, joca edeswastaus on niin suuri cuin omangin
sielun edestä. Näistä caikista me näem, cuinga suuri sidet se
on Opettaitten ja Sanan cuuljain wälillä, ja cuinga se toi-
nen rippu toisesta, cuinga suuri welwollisuus myös Sanancuus-
lioitten päälle wuotaa, heidän Paimendens wastanottamiseksi, cun-
nioittamiseksi ja cuulemiseksi. Colmanneri, pitä Paimenden
Jesuren oman esimerkin jälken, uscollisesti Ruockiman Hä-
nen Lambaitans, joca tapahtu niiden suurten Mutuden Wäli-
cappals

Jer. 23: 21.

Rom. 10: 14.

15.

Hab. 5: 4.

2 Cor. 2: 12.

1 Joh. 3: 16.

Act. 20: 28.

1 Pet. 5: 2.

Eph. 4: 15.

16.

Ez. 33: 7. 8.

cappalden, Sanan ja Sacramenttein, oikiasa ja toimellisesa ulosjacamisesa ja sowitzamisesa ihecungin sielun päälle Hänen tilans ja tarpens jälken; johon tulee cans sen Pyhän ja ylösrakendawaisen Jesuxen Elämän Esimerki ja loiste, jonga jälken lambaat tietävät turvallisesti waelda ja heitä seurata. Näistä affoista me olem puhurwat toisella erällä, sentähden en me nyt pidemmälldä näistä puhu. Waan Neljänneri/ on Alla: Paimenden Welwollisuus, että he Tunderwat heidän Lambaans/ ja niin tietävät misä tilasa heidän lambans eläwät, mikä tundo heillä on Jumalasta ja autudestans? mikä osallisuus on heidän ja Pään wälillä? ongo heidän Christillisydens Totinen meno Christures eli ulcocullaisuus? mikä puutos ja tauti ihecullakin taita olla, joca tarwike parandamisesta? minägäcaltaiset haawat on tainnut cuhungin coskea, jotea tarwike wat wirwottamisesta ja lohduuttamisesta? ja niin edespäin. Wijdenneri, tästä seuraa, että taincullaisisa uscollisisa Paimenisä myös loistaa Pää: Paimenen Jesuxen, Abkerus ja Wireys Lambasten alinomaisesa caswattamisesa ja lisämisessä/ josa he Rachelin cansa huocawat ja huutawat: Anna minulle lapsia, eli minä cuolen. He owat rauhattomat sen yli, että uscowaisten joucko ej tule lisätyri, wuohet tulisit lambaiji käätyri, ja niin coco lammashuone carikoilla tähtetyri, jotea imewät riesca oikian äitin nisistä, ja ainoastans sijtä Pyhästä ja Puhtasta Opista ylöscaswaturyri tulewat jota Christus ja Apostolit saarnannet owat, jonga cautta yrinäns ne totiset lambaat synnytetän ja rawitan. Johon vielä tulee, että Alla: Paimenet myös kallizewat Christuxen Lammaa/ niin että he uscollisesti edeswastawat sitä caikia wäärpyttä ja suttan wäkiwaldoisa wastan, poispoistawat wääriä oppesa ja sen puhtan opin secoituria, neuwowat sanancuulhoitans pysyväisyteen uscosa ja Jesuxen seuramisesa, wahwistawat caikia wainoja ja kiusauria wastan; ja niin caikisa uscollisesti toimittawat ja harjoittawat ike Pää: Paimenen Jesuxen wircaa ja hywyttä hänen laumaans wastan. Näisä caikisa nyt Yli: Paimenen Jesuxen Hywyys osotta igens hänen lambaitans wastan, joisa meidän ainoastans tulee tuta ja ylistä Hänen rackauttans ja runsauttans, joca näin monella tallalla sekä ike että Alla: Paimenittens asettamisensa cautta on tahotonut warusta Hänen lammashuoneens caikia puutosta, waara ja wahin

4. Sunn.
Pääsiäisfest.

Gen. 30: 1.

wahingota vastaan. Ah! etkös jo sinä erinyt lammas mah-
dais tulla licuteturi tästä sinun Vaimenes Hywydestä, ja wede-
tyri Hänen Laitumellens nautikeman Hänen huonens runsaita
tawaroita sinun ijancaickisexi onnexas.

Ja Esiwal-
lan.

Waan vielä Seitzemännexi / tämän Hyvän Paimen-
nen Hywyys siinäkin merkillisesti osotta igens lambaita vastaan,
että hän vielä yhden erinäisen Säädyn on asettanut mail-
maan Hänen Laumans hywäxi / joca on se Christillinen E-
siwaldi / jolle myös on yri Paimenen wiraan toimitus wiisikä
muodosa päällepandu ja uscottu, sillä niijn se seisoo Jacobin ja
erinomaisesti Josephin lapsista : Hänestä owat tulleet Paimes-
net ja Kiwet Israelis. Niijn tunnustit Israelin lapset Davi-
disti : sinun pitää Israelia Laiteman ja sen Päämiehen o-
leman. Niincuin myös hänestä vielä seisoo : HERRA / wa-
lizi Hänen palweljans Davidin / ja otti Hänen lammas-
huonesta. Imettäwistä lambaista haki Hänen, että hän
Hänen Cansans Jacobin caizis : ja hän caizi heitä cai-
kella sydämmen wacuudella / ja hallizi heitä caikella ahke-
rudella. Niijn se seisoo siitä Vacanallisestakin Cuningasta Co-
rexesta, jonga piti nyt Jumalan laumaa Israelin lapsia cans
paimendamana ja edesauttaman heidän Jumalans Palwelusta
jälken Babelin fangeuden : Minä sanon Corexelle : hän on
minun Paimenen, ja Hänen pitää caiken minun tahtoni
täyttämän / niijn että Jerusalemille sanotan : ole rakettu-
ja Templille ole perustettu. Niijn sanoo vielä Michas : Af-
suria vastaan pitää seitzemän Paimenda ja cabderyn Pää-
miestä herätettämän. Ja on Jumala Esiwallan Säädyn
asettanut mailmaan / ej ainoastans Hänen halligewaisista ja duo-
migewaisista wircaans toimittaman, jongatähden Esiwallan Per-
sonat myös Jumalixi cuhutan ; mutta hän on myös usconut
heille yhden osan Hänen Paimen- wiraastans, jolla heidän pitää
Hänen Seuracundans Hengellistä ja ijancaickista onnee edes-
auttaman, sen Puhtan opin istuttamisella, Jumalisuden edes-
auttamisella, ja Saarnawiran ylöspitämisellä, ilman joita caikia
se mailmallinen hallitus on ilman siunausta, ja wijmein wiholli-
selle hywäxi tulee, ja puuttu ijancaickiseen häpiään ja wairwaan.
Sentähden siis siitä Christillisestä Esiwallasta, joca Jumalalda

Gen' 49:24.
2 Sam. 5: 2.
1 Chron. II:
2.

Pl. 78: 70.
71-72.

El. 44: 28.

Mich. 5: 5.
Rom. 13: 1.
4.
Pl. 82: 1 6.
Exod. 21: 6.
Cap. 22: 3-9.
1 Cor. 8: 5.

Jofv. 1: 8.

Sap. 6: 5, 6.
&c.

on luwattu myös Hänen Seuracundans hywäri, seisoo: Euningat pitää oleman sinun holhojas, ja Drotningit sinun imettäjäs. Jongatähden myös Israelin lasten Päämiehiri pitää uloswalittaman, niistä miehiä, jotka olit Wagat / Jumalata pelkääwäset, totuden miehet, ja ahneutta wihawäset / että niin heidän allans isecukin heidän uscollisen toimituksen cautta, tulis rauhas ja lewos elämään, caikes Jumalifudes ja cunniallifudes / sillä se on otollinen ja hywä Jumalan meidän Wapahtajain edes, Joca tahtoo caictia ihmisiä autuaxi ja että he Totuden tundoon tulisir. Tästä me taas näem, sen hywän Paimenen hywyden meitä cohtan, joca näin on pannut Hänen wircamiehestens päälle niin suuren edeswastaturen hänen laumans edestä, hänelle turwari ja säilyttämiseri Jumalan laitumella, niin että jolle enämbi uscottu on / sildä myös enämbi anotan ja ezitän, ja joca teke **ELX** ran työn laiscasti / sen pitää oleman tirotun / että niin sen gin warusturen ja uhcauren tähden, lambaat taitawat turwaan asetta isens wihollisten ja suttien raatelemisia wastan, ja sencais laisissa Jumalan aseturissa caarella heidän Oli-Paimenenens hywyttä ja murhen pitämistä heistä.

Ef. 49: 23.

Exod. 18: 26.

I Tim. 2: 2.
3. 4.

Luc. 12: 48.

Jer. 48: 10.

Waan Wijmeiseri, wielä olis meillä suuri syy puhua **Lammastengin welwollifudesta Paimenita** wastan, waan niincuin aica ei anna sitä enämbi myöden, ja me cans sijtä saamme cuulla Nehändenä Sunnuntaina Pääsiäisest; niin me nyt sijtä merkisem aindastans muutaman sanan: Lammasten welwollisuus on ensist, Cuulla Paimenden äändä. Tämä Cunnalminen käsittä sisälläns: Paimenen Tundemisen, että he tunderwat ja tunnustawat **IS**uren yrinäns heidän autudens Syyxi ja Toimittajari, ja yrinäns Hänen cauttans ja Hänen Ansiions ja osallifudens cautta, joca on se oikia owi, eziwät sisälletulla Jumalan laitumelle ja Hänen nautikemiseens. Josta Sunnosta wuotaa se autuaxtekwäinen Usco joca yhdistä lambaat heidän Pääns cansa yhderi hengeri, ja teke sydämmen cuuliaiseri Paimenen äänestä alati waaria pitämän; Josta sitte seuraa Toisesxi, että Lambaat mielelläns aina Kuockiwat ja Kawizewat isens ja heidän siehuns Jumalan Sanan riescan ahferalla nautikemisella, lukemisella, cuulemisella ja kätkemisellä, sillä joca

Lammasten
Welwollisuus.

I Cor. 6: 17.

D o o o o o

Jumal

- Joh. 8: 47. Jumalasta on / ja siinä udesa Synnymisessä on tullut Jumalan totiseri lambaari, hän cuule Jumalan Sanat, ja sillä aina rawikee ja wahwistaa ikinäs Jumalan lautumella, Hänen caswamiserens Jumalan Kundemisessa, Uscosa ja Raclaudesä, ja pois wieroittamisewens mailman suttien seurasta ja caikesta synnin tilasta. Josta sitte seuraa Colmanneri / Vaimenden uscollinen Seuraminen, josta erinomaisesti sen Ylimmäisen Vaimenen Jesuren ääni ja Esicwä on se lähimmäinen ja ylimmäinen monsteri ja esimercki caickeen heidän Sunnustureens, oppijns, ja Elämäns; joisa ne totiset lambaat uscollisesti seurawat Jesusta, sillä jos te minun läskyni pidätte, niin te pysytte minun raclaudesanti: niincuin minä pidin Isänt läskyn / ja pysyn hänen raclaudesans. Ja joca sanoo hänes pysywäns, Hänen pitää niin waeldaman cuin hängin waelst. Jos Jesus tahtoo myös jongun lambaans culjetta sitä cafferambata Kristin ja Wastoinkäymisen tietä, eli myös kewiämbätä rauhan tietä ilman erinomaista kiusausta, niin he mielelläns caikisa seuraawat Hänen tahtoos ja lapillisessa usculluressa tyytywät siihen.
- 2 Cor. 11: 1. Niin taitaa niiden uscollisten Alla-Vaimenden Elämästä loistaa hyri nähtävä esimercki Jesuren elämästä heille seuramiseri, joiden elämätä lambat owat welcapät seuraman niincuin niiden jotta Yli-Vaimenen nimesä ja wirasa edesseisowat lammashuonetta ja lambaille esicwari owat asetetut. Josta vielä seuraa se Neljäs, lammasten welkollisuus, että heidän pitää heidän Vaimenitans welkollisessa arwosa ja cunnitasa pitämän, niincuin Jesuren siabaisia ja lähetysh miehiä lambaille suurexi palweluxeri, hywäri ja hyödytyxi, sillä niin sanoo ike Pää-Vaimen: Joca teitä cuule / se cuule Minua, ja joca teidän ylöncaigo / se ylöncaigo Minun. Olcat teidän Opettaillen cuuliaiset, ja seuraccat heitä / sillä he walwowat teidän sielujan niincuin ne jotta lugun niistä tekemän pitää. Ja joca oikein perään ajattelle cuinga paljo hywä Jumala meille sen Pyhän Saarna wiran cautta jaccanut on ja vielä jaccaa / ilman jota me nyt sulä pimendes ja eryris Waellaissin, niin ei se taida toissin cuin cunnioitta sitä Wircaa, ja Jumalata igiä sen cautta. Ja waikka tosin taitaa niistä ihmisiä ja niistäkin paikkoja olla mailmas, jotta ilman Saarnawiran palwelusta taitawat autuaxi tulla, niin pitää cuitengin sekin tapahtuman sen Sanan cautta.
- Joh. 15: 10.
 Mat. 16: 24.
 1 Joh. 2: 6.
- 2 Cor. 11: 1.
- Luc. 10: 16.
- Heb. 13: 17.

cautta joca Saarnawiran palveluxen kautta jo ennen istutettu on heidän sydämmeens, taicka heidän fuuns, eli kirjoitustens kautta, niincuin se P. Raamattu myös on cocoon pandu Jumalan Käskyn jälken Opettailda ja niidä jotca Hänen Lauman Paimenet piti oleman maailmasa, jota Palwelusta uetin sielut joiden uleo maissa täytyy asua wieran wallan alla taitawat hywärens kättä cosca he jonguri näön ja maun owat saanet siitä P. Raamatusta, jonga Armon edestä heidän aina tulee sen ylinmäisen Paimenen hywyttä erinomaisesti kittä ja ylistää. Eshän tulee vielä cans, että Lambaat owat welcapat heidän Willallans palweleman heidän Paimentans, ja Ylöspitämän heitä runsaasti. Sillä jos me olemma teille Hengellisiä kylwänet, paljoco se on / jos me teidän ruumillista niitämme? eli cuca caitzee Carjaa ja ej syö Carjan riefasta? ei ne Hengelliset hywät työt taida ikänäns tulla marxeturi niillä maallisilla, sillä ei se taida ikänäns tulla tasaisa wäliä niiden kekellä, waan se toinen sanomattomasti käypi yli sen toisen, cuitengin pitää se ruumillinen runsaus Rikollisuuden todistuxeri tapahuman, ja Paimenitten tarpelliseri elatuxeri, että he tekisit heidän wirrans ilman estettä ja huocausa. Totisesti cusa niiden uscollisten Paimenden huocauyet ylöskäywät Tawaseen, lammassten tottelemattomuuden, yspeden ja kittämatuuden tähden, owat ne woimalliset wetämän kirouren yli maan ja Cansan, ja lyckämän kynttilälajalan ulos siadans toiseen paikkaan.

I Cor. 9:11.
v. 7.

Ach! että tässäin asiassa tällä meidän ajallam, lambaat owat muuttunut wuohiri suurelta osalta, ja tahtowat hallita Paimentans, ja sen Hengellisen Pappouden nimen alla caicki Paimenina ja Pappina olla, waan älkät / rackat weljeni, jocainen pyytäkö opettajana olla / tieten / että me sitä suuremman duomion saamme. Mutta jocainen pitääkөн meitä, jotca laillisesti asetetut olem sihen, Christuxen Palweljana / ja Jumalan Salaisuden huonenhaldiana, ja HERRA on se joca minun duomitze. Amen.

Enkö tässä
Toinen Pää-
siäis Pää-
wä.
Jac. 3: 1.

I Cor. 4:1.4

HERRA Jesu / sinä uscollinen ja Hywä Paimen / me kittä sinua, että sinä / sinun Isäs lähetyksen jälken / igelles Lauman maan päällä sinun Werelläs ostanut o-

Kuouf.

let, sinun hengelläs coonnut / ja meitä sen Lammashuoneen osallisteen Cukunut olet / Anna sinun lammashuonees aina enämmin ja enämmin muittengin lammassten saatamisen kautta siihen caswatetuyi ja lisätuyi tulla, ja anna meidängin tällä laituimella alati löytyri tulla. Ja muuta totisen parannuyen kautta caicci wuoberkin ja ylöpiät Jumalattomat sinun totisuyi lambaires / ja wapahda sinun laumas armollisesti caikista pahennuyista, wauroista ja wahingoista / Surten raatelemisista ja hajoittamisista. Anna meille aina seneallaisia Alla-Paimenita, jota Sinun, sen oikian owen kautta, sisälle tulewat, sinun eläwäsä Tundemisefas ja Tunnustuyefas, ja sen oikian Uscon ja Pyhän Elämän woimallisefa eteenasettamisefa ja opettamisefa meille. Ja Anna sinun Pyhä Owenwärtias awata sekä heille owen sinun Sanas ymmärryreen / että lambaille sydäminen owen / vastaanottaman / käsittämän ja lätkemän sinun P. Sanas riescaa heidän sieluns ylöswalistuyeyi, Uscon käsittämiseyi / ja Sinun uscolliseyi Seuramisefes, ja niijn heidän Ylätylläiseyi rawinnoyens siihen ljancaicciseen Cunniaan. AMEN.

Kolmas Sunnuntai Pääsiäisestä.

Esipuhe.

Muuta pois se minusta, että minä muusta kerksaisin, waan ainoastans meidän HERXan Jesuxen Christuxen Rististä / jonga kautta mailma minulle ristinnaulittu on, ja minä mailmalle. Näin se P. Pawali Hänen Kerseamistans ekii ainoastans Jesuxen Rististä, Gal. 6: v. 14. Joisa Sanoisa me merkikem Ensi / Pawalin Kerseamisen; Mutta pois se minusta, että minä muusta kerksaisin / sanoo hän. Niisä edelissä sanoisa nuhteke P. Pawali niitä wääriä opettaita, joisda Galaterit olit, jälfen heidän käändymisens siihen Autuartekewäiseen

Gal. 6: 14.

Pawali
Kerseaus.

seen Oppiin Christuresta, andanet wietelä ikens siihen wäärään ajatureen, että Umbärinsleickaus ja muut ajalliset Mozeren Säädyt wielä olit tarpeelliset Christityldä pidettä sitte kuin Uusi Testamenti ja se iloinen Evangeliumin Saarna Christuresta aljettu ja ylösotettu oli, joita Säädyjä ne wäärät Prophetat saarnasit ainoastans liballisen pääallegorion ja edustusen tähden, että heidän piti Phariseurilda ja Judalaisilda sitä paremmin ylösotetut oleman, ja sen kautta wälttämän se waino ja waara joca heidän edesäns seisoi, jos he sitä Kristinnuuttua JESUSTA olisit saarnannet, niincuin he Apostoleista sen näit, cuinga suuren wainon ja cuoleman waaran alaiset he olit Christuren Saarnamisen ja Hänen Kristins juttumaisen tähden mailmasa. Näitä wastaan nyt Pawali sanoo: **Mutta pois se minusta, että minä kerscaisin muusta; Niiden wäärän Opettainten Kerscaus, oli Wäärä ja Jumalan hallituren muotoo wastaan nyt Udesa Testamendisä, cusa caieki ne endiset aseturet jotka olit sowitzetut esmalaturexi niihin tulewaisiin, piti pois toimitettaman ja laeautettaman, ja ike se ulosmaalattu hywoyys eli Christus piti ilman warjo menotta nyt eteen asetettaman ja saarnattaman mailmalle Hänen Pyhän Kristins cansa; niin oli heidän Kerscamisens cans Liballinen, jolla he tahdoit tehdä ikens wanhurscaari Lain töiden kautta, ja tulla cunnioiteturi ja ylistetyxi yli muitten heidän ulconaisen ja uleocullatun pyhydens tähden, jolla niin se Saarna Christuresta ja Hänen Ansiostans piti tuleman häwäistyi ja coconans pois estetyxi. Taincallisesta Wäärästä ja Liballisesta Kerscamisesta nyt Pawali eroitta ikens pois ja sanoo: **Pois se minusta, että minä kerscaisin muusta nimittäin luwattomasta asiasta, niincuin se seisoo niistä liballisista ihmisisstä: älkän wijsas kerscatco wijsandestans, älkän wäkewä kerscatco wäkewydestans, älkän ricas kerscatco riclaudestans, waan joca tahto kerscata, niin kerscatcan sijtä, että hän tietää ja tunde Minun että minä olen SKR. ra. Niin että caieki Kerscaus joca käypi ulos eli pois ike Jumalasta, ja esij ainoastans omaa cunniatans ja listostans Jumalan annetuissa lahjoissa ja tawaroissa, se on yri wäärä ja liballinen kerscaus, josta se P. Pawali ja caieki muut Jumalan Lapset ahkerohewat eroitetut olla, ja niiden yri wacaisten cansa kerscata ainoastans SKR. rassa, ja erinomaisesti JESURESA ja****

Hänen Ristifans, jonga cautta meille ainoastans osallisuus tulee Jumalasta ja Hänen armostans ja autudestans. Ja tästä Hengellifestä Kerseamisesta joca näin ulosvuotaa Jumalan ja Jesuren totifesta Sundemijesta ja osallisuudesta, seuraa Jumalan Lasten tykönä myös hyi wiatoin kerscaus caickein muiden Jumalalda saatuin lahjain ja tarwarain ylike, ej omari waan Jumalan cunnari ja kijtorexi ja lähimmäisen hywäri, niincuin Pawali sanoo ihestäns: parambi olis minun cuolla / cuin että jocu minun kerscamiseni tyhjäxi telis, jolla minä niiden Jumalalda annettuun runfasten lahjain cansa, ilman palcan waatimista, teen työtä ja saarnan Ewangelumita mailmalle. Niincuin se P. Pawali taincalleisesta päällecakannosa myös ainoastans Christuxen ja Hänen Saarnans päälle Corintherein edesä kerscaa iziäns Hänen omantundons puhtaudesta Hänen wirasans, ettei hän ole ketän rasittanut, eikä kenellengän cuormari ollut, waicka hänellä oli suuri oikeus kijtollisutta ja palcka heildä waatia ja saada, waan minä olen ollut walmis caicki waiwat ja wainot karsuudän, ainoastans että se Saarna Jesuresta ja Hänen Ristifans ihmisten autudexi uloslewitetyxi tulis. Jaa, Jumalan lapses, waicka he heidän Elämäns puolesta owat ne caickein alhaisimmat ja halwimmat ihmiset mailmasa, niin owat he cuitengin heidän Säätyns ja tilans puolesta HERat yli coco mailman ja caickein wihollisten, sen Hengellisen yhdistyksen ja osallisuuden cautta Christuxesa, josta he taitawat Christuxen Ristin cumiari kerscata caickein suurimbain waiwaingin ja wainoin ylike / ja sanoa Pawalin cansa: Minä kerscan iziäni minun heikoudestani mielekelläni / sillä cosca minä heikko olen, niin minä wäkewäkin olen. Minä cuolen jocapäiwä meidän kerscamisem puolesta / cuin minulla on Christuxes Jesuxes meidän HERasam. Waan

1 Cor. 9: 15.
16.

2 Cor. 11.
& Cap: 12.

2 Cor. 1: 12.

2 Cor. 11: 8.
&c.

1 Cor. 9: 4.

7. 10. 11.

&c.

2 Cor. 12: 12.

1 Cor. 15: 31.

Jesuren
Rististä.

Toisexi / mitä nyt erinomaisesti ike asiaan tulee jonga yli se P. Pawali näisä sanoisa kerscaa, niin se seisoo: Mutta pois se minusta, että minä muusta kerscaisin, waan ainoastans, meidän HERan Jesuren Christuxen Rististä. Jesuren Ristin cansa / ej täsä P. Pawali erinomaisesti ymmärrä Jesuren Wu: Ristia jonga päällä hän ristin naulittin, josta Pami: laiset niin paljo meroo tekewät ja taikausta sen cansa harjoittawat

wat heidän tawallisudens jälkeen / ikänäns cuin ike Vuulla jonga
 päällä JEsus ristinnaulittin olis ollut jotan woima ihmisten hy-
 wäri eli ofallisuderi Christuren cansa. Waan täsä me syystä
 JEsuren Ristin cansa, ymmärräm sen Ristinnaulittun JEs-
 suren Kärsimisen Cuoleman ja Anstion jolla hän on meitä
 Jumalan cansa sowitzanut, ja Armon ja Autuden meille jäs-
 lens ansainnut; josta myös Pawali sanoo, että hän on meidän / Eph. 2: 16.
 Jumalan cansa yhdessä ruumis Ristin kautta sowitzanut.
 Tämä Risti oli siis se josta nyt se P. Pawali tahdoi kerscata
 igiäns, joca Risti eli JEsuren Kärsiminen ja cuolema Ristin
 päällä myös on se ainoa Perustus Jumalan Lasten Kerscaureen
 ja iloon, jonga tähden myös Pawali täsä sanoo: että hän ei mis-
 tää muuta, waan ainoastans tästä Rististä tahdo kerscata its-
 jäns, jolla hän niin ulosfulkee caicki hywät Työt ja muut omat
 ansiot meidän kerscamisestam, niincuin hän samalla sanan var- ei mu.
 rella myös toijesa paicasa ulosfulkee hywät työt coco meidän
 Wanhursari tekemisestäm ja sanoo: ei ihminen lain toiden kaut- Gal. 2: 16.
 ta wanhursari tule, waan ainoastans Uscon kautta JEsuren
 Christuren päälle, taicka ei ihminen wanhursari tule lain toi-
 den kautta, jos ei, Uscon kautta JEsuren päälle, joilla sanan
 parilla niin on yhtäläinen ymmärrys ja paino, että niiden
 kautta ulosfuljetan caicki muut syyt meidän Kerscamiseem ike
 Pääsiäsa, cuin ainoastans Christuren Risti ja Cuolema. Waan
 niincuin nyt Christuren Kärsiminen ja Cuolema on pää: sy ja
 perustus Jumalan Lasten Kerscamiseem, niin ei siitä cuitengan
 ulosfuljeta mitä muutaan Syitä joca tästä samasta Rististä
 uloswuotawat ja sen cansa yhten tulewat, niincuin Ewan-
 geliumin Saarna, joca on erinomaisesti Christuren Ristin Sa-
 noma ja Saarna, myös on xpi Syy ja Perustus Jumalan
 Lasten Kerscamiseem, niit myödoin cuin siinä meille hywäri il-
 moitetan, tygöluetan ja omistetan JEsuren Risti, Kärsiminen,
 Cuolema ja Anstio. Jonga tähden myös se P. Pawali Ewan-
 geliumin Saarnan cusuu Christuren Ristixi, ja sanoo: Chris-
 tus lähetti minun Ewangeliumi saarnaman / ecce Chris- 2: 12-13
 turen Risti turhaan menis. Sillä se puhe Rististä on niil-
 le hulludeyi joca cadotetan: Mutta meille jotta autua 1 Cor. 1: 17.
 xi tulem / on se Jumalan woima / ja niit xpi wahwa Perus- 2: 18-19
 tus ja Syy meidän Kerscamiseem Jumalasa.

Colmanneri / me näistä Pawalin sanoista vielä merkiksem, sekä Christuxen Kristin Voiman, että Pawalin Berserämisen Hyödytyksen: tästä Pawali sanoo: Jonga kautta maailma minulle ristimäuliettu on, ja minä maailmalle. Samalla sanottu: Jesuxen Kristin ja Cuoleman Voima on, että me sen kautta olemme Sorwiterut Jumalan cansa, ja Pelastetut Synnistä jonga cadottawaisen waiman alla maailma maeaa: Ewangeliumin eli Kristin Saarnan Voima taas on se, että meille sen kautta tapahtu sekä Eukumus tämän Jesuxen Kristin ja Cuoleman osallisuuteen catumuxen kautta, että myös ike osallisuus ja omistus tästä Jesuxen Krististä meidän Nutusdexam Useon kautta. Josta sitte seuraa, että cosca meillä näin on totinen osallisuus Christuxesa ja Hänen Kristisäns, niin siitä yhteydestä myös uloswuotaa niiden yhdistettyin, nimittäin Christuxen ja Hänen Lastens välillä, yri osallisuus ike Christuxen Kärsimisten wiseistä osista ja muodoista caicein Hänen Lastensakin tyköndä, jotea sekä Christuxen, että Jumalan lasten Kristixi maailmasa cugutan ja cunnioiteran, josta Pawali sanoo: Minä kannan ruumisani meidän H. X. ean Jesuxen Christuxen arwet. Minä täyrän Christuxen Kärsimiset minun libasani Hänen Ruuminis edestä / joca on Seuracunda. Joista sanoista me merkiksem sen, että Christuxen Kärsiminen on cahtalainen: Ensimmäinen on se, jonga hän Kärsi omasa Personasans coco mailman Syndein maroyi ja poisottamiseri, joca Kristi ej sowi yhteenän maubun kuin aimoastans Christuxeen joca yrinans taissi ja woi caieki Synnit mara ja niiden rangistuxet ulos seisoa ja wiholliset woitta: mutta se Doimen Christuxen Kärsiminen tapahtu Christuxen Ruumisxi eli Seuracunnasa Hänen Lastens kautta, cosca he Christuxen heidän Pääns tähden, Hänen Sunnustuxens ja Seuramisens tähden, kärsiwät mailmasa paljo wihaa, wainoo, pilkkaa, ja wahingoita, jotea caieki owat Christuxen omat Kärsimiset, sen Hengellisen yhteyden kautta joca on Pään ja Ruumin välillä, niincuin Christus myös ylösotta ihellens tehdxyi caiken sen mitä mailmasa Hänen lapsillens tehdän; ja tämä nyt on se Jumalan Lasten Kristi mailmasa, jolla he owat osalliset Christuxen Krististä ja candawat Hänen cuermaans ja ijestäns. Waan erinomaisesti tulee tähän Kristijn cans, Synnin ja mailman jecapäiwäinen Poiskieldäminen

Gal. 6: 17.

Col. 1: 24.

Mat. 25: 45.

Mat. 11: 29.

30

nen

nen, ja Sotiminen Synδιά ja mailmaa vastaan, Christuren meidän. Pääm esimerkin jälkeen, waan ej cuitengan joricuri Synnina marori eli sowitzamiseri taic' muuri ansiori, sillä caieci se on jo ike Christurelda yläkyää tu...ytunut, waan meidän nykyisen heicon tilain jälkeen sen heicon ja mailman cansa liehacoisewan lihan alaspainamiseri ja wieroittamiseri pois mailmasta Christuren tygö. Ja tämä on se cuin P. Pawali täsä nyt sanoo, että Christuren Ristin cautta on mailma minulle ristin-
 naulittu, ja minä mailmalle. Se on, nijncuin minä Christuren Ristin ja sen osallisuuden cautta olen coconans eroitettu Synnistä ja mailmasta ja mailman colmiyöisen epä jumalan, nimittain Lihan pyynnön, Silmäin pyynnön, ja Yläian elä-
 män, orjudesta ja palveluksesta; nijn on sen cautta nyt mailma minulle ristin-
 naulittu, se on, mailma on minulda minun Sydämesäni caiken Hänen näköisän menons cansa nijn ylöncagottu nijncuin se joca on duomittu hirsiyuhun rippuman, joca sentähden ej ole enämbi misän arwosa, waan caikilda ylöncagottawa wäldettawa ja yläiättawa. Nijncuin sitä vastaan samalla muotoa myös minä olen mailmalle ristin-
 naulittu, Christuren Ristin pahennuren tähden, jonga päälle ej mailma ymmärrä eikä tahdo ymmärtä isians, waan pitä minun yhden duomitun ja ristin-
 naulitun ihmisen siasa ja arwosa eli ylöncatjesa, sillä me olemma tullet mailman tungioity, ja caikein
 maastaisudeyi tähän päiwän asti, waan nijncuin minä Jumalan armossa hywin tiedän ja tunnen Christuren Ristin woi-
 man minun pelastureyeni ja eroittamisereni pois mailmasta ja sen syndisestä menosta; nijn tiedän minä cans mitä sen päälle tälhä sofialda ja pahalda mailmalda seuraa, että minä sekä U-
 conaisesti Christuren Ristin ja sen tunnusturen tähden wihatan wainotan pilcatan ja cuoletetan, että Sisällisesti pitä astuman
 Sotaan Synδιά Lihaa ja Virua vastaan; Jongatähden minä ilolla otan Christuren ifen minun päälleni, ja kannan minun ruumisani Christuren arwet, nijn myös kersean mielelläni isiani Christuren Rististä, jonga cautta minä näin mailmalle ristin-
 naulittu olen, ja mailma minulle, ja me nijn coconans toinen toisestam eroitetut ja wieroitetut.

Rom. 6: 5.

6. 11. 14.

1 Pet. 2: 24.

1 Cor. 4: 13.

Tämän päiwäises P. Evangeliumis Wap. Jesus' ilmoitta Hänen Opetuslapsillens, cuinga heidän myös piti tain-
 P p p p p callai

sallaisen Christuren Kristin osallisuteen tuleman, ja sen kautta saiken murhen ja waiwan alaiseri mailmasa. Waan Raakat Sjelut, cuinga harwa on meidän seasam joca oikein ymmärtä tämän Christuren Kristin Galaisuden? moni pitä ainoastans ser asian Kristin edestä, cosea hän mailmasa yastiteta taicka monilda laudeilda, eli Röyhhydelä, taicka muulda wastoinkäymiselä, jotca owat yhteiset sekä Pacanoille että Christuville, sekä Jumalattomille että Jumalislille; waan mikä se oikea Christuren ja Hänen Lastens erinäinen Kristi sekä sisällisesti että ulconaisesti on, josta Christus sanoo: joca tahtoo minun perästäni tulla / hän kieldäkän igens / ja ottacan Kristins / ja seuraccan minua, sitä totisesti on aiwan harwoilla oikea ymmärrys ja käsitys. Eä män Galaisuden oikeaan tutkistelemiseen me siis pyytäläm armo Jesuren omalla Rucourella, sydämmestä sanoden: Isä Meidän etc.

Mat. 16:24.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Ewangelista Lug. 16: v. 16.

Sitten aicaan, sanoi Jesus Opetuslapsillens: Wähän ajan peräst ja et te näe minua, ja taas wähän ajan peräst ja te ndette minun: Sillä minä menen Isäni tygö: 17. Nijn muutam hānen Opetuslapsistans puhuit kessenāns: Mikä se on cuiin hän sanoo meille? Wähän ajan perästā, ja ette näe minua, ja taas wähän ajan peräst ja te ndette minun: ja että minä menen Isäni tygä. 18. Nijn he sanoit: mikä se on cuiin hän sanoo, Wähän ajan perästā? en me tiedä mitā hān puhuu. 19. Nijn Jesus ymmärsi, että he tahdoit kysyä hänelä. Ja sanoi heille: Sitä te kysytte kessenān että minä sanoin: Wähän ajan perästā ja ette näe minua, ja taas wähän ajan perästā ja te ndette minun. 20. Totisest, totisest sanon minä teille: Teidän

Teidän pida itsemän ja parcuman, mutta mailma iloitsee: Te tuletta murhelliseri, mutta teidän murhenne kääntä ilori. 21. Cosca waimo synnyttä, nijs hänellä on kipu: Sillä hänen hekkens tuli. Mutta cosca hän on lapsen synnyttänyt, nijs ej hän muista enä Waiwaans, waan iloitsee syndyneri ihmisen mailmaan. 22. Nijs teillä on myös nyt murhe, mutta minä tahdon teitä jälleens nähdä, ja teidän sydäminen on iloitsewa, ja ej kenengän pida teidän, iloan teillä pois ottaman.

Tällä erällä me tahdom tutkistella, sitä callista Kristin Salaisutta, Hänen asiain haarains cansa.

O HERRA Nuta, ja anna menestyä. Amen!

Sillä Pyhäis Ewangeliumis Wap. JESUS asetta Hänen Opetuslastens eteen sen Gallin Kristin, jonga alle heidän piti joutuman ja ulos juoman sen catkeran Gallin jonga Jumala heille oli määrännyt ja sisälle andanut juoda, nijs myös mikä Uloskäyminen sen päälle piti oleman ja seuraman.

Kuusi ulosmaala hän heille Kristin Hänen luonnollisessa päällecasannosans, ja cuinga se lihalle ja werelle oli catkera olewa: Te tuletta murhelliseri/ fanoo Wap. JESUS. Jhminen nijscauwan cuin hän on lihassa, on arca ja tundewa caitesta kiuusta ja waiwasta, sillä tuffin löyty jocu ihminen Hänen luonnollisessa tilasans joca ilman kiwuta ja murhetta taita jongun wastoinkäymisen ja waiwan karsia ja hywäri otta. Ja waicka tosin Jumalan Lasten tykönä Hengen waicuturen alla taita löytyä jocu urhollisuus ja tottywäinen mieli nijs myös ilo heidän Kristins ja Käsimisens alla, nijscuin me näem Martyreisa ja muisa Pyhisa, nijs cuitengin mitä ihe lihaan tute, nijs canda se enimmiten Hänen cuormaans kiwuu ja tuscen cansa, sillä cosca caidainainen rangaistus läsis on/ nijs ej se ole meille ilori/ waan murhegi. Taincallainen murhe ej psääny ainoastans ihmisen

Kristi on itsestän lihalle catkera.

Hob. 12: 11.

misen Sydänneen, mutta se puhkea ulos myös ulkonaiseen Puheseen ja itkuun, josta JEsus täsi myös sanoa: Teidän pitää itkemän ja parcuman. Niincuin se myös on luonnosta nähtävä, että Sydän ei taida hänen murhettans ja kipuans cauwan katkeä, ellei se ulospuhkea johongun ulkonaiseen merckijn ja todistukseen taicka Suun eli Silmän kautta, jonga kautta se sisällinen waiwa tulee ikänäns cuin huojeturi ja lievitetyri, cosca ei se sitä angarambi eli pitkällisempi ole. Waan cuinga suuren Ristin ja murhen alle cuitengin Opetuslasten piti joutuman, ettei sen pitänyt vielä näihin psändymän, sen Wap. JEsus vielä näyttä cosca hän werta tämän heidän Ristins catkeruden, yhden Synnyttäväisen Waimon Ripuun; cosca Waimo synnyttä, niin hänellä on Ripu / sanoo hän. Me tiedämme, että Synnyttämisen Ripu luetan niiden rascabimbain ja waurallisimbain Tautain ja kipuun secaa, coco mailmasa, joca on sille waimolliselle säädylle päälle pandu langemuresta niincuin yri erinomainen kirous ja rangaistus, niincuin se seisoo: ettäs tämän teit, niin minä saatan sinulle paljon tuscaa coscas rascari tulec: sinun pitää synnyttämän sinun lapses tiwulla. Jonga tähden myös caikilla Synnyttäällä on suuri Syy alati tätä heidän Ripuns synnistä alcuu muistella, niincuin myös caikilla, muilla Ristin cardailla on Syy heidän ristins alla mieleens johdatta sitä rascasta Synnin langemuresta, ilman jota ei yhtän Ristiä eli kipua olis ollut eli tullut mailmaan, joca muistutus mahta ikecutakin hillitä ja racaperin wetää siitä wahingollisesta Synnin rascudesta ja suorusta, jonga kautta caieki Räsminen tulee sitä rascammari ja cowemmari. Ja cosca nyt Christuxen Opetuslasten piti taincaillaista catkerata Ristin Mahjaa ulosjuoman, niin ei lisändymyt sen catkerus wäähän siitä, että mailma iloihi caiken sen ylike / niincuin Christus täsä vielä sanoa: teidän pitää itkemän ja parcuman / mutta mailma iloitze. Niincuin ikecutin sen arwaa, cuinga kipiästä se teke yhdelle murhelligelle ja ahdistetulle sielulle, cosca muut hänen tuscans ylike iloisewat ja händä piletawat / josta Ristin Ripu sitä angarammari tulec. Niincuin David usiasti hänestäns walitta: Minä olen mato, ja en ihmisen / ihmisten pilkka / ja Cansan riöncatze. Se wääristelewät huultans ja wäändelewät päätäns. Älä salli heidän iloita minusta / jotca!

Pf. 22: 7. 8.

Pf. 35: 19.

Pf. 69: 12.

13. 21. 22.

jotca filmää istewät ja wihawat minua ilman syytä. Ja
nijn edespäin.

Toiseri, Waan cuitengin siinä strousa Wap. JEsus
tästä ofotta Hänen Opetuslapsillens Kristin Ulostämisen ja Hyö-
dytyren, ja lohduutta heitä sitä vastaan monella tavalla. En-
sist, mitä tähän Hänen Pubesens opetuslasten cansa nyt tuli,
nijn sanoo hän, että sen piti oleman heillä ainoastans wä-
hän aicas: Wähän ajan peräst et te näe minua, jataas
wähän ajan peräst, ja te näette minun. Hän puhuu tässä
Hänen poismenemistans Kristin Cuoleman alle, jonga ei pi-
tänyt cauwaa päällä seisoman, waan Hänen piti colmandena
päiwänä ylösnuuseman ja ilmanduman jäl lens hänen murhellisten
opetuslastens ilori ja lohduutyxi, ja waiketosin Wap. JEsus
cohta sengin jäl lens oli coconans poismenewä sittä näkywäisestä can-
sastämisestä. Hänen Tawaseen Astumisens cautta, hänen Jhäns
tygö, njin cuitengin oli sekim aica, njincuin caickein muidengin
Christittuin Kristin ja Kärsimisen aica, aiwan wähä ja lyhyt sen
ijancaickisen ajan subten, njincuin P. Pawali sanoo: Sillä met-
dän waiwam, joca ajallinen ja kewiä on, saatta meille
ijancaickisen ja määrättömän cunnian, sillä näkywäiset
owat ajalliset, mutta näkymättömät ijancaickiset. Njin-
cujin Synnyttämisen kipu, ehkä se olis cuinga rascas ja co-
wa, njin ei se cuitengan monda päiwää kestä eli päällä seiso,
waan puuttu pian ja muuttu ijancaickisxi ilori, njille Jumal-
lisille synnyttäille, taicka jos synnyttäjä ilman cuolemangin wa-
hingota ylikewoitta Hänen synnyttämisens kipun, njin hänelle
cohta seuraä ilo sittä että hän on lapsen mailman synnyttänyt;
njin on se Jumalan Lasten Kristin kipun cansa, että se on ai-
noastans wähän aicas, sillä Hänen wihans wiipy filmäntä-
päyren, lymytä sijs sinus filmäntäpäyxi, njincauwan cuin
wihä käy ylige. Toiseri, njincuin Wap. JEsus tämän Kri-
stin wertaa yhteen Synnyttämisen kipuun, jonga päälle seuraä yri-
uden ihmisen syndyminen mailmaan; njin piti opetuslapsille myös
tämän Synnyttämisen kipun perästä jotca uutta tuleman, että
heidän piti sen cautta tuleman Udisteturi ja wahwisteturi sen si-
sällisen ihmisen caswannosa, cosca se ulconainen ihminen ensist
piti hywin turmelluri ja alaspaineturi tuleman. Colmannexi,
P p p p p 3 piti

Waan cui-
tengin hy-
wäxi.

2 Cor. 4:17.
18.

H. 30: 6.
H. 26: 20.

2 Cor. 4:16.

piti caiken tämän murhen ja Kristin päälle seuraman, yri tort-
nen Ilo, mutta teidän murhenna lääkän ilori, cosca wai-
mo on lapsen synnyttänyt/ niin ej hän enä muista wai-
waans/ ilon tähden/ että ihminen on syndynyt mailmaan.
Minä tahdon teitä jälleensä nähdä/ ja teidän sydämmen on
iloigewa, ja ej lenengän pida teidän iloan teidä poisot-
taman/ sanoo Wap. Jesus Evangeliumts. Heidän piti näke-
män Christuren jälleensä cohta jälken Hänen plösnousemisens, ja
saaman hänen lohduksians nautita, heidän sydämmens suurexi
ilori ja riemuri, niin että se joca ensist oli Syyn heidän murhe-
sens, nimittäin Christuren Poismeneminen ja caikera Cuolema,
sen piti myös nyt oleman Syyn heidän Iloons, cosca he tu-
lit näkemän cuinga suuri autuus heille tämän Cuoleman caut-
ta oli ansaittu ja toimitettu, eikä he nyt enämbi sois tämän
murhen heidä poisolleen cosca he näit cuinga suuri ilo ja au-
tuus siitä caswoi ja ilmandui heille ja coco mailmalle. Niin
tapahu se myös ihecullekin Kristin candajalle erittäin, cosca
Jesus salaa ja kätke ikens pois hänelä joricuri asari, hänen
tuttawan läsnäolemisens ja lohduksens cansa, niin hän cohta
perästä päin anda sen sielun huomaita jälleensä ettei hän sen wuo-
ri ole caucana ollut, waan on tällä murhen pikarilla ja caipau-
rella Jesusen jälken, tahtonut ainoastans sytyttää sielusa sitä suu-
remman halun hänen ylkäns Jesusen jälken, josta sitte sitä suu-
rembi ilo jälleensä nousee, cosca hän näke tämän caipauksen hyö-
dytyksen että hän sen cautta on tullut tehdyri haluisemmari Je-
suseen perän, ja nyt sitä suuremmana mitasa jälleensä nautiše Hä-
nen armonen wacuntusta ja lohduksusta.

Nyt me tahdomme tästä Callijsta Krististä / merkitä seu-
rawaiset asiaanhaarat :

119
Mitä Kristi
on?

Ensist: Mitä Kristi on? Wastaus: Kristi on caico
finainen Kärsiminen ja waiwa, jota Jumalan Lasten piti täsä
mailmasa ulosseisoman ja kärsimän, erinomaisesti sen sisälläasu-
waisen Synnin ijestämiseksi ja alaspainamiseksi, ja että he sen
cautta enämmin ja enämmin Christuren curwan caldaiseri teh-
dyri tulisit. Ja waiccka tosin niillä Jumalattomilla cans on
monda Kärsimistä mailmasa ynnä niiden Jumalisten cansa ni-
sä ulconaisissa, niinuin taubeissa, köyhyydesä, ja muusa onnet-
tomuadesa, niin ej cuitengan taida heidän Kärsimiseus tarcasti
puhuin

puhuin eügutta Ristiä joca Christuren Nistin ofallisudesta ulos-
 tuetaan, waan se on heille yri Rangaistus ja ifänäns cuin yri alin-
 omainen wiiban seimu heidän synneistans ja pahasta elämästans.
 Josta asiasta me jo cans sen Poisen Joulu Väiwän Saarnasa
 ostitain puhuret olemma, Waan wiela merkikem sen, että caic-
 ki Rärsimiset owat Cabtalaiset, sen jälken cuin ihmisetkin
 owat cabtalaiset, Jumalattomat ja Jumaliset: Poiset Rärssi-
 miset, owat Rangaistus, jotta Jumala wihasa anda maata
 niiden Jumalattomain päällä, hänen wanhurscaudens täyttämie
 sexi, ja syndein maramisexi, joisa niin ej seiso yhtän autuutta,
 waikka cuitengin Jumalan Armo Rangaistustengin cansa tar-
 coitta ihmisten Parannusta, joilla hän niincuin suißilla ja obijlla
 wetää heitä tacaperin synnin juorusta, ja ifänäns cuin wäiwallai-
 sesti cukuu ja waati Parannuren tielle. Poiset Rärsimiset taas
 owat Risti, joca ainoastans Jumalan lapsille, niincuin yri Ra-
 kan Jsan Curitus rackahille lapsille ja heidän hywärens, mää-
 rästy ja asetettu on. Tästä me siis nyt kysym.

Toisejt, mikä on Juuri Jumalan Lasten Ristijn/
 eli mistä se on saanut alcuns? Waslaus: niinmuodoin cuin
 Risti on monen eallinen Rärsiminen ja waiwa, niin on se saa-
 nut Hänen alcuns Synnistä, jonga palcka on Cuolema ja caic-
 ki cuoleman odat ja aseet, cuin owat caicimaiset Rärsimiset ja wai-
 wat maailmasa. Ja niincuin caicci Rärsimiset owat saanet hej-
 dän alcuns synnistä, niincuin Synnin Rangaistus, niin seura-
 sittä se, että caicci Rangaistus on erinomaisesti tullut itse Ju-
 malan Wanhurscaudesta joca ej eoccan taida jättä Syndiä ran-
 gaisemata, eikä poislangenneita lapsia hydätä, sillä ongo jo-
 rain pahaa caupungis, jota ej HERRa tee? eikö HERRa
 itse ole tätä tehnyt, jota wastaan me syndiä tehnet olem?
 Lucas tohti siis sanoo, että sencallaiset tapahuwat il-
 man HERRan käskyä? Jumala pauee cuorman meidän
 päällem. HERRa cuoletta ja wirwotta, wie suureen ah-
 distureen, ja sittä ulos jälkens. Ja niin siis caicci Rärsimis-
 nen olcon se Rangaistus eli Risti, jaa itse Christurengin Risti tu-
 lee itse Jumalalda Synnin tähden, sillä jos ej yhtän Syndiä o-
 lis, niin ej yhtän Ristiä myöskän olis, enämmän cuin Wiatto-
 mudengan tilasa ilman Langemusta ej olis yhtän Ristiä ollut eli
 tarwittu, niincuin se myös nyt täsä nykysessä tilasa Synnin muis-
 tuturexi

Pf. 32: 9.

2 Cor. 4: 9.

10.

Prov. 3: 12.

Heb. 12: 6.

2:0

Mistä se on

alcuns saa-

nut?

Synnistä

Jumalan
 Wihasa.

Amos 3: 6.

Ef. 42: 24.

Thre. 3: 37.

Pf. 68: 21.

1 Sam. 2: 6.

1 Cor. 11:

32.

Jer. 30: 15.

tutuxeri ja lihan alaspainamiseri on Jumalalda asetettu tarpelliseri wäliccappaleri wielä jälken Käändymisengin hänen lapsillens.

Christuresta.

Waan cuitengin, niincuin nyt Wax. JEsus on sekä Synnin, että caicki Synnin Rangaisturet täydellisesti maranut ja poisottanut, niin ettei yhtän Kirousta eikä Rangaistusta enämbi macaa niiden päällä jotea Useosa owat tullet JEsuren Uusion ja Ristin osallisuteen, waan caicki Paha nyt on poisotettu, ja kääntty niille Useowaisille hywäri ja hyödytyxeri, niin taidamme me niin muodoin ulostassea sen oikian Jumalan Lasten Ristin ike Christuresta, että Risti nyt saapi Hänen alcuns hänestä ja Hänen osallisudestans meille totiseri hywäri ja meidän udisturem edes auttamiseri. Jonga edusturen me taidamme erinomaisesti tygölkä Uden Testamendin ajalle jona ike Christus mailmasa Ristins candoi ja sen myös Hänen Seurailiens pyhitti ja jätti, niincuin erinomaiseri tundo merkiyi: Ja waicka tosin jo Wanhangin Testamendin Useowaisilla oli Useon cautta osallisuus Christuresta ja Hänen Ristifäns, jonga cautta myös caicki heidän Kärsimisens olit pyhitetyt, ja Rangaisturen nimestä wapautetut, ja niin kääntty Christuren Ristiri ja kärsimisiri; niin cuitengin sinä siwusa, sen Wanhan Testamendin hämära-ajan ja orjallisen tilan jälken, ej ollut heillä silloin wielä niin selwä käsitys tästä Christuren Ristin Salaisudesta, cuin meillä nyt on, jongatähden myös tämä Ristin nimi oli heille aiwan tietämätöin ja outo, niin että Wanhasa Testamendisä caicki ne Jumalistengin Kärsimiset, ej cukuuttu Ristiri, waan muuri wiheliäisyxeri ja wairwari: Niincuin Hiob Hänen Kärsimisens cukuu, Surteudexi / caicki waldiar nuoliri / joiden myrky särpä minun hengeni / ja Jumalan cauhistuxeri. Niin cukuu David hänen kärsimisens, suuriri abdistuxiri / ja maan sywydexi. Beljalm oxi / ruoskimisiri / joilla minä ruoskitan jecapaitwä / ja minun rangastuxeni on joca aamu käsisi / ja niin edespäin. Niin sanoo Jeremias: Woi minun murbeni ja sydämmeni suru: waan minä luulen, että se on minun wairwani / jonga minun pitä kärsimän. Waan nyt Udesa Testamendisä, niincuin me olem meidän corkeimman Timem saanet ike Christuresta meidän Pääsiäim, että me cukuutan Christityiri; niin owat meidän Kärsimsem myös Hänestä saanet heidän nimens, että ne nyt cukuuttu Ristiri / Christuren Ristiri, Christuren Urweri, Jälli-

Hiob. 6: 2.

3. 4.

Ps. 71: 20.

Ps. 73: 14.

Jer. 10: 19.

Luc. 9: 23.

Gal. 6: 17.

Heb. 12: 9.

10.

sext

feri Curiturxi / Jesuxen Cuolemaxi, Läkityxi ja niin edespäin. 2 Cor. 1: 5.
2 Cor. 4: 17.
Col. 1: 24.

Järjestys siis tässä Kristin Salaisudessa on tämä: Eosca Jumala näki ihmisen tangewan Synodin, niia hän Hänen jancalcifesa neuwosans asetti myös Välicappalet ihmisen vödrakennuxeri jällens, sillä tavalla, että hän pani Hänen Poicans Jesuxen Kristin ja Kristin Cuoleman Meidän Autudem ja vödrakennuxem Perustuxeri, joca Jesus ynnä hänen Kristius ja cuolemans cansa piti Sanan ja Sacramenttein cauta meille omistettaman, ja elävällä Uscolle meidän vastanotettaman ja omari tehtämän. Josta niin wuotaa yri wahwa Yhteytys Jesuxen ja sen uscowaisen ihmisen välillä; Tämä Yhteytys Pään ja Jäsenitten välillä, nyt tuopi sen myötans, että ne Yhdistetyt cappalet myös tulewat osalliseri toinen toisens omaisuxista, Jäsenet Pään hallituxesta ja cunniasta ja ansioista, niin myös Pää Jäsenitten tarpeista, kärsimistä, ja töistä. Tästä suuresta osallisudesta joca nyt näin on vödrakettu Pään ja jäsenitten, Jesuxen ja hänen lastens välillä, wuotaa siis wielä ulos cans se, että meidän pitä meidän päällem pufeman meidän Päämme Jesuxen Liverie ja pucu, joca on Hänen Yhvä Kristius, jota hän erinomaisesti on niin usiasi käfkenyt meidän päällem otta / ja sillä händä seurata / ja Hänen callaisexens tulla. Tähdän yhään Sätyn ja Christuxen Kristin yhteyteen, olemme me jo siinä W. Castesa vödracorgotetut ja yphitetyt, niin cuin Pawali sanoo: Ettekö te tiedä / että me caicki jotea olemma Jesuxes Christuxes castetut, me olemma Hänen Cuolemahans castetut? sillä jos me ynnä Hänen cansans olemma istutetut yhdencaltaiseen cuolemaan, niin me myös tulemma yhdencaltiseri Vödnousemisefa. Niin sanoo Pawali wielä merkillisesti: me olemma Christuxen cansa perilliset / jos me muutoin ynnä kärsimme, ja Jumala on säättänyt meidän hänen Poicans curwan callaiser / että hän olis eficoinen monen weljen kestellä. Tästä yhteydestä ihe Jesus hänen Nucouresans Jällens sanoo: Ja minä annoin heille sen Cunnian, cuin sinä minulle annoit / että he yhtä olisit, niin cuin mekin yhtä olem. Minä heisä, ja Sitä minus / että he niin yhdes täydelliset olisit. Joca asia, on kaikille Kristin candaille sitä suuremmaxi Lohdutuxeri, cosca he

Rom. 6: 3. 5.

Rom. 8: 17.
29.

Joh. 17: 22.
23.

sen tietävät, että heidän ristins ruotaa ulos Christuren Ristiä, ja on sen kautta pyhitetty ja Jumalalle otolliseksi tehty, ja he heidän ristians niin candawat Christuren ja Hänen Ristins Yhteydestä ja osallisudesta, jonga kautta he Christuren callaiset ja cansaperilliset ovat. Ja on se cans vielä merkittävä tässä asiasa, että niin usiasti kuin Wap. Iesus asetti Hänen Opetuslapsians sekä heidän wircans, että Christillisyhdens waelluren tielle, niin hän enimmitten aina walmisti heitä siihen Ristin Saarnan käskyn ja ennusturen kautta / että hän sen callijn Ristin olis tehnyt heille sitä mieluisemmaksi ja makiammaksi : Merkilliset ovat ne Sanat kuin hän sanoo Lucan tykönä : jos joku tahdo minun peräsäni tulla, hän Kieldäkän itsens / ja ottacan Hänen Ristins jocapäiwä / ja Seuraccan minua. Hän cukuusen Hänen Ristirens eli meidän ristirem, niin muodoin kuin se Jumalalda on meidän osarem ja tarpeem määrätty, ja ulosruotaa Pään Christuren osallisudesta Hänen Kuumin ja Jäsenittens cansa. Niin sanoo hän vielä, että joca tahto Hänen peräsäns cunniaan tulla, Hänen Ristins candamisesa, niin Hänen pitä ensist Kieldämän itsens, sillä joca ei tahdo ensin luopua itsestans ja mailman syndisestä menoosta, waan tahtoo libaans tydytellä hänen oman ja mailman rackauden cansa, ei hän ole sowljas Christuren Ristiä candaman, eikä händä seuraman, niincuin me sen yhteisest tiedäm ja näem, että se ihminen joca on sisälle otettu ja hallitan Hänen itsens ja mailman rackaudesta, ei siinä taida Jumalan Rackaus olla, waan Christuren Risti on hänelle pahennusyri ja pilcari. Mutta se sielu, joca on tullut oikein tundeman itsens ja tämän mailman catowaisen ja cadottawaisen menon, ja Uemon kautta on saanut erons itsestans ja mailmasta, se on sowljas ja mieluinen Christuren Ristiä candaman, Hänen sitä suuremmaksi wieroittamiserens pois itsestans ja mailmasta, ja ahtammaksi lähestymiseksi Hänen Pääns Christuren tykö.

Cuinga monen calkainen Risti on?

Colmanneyt / me nyt Kyshn : Mingäcaltainen ja Cuinga monellatnen Jumalan Lasten Risti on tässä mailmasa ? Ristin moner callaisutta ei taida yrikän ulosfanoa eli ybsluwetella, sillä Jumalan Lasten Kärsimiset ovat sanomattomat ja usiat. Mailman lapset pitävät Ristin edestä ainoastans

tans ne yhteiset waiwat jotca heille taitawat tapahua, taicka jongun mailman onnettomuden ja wastoin käymisen, eli muun ulconaisen tilan ja tapauwen kautta, cosca heidän tähty elä mailmasa, Köyhyydesä, taicka Kirwulloisen ruumin cansa, eli Lesken säädytä, rascasa Työn teosa, monen lapsen ylöscaswattamisesa, weden ja walkian hädisä ja wahingoisa, ja muisa sencallaisisa. Waan näisä caifisa ei seis se oikia Christuren ja Jumalan Lasten Kristi, sillä näitä Kärsimisä candawat ne Jumalattomatkin ja Pacanat jotca owat ulcona Christuren osallisudesta, joi sa kärsimisissä sijs niin muodoin ej yhtän autuutta seisoo. Waic ka caicki nämät Kärsimisten muodot coconans toisella tawalla macawat niiden Jumalisten päällä, ja owat muuttunet heisä totisyeri Kristiyi Christuren ja Hänen Kristins osallisuden kautta, josa caicki kärsimisen muodot owat pyhitetyt ja coconans toiseen arwoon ja wircaan ylöscorgotetut, ettei ne ole heille Kangais turexi eli Wihan merkiyi, nijneuin nijlle Jumalattomille, waan Jumalan Naclauden merkiyi ja isälliseri lapsen curiturexi. Mitä sijs erinomaisesti Jumalan Lasten Kristijn ja Kärsimisijn tulee, nijneuin ike Vään Christuren Kärsimiset olit Sisälliset ja Ulconaiset; niin owat myös hänen Jäsenittens ja Seuraittens Kärsimiset Sisälliset ja Ulconaiset: Sisälliset owat Sielun omat, nijneuin Ensist: Jumalan Lasten alinomainen oman tunnon murhe sen sisällä asuwaisen synnin ylitse / ja se pääl leseisowa Sota Syndiä, libaa / Pirua ja mailmaa wasta / joca on se caickein rascabin Jumalan Lasten Kristi ja kärsiminen, josa heidän tähty usiasti huuta: Minä wiheliäinen ihminen / cuca pelasta minun tästä Cuoleman ruumiijsta? sillä minä löydän itsefäni lain / joca tahroo hywä tehdä, että minusa pahuus lijni rippu / mutta minä näen toisen lain minun jäsenisäni, joca Soti minun mieleni lastia wasta / ja otta minun fangiysi synnin laisa / joca minun jäsenisäni on. Minä wiheliäinen ihminen / cuca sijs päästä minun tästä cuoleman ruumiijsta? sillä jos yhdellä Kään dywällä ihmisellä, siinä Ensimmäisessä Parannuresa, joca on se ensimmäinen askell Christuren Kristin waldacundaan, tähty canda Hänen cuormaans josta hän nyt halaja irti päästä, suurella kiwulla, ahdisturella ja omantunnon waiwalla, nisi ej wähemmin täpdy Jumalan Lasten siinä jocapäiwäisessä Parannuresa canda

Sisällinen.

Rom. 7: 24.

v. 21.

23.

vid. Felt.

2. Nativ.

heidän euormaans ja tuta heidän kipuns, ennen kuin he tulivat waacuteturi Armosta ja Läkärin läsnä olemisesta; niincuin Pawali myöds sanoo Corinthialaisille: sillä cargo/ että te olitte Jumalan mielen jälkeen murhellsit/ cuinga suuren Ahkeruden, Edeswastauksen/ Märkästyren, Pelwon/ Itäwöitszemisen/ Riiwauden ja Coston/ se on teissä waicuttanut, jotta caikki todisturet suuresta murhesta ja kärsimisestä, jo osotawat sen että meidän pitä, Pelwolla ja Wapisturella laitamaman/ että me autuaxi tulisim. Jsecukin hywä arwu pitä ikänänsin cuin Ubellä synnyttämisen kiwulla synnyttämän ja harjoitukseen saatettaman ihmisessä, ja alinomaisella walpaudella, walwomisella, waroituxella, Sodalla ja Rucouyella cakottaman, ettei se wiecas liha, mailman ja Pirun alinomaaisista yllötyristä tulis yllwoiteturi ja saattais meitä wahingoon. Totisesti on tässä harjoituxella Jumatan Lapilla kylkä Ristiä, ja se caickein rahkahin Risti, caickena heidän elinaicanans, suuren huocauksen, tufsaan, pelwon ja murhen cansa, josta mailman lapset caiken heidän waiwans ja maallisen kärsimisens alla ej mitän tiedä. Niwan merkillisesti sanos tästä se suuri Kirkon Opettaja Arndi: Sentähden erywät ne paljon/ jotta pitäwät Ristin edestä/ ainoastans yhden mailmallisen murhen ja wastabaacoisuden/ eikä tiedä, että se sisällinen Parannus ja Liban cuolettaminen on se oikia Risti/ jota meidän jocapäiwä pitä candaman Christuxen perässä; tämä Risti on cans, että suurella kärsiwällisyydellä wedättä meidän wihollisiam/ ja pyhällä hiliaisudella niitä jotta meitä pilcawat, ja sydämimen nöyrydellä yligewoitte meidän wastan selsoittem ylpheyden ja coiruden; niincuin Christus meidän edelläm Käynyt on suurella hiliaisudella/ on poiskielännyt mailman ja caikki mitä mailmas on/ ja on cuollut mailmalle. Joista caikista me näem, ettei se P. Raamattu ilman syötä cugu sitä jocapäiwäistä Jumalan lasten Parannusta ja Christillisyyden harjoitusta: Ristinnaulizemisexi libasta ja sen himoista, sen ulconaisen ihmisen Turmelemisexi/ Jäsenittem Cuolettamisexi maan päällä/ Synnille Cuolemisexi/ ja niin edespäin. Tämä Risti, jota nyt Jumatan lapset näin tässä mailmasa cawawat, sen sisällä asuwaisen Synnin tähden, sen wastan sotimiseri, ja yligewoittamiseri, uloswuotaa Christuxen Rististä niin

2 Cor. 7:11:

Phl. 2: 12.

Arnd. Ver.
Christ. I.
c. 4 pag. 21.
Nov. ed.

Gal. 5: 24.
2 Cor. 4: 16.
Col. 3: 5.
Rom. 6: 11.

muodoiin / että niincuin heidän Pääns Christus Hänen Kristins
 cansa Godei Synadiä, Pirua, helwettia ja cuolemata wastan, ja
 hänen Kristins cuoleman cautta ne caieki cukisti ja yligewoitti; niin
 on myös, niinmuodoiin cuin caieki se tapahdui meidän stasam, mei-
 dän luonnosam / ja meille hywäxi, meillä ofallisuus siinä Chris-
 turen Kristisa, ei ainoastans Uscon cautta josa me nyt olem
 Christuresa woittoherrat yli caiekein meidän wihollistem, Eygö-
 lukemisen cautta Christuren Kristista, mutta myös sen Christu-
 relba meille ansaitun woiman cautta, jolla me nyt Christuren
 cuoleman ja Kristin woimalla taidamme totifesti cuolla synnille,
 cuoletta synnin woiman, ristinnaulita lihan Hänen himoins can-
 sa, ja niin woitta meidän wihollisem. Niin että näin meidän
 Kristim, ehkä cuinga catkera ja kiindia se on igesäns, cuitengin
 nyt sen yhteyden cautta joca meillä on meidän Pääm Christu-
 ren cansa, ja meidän Kristilläm on Hänen Kristins cansa, on
 meille totiseri hywäxi ja woiton tilari meidän Wihollisiam was-
 tan. Toiseri / tulee tähän Sisälliseen Jumalan Lasten Kristijn,
 Pirun tuliset nuolet, joita hän usiasti lyckä heidän Sy-
 dämmeens / cosca hän taieka sisälle anda heille Epäitewäiset Mä-
 turet Jumalan Urmosta, taieka ylösnoftaa heistä Häpiälliset Mä-
 turet Jumalata wastan, joista monen hurscan sielun tykönä on
 suuri rissi murhe ja sotiminen josa tilasa caiekein totisten ristins
 candaitten tulee wisusti coetella igens, jos he taieka ehdollisten
 syndein cautta owat eroittanet igens Jumalan Urmosta, taieka
 ehdollisesta suostumisesta pitäwät sencallaisia häpiällisiä ajaturia?
 cusa he sen löytäwät tykönäns; ettei he wielä ole suostunet eh-
 dollans mihingän pahaan, waan todella sotiwat caiekia syndiä
 ja pahoja ajaturia wastan, owat cans sydämestäns murhelliset
 sen ylike, siinä ei Pirun nuolet taida heitä mitän wahingoitta,
 waan he taitawat ne Christuren Kristin woimalla yligewoitta,
 ehkä suuren sotimisen ja camppauren cansa, Rucouren ja auri-
 hutamisen alla, jolla Jumala niin tunde hywäxi coetella heidän
 Uscoons ja pysywäisyttäns, ja Heidän silmäins edesä pitä sitä
 waarallista tilaa josa heidän pitä elämän mailmasa meidän suu-
 ten wihollistem tähden, niin myös ajaa ja pacotta heitä sitä ah-
 keramban ja hartambaan wälicappalden nautigemiseen ja wal-
 pauteen, että he woiton perästä sitä suuremman ylistyren saisit.

Colmanneri / tulevat tähän sisälliseen Kristiin wiela, Jumalan omat corkiat Riisauzet / joilla hän usiasti pyhistä siistä, tacaperin wetä ja pidättä caiken Hänen Uemons tunnon meidä, tacaperin otta hänen Lohdutuyens meidä, ja anda hänen lapsens langeta ja istua pimneydes, ja tuta tyfönäns caiki-naisia peljättyriä ja ikänäns cuin wihans nuolja ; josa heidän usiasti täyty Christuren cansa huuta : Minun Jumalan : Miris minun ylönnöit ? Caikiwaldian nuolet owat minusa / joiden myrky särpä minun hengeni / ja Jumalan caubitus tarcoitta minua. Näisä caikisa on meidän Pääm Christus meidän edelläm candanut Hänen Kristins, ja ollut caikisa kiusattu, ja niin tullut meille esicuwari sekä Räsfinisessä että Woitosa, jota meidän siis pitä uscon cuuliaisudesa seuraman, ja Räsfiwällisydesä meidän cuormam candanian, ja Woiton perään pyrkimän.

Ja Uleonnai-
nen.

Ne Uleonnaiset Jumalan Lasten Räsfiniset ovat Kuumin puolesta, niincuin erinomaisesti, Yleat / Wibat / wainot / ja häwäistyyret / Christuren Väimen Tunnusturen ja Jumalisyuden tähden. Joca Kristi ei ole myös kewiä niincuin mailman lapset sen luulewat, ja taitaa yri peränajattelewa ihminen sen arwata, cuinga kipiä ja sydänmen särkewä asia se on, cosca hänen cunnians ja hywä nimens, Hänen totinen puhens, hänen wiatoin elämäns ja cansakäymisens, häwäistään, nauretaan, alaspoljetaan ja ymmärtämättömyderi luetaan, ja wiela iloitetaan sen ylise cosca sencallaiset sielut wahingoon saatetaan. Totisesti on se yri rascas Kristin malja, johon tarwitaan awoimet silmät että juuresta nähä se suuri eroitus joca on Christuren waldacunnan, ja mailmallisen menon wälillä, jonga asian yli Parwali ylistä niitä wanhoja Pyhia ja Marttyrejä, ja coco mailmalle kehoituyeri kiittä heidän wahwuttans ja pusyhwäisytätans mailman ylöncakesa ja poiskieldämisessä, sanoden : he owat pilkoja ja haawoja karsinet / cahlet ja fangeuyen : owat kiwitetyt / ricki hacatut / läpige pistetyt / miecalla surmatut / waeldanet lammasten ja wohten nahoisa / köyhät / ahdistetut / waiwatut / owat erynet corwesa ja woorilla / ja maen rotcoisa, waan mikäs on siis Parwalin päästös näisä ? Toille mailma oli mahdotoin / sanoo hän, ja niincuin coco Christuren oma Kristi, ja Hänen Lastens sisällinen Kristi

Heb. 11:
30-39.

Riski on mailmalle pahendawainen ja tietämätön, niin on myös heidän ulconainengin Riskin mailmalle suurexi pahennurexi, ja ylöncageri johon ne ylöswalaitut Jumalan lapset cuitengin mielelläns tytywät, ja wälittä taitawat cans siihen tilaan tulla, että he iloiherwat sen yläge, niinuin se seisoo Apostoleista: he hosuit heitä, ja tiel sit heitä **J**esuxen nimeen puhumasta: niin he menit iloiten pois Raadin edestä, että he olit mahdolliset pilkkaa kärsimän hänen nimens tähden. Tähän Ulconaiseen Riskin tulawat vielä cans ne muut mailman Waiwat, jotka owat yhteiset caikille sekä Jumalille että Jumalattomille, niinuin Cuhumisen rascas Työ, köyhyyt, lesken sääty, ja muu onettomus, mutta cuitengin sillä eroituxella, että niille Jumalattomille ne owat yxi Rangaistus wihasa ja yxi esimacu niistä ijancaickisista waiwoista, mutta niille Jumalille owat ne Christuxen Riskin osallisuuden cautta yxi terwellinen Riski curitus ja läkitys heille totiseri hywäxi ja sisällisen ihmisen udistuxeri.

Act. 5: 49
4L

Veljännexi me nyt kysym: Mitäs on Syy siihen/ etc. Jumala taincallaisen Riskin cuorman alle on asettanut ja määrännyt hänen omat lapsens täsä mailmasa, ja mikä hyödytys on heillä siitä? **W**astaus: Mitä niiden Jumalattomain Waiwoihin tulee, niistä me jo olem cuullet, että ne owat Rangaistuxet ja wihan todistuxet, joita he candawat ulcona armon tilasta Jumalan Wanhuriscauden maraniseri, waan cuitengin niin muodoin kuin Christuxen Riski ja Cuolema on yhteinen ollut coco mailman hywäxi ise ansion ja toimituxen puolesta, sen toisen articuluxen jälken, niin owat niiden Jumalattomaingin waiwat sen saman Christuxen Riskin cautta niin pyhitetyt, että ne nyt owat yhdet waatiwaiset wälicappalet Parannuxeen, niinuin rautacahlet olit Manassexelle, ja taitawat nyt toimitta Lain wircaa, ja olla heille Spectajana Christuxen tygö, jos he niistä oikein waarin ottawat ja Jumalan päälle tarcoituxen Christuxesa ja Christuxen Riskin cansa, hywärens käyttäwät heille parannuxeri ja tulemiseri Christuxen tygö. Niin taita monella Jumalattomalla hänen waiwoistans olla cans se hywä, että hän sen cautta tulee hillityri monesta julki synnistä ja pahennuxesta, niinuin Syrach sanoo: **R**ödyhys estää monda

4.
Mikä on Riskin Syy ja hyödytys tygö?

Syr. 20: 23.

paha tekemästä etc. **W**aan, mitä erinomaisesti Jumalan lasten

ten

ten Kristin tullee, niin siihen on monda Syytä, ja cans airvan monda Hyödytystä siitä: Yhteisesti puhuin, niin on Christuren Sotivaisen Seuracunnan tila sencallainen tässä mailmasa, ettei se coscan menesty cauwan rufuin päällä, taicka suuren menestyren alla mailmasa, waan cukoistaa caickein parahiten orjantappurain, se on, Kristin wainon, Sodan ja wastoin käymisen kessellä. Niincuin me näem niiden suurten wainoin aicana jälken Christuren ajan Colmesata wuotta, cosca Seuracunda asui ahdistetuna wuorten ja rotcoin raois Tyrannein julmuden edestä ja cuo-teman häädäs jocapäiwä, niin silloin oli Seuracunda caickein puh-
tahimmallans, cosca Hänen Uscons culda jocapäiwä pidettiin palawasa coeturen päkisä, ettei se saanut ruostetta eli saastaisuutta päällens wetä, jongatähden Christityt myöds silloin olit yrimieliset ja palawat Raakaudesa, Rucouresa ja jocapäiwäisessä P. Sacramendin nautikemisessa, ja niin edespäin. Mutta cosca Jumala sitte sen Christillisen Keisarin Constantinuren aicana, antoi Seuracunnallens yhteisen Rauhan, suuret Wapaudet ja edusturet, niin siitä ajan päälle, liban liehacoisemisen cautta myötäkäymisen alla, seurais kylmyys, hitaus, laiscuus, ulcocullaisus ja yläpä elämä, Christittyn seasa, joca wijmein puuttui Parwin pimenteen ja ike uloswalittuun pakwelureen. Näistä me siis näem, cuingga suuri Hyödytys Krististä ja Wastoinkäymisestä Christuren Seuracunnalla yhteisesti on tämän nykyisen tilan alla, ja cuingga suuret Syyt cans Jumalalla on ehiä häändä Kristillä. Niin on se myöds igecungin Christityn cansa erinäisesti: **Ensist**, niin muodoim cuin se turmeldu liba ja weri maallisen menestyren alla tah-
too tulla cariari ja igewallaiseri, jonga cautta sielu tule poiseroiteturi Christuresta ja Hänen Kristins osallisudesta, niin tunde Jhsen Darpelliseri ja Hyödylliseri, että Kristin Kärsimisen cautta wetää häändä tacaperin itänäns cuin Hänen ensimmäiseen Juureens, joca on Syndi ja Syndijn Langemus, jota Jumala tässä woimallisesti ihmiselle muistutta ja silmäin eteen asetta, hänelle sitä suuremmaxi häpiäri, ja waroituxeri sencallaisesta Langemuresta tästedes, ja taita omatundo kyllä pian igewallaisesta ja nähdä tämän Syyt, cosca häätä ja wastoinkäyminen päällä on, niincuin me näem Pharaon juomanlaskiasta, cosca Welco tuli hänen päälens Pharaon edestä, niin hän muisti cuingga hän oli häpiällisesti pois unhottanut Josephin hyvän työn häändä wastan, ja sanoi:

Minä

110
Syyntä
muistutus ja
waroitutus.

Minä muistan tänäpä minun ricoyen. Ja Josephin wel-
 jet samalla muoto wasta Riisaurin ja abdisturen alla näit hei-
 dän Syndins ja tunnustit: tämän olem me ansainnet mei-
 dän ricoyellam meidän weljem waskan, sentähden olem me
 tähän murheseen tullet. Ja niin on se Jumalan lapsille tä-
 sa heikoudesa sängen tarpellinen ja hyödyllinen, että heillä Riis-
 äsä ja Kärsimisessä on yri alinomainen muistomercki Synnistä
 ja heidän endisestä Langemurestans, josta he nyt sitä paremmin
 tietävät waroitta itsens ja Christuresa pysyä. Niinuin me
 näem Hiskiaresta, cuinga suuren waroituren ja aicomisen hän
 teki itsellens Hänen abdisturen ja tautins alla, sanoden: sen-
 tähden minä tahdon calkena elinaicanani tämän minun
 sieluni murhen tähden cartella, etten minä enä syndiä tee
 HERRa wasta, sillä sinä heitte caieki minun syndini sel-
 käs taca. Niinwan merkillisesti sano tässä P. Pietari: Että
 sijs Christus libasa meidän edestäm on kärsinyt, niin te
 myös Warustacat teitän sillä mielellä, sillä joca libasa kärsi-
 si / se laeta synnistä / ettei hän enä sitä aica kuin libasa
 edespäin on / ihmisten himon jälken, waan Jumalan tah-
 don jälken eläis. Sillä niin me curitetan HERRalda / et-
 temme mailman cansa cadotetais / waan Syndi meisä aina
 enämmin ja enämmin curituren niinuin Tulen cautta culutetu-
 xi ja heicori tehdyri tulis.

Toiseri, on se Callis Nissi Jumalan Lapsille yri Cor-
 tia Schoulu / josa he merkillisesti caswarat caifesa hengellisessä
 Tiedosa ja Tunnossa, jaa, Nistin alla wasta Tieto tule dikiaan
 Coetureen ja Harjoitureen, joca ennen on ollut ainoastans ul-
 conainen ja boofstaswillinen: sillä ainoastans rangaiustus opet-
 ta Sanoista waarin ottaman. Lihallisesa menestyresä ei ih-
 miset ota corwisaflan niistä taiwällisä Totuuxia cosca erinom-
 tain ne lihalle jotän wakahacoista ilmoittawat mutta Tuscan
 alla ne wasta makialle maistawat ja Toderi todella löytyvät /
 sentähden David sanoo: Se on hywä että minun nöyry-
 tit / että minä sinun oikeutras oppisin. Cuinga moni tie-
 tä ja puhu paljon taitawammasti ja wiisammasti suuren Nistin
 ja abdisturen perästä kuin hän ennen on tiennyt puhua, joca asia
 hänestä myös sitten suuren nöyryden waicuttanut on, cosca hän
 on tullut tundeman oikein itsens ja Hänen catorwaisudens.

K r r r r

Colmas

Gen. 41: 9.

Gen. 42: 25.

Jer. 2: 19.

Hof. 2: 6.

Esa. 38: 15.

v. 17.

1 Pec. 4: 1. 2.

1 Cor. 11: 31.

Hof. 6: 1.

2: 0

Caswaminen

Tunnosa ja

Coeturesa.

Ps. 119: 71.

3°
Ufcon coetus
ja ilmoitus.

Colmanneri / tule Kristin kautta, ihmisen Usco ja Kärs
fiwällispyys / merkällisesti coetetu / wahwistetu ja ilmois
tetu. Teitä moninaisilla liusauyilla wäähä aica waiwa
taan / että teidän Ufcon coettelemus paljo callimmaxi löyt
täisin, kuin catowa culda joca tulesa coetellaan / listorexi
ylistörexi ja cunniaxi / cosca Jhesus Christus ilmoindu / sano P.
Pietari. Niin sano Pawali, että hänen Waiwans Usias
tapahdui hänelle / sentähden ettei meidän pidäis ige
päällein uscabaman waan Jumalan päälle. Niin sano
hän vielä, me kerscamme meidän waiwoisa / sillä waiwa
saatta kärsimisen / mutta kärsimys coettelomuxen / coette
lemus Toiwon.

1 Pet. 1: 6.

2 Cor. 1: 8.

9.
Rom. 5 3-4.

4°
Easwando
Rackandes
ja Pyhydes.

Meljänneri / tule ihminen Kristin kautta Eijwaari ja
Palawari Rackaudesa ja Pyhyden harjoitusesa / sen me luon
nollisifakin ihmisisä näemme, cuinga he Euscan alla tulewat pyrimie
liferi ja rackari / ja wieranduwat pois abneudesta, turhasta cun
niesta ja mailmasta ; niin sanoi xri wiisas Pacana Seneca its
jestäns : Minun Sieluni tusca opetti minun hiltian tietä
män sen, että me olemma parhat silloin cosca me heicot
olem, sillä letä heico eli sairasta jocu abneus eli oma
cunnia rasittaa ? ennen sitä me pidämme igem Jumalana,
waan sen jälken me wasta igem ihmisixi tunnem ja muist
tam / ej ihminen silloin letän cadehdi eikä ylöncazo, sen
tähden olcam aina sencallaiset kuin me sairasta igem tun
nem ja pidäm. Ach että tämä Pacanain opetus on monelle
Christitylle häpiäxi ja duomioxi, joca ej tahdo anda mingän
Waiwan heitäns, pehmittä ja varemman mieleen saatta. Waan
Raamattu sano tästä selwästi : cosca meille owat ollet lihah
lifer Jhat curittajana / niin me olemma niistä cawahtanet :
ejkö meidän sijs paljo enämmin pidä sille Sengelliselle J
sälle alimmaisiet oleman / että me eläisimme ? ; joca mei
tä curitta meidän tarpeem, että me hänen Pyhydens
saisimme. Mutta sitte anda hän rauhallisen Wanhurs
cauden hedelmän / nijlle joca siinä harjoitetut owat.

Heb. 12: 9.

IO. II.

NB.

2 Cor. 4: 16.

5°
Hartaus
Rucouresa.

Wijdenneri, tefe se callis Kristi meidän hartaari ja
Eijwaari Rucouresa / sillä cosca tusca tule, niin sinua egi
tän!

tän / coscas heitä curitat, niin he parcuwat surkioist / niin-
 cuin se joca parcu kiwuillans. - Ahdisturesani minä auyen huu-
 dan HERRA, ja minun Jumalani tygö minä huudan, niin hän
 cuule minun äneni Templifians.

Es. 26: 16.
 Ps. 18: 7.

Cuudenteri / tule Sydän Ristin kautta kehoiteturi, sy-
 dämmelliseen haluun ja itäwöizemiseen Taiwan ja niiden
 Näkymättömän jälkeen / ja sillä wieroiteturi pois mailmasta ja
 igestäns, joca halu ej cuitengan pida tapahtuman karsimättömy-
 destä, niincuin se näkyi olleen se heikvous Eliasa cosca hän cata-
 wan alla paosa Jesabelin wainosta huusi: jo kyllä on HERRA
 ra / ota nyt minun sieluni / waan sen pida tapahtuman itä-
 wöizemisestä täydellisen yhdistyksen perän Jumalan cansa, ja Hä-
 nen tahtons heittämissä cansa Jumalan Tabdon alle siinä tila-
 sa sano Pawali igestäns: Minä halajan täällä eritä ja ol-
 la Christuren cansa, sillä se paljo parempi olis. Mutta
 teidän tahten on tarpellifembi olla libasa. Yri Työmies,
 ja Matcamies itäwöizewät päästärens lepoon ja rauban, niin
 myös ahkerat Ristincandajat heidän Väans Jesuren helmaan ja
 Turwiin, josa se ajallinen ja kewiä waiwa on saattawa heille
 ijancaikfisen ja määrättömän cunnian.

6:0
 Halu Tai-
 waseen.
 1 Reg. 19: 4
 2 Cor. 5: 6, 8.
 Phil. 1: 23.
 24.
 2 Cor. 4: 10.
 17.

Josta wielä Wiimeiseri, seura jälleens sitä Surembi
 Lohdutus ja Ilo, niincuin Christus sano Opetuslapsille: Tei-
 dän murhen käärtän Iloxi. Joca ilo jo täsäkin mailmasa ise
 Ristin alla caswa Pyhän Hengen Lohduttawaisen Armon kautta,
 sillä Lohdutuksesta seura ilo ja lohutus on ise ilon alcu, sentäh-
 den Pawali sanoo: niincuin Christuren karsimys on paljo
 tullut meidän päällem, niin myös meille tule paljo lohdu-
 tusta Christuren kautta. Sillä minulla oli paljo Surua sy-
 dämmesäni, mutta sinun Lohdutuksen ilabutti minun sie-
 luni. Ja niin, minä tabdon heidän murhens iloixi käärtä
 ja lohduu heitä / ja ilabutan heitä murhestans. Näin
 siis se toinen Christuren ja Jumalan lasten Risti tuopi ilon myö-
 täns, ja ej ainoastans muutu iloxi / mutta myös tule ise Ilon
 Syyri heisä, cosca he näkewät mikä Autuus heille Jesuren
 Rististä on, ja cuinga harjoiteturi ja sowejari Jumalan aseeri
 he sen alla owat tulleet ja tehdyt, ja cuinga suuren cunnian se

7:0
 Ilon Syyri
 2 Cor. 1: 5 &
 Ps. 94: 19.
 Jer. 31: 13.

Ar r r r r 2

wimein

Rom. 8:17. wijmein heille tuotta Sunnian waldacunnasa, cosca me jotca
 2 Cor. 4:10. täällä aina ymbärins wiemmä Christuren cuolemata mei-
 dän ruumisam, näemme / että **EX**ran **IS**uren Christu-
 ren Elämäin meidän ruumisam ilmoitetan. Sillä nämät
 Apoc. 7:14. owat ne / jotca suuresta waiwasta tulit / ja he owat waat-
 15:17. tens pesnet, ja ne Carigan weresä walaisnet. Sentähden
 owat he Jumalan istuimen edes : ja se joca istuimella istuu/
 asuu heidän päälläns. Ja Cariga joca istuimen keskellä on/
 caltee heitä / ja johdatta heitä, eläwain wesilähdetten ty-
 gö : ja Jumala on cuwawa caicki lyelet heidän silmi-
 täns. Ja näin me caikisa näisä lawialda yltige woittama
 me Hänen cauttans / joca meitä on racastanut. Näistä cai-
 kista me nyt näem cuinga suuret ja pyhät **Syyt** Jumalalla on
 hänen lapsians Ristin alla pitä ja harjotta täsä mailmasa, ja
 cuinga suuret **Syödytyret** myös siitä heille tulewat.

50
 Mitä on
 meidän Wel-
 wollisudem
 täsä?
 Luc. 9:23.
 Cap. 4:27.
 1 Pet. 2:21.
 1 Thef. 3:3.
 4.
 Mat. 26:39.
 Luc. 21:19.
 1 Pet. 4:19.
 Ps. 39:10.
 2 Cor. 12:9.
 Col. 3:12.
 Hebr. 12:1.
 1 Pet. 2:23.
 2 Cor. 4:12.
 23.

Wijdenneyt / waan cuingas meidän nyt caikisa
 näisä pitä izem kätämän / ja mikä on meidän welwollis-
 sudem täsä? Tästä sanoo Christus, että meidän piti ottaman
 meidän Ristim, ja Candaman Ristiä, nimittämijn karsiwäl-
 listi ja mieluisesti cuin Christus ike sen cannoi merkillisesti sa-
 no tästä **N. Pietari** : Sitä warten oletta te cugutut / että
 Christus myös karsel meidän edestäm / ja jätti meille esicu-
 wan / että teidän pitä hänen askeleitans noudattaman.
 Lyhyeldä sanottu : jos me tahdomme Christuren caltaiset Risti-
 sä olla, niin meidän pitä, **Ensist /** karsiwällisesti ja mielui-
 festi candaman meidän Ristim, niineuin meidän Cugumisem työ-
 tä, ja tytymän **Isän** tahtoon mielelläns täsä, niin teki ike Chris-
 tus **Pietarhas** ja heitti caicki hänen **Isän** tahdon alle : niin
 sanoo **Pietari** : Joca Jumalan tahdon jälken karsiwät / ans-
 daan sieluns, niineuin uskolliselle Luojalle hywisä töisä.
 Niin sanoo **David** : Minä wailenen / ja en awaa suutani /
 kyllä sinä fen teet. Niin sanoi **Jumala** Parwalille hänen Risti-
 tius alla : Tydy minun armoont. Ja jos meidän Ristim on
 ulconainen, **Wihollisten** wainosta ja wihasta, niin se seisoo siitä
kin : Joca ej kironnut cosca hän kirottin / eikä uhannut
 cosca hän karsel. Cosca meitä soimatan / niin me hywästi
 lausumma / cosca meitä wainotan niin me karsimme. Ja
 cosca

cosca he wainowat teitä/ niin paetcat toiseen Caupungijn. Mat. 10:23.
 Toiseri, Meidän pitä toimittaman igellem Aseet/ joilla
 me taidam oikein wastusta caicki eteen tulerwaiset waiwat
 ja Riisauyet. Johon tarwitan, yri ulottuwainen Tieto ja
 Tundo caikista Nuruden asioista ja christillisyyden menos-
 ta/ niin myös yri ahkera Uscon harjoitus, Pyhän Elämän
 ja puhtan omantunnon säilyttäminen/ ja Rucouren wiriä
 harjoitus, niin että joca ei täsä Järjestyresä seisoo, se ei tai-
 da oikia Ristin candaja olla eikä woittoa käsittä; sillä niin se sei-
 soo, että Ristincandajat, pitä warustaman igens Christuren 1 Pet. 4:1.
 mielellä. Sentähden siis/ cosca sinun päälles tulee taincailai-
 nen Riisaus: minä tunnen tykönäni pahat ja häpiälliset ajatu-
 ret Jumalata wastan, minä tunnen Synnin woiman minusa, jo-
 ca uhcaa minua cadoturen cansa, en minä tunne igesäni Usco-
 eli Uscallusta Jesuren tygö, Jumalan Käsi macaa rascasna mi-
 nun päälläni, niin ettei minulla ole Lohdutusta eikä Wacuuutus-
 ta Jumalan Armosta, waan sitä wastan, caicki Nuoruden sy-
 nit owat minun edesäni, Viru peljättä, mailma wihaa ja nau-
 raa minua, Eiba halaja olla mailman caltainen; sentähden minä
 siis näistä caikista päättän, etten minä ole Jumalan Lapsi, jo-
 sta minun sieluni murhe ja ahdistus tulee jocapäiwä angaramma-
 ri, etten minä woi sen alla ulosseisoa. Totisesti on monella
 totisella Jumalan Lapsella suuri Riisaus ja Risti monda kerta
 taincailaisista ajaturista. Waan täsä pitä sencallaisen Ristin can-
 dajan taitaman coetella oikein Hänen igens ja Hänen oikian ri-
 lans josa hän seisoo Jumalan edes: Jos hän eanda häpiällisiä
 ajaturia Jumalata wastan ehdostans, taicka wastan tahtoans
 niin että hän soti niistä wastan, ja murehti todella niiden ylit-
 ze, silloin ei ne ajaturet lueta cuolemari, waan ne owat Virun
 tuliset nuolet, jotea hän taita ajan päälle urhollisella sotimisella,
 Uscon kilwellä, ja Rucouren ahkeralla käyrtämisellä sammutta
 ja yli woitta; ja caicki mitä tapahdu minusa minun tahtoni was-
 tan, se ei ole minun Työni ja Teconi minusa, waan se on
 yri Kärsiminen ja Risti, jota minun Käsiwällisesti candaman
 pitä ja wastan sotiman urhollisesti, niincauwan cuin Jumala
 woiton anda: niin myös, niincauwan cuin yri Jumalan Lapsi ei
 ole ehdollans suostunut mihingän Synnijn, waan todella soti
 caickia heickoudengin syndejä wastan, joita ei hän cuitengen tä-

fä turmelusea taida niin yligewoitta ettei ne joskus waстан hä-
nen tahtoans, ja huomaisemata hänesä tapahdu; niin ej taida
Synni sencallaisesa Jumalan cansa sowitzetusa sielusa Hänen
weimaans osotta sielun cadottamiseri, sillä ej ole yhrän cado-
tusta niissä jote. Jesures Christures owat, ja ej wael-
la lihan, waan hengen jälken: Niin wielä, jos ej sinusa
löydy tyköns Uscon tundoa, waan sitä waстан yri siuri cal-
paus Jesuren läsnäolemisesta, niin tiedä se, että on Usco us-
siasti yhdessä sielusa, waiccka ej sen tundo ole sinä, sillä tundo
ej tule uscon olendoon, waan seuraa uscon päälle, silloin siis si-
nun pitä coetteleman Uscoo Hänen hedelmistans, jos sinä löy-
dät tyköns uscon hedelmät, cuin owat, toinen wiha ja sota
syndiä waстан, toinen Raekaus Jumalan ja lähimmäises tygö,
toinen ikäwöikeminen halu ja caipaus Jesuren ja Hänen yhi-
distyrens ja calraisudens perän, palawa halu Jumalan Sanan
tygö, ahkera Rukouren harjoitus, ja niin edespäin, cusa tains
callaiset eläwät uscon hedelmät owat: sinä on cans seltwä to-
distus ehkä salafusta niin cuitengin totisesta uscosta että se on sy-
dämmelä, joca igens näin nähtäwisiä hedelmisiä osotta. Jaa,
sinä sanot wielä: en minä taida oikein hartaudella Rucoilla?
waan tiedä täfä taas se, että luonnon ja weren raseaus teke
ihmisen usiasti cangiari rucoiteman, mutta Jumala täsä näke
ja cako sydämmen halun puolen, ja otta sen sisällisen halun ja
huocäuren ylös Rucouren edestä, ja ajallans näyrtä, että hän
on sen cuullut ja nähnyt. Josa sinun pitä tietämän cans se,
että caiccki taincallinen sisällinen halu, huocäus, caipaus ja mur-
he Jesuren, jälken, ej tule luonnosta joca aina iloike synnisiä,
waan se tulee Pyhän hengen waiccuturesta ja armosta, joca tah-
too sencallaisen caipauren cautta tehdä meitä sitä haluisemmari
meidän ylkäm jälken, ja meidän ilom sitä suuremmari cosea me
Hänen jälkensä löydäm: Ja wielä, anda Jumala Nuoruden
syndein muiston usiasti pyhyä Hänen lapsisans coco elinajan niin-
cuin Davidisa, että sen cautta pitä heitä nöyrydesä ja igens tun-
nosa, ja tacaperin yhästä endisistä synneistä ja langemuresta:
Ja mitä Pirun pelittämissin, mailman wihoiin, ja lihan yly-
tyriin tule, niin niistä me olem jo ennen puhunut, ja tiedäm
sen, että ne owat ne wiholliset, joiden waстан sotimisesa ja woits-
tamisesa meidän pitä meidän urhollisudem osottaman Jesuresa/
josa

Rom. 8: 1.

Luc. 7: 47.

Mt. 25: 7.

Cako I.
Sunn. Paaf
108.

josa me myös caieki yliswoitam, cosca me hänesä pyšym ja meidän oikiasa cukumisesam seison. Waan sinä sanot wielä: se minua pahimmitten peljättä, että minä minun endisten syndeis mi cautta, olen niin monda sielua pahendanut ja helwettiin saat tanut? tämä asia on kyllä rascas ja sen wärtti, ettet sinä sen syyn tähden ikänäns olis mahdollinen tuleman pelasteturi sinun syndeis muistosta ja rasiuresta, waan cusa cuitengin oikia catumuren ja Parannuren halu on Jumalan armosta sinusa suttynyt, niin tiedä, että se racas Jsa ei tahdo yhdengän syndisen cuolemata, waan että caieki parannaist igens ja eläist. Uda mi ja Eva olit Syn coco mailman langemureen, ja Manasses myös, saattoi monda syndiä tekemän, waan cuitengin he armon Jumalalda sait, cosca totinen Carumus ja Parannus wäljin tuli.

Mich. 7:9.

Hef. 18:23.
32.

Nämät nyt owat Rackat Sielut, ne asian haarat, joi ta me siitä Callibista Nististä olem taimet merkitä. Ueh! että tämäkin asia on Christityille wielä niin paljon satattu ja outo, cuingas monda on niistä jotea owat oikiat Christuren Nistincan dajat? igecuiin kättä igens niin, että hän wälttä caiken Nistin ja waiwan, yri lihallinen ihminen wälttä Nistin ja waiwan fillä, että hän tydyntä lihans caikella mitä se tabto eikä sobi sitä wästan, yri liehacoihia wälttä mailman wihat ja wainot fillä, ettei hän coscan Totuutta sano/ waan waiclene ja suosu caiekin ja elää mailman muodon jälken. Moni pitä sen Nistin edestä, cosca händä wihatan, ej Hänen Jumalisudens, waan Hänen ylpheydens, pahan suuns ja tuumudens tähden waan mikä kijos on se/ jos te pahan tecoinne tähden pieštän ja kät. sitte? mutta cosca te hywin teette, ja cuitengin waiwan, ja te sen kätseite, se on armo Jumalan edes. Uda mi yri kätseite kätseite, nijneuin murhaja eli waraas/ taicela pahantelia, eli nijneuin se joca toisen wircaan rupe; Mutta jos hän kätseite nijneuin Christitty, älkän häwettä, waan kätseite Jumala sen osan tähden. Amen.

I Pet. 2:20.

I Pet. 4:15.
16.

Rackahin JESU/ olcon Sinulle kijos, et, että sinä sinun Pyhän wijsandes jälken olet meidän eteem asettanut yhden Nistin. Tien Taiwaseen meidän bywärem, ja sinun oman Nistis ja edelläkymises cautta olet sen pyhitä

Rucous.

pyhittänyt. Anna meidän tämän Kristin Salaisus, hyödytys ja arwo oikein nähdä / ja niin enämmän sen ylitse iloita kuin murehtia eli walitta. Anna meille niin usiasti eutns meitä Rärsimisen alle cutgut, Pyhän Henges wotma, hilligemän liban luonnollinen Rärsimättömyys, ja ylitse zeroittaman sen wanhan Adamin nuriseminen, sinun Eaiwallisen Jsäs Tabdon / sinun oman esimerkis, ja Kristin hyödytyksen eteenasettamisella. Opetä meitä myös waeldaman mahdollisest tälle cutzumiselle / että me sen ulcon naisen ihmisen turmelemisen cautta sen sisällisen ihmisen puolesta caswaisim ja Pyhydesä wahwistuisim. Anna myös Sinun oman Rärsimises cautta Uscosa caicki meidän Rärsimisem tulla pyhitetyri / että me sitä cannamme meidän autudem wacuutuxeri, lähimmäisem ylöskehottuxeri, ja erinomaisesti sinun cunniayes. Ja anna meidän Wijneln caiki ylitsewoitca / että me siellä sinun tyldnäs sinun Cunniasas Woiton Wierttä weisaisim / eikä pyrkän taidais meidän iloom meidä pois otta. Amen. Kackabin JSu!
AMEN.

Neljäs Sunnuntai Pääsiäisest.

Esipuhe.

D Cuninga suloiset owat niiden jalat wuorilla, jotca rauhaa julistawat, jotca hywää saarnawat, autuden ilmoittawat ; Jotca Zionille sanowat : Sinun Jumalas on Cuningas. Sinun Wartias huutawat corstias ja iloiGewat : sillä se nähdän ilmeisesti / cosea **EX**Ra kääändä Zionin. Näin merkillinen ylistös annetan sulle **P.** Saarnawiralle, erinomattain sen Uden Testamendin alussa. Esaj. 52: 7.

El. 52: 7.

Ensiri, se Pyhä Saarna Wirca, tässä ulosmerkitän, Julistajan Nimellä, taicka lähemmäksi sanottu, **E**wangelistan / joca hywää Sanomata julistaa ja ilmoittaa. Ja niincuin Sanan Saattajan omaisuus on se / että sen pitä oleman lähetetyn / erinomattain

Saarna wi-
rasa Julis-
tetan.

nomat

nomattain cosca sen niin corkeita Hengellisiä asioita ja sanomita pitä julistaman, niincuin myös se P. Parvali näitten samain Saanain ylöskertoimisesta sanoo : cuinga he saarnawat / ellei heitä läheteä? niincuin kirjoitettu on : O cuinga suloiset owat niiden jalaat cuin rauhaa julistawat / niiden cuin hywää julistawat ; niin waati tämän sanoman julistaminen myös yhtä juorua ja joutumista, sitä picaisemmari ilori niille joille se sanoma ilmoitetan, jongatähden myös P. Esajas Saanan Saattaitten joutumisen, wireyden ja picaisen sanoman täsä anda ymmärtä Jalcain cansa cosca hän sanoo : O cuinga suloiset owat niiden Jalat jotca rauhaa julistawat. Ne Pyhäät Apostolit, joidenga Saarnamisen ja juorun aica Uden Testamendin alusa täsä erinomattain ymmärretän, käwit ja juorit ymbäri mailman johonga he läheteetyt olit, ja saarnasit Ewangelumita ja cusuit ihmisiä Christuxen walducundaan joca nyt lähestynyt oli. Niincuin myös wielä ihe Christuxesta seisoo, että hängin waelsi ymbärins, julistain ja tehden caickia hywää Judan maasa. Rom. 10:15.

Toiseri, Näitten Julistajain Toimitus piti ensisti ja erinomaisesti oleman Zionis / johonga he läheteetyt olit. Jolla ymmärretän sekä se maallinen Zioni ja Jerusalemi Hänen asajains cansa, sillä niincuin Mesias oli Judalaisten Cuningas, niin piti myös niille ensixi Hänen Tulemisens ja Walducundans julistettaman ; että myös se Hengellinen Zioni / ja Christuxen Seuracunda johonga coottin caicki ne jotca tämän Cuningan otioixi alimmaisixi tahdoit tulla sekä Judalaixista että Vacanoixista, ja Hänen Oppins ja hallituxens heidän ijancaickisixi autuuderens wastanotta. Ja tosin piti tämän toimituxen ja julistamisen tapahtuman Wuorilla / jolla mahdetan tosin cans ymmärrettä se kiwinen ja Wuorillinen Judaan maa, niincuin myös ihe Jerusalemi macais wuorten keskellä, josta Ewangelistereinääni ja julistus ensixi cuului ulos mailmalle ; waan ilman sitä taitan täsä julistamisen cautta wuorilla / myös ymmärrettä, sen P. Ewangeliuminääni joca cauwas cuului heistä, niincuin yhdenääni joca corkialla wuorella huuta, niin että seääni pian cauwas ja monille maille cuului, niincuin myös heidän piti käymän yhdeldä wuorelda toisen päälle tätä hywää sanomata julistamas. Act. 10:38.

Rauhaa hy-
vää ja au-
tuutta-

Joh. 16: 8.

Mat. 3: 2.

3. 8.

Luc. 24: 47.

Act. 17: 30.

Act. 20: 24.

Eph. 2: 14.

17.

Rom. 5: 1.

Act. 13: 38.

Cotmanneri, ike Julistamisen ja Sanoman Sisällepä-
don ja Summan piti oleman sen, että he ilmoitit, Rauhaa,
Hyvää ja Autuutta; Heidän piti tosin cans Christuren Wal-
dacunnasa Lakia ja Parannusta saarnaman, sillä Pyhän Hen-
gen piti myös heidän cauttans Tuheteleman mailmaa synnin
tähden/ ettei he tahtonet Rauhan tielle ikeens sovitta; ja niin
piti tälle Cuningalle tie valmiskettaman Catumuren ja Parannu-
nuren saarnan cautta, niincuin se myös seisoo siinä ensimmäise-
sä uden Testamendin saarnasa: Tehtät Parannus: Sillä
Taiwan Waldacunda on lähestynyt. Niin cuitengin ike
Pää asian ja Julistamisen siinä siwusa, piti oleman, Ewange-
liumi ja se hywä Sanoma Jumalan Armosta, niincuin
P. Pawali sanoo: en minä tottele pahjo hengestäni, että
minä Juoruni päättäisin ilolla/ ja sen wiraan jonga minä
olen JESUksella JESUksella saanut/ todistareni Ewange-
liumita Jumalan armosta. Ja niin siis heidän piti julista-
man ihmisille Rauhaa Jumalan cansa, jonga Christus oli meil-
le toimittanut ja myös ike ilmoittanut, joca on nyt meidän
Rauham. Ja cosca siis meillä on Rauha Jumalan cansa,
niin siitä seuraa myös caikki se muu hywä jonga JESUS meille
ansainnut ja toimittanut on, että se meille nyt julistetan ja an-
netan, cuin on, Syndein anderi andamus elämä ja Autuus,
niincuin taas P. Pawali sanoo: Sentähden olcon teille tiet-
täwä miehet/ Raekat weljet/ että teille tämän cautta il-
moitetan, Syndein anderi andamus. Ja caitista niistä
joista ette woinet Moseren Lain cautta wanhursari tui-
la/ tämän cautta jocalnen cuin usco tule wanhursari.

Neljännert/ taincalkaisten Julistajain ja Sanan Saan-
tajain Katwoista siis se seisoo, että ne olit suloiset ja ihanat;
tämän ihanan ja suloisen Sanoman tähden jonga he ilmoitit coco
mailmalle; niin ettei aimoastans ike Jumakalla ollut yri suuri
mielisuosio heidän Sanomijns ja Saarnoihins/ mutta myös ih-
miset jotca näitä cuulit, mielistyit niihin suurella omantunnon
yligewoittamisella ja itolla.

Ilman sitä Raekat Sielut, cuin me siis näistä sanoista
näemme, sen P. Ewangeliumin callijn Sisällepädon ja Sum-
man, niin me cans näistä selwästi ymmärräm ja näem, mistä
Juma

Jumalan Lähetysten ja Julistajain eli Saarna Wiraan paa wel- 2 Cor. 5: 20.
 wollisuus wielä nyt seisoo, nimittäin: että heidän pitä julista-
 man mailmalle sitä Rauhaa, Hyvyyttä ja Nuruutta kuin meille Jē-
 susesta tapahunut ja annettu on, siinä ordningisa ja järjestyksē
 kuin Jumala sen Pyhän Hengen kautta meille Sanasans ilmoit-
 tanut ja käskenyt on. Ja niincuin siinä P. Ewangeliumis tää-
 ndäpäiwänä meidän etehem asetetan sen Lohduttajan Pyhän Hen-
 gen Wiraan jonga hän edesseisoo ja toimitta Jumalan Seuracun-
 nan hywäri ja ylösrakennuxeri täällä maan päällä, sekä Nuhte-
 lemisse näitä uscottomia Lain Sanan kautta, että opettamisesa
 ja johdattamisesa caickeen totuteen, niin myös lohduttamisesa;
 niin me tiedämme, ettei se Lohduttaja Pyhä Hengi tee sitä il-
 man Wälicappaleita, waan hänen P. Sanans kautta, jota war-
 ken hän myös on asettanut yhden erinomaisen opetus Säädyn
 mailmaan, nimittäin sen P. Saarnawiran, jonga pitä tätä hä-
 nen Sanaans ja caiken siinä ilmoitetun Jumalan Tahdon ihmi-
 sille uscollisesti ilmoittaman, ja sen jälkeen heitä nuhteleman, opet-
 taman ja johdattaman; Tästä siis Pyhän Hengen Työskä Saar-
 nawiran kautta ja Saarnawiran uscollisudesta heidän wirasans
 me tällä erällä otamme isellem tilan puhua, pyytäin siihen ar-
 moo JEsusen omalla rucourella, sydämmestäm sanoden: Isä
 meidän joca etc.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Eug. 16. v. 5.

Sihen aican, sanoi JEsus hänen Opetuslapsil-
 lens; Mutta nyt Minä menen sen tygö, jo-
 ca minun lähetti, ja ej teistä kengän minun-
 da kysy cungas menet? 6. Waan että minä olen tää-
 män teille sanonut, niin murhe täyttä teidän sydämmien.
 7. Euitengin saunon minä teille totuden: se on teille
 tarpeellinen, että minä pois menen: sillä ellen minä
 poisminen, niin ej lohduttaja tule teidän tygön: mut-
 ta jos minä poisminen, niin minä Hänen teille lä-
 hetän. 8. Ja koska Hän tulee, niin hän nuhtele mail-
 ma,

SSSSS 2

maa, synnin tähden, ja wanhurscauden tähden, ja duomion tähden. 9. Synnin tähden tosin, ettei he usco minun päälleni. 10. Mutta Wanhurscauden tähden että minä menen Isäni tykö, ja ettett te minua sikken näe. 11. Mutta Duomion tähden, että tämän mailman Päämies on jo duomittu. 12. Minulla on vielä paljon sanomista, mutta et te wot nyt canda. 13. Waan cosca se totuden Hengi tulee, Hän johdatta teitä caickeen totuteen: Sillä ej hän puhu itsestän, waan mitä hän cuule, sitä hän puhuu, ja tulewaisia hän teille ilmoitta. 14. Hän on minua cumioittawa: sillä hän otta minun omas-tani, ja ilmoitta teille.

Nyt me tahdomme yrifertaisesti tutkistella; Sent P. SaarnaWiran welwollisutta ja uscollisuutta sekä opisa että elämästä.

O HERRa auta ja anna menestvä! Amen.

Mitä siihen Pyhään Ewangeliumiin tulee, josta me nyt olemme ottanet igellem tilan, että puhua Saarnawiraan welwollisesta uskollisuudesta sinä callihisa Pyhän Hengen wirasta jota he candawat ja ylöspitäwät täällä maan päällä, niin me jo äffen cuulim, että Pyhä Hengi Wälicappalitten cautta toimitta tätä Pyhää Wircaans, niincuin myös tässä P. Ewangeliumissa erinomaisesti sencallaiset Pyhän Hengen Waicuturet ulosnimitetän, jotta tapahtuwat muitten cautta, se on Apostolitten ja muitten opettaitten cautta Jumalan Seuracunnassa. Jongatähden myös Way. Christus tässä lohduutta Hänen Opetuslapsians, ettei he jolis murhelliset sen ylitse, että Hänen poismenemisens ja ylöspastumisens cautta näkni Hänen Seuracundans ikänans cuin Isäntömäxi ja orwoiri jääwän, sillä cohta hänen jälkeens oli Lohduttaja Pyhä Hengi tulewa, näknywäisellä muodolla caickein heidän päällens, joca oli heille opettawa caicki mitä heidän piti puhuman ja tekämän, ja johdattawa caickeen Totuteen, niin myös Lohduttawa ja wahwistawa heitä caickia wainoja ja murheita

heita waikan. Ja niin siis me syystä tällä erällä tutkistelem sen P. Saarnawiran welwollisutta ja uscollisutta P. Hengen Wiran oikiasa edesseisomisessa ja toimittamisessa täällä maan päällä, että me sija sitä patemmin näisim, cuinga paljon hywää Jumala tekee ja jaa meille Saarnawiran kautta tässä maailmassa? Ja cuinga suuri Työ ja edeswastaus heidän päälläns macaa meidän tähtem? Niin myös cuinga suuri edeswastaus ja duomin meidän ikecungin päälle tulee sija, jos me tämän suuren Jumalan Hyvän Työn ylöncakom, ja emme tottele heitä siinä mitä he meille Jumalan puolesta ja siäsa ilmoittawat ja käskewät? Ewangeliumin johdaturun jälkeen siis me nyt cakelem seuraawaisia asian haaroja:

Ensivi/ Perustus sen P. Saarna Wiran Welwollisuteen ja Uscollisuteen on se, että se on Hengen Wiran jota he candawat, joca heissä ja heidän cauttans waicutta ja teke työtä, niin että caieki mitä ikänäns hywää Saarnamiehet heidän wirasans taitawat tehdä, sen he tekewät Pyhän Hengen kautta joca heissä waicutta, niincuin heillä myös ei ole walda mitään muuta edestuoda ja tehdä, cuin sitä jonga Pyhä Hengi ike on heissä waicuttanut ja heille käskenytt.

I:O
2Cor. 3:6.
Perustus
Saarnawiran
caan on/ ets
tä se on Hengen
Wiran.

Tässä siis Pyhästä Hengestä, joca siinä P. Saarnawirassa on Pää Syy ja Juuri caiekiin heidän töihins ja toimituksiins, siinä P. Ewangeliumissa sanotan ensivi, **Että hän lähetetään Jesurelda/** niin että niincuin Pyhä Hengi lähetetään ja uloskäypi Isästä, niin hän myös uloskäypi ja lähetetään Pojalda, niincuin tässä seisoo: jos minä poismenen/ niin minä hänen teille lähetän. **Ensivi, näemme me Ewangeliumista, että Kristus on tämän Taiwallisen Lahjan meille ansainnut/ sillä se Lohduttaja Pyhä Hengi ei olis tullut, ellei Wap. Kristus olis poismennyt Hänen Isäns tykö, nimittäin Hänen Kärsimisensä, cuolemans, ylösnousemisensä ja Taiwaseen astumisensä kautta, ja niin ennen cuin Kristus piti kirkastettaman,** ja ylöskutumän corkenteen/ ja ihmisille Lahjoja andaman/ joiden seasa Pyhä Hengi se suurin Lahja ja Sawara oli. **Colmanneri, Hänestä sanotan, että hän on Totuden Hengi ja Lohduttaja. Ei ainoastans niin että hän igesäns on Totuus ja että Hänesä on caiken Lohduturun woima ja juuri; mutta myös**

v. 7.
Joh. 15:26.

Joh. 15:26.
v.7.

Joh. 7:39.
Eph. 4:8.

v.7. 13.

että hän on se sama joca waicutta niissä caiken lohduksen ja Totuden joisa hän asuu. Vielä Neljänneri, häneestä sanotan: että hän ilmoittaa tulewaisia asioita, joca tapahdui erinomattain niille P. Apostoleille, joilla piti emusturen Lahja oleman että sillä wahwistaa P. Ewangeliumin oppia. Niinuin hän vielä hänen Saarnawirrans cautta ilmoittaa ihmisille Jumalan Sanansa Jumalan tulewaisen wihan caikein Jumalattomain ylike, ja armon caikille uscosa pyhywäisille ja Jumalille sielulle. Niin että siis Opettaitten ääni ja ilmoitus on ikänans kuin yri caiahtaminen Christuren äändä vastaan Pyhän Hengen cautta Sanansa, jolla Opettajat siitä heissä sisällisesti waicuttarwaisesta ja ilmoittarwaisesta Hengestä todistawat ulconaisesti coco mailman edes.

Ja niin siis Perustus sen P Saarnawirran uscollisuteen on se, että se Pyhä Wirca jota he candawat/ ei ole jocu ihmisellinen wirca/ waan itse Pyhän Hengen wirca, jonga hallituksen ja walcuturen alla tämä wirca pitää edesseisotta man: Tästä siis caieki Saarnamiesten welwollisuus ja uskollisuus ulostuotaa ja tämän päällä seisoo: sillä ensiri, Saarnawiralla on tekemistä ei jongun oman, waan ainoastans Jumalan oman Saanan cansa, joca on se sama Sana, jota Jumalan ihmiset owat puhunet waicutetue Pyhäldä Hengeldä/ jonga Saanan oikiaan puhumiseen myös Apostoleille erinomaisesti luwattin ja annettin se sama Hengi, joca heissä piti puhuman ja todistaman Jumalan tahdon. Toiseri, mitä Jumalan Saanan oikiaan ymmärryksen tulee, jota heidän pitää opettaman, niin Pyhä Hengi pitää myös se sama oleman joca anda sen oikian ymmärryksen Jumalan Saanan ylike, sillä ei yrillän Prophetia Kaamatus tapahdu omasta selityksestä/ waan pitää sen Saanan Hengen walkeudesa ja walisturesa myös selitettämän joca sen andanut on. Sentähden se myös seisoo: Me olemme saanet sen Hengen joca Jumalasta on, että me tiedäsimme, mitä meille Jumalalda annettu on. Niin että jos caikille Christille sen Pyhän Hengen ylös walistus on tarpellinen heidän autudens tunnori, niin on se cans erinomaisesti Saarnamiehille tarpellinen, että he Jumalan Sanasta ulos saawat sen oikian ymmärryksen, ja puhtaan mehyn, jolla he HERRAN lambaita taitawat ruocia ja oikein tydyttää. Jongatähden myös

wielä

AG. II: 28.
Eug. 20: 29.

2 Pet. I: 21.

AG. 2.

2 Pet. I: 20.

1 Cor. 2:
12-14.

Duett

wielä colmannert, jos tässä Pyhässä Wirasa caikki pitä tuleman oikein HERran mielen jälkeen toimiteturi, niin siihen tarwitan sen Pyhän Hengen siällällä asuminen sydämessä ja Sielussa. Ja waikka Jumalan Sanasa igesäns on niincuin yhdesä Siemenesä yri siällinen woima hedelmätä edestuođa cosca se oikein uloskylwetän, niin ettei se ike Palweliassta saa yhtän woimaa joca sen kylwä, sillä yri se on Siemen ja Sana jos se tulee ulos taicka Pietarin eli Judaxen suusta, cosca se ainoastans oikiasa järjestyresä uloskylwetän ja sanotan: Waan cuitengin on se wastan sanomattomasti tosi, että yri sofia kylwäjä paljon haaska sitä puhdasta siemenä ja estää niin sen hedelmöizemisen, ja yri Jumalatoim opettaja toisella kädelläns ja pahalla elämälläns hõypi cumoon sen mitä hän toisella kädelläns ja suullans rakendanut on. Etten minä mahda sanoa, cuinga yri Jumalatoim ja Pahan Hengen wallasa oterwa opettaja on monesa asiasa waila sitä tarwelligista omaa coetusta, ettei hän taida niin ulottuwaifesti eikä omasta coettelemisesta lohdutta mitä murhellisia eikä oikein tuta heidän puutostans ja tarwettans, ei taida sillä ylikewoittamisella ja kiwaudella ulossanoa ja maalata Syndiä Hänen oikiasa carwasans sille Jumalattomalle, ja niin edes-päin. Sentähden siis, jos Jumalan maali ja tarcoitus sen P. Saarnawiran cansa, nimittäin ihmisten opetus ja autuus, wirtä oikein käsitetyri tuleman, niin on se suuresti tarwellinen, että ike opettaja ja Saarnamies hallitan sildä Pyhäidä Hengeldä, ja että Pyhä Hengi Hänen waicuturens saapi hänesä edestuođa Hänen Seuracundans hywäri ja ylösrakennurexi. Niincuin me näem Christurengin aicana, että jos Phariseuret ja Saarnawirca siihen aicaan olisit andanet igens Pyhän Hengen opeturen ja hallituren alle, niin olis ilman epäilemätä silloingit löytnyt usiambi Usowainen Jumalan Seuracunnasa, cusa cuitengin me näem Saarnawiran langemuren ja suruttomuden cautta silloin Jumalan Seuracunnan aiwan wähhälle joutunen ja lähes jo puuttunen coconansa. Wielä Meljännert, tähän tulee cans se, että Saarnawirca on Pyhän Hengen wirca hänen Cuzumisens rähden, sillä Pyhä Hengi on se sama joca myös eukuu ja asetta opettaitta hänen Wircaans, niincuin P. Pawali sanoo: Johon Pyhä Hengi on teidän Pispoxi pannut, caizeman Jumalan Seuracundaa. Tästä siis me nyt meidän pää asianhaarasam merkitsem sen, että

Rom. 2: 19.
20-24.

2 Cor. 1: 4.

Jer. 23: 22.

Act. 20: 28.
Act. 13: 2.

Se

Johanna
Jumala
cukuu.
Rom. 10: 15.

Jer. 23: 21.

Se Toinen Perustus sen P. Saarnawiran Welvot-
kifuteen ja uscollifuteen on myös yri Laillinen Cuzumus. Sil-
lä cuinga he saarnawat / ellei heitä lähetetä? niincuin Ju-
mala myös nuhtelee niitä jotca ilman cukumista tähän wircaan
juosnet olit, Jeremian cautta ja sanos : en minä lähettänye
Prophetaita, cuitengin he juorit.

Mar. 9: 38.

1 Cor. 12: 28.

Eph. 4: 11.

2 Cor. 5: 20.

Tämä Cuzuminen siis pitä tapahuman Jumalal-
kheldä, niincuin se seisoo : Kucolcat Elon & Kras, että hän
lähetäis työwäte hänen eloons. Jumala on pannut Seu-
racundaan / ensin Apostolit / sitte Prophetat, senjälken
opettajat / ja niin edespäin. Niin se seisoo myös Christuref-
ta : Hän on pannut muutamias Apostolei-ri, muutamiat
Prophetai-ri / muutamiat Ewangellistere-ri, muutamiat Pai-
meniri ja opettai-ri / ja niin on tämä Saarnamiesten lähettä-
minen Christurelda, niincuin yri Hedelmä hänen Ystumisestans
Ysän oikialla kädellä, josa hän halliise hänen Seuracundaans
ja asetta sille työmiehiä caickina aicoina. Pyhästä Sengestä
me jo edelläpäin cuulim, että se cans niincuin hänen erinomi-
sefa wirasans cukuu ja asetta Saarnamiehiä ja opettaita hänen
Seuracundaans. Joista caickista me selwästi näemme, cuinga
wäärin ne menewät jotca tahtowat caicki ihmiset tehä sen hen-
gellisen Pappouden cautta julkisiri opettai-ri Seuracunnasa, cu-
sa cuitengin ike Jumala on erinomaisen Saarnawiran Sää-
dyn asettanut, jonga julkisella Saarnamisella, Opettamisella ja
Sacramentein ulosjacamisella pitä hänen Seuracundans edes-
walwoman ja edesseisoman; joca myös on ike muodon osotta-
nut cuinga ne pitä ulosjaettaman ja kätettämän Seuracunnan
hywäri ja autuderi. Cako tästä aseturesta ne seurawaiset Kaa-
matun paicat : Mat. 28: 19. Marc. 16: 15. Joh. 20: 21. etc.
Eph. 4: 11. 2 Tim. 3: 16. 1 Cor. 11: 23.

NB.
Cako tästä
asiasta Toi-
sen pääsiäis
päiwän
Saarnaa.

Waan tästä me nyt kysymme : cuinga se Jumalan Cuz-
zuminen tapahuu Saarnamiehille ja Opettaille? Wastaus :
Nuinen ja wanhasta, Jumala cukui ilman Wälicappaleita, niincuin
Moserin, Leonin, Prophetat, ja Apostolit udesa Testamendisä.
Waan nyt hän cukuu ja asetta Wälicappalden cautta, niimit-
täm hänen Seuracundans cautta, jolle hän ike on tämän
wallan

wallan andanut; josta astan me myös taidamme hymärtä ja nähdä itse Seuracunnän luonnosta ja menosta, josta me syyllä sen Uscommen, että Hänelle niincuin Christuxen Morssimmelle on halibun uscotut ne Hengelliset Lawarat, ja seurawaisesti myös toimitus sencallaisista ihmisistä jotca pitää oleman huonenhalbiat niiden yläse. Ja waikka nyt näin Seuracunnalle on halibun uscottu Opettaitten cukuminen ja Walikeminen, niin ej siitä sen tahden seuraa se, että Saarnawirca eli Opettajat ovat ainoastans ihmisidä cugutut ja walitut, sillä toinen asia on se, että olla ihmisidä ja ainoastans inhimillisestä neuroosta cuguttu, toinen taas asia on se, että cugutta ihmisten cautta Jumalan ordningisa ja järjestyksä, joca on se laillinen Jumalan cukuminen; niincuin me näem sen ensimmäisengin Apostollisisen Seuracunnan esimerkistä, cuinga P. Mathias Kucouren ja aurhuutamisen alla walittin Apostoliri, niin myös ne Seikemän miekä, jotca olit Uuhää Hengee ja Wiisautta täynnäs, walittin Seuracunnan Wircoihin ja palveluriin. Jongatähden myös iseculleckin Jäsenelle Seuracunnasa on päällenpandu ja käsketty itse Christuxelta, että heidän pitää cawahataman heitäns wääristä Prophetaisesta, ja coetteleman caicki Henger, ettei niin Susia Paimenden edestä ja siaan tukittais Jumalan Seuracunnan päälle, suuren Christuxen Lammas huoneen häwityksen ja wahingon cansa. Ja niincuin siis tämä walda että cugua ja walita opettaita, tygötule nyt Seuracunnalle, niin erywät taas ne tästä airwan suuresi, jotca tämän woiman tygölukewat ainoastans muuttamalle wisille Säädyllle Seuracunnasa, niincuin taicka yrinäs Mailmalliselle Esiwallalle, taicka yrinäs Sanancuulhoille, taicka yrinäs Wispoille niincuin Pawilaiset tekewät, sillä tämä toimitus tulee yhteisesti coco Seuracunnalle jolla on oikeus walita ja cugua, jos hän muutoin on se oikea Christuxen Morssian ja sen oikean Christuxen Opin on wastanottanut ja siinä ikens kinnipitä. Ja niincuin Christuxen Seuracunnasa on monda Säätyä, se mailmallinen, Hengellinen ja Huonen Sääty; niin tulee siis enstt sille Mailmalliselle Esiwallalle pitää murhen listä, cuinga caicki säädyllisest ja cunniallisest kääwis, ettei se yhteinen cansa wäärin kääwittäis Hänen oikeuttans, jongatähden myös Esiwallalle tygötule sefä ojennus tästä walikemisestä, että myös sitten sen Wahwistus ja päätös. Waan että se mahdettaisin tietä, cukka Ver-

Mat. 16: 19.

Mat. 18: 17.

I Cor. 4: 1.

A.C. 1: 24.

25.

Eug. 6: 3.

Mat. 23: 34.

Mat. 7: 15.

I Joh. 4: 1.

A.C. 20: 28.

29.

sonat ovat sorweljat ja keltwolliset tähän suureen wircaan ja Jumalan huonen hallitukseen, niin sentähden tygötulee tässä sille Sengelliselle Saädylle, että tuffia ja coetela sen wakitun ihmisen keltwollisuus ja mahdollisuus tähän wircaan Hänen Opyins tietons ja elämäns puolesta, Jonga sitten pitää sen saman Estwallalle ja Yhteiselle Cansolle tietäwäri andaman, ja sen laillisesti cukurun, opettajan saäthyn sisälkewihkimän ja asettaman. Tästä siis seisoo se laillinen ulconainen cukuruminen yhdelle Opettajalle, ja jos sitten ike Estwalda taicka Seuracunda on cukurunut tähän jongun keltwottoman ja mahdottoman opettajan, niin se on heidän omia syyns, ja heillä on sen edestä suuri edeswastaus Jumalan edestä, cosca he niin wahingollisen ja sielullens waarallisen opettajan ike ovat cukurunet ja uloswalinnet ikellens.

Waan ike Opettajan puolesta, tulee tähän wielä cans se Sisällinen Cukurumus, joca seisoo simä, että hän tunde igens lahjoiteturi Jumalalda niin suurilla lahjoilla, ylöswoakisturella ja leiwiffällä, joca ovat ulottuwaiset sen Wyhän Hengen Wiran maalin ja tarcoittamisen käsittämiseri, nimittain ihmisten opettamiseri ja tarpelliseri johdattamiseri siihen jancalciseen, autuuteen joita hän halaja käyttää Hänen Sanancuusiottens ja Seuracunnan totiseri hywäri. Ja tämä on se cuin Pawali sanoo: Jos jocu Dispan wircaa pyytä, hän hywää työtä halajaa. Se on, jos jocu pyytä ja halajaa, ei jostacan tarhan cunnian pyynnöstä eli ricastumisen halusta ja ahneudesta, waan sen coetellun leiwiffans ja keltwollisudens jälken, niin myös edelläkäynen cukurumisen jälken, waicutettu Wyhälba Hengetä yhteen totiseen haluun että Wyhittä ja käyttää Hänen haluns Jumalan cunniani ja Hänen Seuracundans palveluxeri, ilmoitta ja edesanda igens mieluiseri, Dispan Wircaan se on siihen Wyhään Opetus saäthyn, että Christuren Laumaa ruockimaan ja caikemaan, joca asia ilman epäilemätä W. Pawalin aicana oli paljon rascambi ja työlambi sen edeslfeisowaisen wainon ja Marttyri: Cruman tähden, cuin nyt niissä jo istutetuissa Seuracunnissa, joisa moni nyt enänmän suuren sisälletalon ja palcan tähden kilwoittelee ja juoree ennätdän Seuracunnan palveluxeen, cuin jongun pekwon tähden wainoista ja wihoista: tämä siis joca taincallaifesta puhtaasta aicomisesta Jumalan Cunnian ja Hänen Seuracundans edesauttamiseri, pyytä Dispan

pan wircaa, hän halaja yhä hywää työtä, se on, seneals
laista palvelusta josta hän taita Jumalans cummiari ja Hänen
Seuracundans ylösrakennuxeri paljon hywää tehdä ja aircaan saata.
Eosi se on kyllä, että myös yri lihallinen opettaja joca
taincallaista aicomista on wailta, ja ainoastans sisälletutoin ja ruu-
millisen elättämisen tähden tulee tähän pyhään wircaan, taitan
sanotta laillisesti euhuturi, koska hän muutoin Seuracunnalda
laillisella tarwalla on walittu ja wastanotettu, niincuin Judas,
Phariseuret jotca istuit Moseyen laillisella istuimella. Caiphas
jonga kielen myös Pyhä Hengi käänsi Christuren cuoleman syis-
tä puhuman ja ennustaman, ehkä hän Jumalatoim oli. Niin-
cuin myös se on Jumalattoman Esirwallan cansa, että se on to-
tinen Jumalan wircamies, waikka se on wihasa sallittu ja an-
nettu, jolle sen tähden pitää cuuliaisuus osotettaman Jumalan täs-
den jonga curvaa ja Wircaa hän täsä canda. Waan cuitens-
gin on seneallaisilla Jumalan wiraan ja euhumisen waärinkäyt-
täillä yri sanomatoin edeswastaus heidän Niiffans päällä, joi-
denga wijmein pitää callisti kyllä saaman maraa sen P. Jumalan
wiraan häwäisemistä ja Hänen Seuracundans wahingota ijan-
caicikisest; etten minä mahda sanoa niistä, jotca wastoin sekä
Jumalan Tahtoa, että Seuracunnan euhumista, ihe omain suon-
dens cautta taikka rahalla eli suurten HERRain ja ystärwain li-
hallisen aruus cautta, eli muulla luvattomalla tarwalla, pistäwät
ja tuksiwat izens Jumalan Seuracundaan, josta he sitten niin-
cuin Sudet ja palckapaimenet raatelewat HERRan Lambaita
ja elättäwät izens runsahasti heidän willoistans ja riescastans,
waan ei yhtän lukua yridä Lambaitten oikiasta caikemisesta ja
johdattamisesta heidän Pää-Paimenen Jesuren tygö. Ach!
mikä duomio niillä mahda wijmein olla, sen P. Raamattu kyllä
selwästi näyettä ja osotta.

Waan sitä wastan, joca taincallaifesta Laillisesta sekä ul-
conaisesta että sisällisest euhumisesta on wacuutettu, josta me
edelläpäin puhunet olem, hän on se oikia Paimen ja totinen
Pyhän Hengen Wircamies, jolla on sekä oikeus Lammasten
tygö joita hän racastaa ja suurimman murhen cansa ruocki ja
johdatta Jesuren tygö, että myös on hänellä yri sanomatoin
Lohdutus Hänen laillisesta euhumisestans ja aseturkestans caic-
kia wainoja wihosa ja wastoinkäymisiä wastan, koska hän tietää

Mat. 23: 2.

Joh 1: 51.

Act. 20: 28.

29.

Ez. 33: 8.

Sap. 6: 4.

5-9

ettei hän itse ole siihen juosnut, vaan on Jumalassa laillisesti
 eukuttu Hänen Seuracundans kautta, joca myös on itse luvannut
 sencallaisia auttaa ja tukea, niincuin se seisoo: niin wopota
 nyt sinun cupees/ nouse ja saarnaa heille kaikki kuin minä
 lästän/ älä pelkä heitä/ etten minä sinua surmais heidän
 edestäns. Ja cato/ minä teen sinun wahwari Caupun-
 giri/ rautapazari ja waskimuriri coco maasa Cuningoita
 ja Ruhtinoita wastan/ Hänen Yappejans ja maan cansaa
 wastaan: eikä heidän pidä sinua woltaman/ sillä minä
 olen sinun tyköns/ sanoo HERA/ wapahtamas sinua.

Waan sitä wastan yri palckapaimen joca on ainoastans rahan
 ja ystävään kautta juosnut Seuracundaan, millä hän taita loba
 dutta igiäns, cosca hän näke ettei hän taicka ymmärrä eli woi
 caikisa oikein edesleisoa HERAN laumaa, vaan lammasten pi-
 tä usiasti Paimenen puutoyen tähden oleman näljässä ja caipau-
 resa siitä oikiafa opeturesta ojemmuresta ja lohduuresta, totisesi
 ti sencallaiset palckapaimenet saawat wijmeim suuren kirun cansa-
 sa huomaita, että he owat syhymätä saunaan mennet, ja polttas
 wat igens siellä sanomattomasti. Näistä siis Perusturista nyt
 nlostuotaa Saarnawiran welwollisuus ja uscollisuus, Hänen wir-
 rasans, nimittäin ensiri, että se on itse Pyhän Hengen wir-
 ca joca he candawat/ Toiseri, että Pyhä Hengi on itse
 Saarnamiehet eukunut ja asettanut Hänen wircaans/ joca
 ta heidän sentähden pitää sitä uscollisemmasti edesleisoman ja wal-
 woman.

Toiseri/ me nyt merkitsem itse sen Pyhän Saarnas-
 wiran Welwollisuutta Hänen wirrasans: Siinä P. Ewan-
 gekumis meille etehen asetetan Pyhän Hengen wirca ja tois-
 mitus Hänen Seuracunnasans, niincuin on, että hän Tuhta-
 sele mailma Synnin tähden: Hän Johdatta caideen To-
 tuteen: Ja ihnoitta ihmisille Christuren omasta: niin
 myös Lohdutta heitä: ja niin sillä cunnoitta Christusta,
 Ensiri, Pyhä Hengi Tuhtele mailmaa, ei tosin ilman Wäli-
 cappaleita, vaan Hänen Sanans kautta jonga Saarnamiehet
 pitää edestnuoman Hänen tahtons ja kässyys jälken cosca he nä-
 kewät Seuracunnan tilan ja asian niin waatiwan. Ja tämä
 Tuhtelus wirca pitää läymän yti mailman, se on caidein sekä
 Ahäisten että alhaisen, sekä Mailmallisten ja Cuningasten, että
 Hengel

Jer. 1: 17.
18. 19.

Rom: 8: 36.
37. &c.

Saarnawir-
 ran Welwo-
 llisuus:

- v. 8.
- v. 13.
- v. 14.
- v. 7.

Niincuin
 Pyhä Hengi
 I.
 Tuhtels.

Hengellisten yllike, ja niin kaikkein yllike jotca Jumalan wallan ja käskyn alla ovat maailmassa, niincuin myös Phariseuret ja Kirjanoppenet jotca olit sen aikaisen Seuracunnan Vaat ja Yllimäiset, tulit siihen maailmaan, joita Pyhä Hengi Hänen Saarnareicans ja Apostoleins kautta tahdoi nuhdella. Jotca nuhteleminen ei seiso joisakan julki hävöistyrissä taicka sokiassa kirjauksessa, waan totisessa omantunnon yllikenwoittamisessa wahwain Spitten ja Perustusten kautta, niin ettei kenelläkän ole mitään sytä sitä vastaan sanomista. Taincalkainen siis Nuhteleminen piti tapahtuman maailmalle, ensist, Synnin tähden / joiden seas Uscottomus on se suurin syndi, ettei he usconet JEsuren päälle josta se Pyhä Hengi todisti, waan wainoistit händä cuolemaan asti, josta Uscottomudesta sitten seurais se kaikki muu surutoin ja Jumalatoin elämä jonga kautta he lyekäisit ikens sitä sywemmän kirouren ja rangasturen alle; tästä siis Pyhän Hengen Ensin piti nuhteleman maailmaa, toiserii, piti Hänen nuhteleman maailmaa, Wanhurseauden tähden / nimittäin Hänen oman luulbun Wanhurseaudens tähden, jolla he luulit tulewans wanhursecari ulconaisilla Lain töillä, niincuin myös Vacanattin luulewat tulewans autuari heidän ulconaisesti cunniällisen elämäns kautta; tätä siis oma teco wanhursecantta Pyhä Hengi nuhtelee, ja todistaa ettei yriskän tule wanhursecari Lain töiden kautta, waan ainoastans JEsuren Usion ja Lunasturen kautta. Ja niincuin JEsus nyt oli poismenewä Jsäns tygö jällens, niincuin hän täsä sanoo: sillä minä menen Jsäni tygö / sentähden Pyhän Hengen Hänen poismenemisens jälken Apostoleittens ja muitten Opettaittens kautta piti coco maailmalle urottaman ja todistaman se, että se sama JEsus ei ainoastans ollut wiattomasti piinattu ja cuoletettu maailmalda, mutta myös että hän oli sen saman Piinans ja cuolemans kautta ansainnut ja toimittanut meille Lasten oikeuden ja sen totisen Jumalan edes. Itä kelpawaisen Wanhurseauden, jonga meidän nyt pitä Uscotman ja Uscolla ikellem omistaman jos me tahdomme wanhursecari tulla jällens Jumalan edes. Colmanneri, piti vielä Pyhän Hengen nuhteleman maailmaa Duomion tähden, jolla he wäärin duomikit sitä oikiasta mailman Duomarista JEsuresta, jota ei he siri tahtonet tuta ja tunnustaa, waan pakwelit vielä Pirus tämän mailman Päämiestä heidän synnissans ja Jumalatto.

Rom. 10: 3.

Rom. 3:
22-24Ef. 5: 11.
Rom. 1: 16.17.
Rom. 3: 24.Joh. 5: 27.
A. S. 17: 31.

lattomudensans, tätä Wastaan siis Pyhän Hengen piti todista-
 man, että Viru tämän mailman Väämies on jo duomittu, niin
 muodoiin kuin Viru jo Christuren Pijnan Cuoleman Ylösnouse-
 misen ja Helvettiin astumisen kautta on coconans cadottanut
 Hänen woimans ja waldans, jonga Virun wallan cufisturen to-
 distureri myöds Satanas ajettiin ulos Christuren Nimen kautta
 Pyhästä Hengestä niistä riivatuista, niinuin myöds Christuru-
 nan alusa caikki ne Paanain epäjumalat, joiden kautta Viru
 ennen aina puhui ja wastais, tulit Christuren aicana myläri ja
 coconans waikenit, Christuren suuren Woiton, ja Virun Wal-
 lan cufisturen wassansanomattomari todistureri ja merkiri. Jo-
 ta wastaan niin Pyhän Hengen myöds piti Hänen Sanasans to-
 distaman ja osottaman, cuinga tyhmäsi ne tekewät jotca wielä
 nyt sitä Duomittua Hengedä palwella tahtowat heidän ijancaic-
 kiseri wahingoyens ja onnettomudexens.

2. Toiseri, sen Lohduttajan Pyhän Hengen wirasta sei-
 johdatta soo, että hän johdatta caickeen Toruteen / ensiri Apostoleita
 ja sitten myöds caickia muita Opertaita, että he taisit käsittä ja
 ymmärtä niistä kuin ei he ennen wielä ollet ulottuwaiset wassan-
 ottaman: Hän opetti heitä ei ainoastans heidän ihe tähtens,
 waan myöds sentähden, että he sitten muille ymbäri mailman
 olisit tainnet sitä samaa Totuutta jaciaa ja opetta, sekä sen oi-
 kian Tawallisen opin Totuden jälken, että myöds siihen Toti-
 seen menoon joca on Jesures Christures sen Christillisen elä-
 mängin puolesta, sillä ei sen Tawallisen opin Totuus ja tieto
 taida muutoin ketän hyödyttä, ellei se myöds muutu meisä toti-
 seri Christuren elämän seuramiseri ja muodori. Ja niin siis
 Pyhän Hengen piti johdattaman caickeen Totuteen. Waan
 wielä colmanneri, hänestä seisoo, että hän ilmoitta opetus-
 lapsille Christuren omasta / niinuin Pyhä Hengi on yri ole-
 misensans Christuren cansa, niin ei hän myöds muuta meille ope-
 ra ja ilmoita kuin sen saman jonga Christus myöds on meille il-
 moittanut. Ja niin hän muistutta Sanasans sitä samaa kuin
 Christus oli opetuslapsillens puhunut, ja anda meille ymmärry-
 ren ja walkeuden sitä käsittä ja ymmärtä, niin että mitä me
 nyt luem Apostolein kirjoitusrisa, owat sulat Christuren opetu-
 ret joita se Pyhä Hengi meille selittä. Niin siis on Christus
 ihe

Col. 2: 10.
15.

Mat. 12: 18.

2.
Johdatta
Totuteen.

Eph. 4: 21.

3.
Almoitta
Christuren
omasta.

Joh. 14: 26.

ike Totuus, ja Pyhä Hengi on se Totuden Hengi josta caikki tairvallinen ja Jumalallinen Totuus pitää meihin tuleman. Neljänneri, seisoo hänestä että hän Lohdutta hänen wirasans: ei tosin niin muodoin että hän caiken murhen syyn coconans pois-
 oitais, kuin taitaa Jumalan lasten eteen tulla Synnistä Virusta ja mailman rauhattomasta menosta, waan että hän Lohdutuxeri meille opetta meidän caikki asiat oikein ymmärtämään; niin-
 kuin Opetuskapset olit murhelliset Christuxen ruumillisen pois-
 menemisen ylise, niin Pyhän Hengen piti lohduuttaman heitä sillä, että hän opetti heidän ymmärtämään sen, cuinga hyödyllinen heille Hänen poismenemisens oli sen Pyhän Hengen lähettämisen ja muun Seuracunnan edeswalmiomisen tähden, josta he sitten sait wahwan syyn jälleens iloita ja sitä urhollisemmasti Christuxen wijnamakee ylösrakenda ja muita lohdutta Pyhän Hengen johdaturen ja wahwisturen alla ja niin on siinä Lohdutusta kyllä, cosca Pyhä Hengi opetta meidän caikki asiat oikein näkemän ja tosin ymmärtämän kuin liballinen järki ja duomio ne eteensaifetta, silloin me oikein tunnemme cuinga moni asia on meille hywäri ja itoxi wijmein, joca muutoin olis tainnut ulkonaisesa näöfäns wairuutta meidän murheseen ja wärdään ajatureen. Nämät siis owat ne asianhaarat jotca tulewat sen Pyhän Hengen wircaan Hänen Seuracundans hywäri ja ylösrakennuxeri, joisa caikisa se Lohduttaja Pyhä Hengi ei ainoastans näin ulkonaisefsti ihmisiä opeta Hänen Sanans cautta, johdata Totuteen, nuhteke, ja lohduita, mutta caikkein näitten siwusa Hänen waicuturens tapahtuwat myös sisällisefsti ihmisten Sydämmesä, joilla hän ylösherättä ja ylösliecutta Sydämmen näitä caickia armon töitä todella wassanottamaan ja hywärengs käyttämään, niin että hän sisällisefsti cuuruu ja colcutta Sydämmen owen päälle että ottamaan waaria siitä opetetusta Sanasta, hän sisällisefsti walaisee sen pimiän Sydämmen Hänen tunnollans ja tairwallisella taidollans ja wijsaudellans, Uscon waicutta, ja niin sorweliari teke caikkijn hengellisijn toimiturijn ja yhteen totiseen mendoon Christures, sisällisefsti myös nuhtelee omantunnon liecuttamisen ja ylösherättämisen cautta niitä jotca ei tahdo Hänen armowaicuturians wassanotta, ja wijmein Lohdutta Hänen sisällisen waicuturens ja armo-läsnäolemisens tunnolla ihmisen selusa ja sydämmesä. Joisa caikisa

4.
Lohdutta.NB.
2 Cor. 1: 3.
4-5.

Ja kaikissa
Sunnunpäivä
Christusta.

Phil. 2: 10.
II.

Kissa niin itse Christus tulee cunnioiteturi / niincuin vielä Hä-
nestä Evangeliumis seisoo: ja Hän on minua Cunnioitta-
wa, nimittäin cosea hän ilmoittaa mailmalle caicki Christuxen suu-
ren Lunastuxen Työn sanomattomat saloisudet ja hyödytyret, niin
myös opetta ihmiset sydänmesäns ne oikein ymmärtämään ja
hyvärens kättämään, niin Christus tulee sen kautta Kirkasteturi
ja cunnioiteturi coco mailman edes, Jumalan ijancaikkiseri Mii-
tyteri ja cunnioittamiseri ja ihmisten ylöskehoituxeri tätä Chris-
tusta todella vastaanottamaan ja igellens omistamaan. Josta asia-
ta me vielä lähemmäidä saamme lopuida tätä Saarnaa cuulla.

Niin myös
pitä sen P.
Saarnawir-
ran teke-
män:

2 Tim. 3: 15.
16. 17.

Niincuin siis nyt sen Lohduttajan Pyhän Hengen Wir-
ea kaikissa näissä seisoo, että hän näin opetta, johdatta, nuhtelee,
ja lohdutta sekä hänen opettaitans että caickia ihmisiä Hänen
P. Sanans kautta sekä ulconaisesti että sisällisesti, niin seuraa siis
sita se, että myös Hänen Saarnawircans Hänen Wira-
sans samalla tavalla niistä samoja hyviä töitä Hänen Seu-
racunnallens uscollisesti ulosjaca ja tygölukee / Jumalan
oman Sanan sisällepidon ja päällotaroituxen jälkeen, niincuin
se seisoo: sillä caickinalnen Kirjoitus / nimittäin synä P. Kaa-
matus, on Jumatalda annettu / ja on tarpellinen Opri /
Nuhteri / Ojennuxeri, Curituxeri, joca on wanhurseaus
des / että Jumalan ihminen täydellinen olls / ja caickijn
hywijn töihin sowelias. Näistä siis sekä Pyhän Hengen omas-
ta wirasta, että Hänen Sanans selwästä päälle taroituxesta, us-
toswureaa myös sen P. Saarnawiran wälttämätöin Wel-
wollisuus / että heidän pitä kaikissa näissä ofisa itse Pyhän Hen-
gen wircaa toimittaman ja Hänen Seuracundans hywäri ja aus-
tudexi kättämän:

Opettaman /
Act. 20: 27.
2 Tim. 1: 13.
2 Tim. 3: 14.
Tit. 1: 9. 10.
II.

Ensirt, siinä Pyhästä Tawallisesta Opista ja sen opet-
tamisesta Jumalan Sanan ojennusnuoran jälkeen, että Saar-
namiehet uscollisesti edestuwot ja selittäwät Jumalan oman Sa-
nan samasta järjestysestä cuin Christus ja Apostolit ja Prophetat
sen owat ilmoittanet ja puhunet, ja ennen caickia sen päälle tar-
oitattawat / ettei Sanancuulliat saa heidän puheistans yhtän wä-
rää ymmärrystä ja ajatusta meidän autudem ordningista ja järjes-
tyksestä, heillens taicka suruttomuden taicka ulocullaisuden oli
myös toisialda iongun epäilyren edesauttamiseri, waan että itse
cuki

cukin hänen tilans' jälkeen saapi Perustetun tiedon ja selwän mehun Jumalan Sanasta ja kaikista niistä mitä meidän sen saman Sanan jälkeen pitää uscoman, tekemän ja jättämän, niin että kaikki Sanan kuulijat owat omasatunnosans' vastansanomattomasti yltise woitetut Jumalan Sanan liukumattomasta Totuudesta ja sen woimasta kaikkein autuuseri jotca sen oikein vastaanottawat ja käyttävät. Ja tämä on se kuin P. Pawali sanoo: emme me ole sencal. 2 Cor. 2: 17. laiset kuin muutamat, jotca Jumalan Sanan myyffendelewät, se on, jotca ikänäns' kuin wettä wijnan sekaan secoittawat ja Jumalan Sanan puhtauden inhimillisillä jutuilla ja jaariturilla socaisewat, waan me puhumma wacuudesta, ja niin, kuin Jumalasta, Jumalan eswon edes Christuxes. Me wäldämme ne salaiset häpiät, ja emme waella carwaludel. 2 Cor. 4: 2. la, eikä petorella Jumalan Sanaa turmele, waan me ilmoittamme totuden, ja julkisest' meitäm' kaikkein ihmisten omaatundoa cohtan Jumalan edes osottamme. Ja pitää tämä Tawallinen Sana edestuohtaman sillä toimella ja eroit. Hebr. 5: 12. yllä, että ihcekukin saapi Hänen oikean rawindons' siittä; ne alotawaiset ja heicommatt' riescaa, ja ne wahwemmat taas wahwembata ruocaa, waikka tosin ei sekän ole waarallinen eli wäärin jos niiden alinomaisten saarnain ja puhetten seas wälisistä sanancuulijain eteen asetetan niistä sywembäkin asioita ja salauria, sillä waikka ei he kaikcia taidais' ymmärtä' sillä yhdellä ferralla, niin taitaa se tulla heille hywäri toisella ferralla, niinuin me näem' ettei Opetuslapsellan cohta kaikcia Christuxen Saarnoja ymmärtänet, waan wasta aicain perästä; cosea ahdistuxen ja Cuoleman aica eteen tulee, niin silloin wasta mieleen ja muistoon tule monda endistä asiaa ja saarna joita moni silloin miellän's ongeen otta ja halaja niissä opereturi ja oseturi tulla: Sillä rangaistus opetta Sanoista waarin ottaman. Ja erinomattein on tällä uden Testamendin suuren ja yhteisen walon ajalla ihcekukin welcapää jo ymmärtämän niistä sywembäkin Tawallisten Totuutten Salauria, niinmuodoin kuin coco Raamat. Joh. 5: 39. tu on kaikille ihmisille annettu luettawari ja tutkistelawari, ja sen ymmärrys ja selitys nyt jo on ehtinyt suurembaan waloon sen yhteisen Saarnawiran palveluxen kautta ymbäri maailman. Tähän Opetuxeen tulee vielä cans, yxi wiriä ja perustettu Cuulusteleminen siittä piscaisesta Catechismuresta josa on yxi lyhykäi-

nen Utuden Summa ja ulosweto sitä Pyhästä Raamatusta; että niin se luonnostans' pimiä Ymmärrys kaikella Opetusen muodolla tulis ylösauteturi Hänen pimeydestäns' siihen oikiaan Eriwalliseen waloon ja wiisauteen. Ja kaikki taincallinen Opetus pitää tapahduman, ei wihalla ja tuimudella, waan suurella rackaudella ystäväällisyydellä, ylipuhuttelemisella, wiattomuudella ja yliwoittamisella uscollisudella ja wirehdellä kaikina aicoina ja kaikissa tiloissa, ja se sitä enemmän, koska coco ihmisten onni ja autuus sen päällä seisoo.

Nuhtele
man.

Tit. 1: 11.
Mat. 22: 34.

Toiseksi / tulee Saarnamiesten wircaan myös Nuhteleminen / että he Useon ja sen oikian Opin Wihamiehiet tacaperin ajawat Jumalan Sanalla, ja heidän suuns' tucliwac totudella ja yliwoittamisella, niincuin ike Kristus teki Sadduceuille. Niin myös että he niistä jotca ovat langennet Armon tilasta cuoletawaisien syndein cautta nuhtelewat, eteenasettain heille heidän tyhmydens ja suuren waarans' johonga he ovat lykännet itsens'. Ennen kaikia ei pidä tätä Nuhtelus wirasa yrittän Personan muodon eahomisen staa saaman, sillä kaikki sekä Cuningat että muut Yhäiset ja Alhaiset ovat sen Nuhtelewaisen Hengen alle annetut, eikä ole luvallinen kenelläkän tuclia suuta Jumalan Nuhtelewaiselta Hengeltä. Josa cuitengin Saarnamiesten pitää tämä asia toimittaman suurella toimella, nöyrydellä ja Pyhäällä kiiwaudella, niin ettei he jongun wihan taicka liballisen coston pyynnön cautta, ajattomalla tilalla, eli jongun julkisella häwäistyyellä tätä pyhää welwollisutta turmele ja hyödyttömäksi tee.

2 Tim. 2: 27.
2 Tim. 4: 2.

Ojendamatt.
Tit. 1: 9.

Colmanney / tulee Saarnawiran welwollisuteen Ojendamattan wirca / ja niincuin tämä ojennuksen Sana aicu kielen jälken merkige, että ojenda ja asetta siällens' jällens' sitä joca on Hänen oikiaasta paicestans' ja siastas uloshorjahtanut ja rewitty. Niin se asia kyllä näyttä misä tämä ojennus wirca seisoo, sillä ei Waimenden tygötule ainoastans' Lambaitans' ruocia sillä puhdalla Jumalan Sanan riescalla, ja Susia eli Wääriä opetaita poispoista, mutta myös niistä erytetyjä Lambaita jällens' ojenda ja oikiaalle saatta. Joca Ojendaminen pitää niille Jumalattomille tapahduman niin muodoin että heidän etehens' asettan Synnin cauhistus ja se cadottawa tila josa he macawat, ja

Ezech. 3: 17.
Act. 20: 31.
2 Tim. 4: 2.

ja todella sitten neuvotan heitä siihen totiseen Parannukseen ja Catumukseen, ja sen päälle seurawaiseen parembaan elämään ja jumalifuteen. Ja niistä käändyneitä Jumalan Lapsia taas, koska he näkyvät langenneen johongun huolimattomuteen ja hitauteen eli suruttomambaan menoon heidän Christillisydens juorusa ja ahkerudesa, pitää oiettaman aicanans sille oikialle tielle jäljens / niin että heidän eteens maalatan se suuri waara josa he myös silloin macawat, ja cuinga picainen langemus taita tapahua heikkouden synneistä niihin cuolettawaisiin syndeihin ja suruttomuteen jos ei ihminen cobta jäljens pyri ja riennä plös niistä ajallans. Ja tästä siis seura.

Meljänneri / Curitus joca on **Wanhurscaudes / tä.** Curittaman. män Curituxen cautta ne ymmärräm yhden Isällisen ja ystäwällisen tygösanomisen ja neuwomisen, että ne jotca jo Isuxen päälle uscowat ja Uscon cautta owat Wanhurscari tullet, osotawat heidän Uscons myös caickinaisissa Hengen Hedelmisä ja Pyhän elämän harjoituxesa Christuxen oman elämän ja esimerkin jälken, josa heidän pitää alati castwaman ja wahwistuman. Ja niin Uscon Wanhurscaudesta pitää seuraman elämän Wanhurscaus joca todistaa siitä edellisestä, ja osotta meidän totisixi Jumalan Lapsixi.

Eph. 3: 16.

17.

Eph. 4: 1, 20.

Widenneri, tulee Saarnawircaan wielä **Lohdutus wirca**, joca myös on se erinomainen Pyhän Hengen Armo. Lohdutta man. Työ Hänen Seuracunnallens; Jota hywää Löytä myös Saarnamiesten pitää uscollisesti käyttämän niille hywäxi jotca siihen soveljat owat; ja siinä siwusa se waroitaman, ettei sen yhteisen lohduksen Ewangeliumin Saarnan siwusa ne Suruttomat sais tilaa wäärinkäyttä Raamatun lohduxiä jotea ainoastans niille käändyneille ja uscowaisille hywäxi tulewat. Sillä mikäs on sitä tarwallisembi mailmas kuin se, että ne Jumalattomat myös lohduxtawat heitäns Raamatun Lohduxiilla heidän suruttomudes sans heillens suurexi wahingoxi ja duomioxi? Mutta sitä wastan, niinuin se Ewangeliuimillinen oppi on tähtetty runsahilla ja ylituotawaisilla lohduks- lähteillä niiden totisten Christittyin yllike, niin on Saarnamiesten welwollisuus se, ettei he keneldäkän totiselta Jumalan lapselta taicka käändymisen tiellä olerwaiselta sielulda tuki näitä armon lähteitä, wastoin uden Testamendin

Lohdutta man.

2 Cor. 1: 3.

4.

1 Thef. 2: 11.

12.

Ef. 40: 1. 2.

awaroita Eupauria ja Lahjoja, niincuin se seisoo: Lohduttacat / lohduccacat / minun Cansaani / sano Teidän Jumalan etc. Tämä Pyhän Hengen Lohdutus wirca pitä sowitettaman ihecungin tilan jälken: cosca nyi Jumalatoim ihminen on tullut oman tunnon waiwaan Hänen Syndeins tähden, niin ei pidä cohta Ewangelummin lohduksen cautta Jumalan ensimmäistä Synnän sen käättävän sielun cansa poisestettämän, ennen cuin Synnän on Lain Sanan cautta ennist tullut pehmitetyri ja sowlari tehdyri Ewangelummin lohdukselta oikein vastaanottaman ja hywärens kätettämän, sillä jos ihminen käsketään cohta lohduksella Jumalan Armosta ja Jesuren ansiossta ylösojendamman isens, ennen cuin hän on wielä tullut oikein Hänen Synnän tundeman, cauhistuman ja catuman, niin sillä coco se oikia catumus kesseytetään ja estetän, niin ettei sitä seurackan ikänäns sitä totista wihaa ja miehkarwautta Synnän vastaan cuin catumuxesa pidäis käsitettämän ja sydämmeen sywälle juuritettaman.

Sacrament
tejä jaca
man.

Wijdenneri / sen P. Saarnawiran Welwollisuteen ja Uscollisuteen tule, Niiden Pyhän Sacramenttein oikia toimikus ja ulosjacaminen / niin ettei sitä Pyhää heitetä coirille ja keliwottomille jotea tietysä synneisä eläwät. Sillä ne Pyhät Sacramentit orwat ne samat, joilla Jumalan Sana, josta caica ki nämät opeturet, nuhtelemiset, ojennuret, curituret ja Lohduksuret ulosotetaan, siten ikänäns cuin lukitaan ja wahwistetän meihin, jongarähden se on suuresti tarpellinen, että ne molemmat aivan peräncäsoin ja uscollisesti ihecungin tilaan sowitetän ja käytetään. Niin ettei sitä callista Synnin Väastöä tygölueta sille joca ei wielä ole luopunut eikä aiconut luopua Hänen Synnittäns ja puhudestans, waan senecallainen pitä poisestettämän erinomattain sen P. Sacramentin HERNAN Ehtollisen nautikemisesta nimecaurwan cuin hän on totisen Catumuxen ja Parannuksen merkin edestuwonut ja osottanut. Niincuin sitä vastaan silldä totisesti caturwaiselda ja synnistäns väastä halajawaiselda ei pidä sitä callista Jumalan Armon: Wälicappaletta poiskielttämän, waan paljon enämmin sillä wahwistettaman ja Jumalan hans yhdistettämän. Cako, näin paljon hywää Jumala meille canda ja jaca näisä Sawisä astioisa, että Hänen woimans ja cunnians sitä julkisemmaksi ja suuremmaksi tulis maan päällä.

2 Cor. 4: 7.

Cuuden

Cuudennevi Saarnaviran Uscolisuus tässä Pyhän Hengen callihisa Wiraasa, waati myös Saarnamiehilda yhtä näkyväistä Pyhän Elämän Esimerkkiä, niin ettei Pyhän Hengen Totuus ole ainoastans heidän Suusans ja Saarnoisans, mutta myös Totuus ja Totinen meno Christuxes loistaa coco heidän Elämänsäns, niin että he taitawat sanoa P. Pawalin cansa : Olcat minun seurajani, niincuin minä Christuxen. Tämä on se cuin P. Pawali wielä sanoo : Yhden Pispan / se on, Opettajan, pitä oleman nuhtertoman / yhden emännän miehen, Walpan / raitin, siwiän, wierasten holhojan, opettawaisen : ej juomarin, ej tappeljan, ej ilkiän woiton pyytäjän : waan armeljan / ej riitaisen eikä ahnen. Joca oman huonens hywin hallitse, jolla cuuliaisit lapsit owat / caikella cunniällisudella etc. Ja niin on yri Saarnamies cahden kertaisella welwollisudella sidottu siihen Pyhään elämään ja Christuxen elämän esimerkkiin, ensist, niinmuodoin cuin Hän en oma Christillishdens sen waati, toiseri, niinmuodoin cuin Hän en pitä oleman yri selwä Esicuwa Christuxen Lauman edessä sekä opisa että Etämäsä, ja niissä todistaman Hän en Väans Christuxen Tahdosta, niincuin P. Pietari sanoo : ej niincuin ~~ER~~erat Cansans päälle / waan olcat Laumalle esicuwati. Erinomaisesti owat, yri Sydämmellinen Raclaus / ja totinen ~~U~~örryys ja alhaisuus, ne caxi pääarua, joisa heidän pitä loistaman alati heidän Laumans edes, niin että he sekä näisä että caikesa opisans ja elämänsäns owat yhdet loistawaiset Tahdet joisa niincuin Speilissä loistaa ja ilmi näky ike Väa Väimenen oma elämä ja muoto. Ah! cuinga rasean duomion ja edeswastawuren alla Jumalan edes mahtawat ne maata, jotca Ulyeydellä, Coreudella, Wibhalla ja Costonpyynnöllä, Ulyneudella Juopumisella ja muulla pahanikkisellä elämällä, sekä tekewät coco tämän suuren Jumalan Wiraan caiken ylöncägen ja häwäistyren alaiserin coco mailman edes, että myös pahendawat niin monda sielua, jotca tarttuwat kiinni heidän esimercäkiins / ja pitäwät sen cunniana että taita osotella ja seurata heidän Yappejans caikisa mitä hekin tekewät. Jos niistä yrikeräissistakin Christityissä cosca he pahendawat lähimmäisensä, sei-soo : Woi sitä joca pahenda yhden niistä pienimmistä / parembi olis että myllyn kirwi ripustettaisiin Hän en cau-

Pyhällä E.
lämällä ni-
tä wahwis-
taman.

1 Thef. 2:10.

Eph. 4: 21.

1 Cor. 11: 1.

1 Tim. 3:

2 - 6.

Tit. 1: 7, 8.

1 Pet. 5: 3.

Act. 20: 19.

Jud. Epist.

v. 11. 12. 13.

Mar. 18: 6.

7.

laans ja Upotettain meren sywyteen. Cuinga paljon raskambi rangaistus siis mahta olla niillä jotca kahdenkertaisen welvollisuuden kautta owat welcapaat pahennuria wälttämän, ja muille erinomaisexi esicuwari oleman? täsä tilasa, pitä Sanancuuljat tosin cuuleman heidän oppins ja saarnans, waan ej teke män heidän töitäs, niincuin Christus käskce, Mat. 23: 2. 3. Tämä uscollisuus täsä Saarnawiran welvollisudesa myös wialä waati sen, että Saarnamiehet ilman jotca päällecagandota palcan ja maron päälle, yhtä wiriästi ja uscollisesti aina tekewät ja toimittawat tätä Pyhän Hengen Wircaa heidän Sanan cuuljoittens hywäri, jos Sanancuulijat owat kijtolliset eli ej heitä wastan, sillä lahjari te oletta saanet / lahjari teidän myös pitä andaman. Ja waieka tosin opettailla on selwä oikeus heidän palckaans ja ylöspitämiseens Sanancuulioilda, jotca owat welcapat heidän edescagoman niillä ruumillisilla tarpeilla / niincuitengin jos niingin sapis, että Sanancuulijat ej tahdo täsä tietä heidän welvollisuttans Jumalan käskyä wastan, niincuin owat Saarnamiehet yhtä hywin welvolliset samasa uscollisudesa heidän wircaans edesseisoman, niincuin myös P. Pawali sanoo cosca hän oli puhunut Corinthereille Hänen oikeudestans Hänen palckaans: **Mutta että minä Ewangeliumi saarnan / niincuin ej minun tarwita sijtä öyckämän: sillä minun tule se tehdä.** Ja **Woi minua / ellen minä Ewangeliumi ilmoita.** Jumala ihe näke kyllä sekä Hänen Saarnamiestens uscollisuuden, että Sanancuuljain kijtämättömyden, ja maraa ihcculleckin hänen työns jälken. Tähän Pyhän elämän Welvollisuteen tule wialä cans, yri ylösrakendawainen elämä Saarnamiesten omasa huonesa, heidän Waimons Lastens ja Perhens cansa, niincuin että heisäkin loistaa yri eläwä esimercki ihens ja mailman poisikielämisekstä, ja ettei kenesäkän niistä hallige jocu pahendawainen syn di, niincuin Upeys, turha cunnia, tyhjä coreus, ahneus, juopumus, haureus, tytymättömyys ja muut seneallaiset synnit, joista caikista edeswastaus macaa ihe Saarnamiehen ja Isännän päällä joca on Pää Hänen huonesans, sillä jos jocu ej taida hallita omaa huonettans / cuingast hän Jumalan Seuracunda taita hallita? niincuin se seisoo wialä: heidän Emändäns pitä myös oleman siwiät, ej laittajat / vaitit, caikis uscolliset.

I Cor. 9: 4.

7. 10. 11.

13.

Gal. 6: 6.

I Cor. 9: 16.

I Tim. 3: 4.

5.

v. 11.

Seikemänneri / sen P. Saarnawiran uscollisuus vielä waati, eaiken muun erinomaisen Palweluxen ja Murhen pitämisen heidän Sanan cuullians edestä, niincuin P. Pawali sanoo: *Nina' olen teitä opettanut julkisesti / ja huone huoneida.* Johon tule yri ahkera Sairasten oppiminen ja etgminen, ilman eroitusta Rickan ja Köyhän välillä, joita mielelläns pitää rackaudesta neuwoman, lehduttaman ja holhoman, ja pitää niin oppiman tundemaan ja eroittamaan heidän Lambaans nimeldäns, että he tietävät ihcungin tilan ja Christillisyyden menon jo edeldäpäin, ja sen jälkeen kaikisa taitawat ihens käyttä. Tähän tulewat myös ne erinäiset Christillisyyden cuulusteemiset corona / sekä oman Verhens cansa, että muitten cansa cusa tila sopi. Tähän tulee myös wiriä Firucous Sanan cuullians edestä, sekä caickina aicoina, että myös julki Maan Waiwain ja Rangaistusten aicoina, cosca heidän pitää erinomaisesti seisonan HEKran ja Hänen Cansans välillä niincuin Moses, ja yriwacaisten Parannus Saarnain ja Rucousten cautta pyytämän sowitta heitä Jumalan cansa. Vielä wijmeiseri tähän welwollisuteen tule, yri suuri Bärswällisyytys caickein sekä Editten pahouden, wihain ja wainoin, että myös Sanancuullioitten heickoutten ja puutosten cansa. Sillä Christuxen Rackaus sen niin pitää waatiman meilda, että me Hänen ja Hänen callijn Seuracundans tähden olemma walmit ja aldihit caickeen tuseaan ja työhön, ainoastans että se callis Christuxen Ruumis ylösraketuri ja Päähäns lijtetyri tulis, jos meidän vielä Hengemmekin pidäis paneman lammasten edestä ja Jumalan cunnia sen niin waadeis. Ja näin siis yhden Saarnamiehen pitää saarnaman, ja ilmoittaman caikisa Jumalan tahto, sekä Suulla, että coco elämällä, joca myös pitää oleman yri alinomaisen opetus, esicura ja djennusnuora lambaille.

Erinomai-
silla palwe-
luxilla wal-
wontian.

A& 20; 20.

2 Cor. 5:14.

Budd. Th.
Mor. Ger-
man. p. 736.

Näistä caikista Rackat Sielut, me nyt näemme, cuinga suuri Welwollisuus, Työ ja cuorma Saarnawiran päällä seisoo ja macaa, niin että cosca se P. Chrysofomus tutkisteli yhden Saarnamiehen oikiata welwollisutta ja sen suurta edeswaastusta, niin ei hän tainnut toisin cuin puhjeta näihin sanoihin: *Ujattele / cuinga suuresa waarasa sinä waellat: Se on suuri ihmet, jos yri Pappi tulee autuuri.*

Waan sinä Sanancuulija, huomaike myös sinä tässä si-

NUM

Tätä Sa-
nancuullat
pirä cuule,
man ja tietä,
män mitä
heidän tulee.

Hebr. 13:17.

Luc. 10:16.

Mat. 22:6-7.

2 Cor. 5:20.

Gal. 4:19.

1 Cor. 4:15.

16.

Heb. 13:17.

1 Pet. 5:2.

Luc. 22:25.

26.

1 Tim. 3:2.

Gez. bibl.

(6)

nun welvöllisudes, sillä Sinun tähtes on tämä Pyhä wirca asetettu maan päälle; Sinun tähtes on tämä suuri Työ ja edesvastaus pandu Saarnawiran päälle: Sinun Welvöllisudes on siis tästä nähdä, Enxi, cuinga sanomatoim Työ se on Jumalalda sinua cohtan, että hän on yhden erinomaisen wiran mailmaan asettanut, jonga cautta hän sinua opetta, nuhtele, ojenja, curitta, lohduitta ja caikella tawalla johdatta sille ijancaikiselle autuden tielle, jongatähden sinun suuri welvöllisudes on, että kiertä todella sinun Jumalaas sen edesttä/ ja ofotta sinun kiertollisudes Händä vastaan, cuuliaisudesa Hänen Saarnawircaans vastaan, niin ettet sinä ylöscago tätä Wirca Hänen alhaisen muotons tähden, waan cunnioitat ja cuuidelet sitä niincuin Jumalan omaa wircaa, sillä caiki sekä Kirkon että mailmalliset Historiat sen osottawat, cuinga pahoin niille on käynyt, olcon ne Cuningat HEKrat taicka muut, jotca owat asettanet izens tätä Jumalan Pyhää wircaa vastaan, wihalla, wainolla, ylöncagella, ja muulla tawalla. Toiseri, niincuin Saarnamiehet owat Jumalan Lähettyet ja huonenhaldiat/ owat myös meidän hengelliset Isäm, meidän ijancaikisert autuderem/ niin seurapi sittä se, että heillä myös on Walda Sanancuullain yltize/ ej jocu mailmallinen walda, sillä niincuin Christuxen waldaunda ej ole tästä mailmasta, niin ej sitä myös mailmallisella wäkiwailaisudella hallita, niin ettei sentähden Saarnawiralla ole yhtän mailmallisen wallan harjoitusta eikä muitten ihmisten yltize, eikä myöskän keskenäns toinen toisens yltize, josa ainoastans niillä wanhemmilla ja oppinemilla on peräncagomus ja ojennus toisten yli heidän wirasans, waan igesäns se on caikista tosi, että joca teisttä on suurin se olcon niincuin nuorin/ ja joca ylimmäinen on se olcon niincuin se joca palwele. Ja niin caikilla Papeilla ike Pää asiasa, nimutän Saanan ja Sacramenttein oikiasa ulosjacamisesa on yri Walda ja Työ, waicka muutoin ne alammaisiin tiloibin asetetur Papiit owat sen tarpellisen järjestyren ja wäärin käyttämisen estämisen tähden, ike Seuracunnan suostumisen jälken niiden Wanhimbain ja enämbi coetelduin Papein peräncagomisen ja ojennuxen alla: Niin että se cunnia jonga ne alimmaiset Papiit osottawat niille ylimmäisille, ej uloswuoda niiden Ylimmäisten mailmallisesta arwosta ja wallasta toisten yltize, waan heidän suuremmasta leiwis-
kästans

kästäns, Ymmärryksen, Opistans, keltvollisuuden, iästans ja toivestans Herran wirasa. Minä sanon siis, waikka Saarnawiralla näin ei ole misän asiassa yhtän maailmallista walda, niin cuitungin heillä on yri wiisi walda ja hallitus heidän omasa wirasans heidän wireans oikari edesseisomiseri ja toimittamiseri, joca Walda uloswustaa ihe Saarnawiran pää-maalista ja tarcoituksesta, cuin on: Ihmisten Sorittaminen Jumalan caissa / ja Christusen Ruumin ylösrakennus / jos nyt tämä maalli pitä käsitettämän, niin siis Saarnawiralla pitä oleman walda / julkisesti opecta Jumalan Sanaa / caifilla niillä muodoilla cuin me jo sanonet olem: Heillä pitä oleman walda / Sacramenttejä ulosjocaa, Synnistä päästä niistä caturwaisia, ja Syndeihins sitoa ne caturwattomat ja heitä poisestää Wälicappalden nautikemisesta sijnä tilasa, ja niin edeswain. Tästä siis Saarnawiran wallasta joca heillä on Jumalan Armo: Wälicappaleita ulosjocaa, seuraa taas se, että Sanancuulijat owat welcapaät tämän wallan alle igens andaman, ja Saarnawiran oikia hallitusta hywärens ja sieluns ijancaickiseri onneri käyttämän.

2 Cor. 5:19.

Eph. 4:12.

Mat. 28:19.

Joh. 20:22.

1 Tim. 5:17.

Josta sitten taas Colmanneri seuraa se, että Sanancuuliat pitä mieluisesti ja runsahasti ruociman ja ylöspitämän heidän opectajans, eikä ajatteleman niin että he armosta ruociwat heidän Pappins, sillä he todella ja callisti kyllä ansaitsewat heidän palckans sillä suurella työllä cuin heidän pääsiläns mataa, josta Pawali sanoo: Cucca wijnatarhan istuttu ja ei syö sen hedelmästä? cucca carjaa caigee ja ei syö carjan rietcasta? Jos me olem teille hengellisiä kylwänet / paljoco se on, jos me teidän ruumillisia niestämme? ei ainakan ne hengelliset hywät työt taida cosean tulla marxturi niillä maailmissa ja ruumillisilla andehilla ja lahjoilla ehkä cuinga suuret ne olisit, sen suuren eroituxen tähden cuin on niiden molembain wätillä, sillä ne hengelliset owat ijancaickiset ja pysywiset, waan ne ruumilliset owat caturwaiset ja aimoastans täällä ajari auttawaiset. Niin pitä Sanancuuliam vielä wiriästi myös Rucoileman heidän opectajains edestä, että Jumala ylöswalaisis heidän näkemän caicki Seuracunnan tarpet, ylöspidäis ja wahwistais Totudesa, ja Sanans owen heille awais Christusen salaisutta puhuman, että heille niin puhetta annet:

1 Cor. 9:7.

11.

Col. 4:3,4.

X r r r r

taisin

Eph. 6: 19.

raisin awoimella suulla rohkaisti puhua, ja tietäväri tehdä Ewangeliumin Salaisuus. Nämät siis welvollisudet Saarnawiran Wirasta ja pöätäreoituksesta wuotawat Sanancuulian päälle, joita caiecia heidän pitää tekemän ej waatimisella ja pascottamisella, waan sydämmellisestä Raclaudesta heidän opettajains tygö, niiden moninaisten hywän Eöiden edestä cuin Jumala heille heidän cauttans jacia.

1 Thef. 5: 19.

Hyödytys
Saarnawirasta:
Jumalan
Cunnia.

Wijmeiseri, me sanalla merkisem vielä sen suuren Hyödytysten joca on Saarnawirasta: Cosca me caieci ne Saarnamiesten Työt ja welvollisudet läpicasom, joita me jo nimittänet olem, niin me niistä jo näem mikä suuri hyödytys meillä meidän Mutudem edesautamiseri on heidän opetusristsans, neuwoistans, nuhtelemisistsans, lohduituristsans ja muista wiran Eöistä. Waan erinomattain on näistä caikista se ylimmäinen Hyödytys vielä cans, nimittäin sen suuren Jumalan Cunnia ja Cunnioitraminen yli caiken mailman. Niin että hamast Nuringon coitosta niin lastemisen asti, pitää minun Nimeni suurexi tuleman Pacanain seas, ja joca paicas pitää Minulle siiguzteetaman ja puhdas ruoca uhri uhrattaman: sillä minun Nimeni pitää suurexi tuleman Pacanain seas, sano JEKra Zebaoth. Me cuulim äßen, että cosca Pyhä Hengi toimitta Hänen wircans, opettamisella, nuhtelemisella ja lohduittamisella, niin Christus tulee cunnioiteturi sen cautta: Niin tulee myös Saarnawiran uscollisen palveluxen cautta JEsus Cunnioiteturi ja kirkasteturi. Ensin, ulcon. isesti Jhmisten kestellä, sekä Apostolitten, että vielä Saarnawiran cautta, joteq Ewangeliunita ymbäri mailman julistawat Christuksesta, ja Hänen hywisstä Eöistans, ja cuinga hän on se meidän toinen Prophetam, Ylimmäinen Pappim ja Cuningam, joca myös meitä tahto taincallaisten Wälicappalitten cautta tehdä Cuningoiiri ja Papeiri Jumalan edes, josta hänen Nimens tulee fitä enämmän Cunnioiteturi ja ulostewitetyri caikida ihmisiä. toiseri, tulee JEsus Cunnioiteturi Sisällisesti Jhmisten sydämmessä: cosca Pyhä Hengi, Saarnamiesten Työn alla Nöswataise Sanancuulian Ymmärttynen Hänen walkeudesans tundeman JEsuren suuren Cunnian, ja caieci Hänen suuret Tainwalliset Lahjans cuin hän meille toimittanut on ja meille jacia; niin myös waicutta heidän Tahdosans erinomaisen halun ja raclauden tämän JEsuren ty

Mat. 3: 11.

gö, että händä calkesta Sydämmessä wastanortamaan, kätkemään, ja seuramaan; josta Jesus kaikilda tulee niin cunnioiteturi ja kirjasteturi sisällisesti heidän sydämmesän ja sielufans. Sydötyrs Saarnawiran uscollisudessa, ihmisten puolesta on, että sekä Saarnamieheltä että Sanancuuliat sen kautta tulewat autuari, jos he molemmiin puolin sinä isens oikein käyttävät, niincuin P. Pawali sanoo: Ota itsestäs waari, ja opista/ pysy alati näissä: sillä jos sinä sen teet, niin sinä ises autuaxi saatat/ ja ne jotca sinua cuulewat.

Ihmisten
autuus.

1 Tim. 4:16.
Rom. 1:16.

Waan täsä taibais nyt joku sanoa: Raamatusa seisoo niin: Teillä on caidilla woide häneldä/ joca Pyhä on/ ja te tiedätte caikti/ ja se woide/ jonga te häneldä saanet oletta/ pysy teissä, ja ette tarwiize/ että joku teitä opetta. Niincuin se seisoo mielä: heidän pitä caikti Jumalalda opeteturi tuleman. Sentähden siis ej olekkan Saarnawireca taropellinen, erinomattain Udesa Testamendisä nyt, cusa tämän Woiten kautta owat caikti opetetut isä Jumalalda? Waan täsä meidän pitä tietämän se, että P. Johannes näisä Sanoisa puhuu wastan niitä wääriä Opettaita ja Antichristuria, jotca wääriin opetit Christuxen ihmijydestä, ja poiskiellit Hänen Jumaludens, ja sentähden sanoo: ettei nyt enämbi ollut Hänen Sanancuulioillans yhtän packo cuunella näiden pettäjäin wäärä oppia, sillä he olit jo ennen Apostolein Saarnan kautta Pyhäldä Hengeldä niincuin sildä tarwalliselta woiteheldä, tullet kyllä opeteturi sinä oikeasa opisa ja uscosa, jota opetusta he nyt ainoastans mahdoit muistoons johdatta, niin ettei he sentähden tarwinnet enämbi tulla jolbakin wääräldä opettajalda toisin opeteturi, cuin he jo ennen Pyhäldä Hengeldä olit opetetut sen heidän seafans saarnatum Sanan kautta. Ja niin siis caikti piti Jumalalda opetetut olemän, ej ilman wälicappaleita, waan Ewangeliumin Saarnan kautta, jonga alla caikti owat wapaat petorista, eikä tarwiize muita opeturia wastan otta jotca sitä wastan käywät. Ja näin siis näisä Sanoisa ej ole mitän, sen Pyhän Saarnawiran suurta tarpellisutta ja hyödytystä wastan.

1 Joh. 2:20.
27.
Joh. 6:45.

Si immedia-
tam infor-
mationem
commenda-
re vellet Jo-
hannes, ipse
hujus suae E-
pistolae Scrip-
tionem in-
termittere
posset, quia
tamen utili-
tati consu-
lere voluit
eorum, licet
ante unitia-
nem donati
fuerint. v. 1.
12. 13. 14.
Conf. Cap.
1: 4. c. 5: 13.

Päättös.

Nyt Raekat Sielut, niincuin Christuxen Seuracunnan sekä menestys ja hyötyminen, että sen wähenngs ja onnettomus
K x x x x 2
aiwan

airvan paljon rippu Saarnaviran. Uscollisudesta taikka Uscotta mudesta Seuracunnan Työn causa; niin on isecullakin Jumalan Palwelijalla suuri syy tarcaasti tässä tuffia, mistä syystä ja lähestä se ulosnuotaa, että tällä meidän wijmeisellä ajallam Jumalan Seuracunda on niin wähendynyt, ja enim osa sekä suuren julki surettomuden, että minin ulocullatun teco palweluren alla on annettu, niincuin me myös sen näem/ ettei mikän Sääty ole nyt niin suuren ylöncögen alainen cuin Papin sääty, eikä nyt yhtän muuta mailmallista työtä niin halpana yidetä, cuin Pappain Työ, saarnamiset ja palweluret? anna Jumala, ettei moni Opettaista ja Israelin Waimemista plis ise syy tähän puureen! totifesti cosea Lauti on ise Sydämeen coffenut, niin silloin ej myös Ruumis ole terwe cosea Jumalan Saarnavirassa, joca on hänen Seuracundans Tydän on puutos taikka ois kiasa opeturefa, nuhtelemisefa eli elämän esumerkisa, nisi silloin ej myös ole odotettawa sitä oifiata Wynnämien hyötymistä ja hedelmöisemistä HERRan tarhasa. Waan joca tietä sen omasatunnosans, että hän taicka wajawan ja laiscan Opeturen cautta, eli pahendarwaisen ja Jumalattoman elämän cautta, on estännt HERRan Seuracunnan caswamisen, ja sillä rakendanut Pirun waldacundaa ja caswattanut niiden Jumalattomain soucafoa, hän mahta alinomaiseen muistoon tydönans isturta sen cuin Jumala sanoo: Airoettu oleon se/ joca teke HERRan Työn laiskasti. Sinä ihmisen lapsi/ minä olen pannut sinun Israelin huonen wartiayi: sinun pitä cuuleman Sanan Minun suustani / ja waraman heitä minun puolestani. Cosea minä sanon Jumalattomalle: sinun pitä totifesti cuoleman/ ja et sinä waraa händä/ että sano hänelle sitä/ että Jumalatoim laekais jumalattomasta menostans/ ja saisi ekää: niin pitä sen Jumalattoman tosin cuoleman syndeins tähden, mutta hänen Werens tohdon minä waastia sinun lädestäs. Ach! cuinga autuas sitä wastan se Waimen on joca taitaa kerscata W. Pawalin causa: Rakat Weljet/ siihen te oletta todistajat ja Jumala, cuinga pyhästi, hurscasti ja nuhtertomasti me olimma teidän tydönän etc. Totifesti on hän se corkein ja onnellisin Ihminen coco mailmasa ja Jumalan cakkis ase, jonga palcka ja cunnia wijmein on tämä: Opettajat paistawat niincuin Taiwan kirckaus/ ja jotta

Ies. 48: 10.

Ezech. 3: 17.

18.

33: 8.

I Thef. 2: 10.

jotca monda opettawat wanhurscauteen/ nijneuin Tähdet alati ja ijancaikisest. Jos vielä sencallaisen uscollisen Opettajan Hänen Totudens ja pyhän elämäns tähden pidäis karsimän cuinga paljon mailman wihoja, wainoja ja pitekoja, niin hän nijden cautta enämmintä ainoastans tulee puhdisteturi Mailman rackaudesta, nijneuin ne ensimmäiset Christityt wainoin alla olit paljon puhkammat ja palawammat cuin sitten jälken sen maailisen menestyren alla, ja niin on sencallinen uscollinen Paimen yri alinoma loistawa Tähti HERRAN lauman edes suuren hyödytyren cansa siihen ijancaikiseen elämään, taitaa myös caifen waiwan, työn ja cuorman alla ylösojenda ja lohduutta igiäns sekä hywällä omalla tunnollans, että hän tietää laillisesti ikens tullessen tähän työhön, ja uscollisesti woimans perästä sen tehnen, että myös Jumalan Lupauksilla, joca wahwistaa Hänen caikeen hywään työhön, ja wijmein hänelle cans uscollisesti maraa: Sinä hywä ja uscollinen Palwelija, wäähän päällä sinä olit uscollinen: minä panen sinun paljon päälle, mene sinun HERRAS iloon. Ja niin siis, oleat laumalle esteuwarin/ niin te/ Ylimmäisen Paimenen ilmestyres catomattoman cunnian Cruunun saatte. Amen!

Dan. 12:3.

Jer. 1:17. 18.
19.Mat. 25:21.
23.

1 Pet. 5:3.4.

Ach! Uscollinen Wapahtaja JESU Christe, joca olet se oikia ylimmäinen Paimen sinun Lammastes riize, Sinulle olcon kijos, ettet sinä ainoastans itze niin sydämellisesti racasta ja caitze sinun Lambaitas / mutta olet myös tämän sinun suuren armos todistuxeri asettanut yhden erinomaisen Paimenen wiraan maan päälle / jonga cautta Sinä vielä sinun Lambaitas caizet ja ruokit sinun Pyhällä Sanallas heidän antudexens. Ach! armahda sinun Laumas päälle tälläkin mailman ehtolla ja lopulla, jolla meidän Väawihollisem Viru erinomattain Hänen wicclautans rahcoo sillä harjoitta, että hän sais sinun Paimenes wietellä erytyriin ja pahennuxiin, joista sitten myös Lambaat sitä pikemmin tulewat erymän ja harhailleman. Ach! armahda sinä armollinen JESU igiäs yli tämän sinun Lammastes wihelijäisyyden ja waaran, ja anna andert / että me itze meidän lyttämättömydem cautta olem sen ansainnet, että Sinä ne Uscolliset Paimenet meillä poisottaist / ja meidän

Rucous.

X P P P P P 3

meidän

meidän Petollisilla ja pahendawaisilla opettailla rangaisitte. Ach! Kacas JESU / se on cuirengin sinun oma astias, ja sinun Cunnias, ettäs ylösrakennat sinun Waldacundas meidän seasam / ja johdatat sinun Lambaas sinun tygös, jorca owat sinun Weres hinda ja e-llis mayo. Läbetä siis Us collisja Paimenita sinun Lammashuonesees, ja puhdista ne joilda on tähän asti puutrunut se totinen uscollisuus sinun wirasas / caillesta pimeydestä ja omaasta radaudesta, ja tee ne sinun aseheres, että he uscollisesti ruodiwat sinun Lambaitas Totuden Sanalla ja owat loistawat Tähdet mailmas / joisa Sinun oman oppis ja Elämäs esimerdi loista alati meidän edesäm, igens ja mailman pois kieldämisesä / Kackaudes / nöyrydes ja cailis Christillisis awuis. Käännä myös caillein Christillisen Esiwaldain sydämmet yhteen welwolliseen Uscollisuteen ja murhen pitämiseen sinun Seuracundas edestä / että he heidän Wircas täsäkin astiasa oikein edesseisoa ymmärräisit / ja caili pahennuret ja wäärin käyttämiset Christillisten Uskusten cautta pois estäisit, Ja ole Sinä Kacas JESU aina iges meidän Pää-Paimenem / ja anna sinun Lambaas Sinusa löytä ja saada sen / mitä sinun alammaisissa Paimenitas puuttu / ja johdata heitä sinun Cunnias Waldacundaan / cusa heillä ylödyllä / pitä ijancaictisesti oleman. Cuule meitä Kacas JESU, sinä Israelin Wartia / sinun corkian Paimen Wircas tähden. AMEN!

Viides Sunnuntai Pääsiäisestä.

Etli

Kucous - Sunnuntai.

Esipuhe.

W e tiedämme, Kackat Sielut, ja olem Uskasi euuket, mitkä owat meidän Autudem Wälicappalet, nimittäin, Jumalan Puolesta, Hänen Pyhä Sanans ja

Sacra

Sacramentins / joiden kautta Jumala, sekä ilmoitta, että tar-
 joa, ja ike työtä jaa ja anda meille Hänen armon ja caiki ne
 Sairalliset Sairaat, niin myös niiden causa muutta meidän sy-
 dämmen ja mielen Sairan luondoiseri ja Hänen armon kel-
 wolliseri astiari ja afeeri, ja wielä niiden kautta wahwista ja
 lukise meitä caiki hänen Lupauens ja Armo Sairans, mei-
 dän ijancaikiseri wacuurerem ja wahwisturerem meidän Nutu-
 destam ja Jumalan osallisudesta: Meidän puoleldam taas on
 se ainoa Wälicappale Jumalan ja Nutuden käsittämiseen, se
 autuax tekewäinen Usco / joca sen ainoan Armon ja Nutuden
 Ansaijian TEsuren Ansoon turwandu, ja sen kautta totisen osal-
 lisuden saapi ja nautise Jumalasta ja Hänen Armostans ja coco
 Sairaaasta ja Nutudesta; Waan taincallinen Usco, ei ole jo-
 eu tyhjää ajatus eli warjo, mutta se on yri ylönlunnollinen wai-
 cutus ja walo niiden käändyneitten ihmisten sydämmessä, joca,
 nijneuin se Catumurefa suuren kamppauxen ja omantunnon lii-
 cutusten alla soytetän, niin se myös sitten jälken alati osotta Hä-
 nen Elämäns ja liicundons, ettei se ole coscan joutilasna eli cuol-
 lana, waan harjoitta ja wahwista jecapäiwä Hänen Elämäns
 Uscon Rucouren causa, ja osotta hänen liicundons ja hedek-
 mällisydens palawan Raclauden harjoittamisella Jumalats ja
 Lähimmäistans wastan: Ja nijneuin nyt Raclaus eroittamat-
 tomasti käppi ulos Uscosta, nijneuin cumuus ja lämmin walkias-
 ta, niin wuotaa myös uscosta, Jumalan Lasten tykönä yri abte-
 ra ja alinomainen Rucouren harjoitus eroittamattomasti, nij-
 neuin yri Sawu ja Suikutus joca alati palawasta Walkiasta
 ylöskäy ja riendä; sillä cosca Usco on kerran käsittänyt Chris-
 turen, ja saanut maun ja omisturen niistä ijancaikisista nähy-
 mättömistä Sairaroista, niin ei se sitte enämbi menesty maasa ja
 mailman menoisa, waan halaja, huoca, ja pyrki alati niiden
 nähyttömiin perän. ja egi niissä hänen tytymistans ja elatus-
 tans. Ja tämä nyt tapahu cans sen callijn Rucouren har-
 joituren kautta, joca sentähden on yri suuri ja autuallinen Wä-
 licappale caiken hywän ja tarpen käsittämiseri Jumalalda sekä
 Sielun että Ruumin hywäxi, ja niin yri suuri osa meidän Ju-
 malan Palweluresta.

Erinomaisesti merkkillinen Jumalan asetys, ja osa siitä
 Sewitallisesta Jumalan Palweluresta, oli Wanhasa Testamen-
 disä,

Suikutures
 Wanhasa
 Testamenti-
 sä oli ensimmäi-
 lauret Ru-
 coureen.

- Exod. 30:1. &c.
 Cap. 35: 8.
 Cap. 40:26.
 27.
 Exod. 30:7.
 8 9.
 Lev. 10: 1.
 Exod. 30.10.
- disi, siinä Suigutus Ultrarisa, jonga Jumala kässi Moseren Hongasta tehdä Esiripun ulcoiselle puolelle siinä Pyhäis Armon. Istuimen eteen: Josa Jumala erinomaisesti kässi Vapeille, että heidän piti tämän Suiguttamisen toimittaman, eikä andaman yhtän wierasta eli muucalaista tulda ja suigutusta tulla sen puolelle, cuoleman rangaittujen cansa jos he toisin teit; Ja piti tämä Sawu eli Suigutus tehtämän caxi kerta päiväs, aamulla ja ehtolla. Ja erinomaisesti Sowindopäiwänä piti Papin so-wittaman se Altari Ricosuhin werellä, ja ottaman astian täynnäs tulisaa hiiliä Altarista, ja piwons täyden surwottua Pyhä Sawua, ja candaman Esiripun sisälliseen puoleen, ja paneman siittä Tulen päälle HXRan eteen, niin että pyhän sawun suit-ju Armon-istuimen peittäis, ettei hän cuolis. Taincallaista Sawun ja Suiguttamisen asetusta wastan taittin rikoa ja Syndiä tehdä, cahdella tawalla: Ensis, cosca Bieraille Jumalille sawutettiin ja suigutettiin, niincuin Salomonin Waimot teit, ja Jerobeam, Israelin lapset wakiselle kärmeelle, Baaliterit Uuringolle, ja muutoin epäjumalille, joiden yli Prophetat usiasti walitit ja uhcaisit Judalaisia. Toiseri, tehtiin Syndiä tärä asetu-
 1 Reg. 11: 8.
 1 Reg. 12: 33.
 2 Reg. 18: 4.
 2 Chr. 25: 14.
 Es. 65: 3-7.
 Jer. 1: 16.
 Cap. 7: 9 &c.
 Lev. 10: 1.
- 2 Chron. 26:
 16. 18. 19.
 2 Reg. 15: 35.
 Cap. 16: 4.
- Apoc. 5: 8.
 Apoc. 9: 3.
 4.
- tufta wastan, cosca he tosin Suigutit HXRalle, waan wääräsä Järiestyresä ja pahasta sydämmestä, niincuin Aronin Pojat Nadab ja Abihu cannoit wierasta tulda HXRan eteen, ja sentähden tuleks da culutettiin ja cuoletettiin. Tuningas Usia myös tuimudesta wastein Pappein waroituria meni suiguttaman, joca ainoastans Pappein wirea oli, josta hän tuli Spitaliseri cuolemaan asti. Johon tule cans se cuin usiasti Raamatus walitetan, että Cansa wielä sitte cuokulois ja corckeuris suigutit, cosca HXRan Templi so rakettu ja tehty oli.
- Taincallinen Sawu ja Suigutus tulee nyt myös sen Le-witallisen Jumalan Palweluren Warjo-mendon, ja oli Hänen erinomainen merkikemisens Rucouyen ja sen harjoituksen puolelle, niincuin sen selitys seisoo Ilmestys kirjasa, cosca se sanotan: että Cariza ortti kirian/ ja ne neljä eläindä ja neljä colmatta lymnendä Wanbinda langeisit carizgan eteen/ ja jocalte zella oli candelet ja cullaiset maljat/ Suigutusta täynnäs, jotea owat Pyhäin Rucouyet. Niin se seisoo wielä: ja yri toinen Engeli tuli/ ja seisoi Altarin edes/ ja hänellä oli cullainen pyhän sawun astia/ jolle paljo suigutusta annettiin, caitein Pyhäin Rucouyista/ Ja se suigutuksen sawu pyhäin Rucou-

Rucourista / nousi Engelin lädestä Jumalan eteen. Joca Engeli oli ilman epäilemätä ihe Christus / joca hänen Sorwin do wirasans johon hän Papiiri asetettu oli, alati astu meidän edestäm Jumalan eteen, Hänen cullaisella Sawu astiallans, se on määrättömällä ansiollans, ulosjaca meille hänelle annetusta paljosta suikuturestans, se on, sitä wallasta ja oikeudesta joca hänelle annettu on armon waldacunda ylösrafenda ja caickia armoa ja hywää ihmisille toimitta ja anda, tygölukein meille Hänen Astions osallisutta, ja Rucouksen meidän edestäm, ja taittain myös niin että meidängin Rucourem nousewat ylös Jumalan eteen, se on, owat Jumalalle otolliset, niineuin yri mafia haju.

Heb. 7: 21.
24. 25.
Heb. 9: 24.

Gen. 8: 21.

Caicki tämä Sawuttamisen ja Suikuttamisen meno tu-
tee wiseisä muodoisa yhteen Rucouren cansa, ja taitan monella
tawalla sihen sowitetta: Ensis, Rucous, ei ole ainoastans yri
Jumalada asetettu Palwelus, jolla me händä cunnioitam, ja
Hänen sen corkeinman andajan edestä tunnem ja tunnustam, waan
Jumala tahtoo myös, että meidän Sydämmem täällä maan
päällä pitä oleman yri Suikutus Altari hänelle, joca tosin on
hongassa, se on, heicosta libasta ja tuonnosta, waan cuitengin
Cullalla silattu, se on Uscolla caunistettu pitä oleman, jos mei-
dän Rucourem suikutus muutoin Herralle pitä kelpaman. Toi-
seri, ne joca Suikutusta teit HERRalle, piti oleman Pavit,
niin pitä meidän jos me tahdomme sitä oikia Rucouren sui-
kutusta HERRalle edes tuoda, oleman Hengelliset Pavit
ja sihen wasta udesta synnytettyt, niineuin P. Pietari myös
sanoo, että me olem Cuningallinen Vappeus ja Pyhä Cansa,
Rucourengin cansa, ilmoittaman sen woimaa, joca meitä pimey-
destä cusunut on hänen ihmelliseen walkeuteens. Colmanneri,
Tämä Suikutus pitä myös tapahtuman oikiasa Järjestyresä ja
Jumalan oman Tahdon jälkeen, joca meidän pitä meidän Ru-
courem, jonga Summa sihen pyhään Isä meidän rucoureen
sisälle käsitetty on, edestuuman sencallaisen Altarin pääldä, eli
sencallaisesta Sydämmestä, joca caickinaisilla hywän hajullisilla
vrteillä, eli Christillisillä arwiilla caunistettu ja täytetty on, jos
se muutoin HERRalle mafian hajullinen pitä oleman. Jonga
päällä cans se oikia Tuli pitä palaman nimittäin Pyhän Dengen
Waicutus, joca on se oikia Taiwan tuli, ilman jota meidän
Rucou-

Exod. 30: 1.
2. 3.

1 Pet. 2: 9.

Exod. 35: 8.

vvvvv

Luc. 18: 7.

Pl. 92: 3.

Job. 9: 31.

Rucourem uhri on cauhistus HERRalle. Meljänneri / Rucouren Suikuttamiselle ei tosin ole wihiä aicaa eteen pandu ja määrätty, waan meidän pitä alati ja aina rucoileman; cuitengin on se cohtullinen, että ennen caicfia ja caickein muitten tilain siwusa pitä taincallinen Palwelus HERRalle tehtämän Namulla ja Ehtolla, että niin jocapäiwä sillä Jumalasa aljeturi ja päädettyxi tulee, ja me Davidin cansa, Nimulla julistamme hänen armoans / ja ehtona hänen totuuttans. Wiidenneri, Rucouren edestuumisella taidamme me myös cahdella tarwalla rickoa ja syndiä tehdä HERRa wastan: Ennist, cosca me sen sowitzamme jöngun muun cuin Ninoan Jumalan tygö, niincuin epäjumalitten, cuolleitten, ja muitten tygö ukona Jumalasta, niin myös cosca me joiden cuiden cuwain cautta ja alla Jumalata rucoilem, jolla on sama warjo ja päällecahando cuin Teroboamilla cosca hän suikutti cullaisten wasicain edes, ja luuli sillä cunzioittawans Iisraelin Jumalata, joca asia cuitengin hänelle epäjumalan palweluxeri tuettiin: Toiseri, teemme me syndiä Rucouren cansa, cosca me edestuumme meidän Rucourem wäärästä Järjestyksesä ja pahasta sydammeestä. Niincuin cosca me Rucoilem ilman parannusta, ilman hartautta, ilman Raekautta, ilman ritymistä Jumalan tahdon cansa, ja niin yhdestä catumattomasta ja sowitzamattomasta sydammeestä, joista se seisoo, ettei Jumala cuule syndisen rucousta, sillä sencallaisen ehdollisten syndisten Rucouresa ei ole yhtän hywä hajua Jumalan edes, waan sula myrsky ja saastaisuus, joca on wieras Tuli Altarilla, josta ei nousse ylös jotan hywän hajullista, waan niincuin tomu maahan waipu ja alas painu. Wieras Tuli on se myös HERRan alttarilla, cosca jocu juowuris ollesans on harras ja puhelias Rucouresa, josta wälttämättömästi seuraan Tulen culutus ja cuolema HERRan Wanhurseaudesta, joca ei anna ishäns pilcata. Tähän tulee niiden Wanhain Sananlascu: Huoran litku, Warcan wala, ja Juopunen Jumalan kijos, owat yhtä painawaiset ja yhdestä arwosta. Waan erinomaisesti tarwike meidän Suikutus Altarin, eli Sydämmem, tulla Sowiteturi Sowindo uhrin Jesuren werellä, ei ainoastans ferran wuodes, waan alinoma, jonga cautta sitte wasta meidän Suikuturem siihen Pyhimbdän sisälletketan, waan jos Altari ei ole sowitetty, niin ei myös ike Suikutus eli meidän Rucourem kelpa Jumalan

malan edes. Ja niincuin Christus Iesus on se sama, joca on meille ansainnut, sekä oikeuden ja tuwan astua Jumalan eteen meidän Rucourem causa, että myös caieki ne hywät joita me Rucouren kautta saada taidam, niin myös meidän uscom joca meidän pitä rucoileman perustaa ikens ainoastans Iesuren ja Hänen Ansiens päälle, niincuin hän myös täsä Evangeliumis kassée meidän Hänen Niineens rucoileman; niin on se siis tarpellinen, että me ennen caiecia Sorwitamme meidän Sydämme Alttarin tämän Iesuren werellä, että me sen kautta eroitetut pois meidän synneistäm, taidamme alati otollista suikutusta ja Rucousta edestueda HERRalle, ja häkeldä wiikisti euulduxi tulla, ja saada mitä me tarwiem meidän Sielum ja ruumim totisexi hywäxi ja onnexi.

Tänäpäiwänä Raekat Sielut, me wietämme Rucous Sunnuntaita, joca on asetettu Romin Wallalda pidettäväxi lähes puoli wiikettä Sata vuotta jälken Christuren ajan, erinomaisen suuren hädän ja tuscan aicana Francristifisä, joca cowasti silloin ahdistettin sekä Hunniterein Cuningalda Uttilalda, että muilda Willi: ihmisläda, Pedeoilda, pahoilda ilmoilda, uofoisläda, tulipaloilda ja maan järifstyiilä; josta se toimellinen Wispa Mammertus Wienis asetti Litanian tällä päiwällä julksessi luettawaxi ja coco wiicsoon Helatuorstaihin asti Catumus ja Rucous harjoituxisa cukiuttawaxi. Ja niincuin Pawilaiset tämängin asian owat heidän Taicauwillans secoittanet ja turmetlet, ja heidän Rucoustens ja Litaniens siwusa silloin coco wiicson andawat procefin causa canda ymbäri Nistia ja Jahnoja, suuren ulwomisen ja weifun, ja Neiky Marian auributamisen causa; Niin on se P. Lutherus ynnä sen Christillisen opin causa ojedanut tämängin asian ja selittänyt sen caikista taicauwista, niin että siytä nyt on tullut tämä Päiwä sen Evangeliumillisen Christicunnan sisällä plösoitetuxi myös ja asetetuxi yhdexi oikiäxi Rucous Sunnuntaixi, ja ne seurawassetin Päiwät Rucous päiwäxi, jaina se Christillinen Seuracunda erinomaisessi Tutkistelemusta pitä Rucouresta ja sen oikiasta harjoituxesta. Ach! että caieki Christityt sen oikein ymmärräisit, cuinga suuri ja autuallinen Wälicappale se callis Rucous cuitengin on caiekein aruim ja tarwetten saamisexi Jumalalda, ja cuinga ihe

Jesus hänen alinomaisella esimerkilläns on sen pyhittänyt, ja meille tarpelliseri osottanut ja tehnyt. Tätä asiaa tutkistelemaan, pyytäkää armo Jesuren omalla Rucourella, sydämmestä sanoden: Isä Meidän etc.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Lug. 16. v. 23.

Sihen aican, sanoi Jesus Opetuslapsillens: Totifest, totifest, sanon minä teille: Mitä ikänäns te anotta Isäldä minun Nimeeni, niin hän anda teille. 24. Et te ole mitän minun Nimeeni tähän asti anonet, rucouicat, niin te saatte, että teidän ilon olis täydellinen. 25. Näittä olen minä teille puhunut tapauris, mutta aica tule, etten minä sillen puhu teille tapauris, mutta julkifest ilmoitan teille minun Isästän. 26. Sinä päivänä pitää teidän rucouileman minun nimeeni. Ja en minä sano teille, että minä rucouilen Isää teidän tähten. 27. Sillä Isä vacasta ihe teitä, että te minua vacastitte, ja uscoitta Jumalasta lähtenen. 28. Minä läxin Isästä, ja tulin maailmaan: Taas minä jätän Mailman, ja menen Isäni tygö. 29. Sanoit hänen opetuslapsens hänelle: Eako, nyt sinä julkifest puhut, ja et yhtän tapaursta sano. 30. Nyt me tiedämme sinun caieki tietävän, etkäs tarwithe että jocu sinulda Kysvy, sentähden me uscomme sinun Jumalasta lähtenen. 31. Jesus wastais heitä: Nyt te uscotta. 32. Eako aica lähesty, ja jo tuli, että jocainen ha jotetan omillens, ja minun te yrinäni jätätte En minä cuitengan yrinäni ole: Sillä Isä on minun cansani. 33. Näittä olen minä teille puhunut, että teille minus rauha olis: Mailmas on teille tuisca, mutta olcat hywäs turwas minä woitin mailman.

Tällä

Tällä erällä, me tahdom tutkistella, sitä Cal-
lista Ruoukka, niiden asian haaran cansa cuin
sijhen tulewat.

O HERa auta, O HERa anna menestvä! Amen.

Mitä tähän Pyhään Ewangeliumijn tule, niin me ndem-
me siitä, cuinga callibit ja wahwat Perusturet Wap.

Jesus panee meidän Ruoukijim ia Ehinissim Juma-

lan tykönä: Hän sanoo: Mitä ilänäns te anotta

v. 23.

27.

Perustus
Ruoureen
on Jsan
Raakaus.

Jäldä, ja wielä cohta sen päälle: Jsa racasta ixe teitä.
Josta siis seura, että se ensimmäinen Perustus Ruouyeen on,
että Jumala on meidän Jsam, joca meitä Racasta. Ja to-
sin on hän ej ainoastans Christuxen Jsa, mutta myös meidän
Jsam, niincuin Christus ixe opetta meidän ruoileman: Jsa
meidän. Ja myös sanoo P. Johanneren tykönä: minä me-
nen ylös minun Jسانی tygö, ja teidän Jsanne tygö. Jo-
ca Sana Meidän on yri suuri Uscon ja Uscalluxen sana Ju-
malan meidän Jsamme tygö, jolla me omistamme ikellem Hä-
nen Jällisen Raakaudens, niincuin hänen oikiat ja rackat Lap-
sens Jesusuxen cautta. Yhdellä Lapsella ej ole kenengän tygö
suurembata oikeutta cuin Hänen Jsans tygö, jonga hän tietää
häändäns racastawan, ja sentähden taitaa uscalluxen cansa ekia ja
ano hänelä tarpeitans. Ja tosin racastaa tämä Jsa meitä, ej
ainoastans Poicans Christuxen cautta josa se oikia Perustus on
meidän Lasten oikeuteen Jumalan tykönä, waan Christus sanoo,
että Jsa racasta meitä ixe, niincuin hän siitä rackaudesta myös
on Poicans meille lähettänyt Lumastajari, että hän sitä parem-
min taidais Raakaudens meille ulosjacta cosca me Hänen Poic-
ans cautta sowitzetut Hänen cansans olemma, sentähden siis Chris-
tus sanoo: en minä sano teille, että minä ruoilen Jsaä tei-
dän tähten, sillä Jsa racasta ixe teitä. Se on, en minä
nyt sano teille sitä cuin minä olen jo ennen teille sanonut, että
minä ruoilen teidän edestän ainoastans, jota minä cuitengin ala-
fi teen, waan Jsa myös ixe teitä racasta ja on siitä rackaude-
ta lähettänyt minun mailmaan, ja nyt wielä sitä enämmän ra-
casta teitä cosca te minun cauttani Hänen cansans sowitzetut olet-
ta, jongatähden te myös nyt sitä suuremmalla uscallurella taidatte

Joh. 14: 16.

Joh. 17: 9.

rucoilla händä, / cosca te minua ynnä hänen cansans racastatte
ja uscotte minun hänestä lähtenen.

Jesus
Nimi.

Soiseri Perustuxeri täsä panee Wap. Jesus Igens,
cosca hän sanoo: Mitä ikänäns te anotta Jäldä Minun Ni-
meeni. Rucolla Jesus Nimeen, on rucolla Christuxen Kä-
lyn päälle, joca meille on caiken Jumalan Tahdon, niin tästä
cuiin caifista muistakin asioista ilmoittanut, ja Käsyn meille an-
danut: rucolla Jesus nimeen, on wiellä rucolla wahwasa
Tiedosa ja Tunnoisa Hänen Personastans ja Wirastans,
wahwasa Uscalluxesa hänen Lupauxens ja cuulemisens pääl-
le / hänen Ansiions / ja Esirucouxens päälle, ja halusa Hä-
nen Sanaans ja waldacundaans ja Sunniatans edesautta
ja ulostewittä; niincuin siinä Ymmärvyresa Seuracunda myös
päättä ja lukisee caicki Rucouyet näillä sanoilla; Meidän JESU-
ram Jesus Christuxen cautta. Wap. Jesus sanoo Ewan-
geliumisa Opetuslapsillens, ettei he tähän asti ole anonet
mitän Hänen Nimeens, se on, waicka tosin Wanhan Testa-
mendingin Uscowaitten Rucouyet caicki perustit igens Jesus
päälle, joca silloin odotettava ja Tulewa oli, niina ei cuitengan
ennen Jesus Tulemusta wiellä niin kirkaasti ymmärretty caic-
kia Christuxen Ansiion salaisutta, eikä niin selwillä sanoilla ja kä-
sitöyellä rucoidu Hänen nimeens cuiin sitte cosca hän jo tullut oli
lihaan ja toimittanut Hänen suuren Lunastuxens Työn täydelli-
sesti. Ja niin, niincuin Minä, minun Kärsimiseni, Cuolemani,
Ylösnousemiseni ja Tawaseen astumiseni cautta, joca nyt wasta
tapahuman pitä, ja sen päälle seurawaisen Esirucouxen cautta,
nyt panen sen wahwimman ja näköisimmän Perustuxen teidän
Rucourijn, niin myös caicki tämä ynnä Ewangeliumin Saarnan
cansa, teidän pitä Pyhän Hengen julkisen ulostuwodattamisen ja
ylösvalistuxen cautta saarnattaman ja julikettaman mailmalle;
niin taidatte te myös sitte sitä suuremmalla Tunnoilla, Käsitöyellä,
Kijwaudella, ja Uscalluxella rucolla minun Nimeeni, niin että se
sitte seisoo: Sinä päiwänä pitä tedän rucolleman minun
Nimeeni / nimittäin julkisesti ja minun Nimeni ja ansiioni sel-
wällä Tunnoilla ja tunnustuxella, cosca te näette omilla silmillän,
että Minä olen se sama / joca läxin Jästä / ja tulin Mail-
maan, ja woitin mailman. Niincuin se myös on rucolla Je-
suxen nimeen, että rucolla tulla osalliseri niistä hywyristä ja Ta-
waroista,

Luc. 5: 5.
Joh. 16: 25.

Joh. 17: 3.
Act. 4: 12.
Act. 3: 6.
Col. 3: 17.

Rom. 8: 34.

7. 26.

7. 28. 33.

waroista, kuin JESUS Hänen Boitollans yli mailman päämiehen Perkelen ja helwetin meille ansainnut ja toimittanut on. Joh. 12:31. Cap. 16: 11.

Colmannexi, puhuu Wap. JESUS tässä vielä cans Uscoista / josta tässä Ewangeliumissa seisoo usiasti : Te uscoitta minun Jumalasta lähtenen. Me uscommme sinun Jumalasta lähtenen. Jonga päälle taas JESUS sanoo : Tyt te Uscoite. Ja niincuin se autuarterekwäinen Usco perustaa igens niiden edellisten, nimittäm Jumalan Rakauden, ja JESUYEN Annsion päälle ; Niin on se cans yri Perustus meidän Rucouxeem, sillä ilman Usotta on mahdotoin kelwata Jumalalle. Ja waicka tosin tämän hywän waen eli Opetuslasten Usco vielä seisoi yhdessä heicosa Sunnosa ja käsitöressä Christuresta ja Hänen Annsions saaisudesta, niin cuitengin cunnioitti Wap. JESUS sengin, Uscon nimellä, jonga tähden Isä heitä racasti. Niin että cosca meidän Uscommme ja uskalluxemmie JESUYEN päälle ainoastans on totinen ja wilpitoin, waicka siinä löydyis jocu tietämättömyys ja heicofous, niin ei Jumala cuitengan sitä hylsää, waan taitaa yri heicofokin usco olla ulottuwainen Perustus meidän Rucouxeem, että se taitaa cuulduri tulla.

Wielä Toiseri / me tästä P. Ewangeliumista näem, cuinga Wap. JESUS anda igeculleckin Wapauden ja Luwan Hänen Rucouyens cansa Jumalan eteen tulla, niin että waicka me igestäm olem mahdottomat tulemaan sen suuren ja Pyhän Jumalan eteen meidän Anomustem cansa, niin cuitengin Käffee Christus meidän sitä tehdä : Rucoilcat / niin te saatte, että teidän ilon tulis täydelliseri. Jaa, hän anda meille vielä Wapauden anoa ja rucolla caicta mitä ikänäns me tahdom ja taidam Hänen Niimeens rucolla, ja niin erinomaisesti sencal- laista hywyttä, kuin JESUS ike on meille ansainnut, ja jonga päälle yri täydellinen ilo seurata taitaa. Muutoin jos me ainoastans liballisesa ja mailmallisesa päällecaghannosa rucoillem niittä maal- lisa, niin se seisoo : et te tiedä / mitä te rucoilletta. Te anotta ja et te saa / että te kelwottomastki anotta / että te reidän himoisan sen culutaisetta. Johon JESUS anda meille Wapauden. v. 24. v. 23. Mat. 10: 22. Jac. 4: 3.

Colmannexi / Wacutta Wap. JESUS myös tässä caic- fia totisia Rucoilista Rucouyen cuulemisesta, ja sanoo : Totisest / totisest / sanon minä teille / joca on Jumalan liickumatoim pu- hen Ja Lupaa cuulemisen.

Heb. 6: 13.
14: 17, 18.

hen ja Balan parsi, joca ej taida walehdella, sillä nijncuin Jumala lupais Abrahamille / cosca ej hän tainnut yhden-
gän suuremman cautta wannoo, nijn hän wannoi ize caut-
tans, sanoden: Totisest, tahdon minä, siunaten siunata
sinua. Josa Jumala tahdoi Lupauyen perillisille newwons
wahwuden osotta yldäkylläisesti / wannoi hän walan / että
me cahden liickumattoman cappalen cautta, soisa mahdo-
toin on Jumalan walehdella, juuri wahwan uscalluxen
pidäisimme / me jotca sijhen turwamme / että me taritun
toiwon saisimme. Jonga walan päälle JEsus myds sanoo
cohta: Mitä itänäs te anotta Wäldä minun nimeeni / nijn
hän anda teille. Ja tosin nijn Wisiksi ja nijn runsaasti, et-
tä teidän ilon sen ylige pitä oleman täydellinen / ettekä te
tarwige walitta, että caifesta sijtä cuin te näin minun nimeeni ja
oikiasa järjestyresä anonet oletta, pitä mitän puuttuman eli wail-
la oleman.

Näistä me siis nyt merkigem, sijtä callihista Ruouyestaj
seurawaiset asianhaarat:

I.
Mitä Ru-
ous on?

Ensist / me Kysym: Mitä Ruous on? Ruous on,
yhden / Hänen tarpens ja puutoyens oikein tundewaisen
ja Usco waisen ihmisen harras Cansapuhe Jumalan cans-
sa / ja Christuxen ansion ja Esiruouyden päälle uscoldawa
Anomus, Jumalan Armosta ja caikista totisista sielun ja
ruumin tarpeista / sekä sisällisesti / että ulconaisesti / Ju-
malan kanniayi ja omai nijn myds lähimmäisen totiseri by-
wäri ja onnery. Josta me jo cohta näem, ettei Ruous ole
jocu tyhjä Suun myrinä ja kläpinä ilman totista ajatusta ja
ymmärrystä Hänen asioistans ja tarpeistans, ja ilman har-
tautta ulospuhuttu picainen puhe; waan Ruous on, sen hen-
gellisen menon ja yhdistyksen jälken cuin on Jumalan ja usco-
waisen sielun wälillä, erinomaisesti ja ensiri Sielun cans-
puhe ja cansakäyminen Jumalan cansa. Sillä nijncuin Sielu
on se pää-istuin ja sia caickiin Yvhän Hengen waicuturiin coo-
meidän autudem järjestyresä, nijn on sielu myds sen totisen Ru-
ouyden harjoituresa pää-cappale jolla on tekemistä ja puhumista
Jumalan cansa, joca sitte tilan ja ajan jälken ulospurka isens
Suun ja muitten käytösten ilmoitukseen ja asettamiseen Juma-
lan

lan eteen; sentähden myös se P. David, ne molemmat yhten panee: kelwoatcon sinulle minun Suuni puhet, ja minun Sydämmen ajatuyet sinun edesäs / **HERRA**. Waan erinomaifesti puhuu hän usiasti sielusta ja sen anomisista: Köyhän haluyet sinä **HERRA** cuulet / heidän Sydämmens on wahwa / että sinun corwas sijtä otta waarin. **HERRA** sinun edesäs on caicki minun haluni, ja minun huocauyeni ej ole sinulda salattu. Ja taita ihcekukin järjellinen ihmisen joca ikens ja Hänen rakennuyens oikein tunde sen nähdä, että Nucouyensa niinuin muusakin työssä on aina Sielulla se suurin osa ja tekeminen, sillä Sielusa pitää Niinääryyren tietämän wiisusti mitä hän tarwisse ja rucoile, Tahdon myös pitää oleman sisälle otetun totifesti Halusta ja ikäwöikemisestä sen jälken kuin hän rucoilee. Ja niin on Nucous erinomaifesti Sielun ylöndäminen ja lähestyminen Jumalan tygö caikisista tarpeista Jesuyen cautta. Josta sitte seuraa Suun pube ja ilmoitus, jonga cautta, sekä Sielun Ajatuyet tulewat paremmin coosa ydetyri, että palawa hartaus ja käytös ylöspidetyri ja kehoitetuyri. Merkillifesti sanoo tästä P. Augustinus: en minä tiedä / cuinga se tapattu / että coosa Ruumin lijecutuyet ej taida tapattua ilman edelläkäyväistä Sielun lijecutusta / niin cuitengin ne ulconaiset ja näkywäiset lijecutuyet / telewät sitte ne sisäliset ja näkymättömät lijecutuyet ja halut / joca ne ulconaiset matcan saattanet owat, sitä wäkewämmäyt, niin että coosa Suu on Sielun yllityyrestä ja hartaudesta ulospubiennut ulconaiseen Nucouyeen ja kirjauuteen, niin sitä wastan taas Sielu, Suun puheesta tule yllitytyri sitä surembaan palawuteen ja ulospukamiseen, ja niin coco Sielu ja Ruumis ja caicki jäsenet tulewat yrimielifesti sytytytyri ja sowitzeturi yhteen palawuteen ja toimitukseen ihmisen palveluyensa ja työssä; jonga tähden myös nyi niini ja toimitus Nucouyengin harjoituyensa tygöluetan motemille, sekä Suulle että Sydämmelle / niin ettei se seisso ainoastans Suusta, että se huuta **HERRAN** tygö, waan Sielun Nucous ja huocaus myös cusutan huudoyi, niin kuin se seisso Israelin Lapsista, että he huocaisit Egyptisä orjuiden tähden ja huusit, ja heidän huuton ylöstani Jumalan tygö. Ja Moseren Sydämmen huocauyesta myös seisso: Mitäs huudat minun tygöni? Ja niin mafia haju

Pl. 19: 15

Pl. 10: 17.
Pl. 38: 10.
2 Tim. 2: 22.

Exod. 2: 27.

Exod. 14: 15.

Pf. 17: 1.
Pf. 18: 7.

cuin siis Rucouesta ylösnousee Jumalalle, koska ne molemmat yhtä pitävät, ja Sydän ja Suu yhdessä palawudesa heidän anomisiens Jumalan eteen wetävät; niin suuri cauhistus sitä vastaan on taas se HERalle, koska nämät Ihmisen osat toinen toisistans eroitetan Jumalan Palweluresea, ja ihmiset ainoastans tyhjällä Suulla lähestyvät Jumalata, ja Sydän on caucana Jumalasta taicka sisälletettu lihallsista ja maallisista ajaturista, taicka coconans ajattelematoin ja ymmärtämätöin siitä asiasta kuin hän rucoile. Ach! cuinga moni jocapäivä rucoilee Jsa meidän Rucouresa kyllä, Jumalan Nimen Pohittamista, ja Jumalan Waldacunnan Lähestymistä, ja ei cuitengan eikä ymmärrä mitä hän rucoilee, eikä ajattele sen päälle, eikä myös ike työjä ahkeroise edesautta Jumalan cunniata, taicka hänen Waldacundans, eikä hänen ike tykönäns, eikä muitten tykönä. Saincailaisesta rucouesta se seisoo: Tämä Cansa lähesty minua suullans, ja cunnioitta minua huulillans, mutca heidän sydämmens on caucana minusta; waan turhan he minua palwelewat.

Mat. 15: 8.
9.

20
Ketä pitää
rucolleman.

Toiseri, me kysym: Ketä meidän pitää Rucolleman?
Wastaus: Me tiedäm ja olem jo cuullet, että Rucous on yri suuri osa meidän Jumalan Palweluresta, sentähden me siitä eans taidam huofiasti päättä, Ketä meidän pitää Rucolleman? Se ensimmäinen Palwelus kuin ifänäns yri järjellinen luondocappale taita tehdä sille jonga hän pitää Hänen Tekiäns Luojans ja HERans edestä, on Rucous, niincuin me näem Willi Pacanoistakin, että niin pian kuin he mailmas tulewat siihen ifään että ymmärrys rupee ikeens päin käändymän ja ajatteleman hänen oinnens eteen, niin he cohta rupewat polwillans jotan rucoilemaan ja aurihuutamaan, olcon se auringo, cuu, kiwi eli candu, Piru eli jocu muu mingä päälle heidän mielenlangee; Joca on yri wahwa todistus ja jälki yhdestä Jumalan Palweluresta heidän omasatunnosans, joca todistaa heille sen, että yri on Jumala joca pitää näin palweldaman Rucourella ja muulla palwelurella, Waicka he cuitengin siinä eryvät ja pois tielä menewät, että he tietämättömydestä sowitzawat sen luonnollisen palweluren Piruin ja epäjumalitten päälle, ja sillä caiken heidän palwelurens turmelewat ja tyhjäksi tekewät. Ja niincuin siis Pacanat näin heidän Rucourellans tarcoittawat yhden Juma-

lan päälle, jota he tietävät luonnosta heidän sitä palweleman; niin palho sanomattomammasti enemmän sitä meidän Christit-
tyin tämän Ilmoitetun Walkeuden ja walon alla tietämän, Betä meidän sitä rucolleman ja aurihuutaman? Tästä, il-
man caikia muita sekä Luonnon Kirjan että Pyhän Raama-
tun lukemattomia todisturia, sanoo Wap. J. Jesus Evangeliumi-
sa: Mitä ikänäns te anotta Isästä minun Tümeeni, niin
hän anda teille, ja niin edespäin. Isän cans tässä ymmärretän
Jumala, ei Personallisesti, taikka Yri Persona Jumaludes,
waan Hänen olennosans, niinmuodoin cuin hän on Yri Juma-
la olemises, ja colme Personaa siinä yhdes olemises; Jonga
Jesus panee meidän Rucourem Perustuxeri ja Maaliri myös
siinä omasa opetetusa Rucouresans sanoden: Isä Meidän etc.
Sillä yri on Jumala, ja caickein Isä. Jota meidän caie-
kein yriäns Rucolleman ja aurihuutaman sitä. Ja jo-
ca, cunniotze Isää, hän myös cunniotzee Poicaa / sillä joca
ei cunniotze Poicaa / ei se myös cunniotze Isää / sillä Ju-
mala on Hänen corgottanut / ihmisen luondons puolesta, ja
andanut hänelle nimen, joca caikia Tümiä suurin on / et-
tä Jesusen nimeen sitä caicki polwet cumartaman hei-
tän / jotca Taiwais, ja maan päällä / ja maan alla owat.
Niincuin myös Pyhä Hengi se colmas Persona tässä yhdes ole-
mises, jonga osallisuus meillä ynnä Isän ja Pojan cansa sitä
oleman ja on Lasten, oikeuden Hengi josa me huudamme Ab-
ba, racas Isä, samalla aurihuutamisella sitä cunniotettaman
ja rucoidaman. Ja että näin Jumala se P. Colminaisuus on
meidän Rucourem Maali ja Perustus, niin mahda se meissä
waicutta yhden suuren waarin pitämisen ja nöyryden meidän
rucouxisam, ettemme Hänen corkian Majestetins etteen edeswe-
dä yhtä saastaisista ja walmistamatoinda syhdändä, waan suuren
walmisturen ja meidän mahdottomudem tundemisen cansa astum-
me hänen eteens, ja poisriisumme kengäm Moseyren cansa cosca
me Hänen Pyhydens eteen isem tahdom asetta. Ja niin älä
ole ylönpicainen suustas / ja älä anna sydämmes kirjutea pu-
human Jumalan edes: sillä Jumala on Taiwais, ja siinä
maan päällä / ole sentähden wähä puheinen / ja ajattele hy-
win mitäs puhut, ja leuen edesä siinä puhut, sillä hän punnise
sinun sydämmes ja sanas, ja asetta ne sinun etees julkifest.

v. 23.

Mat. 6: 9.

Eph. 4: 6.

Mat. 4: 10.

Mat. 23: 9.

Joh. 5: 23.

Phil. 2: 9. 10.

Apoc. 5: 12.

2Cor. 13: 13.

Rom. 8: 15.

Pl. 57: 8.

Exod. 3: 5.

Earn. Kir.

5: 1.

Mat. 6: 6.

Waan niijnuodoin cuin tämä sama Jumala cans cugutan Isäri ja erinomaisesti Meidän Isärem, niijn on se sitä Lohdullissembi caikille Rucouilille, että he rucouresans puhuttelewat yhtä Isää ja tosin racasta Isää, jolla on Jesuren cautta mielisuusio Hänen Lapsiins ja mielelläns cuuldele heitä, cosca he Hänen Poicans Nimeen ja oifiasa järjestyhesä Hänen eteens tulewat.

3°
Syyt ja Re-
hoituret Ru-
coureen.

Colmannexi, me kysym: Mitkä owat Syyt ja Rehoituret Rucoureen, joista me näem Rucouren Tarpellisuuden ja welwollisuuden?

Meidän
puutores
tunnemus.

Ensist, meidän suuri Tarpem ja Puutores. Sillä caikesta Rucouresta ja anomisesta on se ymmärrettävä, että sillä mahta olla puutos ja tarwe joca toiselta jotakin ja caikia anoman ja pyytämän pitä. Ja cusa myös ej ole totista tundo jostan tarpeesta ja puutoresta, siinä ej taida myöskän totista anomusta ja Rucousta olla, sillä cuinga taitaa jocu joca ej luulle mitän tarwigewans mitän esia? Sentähden sijs on igecukin ihmisen welcapää tutkiman Hänen tilaans, ja toimittaman igellens tarpellinen tieto Hänen suurista puutoxistans ja tarpeistans sekä Hengellisissä että ruumillisissa asioissa, cuinga wailla ja tyhjä hän igestans on caikesta Hywästä sielun ja ruumin puolesta; Sielu on wailla caikia armoa, Tundoo, Uscoo, Rackautta, ja ceco Jumalan curvaa ja autuutta, eikä taida igestans autta eli saata igiäns parembaan tilaan caiken Hänen woimans ja konstins cansa, waan täyty waipua Hänen tyhjyhteens; Ruumis taas igestans on cans caiken puutores, taudin, waiwan, nälsän, alastomuden ja muun tarpem alainen, Jotea molemmat niijn tarwitsewät, caikki mualda ja toiselta saada jos heidän pitä säilytetyxi tuleman. Jota enämmän sijs me caikki nämät ja muut puutoxet ja tarpet tunnem, sitä suuremmat Syyt ja Rehoituret me saamme yhteen palawaan Rucoureen, jonga Tarpellisuuden me silloin wasta oikein näem ja ymmärräm.

Jumalan
käsky.

Toiseri, niijneuin Rucous on yri Jumalan Palwelus; joca ike Jumalalda, sekä Wanhasa että Udesa Testamendisä, on alinoma mustutettu, Käsketty, ja päälle pandu caikille ihmisille yhderi Wälicappaleri että saada Jumalalda caikia meidän tarpeitam; niijn tulee sijs tästä yri wahwa Syy, Rehoitus, ja Welwollisuus Rucouren wälttämättömään harjoitukseen. Ja waicta

waicka tosin Jumala ilman meidän Rucoustan tietää caicki meidän tarpem, niin cuitengin tahtoo hän, että meidän, Rucourem ja anomisem cansa, pitä tekemän meidän tunnusturem sekä meidän tarpeistam, että Hänen läsnäolemisestans ja hywydestäns ja woimastans, ja niin sillä meidän uscomme harjoittaman ja wawistaman, erinomattain cosca hän ike sen niin on käskenyt ja erinomaisilla Lupailla sen palveluren cunnioittanut, ja wacuitanut Hänen erinomaisesta läsnäolemisestans ja arwustans Rucouren siwusa. Ja waicka tosin se seisoo cans, että Jumala hänen Lapsians cuulee / jo ennen kuin he huutawat, niin on cuitengin sijinäkin päällecakando Jumalan caicki näkewäshden päälle, joca jo edellä näkee heidän sydämmens halun ja huudon ja sen päälle jo ennättäin wastaa ja cuule heitä, ja niin näyttä sillä Hänen suuren mielisuosions heidän rucoureens sekä ennen, että jälken, että alla ike Rucouren, niincuin näisä samoisa sanoisa seisoo: ennencuin he huutawat / tahdon minä wastata / ja cosca he wielä puhuwat, tahdon minä cuulla. On siis ikceckuin Christitty welcapää alati Rucouilemaan ja Rucourella palvelemaan hänen Jumalatans, ej ainoastans Hänen oman tarpens ja hätäns tähden, niincuin se seisoo: **EX**tra cosca tusca tu: le niin sinua exitan / coscas heitä curitat, ja sillä näytät heille heidän puutorens / niin he surkiast parluwat; waan heidän pitä myös Rucouileman händä hänen corkian yriwacaisen Bästyns tähden, joilla coco Raamattu on täytetty: **Al**xyhuuda minua hädäsäs, ja minä tahdon autta sinua. **Wal**wocat ja Rucouilecat aina. **Un**ocat / **Ex**ilat / **Col**cuttacat. Rucouilecat joca aica caikella rucouilemisella ja anomisella bengesä / ja niin edespäin. Ja erinomaisesti tulee Rucouren harjoitus ja palvelus, siihen ensimmäiseen Rucoureen **J**sä meidän rucouresa, cusa me rucouilemme: **P**rohibitetty oleon sinun nimes / sillä ahferan Rucouren cautta Jumalan suuri Nimi ja Cunnia tulee hänen lapsidans alati julisteturi ja tunnusteturi, ja mikä on Rucous muu kuin alinomainen **T**unnustus Jumalan halliturresta, caickitietäwäisyydestä, hywydestä, **T**ahdesta, halusta ja woimasta meitä auttamaan, jolla me cunnioitamme sitä suurta **U**ndajata, ja todistamme Hänen suuresta armosians ja **E**öistans meitä cohtan?

El. 65: 24.

El. 26: 16.

Pf. 50: 15.

Luc. 21: 36.

Mat. 7: 7.

Eph. 6: 18.

Christuren
Esimerkki.

Tähän tulee, Colmanneri, Christuren oma Esimerkki. Ei Wap. JEsus tarwinnut niin usiasti Rucoilla Jsaäns, hänen itse tähtens, waan hän teki sen Jsaäns cunnoittamiseri, ja meille hywäri, ja myös Esimerkiri. Niincuin meillä hänenä myös on yri selwä esimerkki caiceen Rucouren muutoon, cuinga hartasti, cuinga ahkerasti ja usiasti, cuinga taitawasti, cuinga suuren nöyryden ja Jumalan Tahdon alle heittämissen cansa, meidän pitä rucoileman. Ach! cuinga suuri corkia tähdellinen ja sitowa Esimerkki siihen calliisen Rucoureen meillä on Christuresa, jos JEsus joca on coco mailman HERa ja Halbia, ja Seuracunnan Pää, oli niin waluis ja ahkera Rucoilemaan ja polwens ja pyhän ruumiins maahan notkistaman hänen Jsaäns edes meidän tähtem ja meille hywäri, cuinga nopsat ja aldit meidän keltwottomain maan maatoon ja syndi-säckein ej siis pidä oleman, sekä sala että julkisesti alaslastamaan ja nöyryttämään igem meidän Jumalam edes, ilman jonga armota emme taida yhtän silmän räpöystä elää, seisoo/ astua, eli onnelliset olla. Ach siis, walwocat/ ja aina rucoitcat/ että te mahdolliset olisitte seisoman ihmisen Pojan edes. Walwocat/ johon myös Rucoous tarwitan, sillä teidän wihollisen Perkele käy ymbäri/ niincuin kiljuwa Jalopeura/ ja ezi kenen hän nielis, ja niin tekee sillä teidän tarpen ja welwollisuuden sitä suremmari ja näköisämmäri.

Luc. 21: 36.

1 Pet. 5: 8.

4:0
Mingä cal-
taiset Ru-
coilliat pitä
oleman?

v. 27.

Christuren
opetuslap-
set.
Joilla on

Waan Meljänneri/ me nyt kysym: Mingäcaltaiset ne oikiat Rucoilliat pitä oleman? Wastaus: siinä P. Ewangeliomis seisoo, että ne olit Christuren Opetuslapset, joita tässä Opetettin rucoileman, ja sencallaiset opetuslapset, jotea Uscoit JEsuren päälle, ja Racastit Jumalata; Te racastitte minua, ja uscoitte minun Jumalasta lähtenen/ sanoo Wap. JEsus. Jos me siis tahdomme oikiat ja Jumalalle otolliset Rucoilliat olla, ja häneldä cuulduri tulla, niin meidän pitä oleman Christuren Opetuslapset, joilla ennen caickia on se autartekewäinen Usco/ sillä ilman uscota on mahdotoin keltwata Jumalalle. Ilman Uscota emme tiedä eli taida rucoilla JEsuren Nimeen, se on turwasa Hänen Ansiions ja Esirucourens päälle; Että taitaa rucoilla JEsuren Nimeen, siihen tarwitan yri perustettu Tieto ja yligewoittamus Jumalan Armosta, Rakkaudesta, hywydestä ja woimasta; siihen tarwitan Tieto ja

ylt

ylivoittamus Christuren suuresta Lunastuksesta, ansioista, ja Esirucouksesta; siihen tarwitan Tieto ja coettelemus Pyhän Hengen Cukumisesta ja Waicutuyista, cuinga hän huutaa meistä, Abba, racas Jsa; joca Tieto on se ensimmäinen Uscon osa, josta seuraava yri lapsillinen Uscallus Rucoukessa Jumalan tygö, ja siinä uscalluksesta yri wahwa Toiwo ja wacuutus niistä cuin me rucoilem. Ja niin siis ne oikiat Rucoiliat jotea tahtowat cuulduri tulla, pitää oleman warustetut, sillä Taimallisella Tiedolla, Uscolla, ja Toiwolla, ja vielä cans sillä totisella Christuren Kaakaudella Jumalata ja lähimmäistä wastan, joca on Uscon eroittamatoimintat ja hedelmä; Ja niin sanalla sanottu, heidän pitää oleman Pyhän Hengen Templi ja Usmafia, ja Jesuren totiset seurajat, ja ikens ja mailman poiskieläjäät. Sentähden se seisoo niistä taitamattomista: ette tiedä mitä te rucoileta. **Mat. 20: 21. Jae. 3: 6. 7.**

Waan joca jotakin anoo, hän anocan Uscon epäilemät, sillä joca epäile, tietämättömydestä, se on meren allon caldainen, joca tuulelta ajetan ja liicutetan; älkän se ihminen luulco jotain ZERKvalda saawans. Sentähden siis, ainoastans ZERKran Jesuren cautta/ on meillä tygöläymys Uscon tähän Armoon/ josta me seisomme. Jonga cautta meillä on Uscallus ja tygöläymys caistella rohkeudella, uscon cautta hänen päällens. Sillä ZERKra on läsnä caikia jotea Totuudesta händä auyens huutawat/ hän teke mitä ne Jumalata peläwäiset halajawat. Sentähden caikein pitää ylösnoftaman Pyhät lädet/ ilman wihata ja epäilystä. Ja noudattaman wanhurscautta Uscon Raakautta ja rauhaa, caikein niiden cansa, jotea puhtast sydämmest ZERKraa rucoilewat. Niin myös Pyhä Hengi autta meidän heicouttam/ sillä emme tiedä mitän rucoilla/ niincuin tulis/ waan Hengi rucoile meidän edestäm sanomattomilla huocauksilla. Ja tämä on se Turwa cuin meillä on Häneen/ että jos me jotakin anomme, hänen tahtons jälken/ ja taincallaisesa järjestyksessä, niin hän meitä cuulee. Mutta syndisitä Jumala ei cuule: waan joca on Jumalan palwelija/ ja teke Hänen tahtons/ sitä hän cuule. Taincallaiset siis ne oikiat Rucoiliat, jotea tahtowat Jumalalda cuulduri tulla/ pitää oleman, muutoin he pettawät ikens ja ainoastans tekewät syndiä heidän Rucoukensa cansa, cosca he eatumattomalla sydämmellä

Usco

Toiwo

Heb. 11: 1.

ja Raakaus.

Mat. 20: 21.

Jae. 3: 6. 7.

Rom. 5: 2.

Eph. 3: 12.

Heb. 4: 16.

Pf. 145: 18.

19.

1 Tim. 2: 8.

2 Tim. 2: 22.

Rom. 8: 26.

1 Cor. 12: 3.

Eph. 2: 18.

Heb. 10: 22.

1 Joh. 5: 14.

Joh. 9: 31.

mellä ja wieralla tulella HERALLE suiguttawat, ja händä ehi wät.

5:0
Millä tar-
walla.

Henges ja
totudes.

Rom. 12: 1.

Mat. 7: 7.

Joh. 4: 24.

Sydäm-
mellä.

Waan wielä Wijdenneri, Millä tavalla siis mei-
dän pitä rucoileman / jos meidän pitä cuulduryi tuleman?
Niincuin ihe Rucoilian pitä oleman yhden Wastaudesta syndynen
Jumalan lapsen, Uscolla ja Raclaudella ja Jumalifubella lah-
joitetun; niin pitä Hänen Rucourens myös tapahtuman, ei tyh-
jällä Suun jyrinällä ja lukemisella jostan kirjasta, eli ulcomuis-
tosta, eikä ainoastans ajattelemattomalla läsnäolemisella Kirko-
ja cocouresa, cusa moni ainoastans luotta Papin rucouren pää-
le, taicka luke tarwan tähden jotan Hänen jälkensä ilman halua
ja ajatusta; ei, waan caieki Rucous pitä tapahtuman, toimesa
ja totudesa, sillä Jumala tahto yhtä toimellista ja järjellistä
Palwelusta; Merkkillisesti sanoo Wap. JESUS Hänen opetus-
lapsillens: Anocat, niin teille annetan: Ezilät; niin te
löydätte: Colcuttat; niin teille awatan. Anominen / käs-
sittä sisälläns nöyryden ja Hänen mahdottomuuden tundenisen
Rucouren alla; Ezininen, käsittä sisälläns yri wacaisen ohje-
ruden ja wireyden rucouresa; Colcuttaminen taas käsittä si-
sälläns alinomaisen ja lackamartoman muistuttamisen ja lapsilli-
sen ja rohkan ikänäns cuin tungemisen ja ihmisen armon owen
päälle Jhän tyhönä. Tähän siis tulee Ensist; ja erinomaisesti,
se Sisällinen Rucous / joca tapahtu Hengesä ja Totudesa.
Josta Wap. JESUS sanoo merkkillisesti Samaritan Waimolle:
Jumala on Hengi / ja jotca händä rucoilewat / niiden pi-
tä Henges ja Totudes händä rucoileman. Waicka ne Wan-
hangin Testamendin uscowaiset taissit rucoilla hengesä ja totudesa,
se on Uscosa ja sisällähessä uscallureja sen tulewaisen Mesijaren
päälle / niin cuingin niiden monencallaisten warjo, menoin ja esi-
malauksen aicana ja alla, ei tainnet he niin kirkaasti cakella ja
eteensasetta Jumalan runsaita Tawaroita, ja JESUREN Anstion
yliruotawaisia hedelmitä, ja ilman sitä myös se ulconainen pal-
welus oli sidottu, ei ilman suurta orjutta, wiseihin paikoihin,
ja muihin uhramisen ja suiguttamisen muotoin, joiden alla myös
niiden taicuritten ja ulcocullaisten tyhönä taissi usiasti suuri wää-
rinkäyttämys ja ulcocullainen palweluren warjo tapahtua; waan
nyt JESUREN Tulemisen cansa Uden Testamendin Kirklan wa-
lon alla, pitä ihcingin, sekä niissä ulconaisissa Palwelus ja yh-
teissä

teissä Nucous paicoisa, että myös niissä erinäisissä tiloissa joca paicasa, tietämän palwella ja rucoilla sitä hengellistä Jumalata, henges ja totudes, se on, totises menos joca on Christures, totisefa ja selwästä Jumalan ja Christuren Sunnosa totisefa sydäm-
 men nöyrydesä, alhaisudesä, ja lapsillisesä uscalluresä, Christuren oman opetetun esimerkin ja ojenusnuoran jälken, ilman yhtään warjo menotta, ja orjallista vaatimusta wiseihin paicokihin, cosca tila ja lailliset esteet ei niin myöden anna. Ja niin siis pääosa Nucouresa tulee sen sisällisen Sydämmen Sunnon, puhtauden, halun, hartauden ja kiiwauden päälle, josta on poisa caicki ulcocullaisus, lihalliset ajaturet, ja muu ulconainen tyhä warjo ja tapa, ja tämä on rucoilla caickella rucoilemisella ja anomisella Hengesä / Pyhän Hengen waicuturen ja rucoilemisen alla meidän sydämmisäm, joca taitaa meidän sydämmem ja ajaturem oikein ylösnostaa maasta ja mailmasta, ja Jumalahan ja niishin näky-mättömijn ylendä ja yhdistä. Josta sitte seuraa Suun puhe / Nucous ja anominen / josta me jo siinä ensimmäises Kysymyres olem cuulleet ; Sillä Suu puhu Sydämmen kyllydestä, ja on se yri mahdotoin asia, että cosca Sielu on täytetty halulla ja kiiwaudella Hänen Anomissians ja ekimisians, että Suu silloin taitaa olla myckänä ja wai, sillä Suu on cans Jumalada annettu Jäsen Jumalan cunioittamisery ja muitten kehoitureri, sentähden anoo David : *Kelwatcon sinulle HERRA minun Suuni puhet / ja minun sydämmeni ajaturet sinun edesäs. Minä uscon, sentähden minä puhun. Ja niin edes-päin. Tästä seuraa sitte coco Ruumin ja caickeln Jäsenitten Käytöret ja alendamiset eli ylöndämiset Jumalan edesä ja Hänen tygöns : cuin owat, Silmäin ja Kästen ylöndäminen, Noltwein ja coco ruumin sujuttaminen ja cumartaminen, säckein päällepukeminen, ja muut nöyryden, ja hartauden wiattomat merkit, joita me näem niissä Pyhisä, sillä cusa yri sywä ikens alendamisen ja nöyryttämisen on sydämmesä, siinä on se mahdotoin salata sitä, waan se tucki ulos jäsenijn ja caicki jäsenet puhuwat ja tobistawat / edesauttarwat ja ikänäns cuin edeswetäwät sitä rauhattoinda sielun halua ja kiiwautta, ilman wispitä ja turhan cunnian pyhndö ; niin me luem Moserest ja Aronist, että he langeisit castwoillens maahan, Seuracunnan majan owen edes : Ja Josua langeis maahan castwoillens HERRAN Arkin eteen : *Jfrae.**

Eph. 4: 27

Eph. 6: 18.

Suulla.

Mat. 12: 34.

1 Sam. 1: 13.

Pf. 19: 15.

Pf. 116: 10.

Ja caickilla Käytöillä.

Dan. 9: 18.

Num. 20: 6.

Jof. 7: 6.

A a a a a

lin

lin lapsen HERAN huonen wiikimiseä cumarsit castwoillens maahan permannolle: Wap. JESUS ike langeis maahan castwoillens ja rucoili yrtitarhas: Nijn cumarsi Salomo polwilleens rucous resans ja hajotti kätens Laitwasen päin: Daniel langeis colme kertaa päiväs polwilleens ja rucoili ja kiitti Jumalata: Nijn teki Esra, nijn Pawali, nijncuin hän myös sanoo: Minä cumaran polwenti meidän HERAN JESUREN CHRISTUREN ISÄN puoleen. Waan täsä ihceungin pitä waroittaman igens, ettei hän sencallaisia ulconaisia käytöriä tee ulcocullaisudesta ja tyhjäsätä pramista, nijncuin Phariseuret teit, cujain culmis, että he ihmisiä nähtäisin, joiden rucouret olit turhat. Nijncuin myös taas toisialda pitä waroittaman, ettemme ulcocullaisuden pelwon tähden coconans poisheitä caickia ulconaisia käytöriä ja nöhyryttämistä HERAN edes, waan meidän pitä caikisa tiloisa catzoman, cuinga meidän sielum asia ja ahkerus waati, Jumalan cunniari, ja lähimmäisen kehoituxeri, ja meidän sydämmem estämättömäxi uloswuodattamiseri Jumalan edes. Muutoin on se salainen Rucous cosca ihminen ikelläns on, Jumalalle canserinomaisesti otollinen, nijncuin Christus sanoo: cosca sinä rucoilet/ nijn mene sinun cammoos, ja sulje sinun owes, ja rucoile sinun Isäs joca on salaisudes: ja sinun Isäs joca salaudes näke, maya sinulle julkisesti. Ja nijn sille rackaalle Isälle kelpa caickimainen sekä julkinen että salainen Rucous, cosca se ainoastans tapahu hengesä ja totudesa, ja Jumalan cansa sowitzusa ja yhdistetysä sielusa, Jumalan tahdon iälten.

Toiseri mitä Rucouren muotoon tulee, nijn sen Christillisen Rucouren pitä tapahduman siinä Järjestyresä, että niitö Zengellisiä Sielun tarpeita pitä ensist ja ennen caickia, ja ilman ehdotta/ pyyttämän Christuren Anzion tähden; Waan niitö Ruumillisia pitä pyyttämän sen ehdon cansa/ jos Jumala tunde ne hänelle kelvolliseri, ja meille hyödylliseri. Sen owat Paanakin tundenet, ettei ihmiset taida oikein rucoilla Jumalalda maallisia tarpeitans, jos ej he heitä niitö Jumalan oman tahdon alle. Nijn sanoo xpi Wiskas Paana: Enin osa ihmisistä anowat Jumalalda sencallaisia cappaleita/ jorca, jos Jumala ne heille andais/ olisit heille caickein suurimmari wahingoxi, nijncuin monda esimerkkiä näyttä/ jonga

Diktasa Järjestyresä.
Nat. 6: 33.
Poeta Juvenalis in Satyra.

jonga päälle hän sitte päättä ja sanoo: että se on paras anda Jumalan itse walita / mikä meille hyödyllinen ja hywä on / koska hän meitä sydämmellisemmästi vacastaa cuta me itse taidam vacastaa. Ach! että tämän Pacanan mieli ja ajatus häwäisee monen Christityn mielen ja ymmärryksen Hänen rucourens cansa! cuinga moni anoo hartassi, corkiata Sunniaa, Rickautta ja muuta, ja jos hän ne taita sitte saada, niin ne tulawat hänelle suurimmari paulari, synnin, ylepyden ja ahneuden tilari, ja wijmein ijancaickiseri cadotureri. Tästä tilasa tulee Jumala usiasti waadituri tekemän ja täyttämän heidän ahkeran anomisens ja kiusamisens, waan heille rangastureri wihasa, nijncuin se seisoo Judalaisista corwesä: *Se tiehuit himoisa corwes, ja kiusaisit Jumalata erämaasa /* mutta hän andoi heille heidän anomisens / ja lähetti heille tylläyden heidän sieluillens. Waan sitte se seisoo: *Maa auteni ja mieli heidän; Ja tuli syttyi heidän joucosans / ja liekit poltti ne jumalattomat.* Niin andoi Jumala heille heidän nurisemistens päälle, sataa libaa nijncuin tomua ja linduja nijncuin sandaa meresä / ja niin andoi heille heidän himons. Waan cuin he ej wielä lacannet himoitgemasta, ja he wielä söit / tuli Jumalan wiha heidän päällens ja rappoi heidän. Ja niin siis tarwigee yri Christillinen Rucoullia otta wisun waarin siitä eroituyesta ja järjestyrestä, että hän caickia niistä maallisia anoo, suurella heittämisellä Jumalan oman tahdon alle, jos hän näke ne olerwan meille hywäri eli ej, ja jos hän niistä anda meille, että hän cans sillä samalla andais meille armon niistä käyttä hänelle yrinäns cunniaxi ja palwelureri, lähimmäisen hoishomiseri, ja oman sielum kehoitureri meidän Christillisydem harjoituyesa. Mutta niistä hengellisiä Sielun Tarpeita, nijncuin: Syndein anderi saamista, Parannusta, Uscoo, ja Nutta mielä ja muita, pitä meidän aina anoman ilman taincallaista ehdota, Jesuren tähden, joca meille ne ansainnut on, ja meille aina owat Wälttämättömästi tarpelliset ja hyödylliset meidän ijancaickiseri onnexem. Waan nijncuin caikisa sekä Hengellisten että Ruumillisten Tarpeitten anomisissa, tarwitan yri Christillinen Tarckaus ja ymmärrys caikista asioista; niin tulee yhden walyppan Christityn myös Nijden Hengellisten Tarwetten ekianisessä se tietä, että, löyty nijden Hengellistengin Tarwarain

Pl. 106: 14.
15. 17.

Pl. 78: 27.
29. 30. 31.

NB.
Prov. 30: 8.
9.

seasa niitã / joita meidän pitã wisin ehdon cansa pnyttãmã, Jumalan tahdon alle heittämisellä, niincuin esim rixi: Ufcon wacuutus ja wisirs, on yri suuri hengellinen Lawara, jota Jumalan lapset tosin cans taitawat rucoilla ilman ehdotta, niin muodoin cuin wacuutus meidän ufcostam on tarpellinen wisixi tiedori meidän tilastam ja autudeftam; waan cuitengin, niin muodoin cuin Ufcon tunnon salaminen on ufiasti Jumalan lapsille tarpellinen ja hyödyllinen, niincuin Jumala myös sillä kiusfayrella ufiasti ike heitä ekij, ja tunde heille sen tarpellifexi, että sillä salamisella coetella heidän ufcons wahwutta, ajaa heitä sitã palawambaan rucoyren harjoittamiseen ja wãlicappalden nautigemiseen, ja tehdä heitä sitã haluisemmari heidän salatun ylkãns jälken, sentãhden sijs nãitten syitten tãhden taidamme me cans taimcallaisesta lahjasta rucoilla sen ehdon cansa, että Jumala anda meille Ufcon tunnon ja wacuutuyen, sen jälken cuin hãn nãke meidãn tilam olewan ja waatiwan, ettem me sen ufconaisen myötãkãymisen alla, Ufcon alinomaisesta tunnofta ja wacuutuyesta langeis, taicka hengelliseen ylpenteen, eli wãlicappalden huolimattoomaan nautigemiseen, ja niin edespãin. Waan jos hãn tunde igellens keltwollifexi ja meidãn ylös herãttãmiserem tarpellifexi, salata igens ja Ufcon tunnon meidã, että hãn cuitengin sijnã siwusa, andais sen salatun ufcon hedelmãt aina olla meisã niin runsaat ja nãkõisãt, että me niistã taidamme pããttã ja nãhdã meidãn Ufcom, ehkã ej meillã nyt sen tundoa ja wacuutusta ole, sillä cusa ufcon hedelmãt owat, nimittãin, Jumalan ja lähimmãisen totinen Rackaus, totinen wiha, ja waino, ja sota syndiã wastan, halu ja ikãwõigeminen Jesuren ja hãn muotons perãn, ja niin edes pãin, sijnã cans on totinen ufco, waicka se nyt Hãnen tunds ja wacuutuyrens puolefta Jumalan ifãllifestã neuwofta ja syystã on salattu ja kãtketty, sillä Puu tutan aina Hãnen hedelmãitãns.

Ja cosca me nyt puhum Rucoyren Muodofta, niin me tãfã cans sanalla aimoastans merkikem ne muut asianhaarat, jotta tãhãn wiellã tulewat: Cosca, Cusa, millã ajalla, ja millã paicalla, ja cuinga ufiasti, meidãn pitã rucoileman? Joca aica, ja joca paicka, ja sia, on HCKran ja HCKralle pyhitetãmãn pitã. Meidãn Sielum on Jumalan Tempeli, sentãhden pitã sijnã Tempelis aina HCKra palweldaman, olcon misã pai-

π λ η ρ ο -
Φ ω π ι ο ς .
Σ δ ε ι .

Esko Kyn-
tilã pãiwãn
saarna.

cas tahtons. Ne maalliset Tempelit ja Kirkot ovat tosin ne yhteiset cocous ja Nucous-huonet, joita meidän sen syyn tähden pitää wiriästä egimän ja arwosa pitämän niiden suurten Armo-Wälicappalben, Sanan, ja Sacramenttein, ja Nucousen harjoitusten tähden cuin siellä pidetään. Waan cuitengin jos Sydämmes ei ole HERRan Tempeli ja asuinpaikka, mutta Synni liha ja Piru hallitse sinä, niin ei ne ulconaisen Tempelin Seinät tee sinun palwelustas ja ulcocullattua Suus jyrinätä mihingän hyödylliseri, waan sinä teet syndiä sinun palweluxes cansa: joca on se yhteinen meidän aicam walitettava turmelus, että ihmiset caiken heidän Jumalans Palweluxen ainoastans niihin ulconaisiin Kirkon käymisiin panewat, waiccka Synnän on caurwas eroitettu Jumalasta Pirun wallan alla. Ei Jumala anna ishiäns pilcata. Kirkoisa ja yhteisissä HERRalle määrätysissä Cocourisa sinun pitää mielläs käymän, lapsillisessta cuuliaisudesta Jumalan ja Hänen sihaaisens Estwallan Christillisen Käskyn ja airwoituren tähden, waan ei tyhjän tawan tähden, mutta että sinä sekä Kircosa, että cõtona ja joca paicasa aina ylösnostat pyhät kädet, ja palwelet HERRaa Henges ja totudes, ilman wilpitä ja ulcocullaijutta sowitetulla sydämmellä. Sentähden se seisoo: Niina tulee rucoilla ja ei wäsyä. Pöytä ja päiwä huutaman. Rucoillat laulemat. Waan ei cuitengan sen cautta laisuteen langeman meidän Cuhumisem töisä, sillä laiscus on warcaus Hänen elaturrestans ja ajastans, waan ihe työngin alla aina Nucourilla pyhittämän meidän työm, ja ottaman tila myös ulconaisiingin palweluxijn aicaa ja tilaa myöden, joca kyllä löhty cosca me oikain jaamme aicam ja oikia halu sydämmes on. Jos nyt Nucouret ovat pitkät eli lyhyet, se tulee caiccki ajan ja tilan päälle, ainoastans ne tapahtuwat haluisesta sydämmestä; josa tilasa ne molemmat kelpawat HERRalle, waan ulcocullattuun paljon puheleaisuus on cahistus joca aica. Sähän tulee cans se, että taincailliset Nucouret pitää tapahtuman caickein edestä, Saarnawiran, Estwallan lähimmäisten, Sairasten, ja igens edestä pitääkät Nucouret, anomiset, coiwotuxet, ja kirjotet caickein ihmisten edestä, etc. Eikä meidän pitää odottaman, cosca ainoastans jocu halu tulee meille nucoureen, waan pitää aina rucoileman ehkä sydängin olis foscus halutoin ja mahdotoin, sillä jos me ainoastans silloin rucoilem, cosca me luulem igem olewan erinomaisesti

Mat. 15: 8-9.

Heb. 10: 25.

Rom. 13: 2.

1 Pet. 2: 13.

vid. Dom.

17. Trin.

Luc. 13: 1-7.

1 Thef. 3: 10.

1 Thef. 5: 17.

1 Thef. 2: 9.

2 Thef. 3: 8.

9.

Mat. 6: 7.

Luc. 6: 12.

1 Tim. 2: 1.

2.

1 Thef. 5: 25.

Jac. 5: 16.

haluifet ja keltwollifet fihen, niin fitte tulis harwoin kyllä rucoifeduri, ja walicappaleita nautituri, ja taidamme filloin olla caicein keltwottomimmat Cosca me ike pidämme igem caicein keltwollifimbana. David ufiasti alcoi Palweluyens suuren murhen ja keltwottomudens tunnon canfa, waan päätti sen cuitengin suurella ilolla ja wacuutuyella, ja tuli ike palweluyen ja rucouyen alla wasta keltwollifexi tehdyri ja armolla lahjoiteturi.

6:10

Perusturet
rucouren
cuulemifteen.

Waan Cuudennexi. Mitkä fijs owat Perusturet taincallaisen Rucouren Cuulemifteen / että me taidam olla wifit meidän Rucourem Cuulemifesta? Ensimmäinen Perustus on, Jumalan P. Colminaisuden Ifällifys / Ifän ja Lapsen wälillä on yri fencallinen Side, että fiitä wuotaa yri alinomainen ofallifisuus heidän keltelläns, Lapsilla on aina turwalinen ufcallus ja anominen Ifän tygö, Ifällä taas racas päälecahando ja awullifisuus Lapsens tygö. Sentähden, niincutin Ifä lapsians armaheta / niin H:K:ea armaheta peltäwälfians. Jos te Ifät / jotca pahat oletta / annatte hywälahjoja teidän lapsillen / paljo enammin teidän Taiwallinen Ifän anda Pyhän Hengen fiitä anowailfille. Toimen Perustus on Ifsuren Weljellifys ja fiitä wuotawainen Ifs rucous, Ifsus joca on meidän Lunastajam, hän on myöf meidän Weijem / ja Langom eli Goelim, cuca fijs on joca taheto meitä cadotta? Christas on cuollut, ja ylöfherätetty, ja on Jumalan oifiialla kädellä, ja rucoilee meidän edestäm. Hän on edeswastaja Ifän tykönä, ja hänen cauttans me faamme yhdes henges Ifää lähestyä. Näifstä suurifsta fiiteifstä ja perusturifsta cako Joulun aamu Saarnaa. Colmanneri, tulewat tähän caicei Jumalan sanomattomat Lupayret rucouren cuulemifesta, jotca perustawat igens Jumalan Sywyden / Rickauden / Caicwaldaifuden, Totuden / ja Cunnian pääle. Niin myöf rucouren cuulemifien Ifimerkit sekä Wanhasa, että Udefa Testamendifä, josta se erinomaisefsi feifsoo, että se on se otollinen cuulemifien päiwä ja autuden aica, jona caicei Ifsuren Nimeen keltwäfi tietäwät rucoilla. Ef. 49: 8. 2 Cor. 6: 2. Tästä seura

Seizemännexi / ike Rucouren Hyödytys ja woi-
ma: että Jumala totifefsi anda hänen lapsillens mitä he ru-
coile-

Pf. 103: 13.
Luc. 11: 13.

Rom. 8: 34.
1 Joh. 2: 1.
Eph. 2: 18.
Ebr. 7: 24.
25.

Pf. 50: 15.
Ef. 65: 24.
Luc. 11: 9.
10.
Jer. 29: 12.
Gen. 17: 18.
20.

Gen. 35: 3.
Exod. 2: 24.

coilewat. Mitä itänäns te anotte Isäldä minun nimeeni/
hän anda teille. Mitä me anomme / niin me saamme hä-
neldä / että me Hänen lästyns pidämme. Waan mitä ike
Cuulemisen muotoon tulee, sen meidän pitä Isän wiisaaseen ja
raakaseen Tahtoon heittäjän, ja siihen tytymän: Wälittä Ju-
mala wastaa pätacohden asian päälle, andain mitä rucoillan hä-
neldä, niincuin hän teki Hannalle, Elialle, Elisalle, Jaebekille,
ja muille: Toisinans, Jumala anda enämmän cuin me rucoi-
lem, niincuin hän teki Salomonille, ja Hannalle yhden Pojan
edestä, colme poica ja cari Eytärtä: Toisinans, Jumala anda
sen anotun siaan, yhden toisen joca hyödyllisempi ja suurempi
on, niincuin Moserelle Canaan maan siaan, sen Tairwallisen,
ja usiasti ruumin Terwoyden siaan Sielun pelasturen ja Kään-
dämisen: Toisinans, Jumala ylöstyttä sen anotun asian anda-
misen, ja cuitengin anda wacuuturen Hänen cuulemistans, taic-
ka jongun sisällisen hywän ja tytywäisen ajaturen cautta, taicka
jongun muistuturen cautta niincuin Pawali, tydy minun ar-
moon: Toisinans, Jumala cuule tosin, waan toisella tawalla
cuin me anom, niincuin Jacobia, cosca hän rucoili päästärens
rauhasa Isäns tygö, sen Jumala kyllä cuuli, waan Hänen pi-
ti ensin paljon waiwa kärsimän Labanin huonesä, ja sitten Esau
cautta, jonga jälken wastä hän pääsi rauhaan: Toisinans, Ju-
mala jo ennen wastaa ja cuulee, ennen cuin me rucoilemman,
toisinans taas silloin cosca me parhallans puhumme. Sentäh-
den siis on tarpellinen ja caickein paras neuwo caikille Rucoi-
lijlle, että he cuulemisen muodon heittäwät Jumalan oman wiis-
saan ja raakaan tahdon alle, ainoastans että he totisesä uscosa
rucoilewat, ja seisowat siinä oikiasa järjestyresä josa Jumala ej
taida coscan huopua Lupawistans ja walastans: Totiseft / to-
tiseft sanon minä teille, mitä itänäns te anotte Isäldä mi-
nun nimeeni, hän anda teille.

Uch että tämäin callis harjoitus ja palkwelus on ihmis-
ten seasa jo niin ulos tawasta tullut / että enin osa pitä sen hä-
piänä langeta maahan Jumalans eteen ja todella puhutella hän-
dä rucoyresä. Totisefti, jos se callis Rucois olis siinä harjo-
ituyresä cuin se oli Wanhastä niiden Ynhäin tykönä, niin Ju-
mala wielä nytkin tekis suuria töitä Rucoyren cautta, ja näyt-
täis hänen mielisuostions ja woimans Rucoyresä. Totisefti owat
Uscolle

v. 23.
1 Joh. 3: 23.

1 Sam. 1. 11.
27.

2 Reg. 6: 17.
18.

1 Chron. 4:
10.

1 Reg. 3: 12.
13.

1 Sam. 2: 21.
Deut. 3: 25.
26.

Phil. 1: 4.
2 Cor. 12: 19.

Gen. 23: 21.

Es. 65: 24.
Dan. 10: 12.

Jac. 5: 16.
Joh. 15: 7.
Luc. 21: 36.

Uscolle ja Rucouyelle caicki alle annetut, sillä yhden Wan-
hurscan Rucous woi paljo cosca se totinen on. Ja jos te
Minusa pysytte / ja minun Sanani pysyvät teissä / mitä ikäs
nän te tahdotta, niin anocat / ja te saatte. Ach! siis,
Walwocat ja aina rucouicat, että te olisitte mahdolliset
seisoman ihmisen Pojan edes. Amen!

Rucous.

Ach! Kactabin ZEXra JESu Christe, joca olet
awannut meille sinun weres kautta turwallisen tygöläy-
misen Isän tygö, ja niin ystävällisesti cugut ja käsket mei-
tä turwasa rucouileman Isää sinun Nimees / olet myös Py-
hän Hengen meille ansainnut joca on Rucouyen Hengi, Ru-
coilet ize meidän edestäm / ja wacuutat meitä niin wah-
walla walalla meidän Rucouyem cuulemisesta. Älä anna
tämän suuren armon ja hywän työn meisä turhaan men-
nä. Puhdiste meidän Sydämmem synnistä ja lihallisista
ajaturyista / että me taidaisim aina Jumalan edes tarpem
edeswetä sinun cauttas hengesä ja totudesa / ja sinun caut-
tas cuulduri tulla. Anna meille armo / että me kärsimi-
ses caicki heittä sinun tahtos alle ja siihen tytyä taidai-
sim / ja ize cuulemisen ajan ja muodon sinun halduus an-
naisim / ja ojenna sinä ize meitä ja meidän puutoyem mei-
dän rucouyisam. Ja cosca me heicori tulem / niin anna
sinun Esiucouyes / ja Pyhän Hengen Huocouyet meisä,
olla woimalliset meitä wahwistaman ja wacuuttaman Ju-
malan armosta ja cuulemisesta. Ja anna wijmeiselläin
betkellä / cosca kieli ej enämbi käändyäk eikä Sielu ajatella
woi / sinun Henges huuta meisä Abba racas Isä, ja ylen-
nä meidän huocouyem Isän istuimen eteen / ja johdata mei-
tä sinun Pyhän Sunnias Templijn, cusa ej enämbi Ru-
cousta tarwita / waan me, ijancaickista Bijtös wirttä Ju-
malan edes laadamata soitamme ja jyristämme. Ach!
saata meitä sinne. Amen / ZEXra JESu, AMEN!

Hela Tuorstai.

Esiuhe.

Os minä maasta ylösnoitetan / niin minä wedän caicki minun tygöni. Taincallaisella oudolla nimellä Hänens cuolemans, ja mikä siitä seuroman piti, anda Wap. JEsus tietä, Johan. Ewang. kirjas lug. 12. v. 32. Ja waicka tosin Jumalan Hengi niiden Uscowaistengin Cuoleman ihanoilla ja suloisilla nimillä cunnioitta ja ulosmerkise, cosca hän sen cuku, unexi, lewoxi, irtilaskemisexi, cocomisexi Jssain tygö, poistemmamisexi onnettomudesta, ja niin edespäin; niin on cuitengin tämä Puhen parsi caickein muitten suhten sangen erinomainen:

1. Eyy taincallaiseen Puhen parteen on tämä: Niincaurwan cuin me täsä Luonnollisessa Elämäsä seisomme, niin em me taida toisin cuin Maasa ja Maan päällä sitä culutta ja wietä, jonga päällä se maallinen Ruumis Hänens waellurens pitä, eikä myös Sielukan niin caurwan taida ulkona siitä eroitettu olla. Waan cosca Sielu Cuoleman cautta eriä Ruumista, niin silloin se yletän yhteen toiseen elämään, joca ej maallinen ole. Ja tämä nyt on ylösnoitetta Maasta. Niin cuin Wap. JEsus myös hänen Cuolemans cautta niin maasta ylösnoitetin, ettei hän sitte enämbi jälken ylösnousemisen skan, sencallaiseen maalliseen elämän muotoon tullut.

2. Waan erinomaisesti, cakoi Wap. JEsus tämän Puhsen parren causa, Hänens erinomaisen Cuolemans muodon päälle, nimittäni että hänen piti Riskijn ylösnoitetaman ilmaan / ja niin ej pitänyt cuoleman maasa niin cuin muut ihmiset, niin cuin siinä seurawaisessa Wärsys se tietä ammetan, cosca W. Johannes sanoo: Mutta sen JEsus sanoi, muistuttain millä cuolemallalla hänen piti cuoleman. Josta Wap. JEsus myös jo ennen puhunut oli: Cosca te oletta Jhmisen Pojan ylöndänet / niin te wasta ymmärrätte, että minä se olen. Jaa, hän ilmoitti tämän Cuolemans muodon jo Nicodemuxellekin sen Wastisen Kärmeeen esimalauren jälken, ja sanoo: Niin cuin Moses ylönsi Kärmeeen corwes, niin pitä

myös ihmisen Poica ylettämän. Niincuin sencallaifella pu-
hen varrella myös Joseph Pharaon Leipojan cuoleman ilmoit-
ta ja sanoo: Colmen päiwän peräst ylöndä Pharao sinun
Gen. 40:19. pääs / ja ripusta sinun hirsipuuhun. Joca cuolema niin on
yri ylöndäminen Hänen muotons, ja näköns puolest, waan ihe-
säns ja Hänen tilans puolest on se caickein sywin alendaminen
ja häpiä.

3. Waan niincuin Wap. Jesuren Cuoleman awa-
ruus ja salaisuus on niin suuri, että se käsittä sisälläns paljo
enemmän kuin se yhteinen ihmisten luonnollinen, cuolema; nisi
käsittä tämä Ylöndämisen sana myös enemmän sisälläns kuin
ainoastans sen ulconaisen Kristin Cuoleman niin kuin Raamat-
tu myös usiasti, cosca se puhutan Christuren ylöndämifestä, ym-
märätä sen ylöndämisen, jolla coco Wap. Jesuren Alendamisen
Sääty suljettiin ja lopetettiin, ja Jesuren, jälken Ylösnousemi-
sens piti astuman Tawaseen ja Jsäns oikialle kädelle istuman,
ja sisälleottaman sen ijancaickisen Waldacunnan Sunniasa; Käsi-
tä se seisoo: Jumala on Hänen corgottanut / ja andanut
hänelle nimen / joca caickia nimiä suurin on. Hän on Ju-
malan oikialle kädelle corgotettu. Sen on Jumala cor-
gottanut oikialle kädellens Päämiehevi ja Wapahtajari /
andaman Jsraelille Parannusta ja Syndein anderisaamis-
ta. Ja niin ei se ole Jumalan Wiisaudelle sopimaton, että
Jesús ehdoftans täsä piti sencallaista puhen partta jolla taita
olla cahtalainen hymärrys, jotea molemmat me myös täsä tai-
damme hywärem käyttä, ja näin päättä: Cosca minä maas-
ta ylösnostetan teidän silmäin edes siihen häpiälliseen Kri-
stin Cuolemaan / joca on se wijmeinen askell minun sywäs-
tä alendamifestani / mutta cohta jälkens yletän minun Jsä-
ni oikialle kädelle minun Tawaseen Astumiseni cautta,
niin minä sillä Wedän caicki minun tygöni.

4. Josta siis me näem mikä wielä on tämän Jesuren
Ylöndämisen Wyödyrys ja woima? Minä wedän caicki
minun tygöni. Nimittäin minun eläwäri tekewäisen Cuolema-
ni, ja voitollisen Ylöstumiseni cautta; niin että niincuin Je-
suren Cuoleman cautta oli täydellisesti meille ansaittu ja toimi-
tettu Jumalan armo, Sowindo, ja Autuus, sen Toisen Artti-
culuren

Phil. 2:9.
Act. 2:33.
Act. 5:31.

culuren jälkeen; niin Hänen Ylösastumisens kautta ja jälkeen, pi-
 ti wasta se yhteinen ja totinen Omistaminen ja Yngölkeminen
 tästä Hänen Anstions tapahduman sen yhteisen Ewangeliumin
 Saarnan kautta, sen Colmannen Artticuluren jälkeen, cosca Wap.
 Iesus Wyhällä Hengellä warusti Apostolit ja Saarnawircans
 Hänen Sanans kautta wetämän caickia ihmisiä tygöns, että
 niin caicki tulisit osallisei Hänen Cuolemans hedelmistä, Syn-
 dein anderi saamisesta, elämästä ja Autudesta. Niin että näin
 ilman tätä jälkimmäistä Ylöndämistä ei se Edellinengän otis tain-
 nut tulla meille hywäri, ellei Iesus nyt Hänen Isäns oikialla
 Kädellä ulosjacais ja ike työsa tekis meitä osallisei Hänen en-
 simmäisen ylendämisens ja cuolemans suurista hedelmistä ja hyö-
 dytyristä. Ach! cuinga wetäwäinen woima on meidän Iesu-
 yllam caikisa hänen Eöisäns; Hän wetä meitä ylös maasta
 ja mailmasta Tairwaseen Hänen Cuolemans ja Anstions kaut-
 ta; Hän wetää meitä hänen Tairwaseen Astumisens kautta,
 ja jooaa meille Tairwaasta caickia armon Tawaroita; Hän wet-
 tä meitä hänen P. Sanans ja Sacramenteins kautta; Hän
 wetä Caickia ymbäri mailman, ja on caikille sen armon ansain-
 nut, sillä Hänen Jalcans pitä ollymäellä seisoman, joca
 on läsnä Jerusalemita Itän päin: ja ollymäen pitä hal-
 leman lefeldä cabtia itään ja ländeen, sangen lewiäldeä
 toinen toifestans; toinen osa mäke pitä erkaneman Poh-
 jaisen päin, ja toinen Krelän päin; eikä sijhen aican
 Walkeus pidä oleman callis eikä sumuinen. Mengäm siis
 Tänäpäinä, ja alcatam hyi Hengellinen Tairwaseen Astuminen,
 ja matcustakam meidän Iesurem tygö, ja Riittäkäm händä,
 joca nyt hänen Tairwaseen Astumisens kautta on sisälle astunut
 Hänen Armo: Hallityreens Hänen Seuracundans ylike, ja si-
 nä ulosjacaa meille jooapäiwä Hänen Cuolemans ja Boittons
 runsahita hedelmistä. Ach! wedä meitä racas Iesu, niin me
 juorem, ylenmä meitä ylös tämän maan saastaisuudesta ja tomus-
 ta Tairwalliseen menoon ja elämään ynnä sinun cansas. Me
 pyydämme sinulda Armoa taincallaiseen Tairwalliseen haluun, ja
 sinun Galaisudes hyödylliseen tutkistelemiseen, sinun Omalla Ru-
 coupellas, sydammesta sanoden. Isä Meidän / etc

Zach. 14. 4. 6

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Marcus

Ewangelista Lug. 16: v. 14.

Sihen aicaan, cosca ne yritoista kymmendä at-
 rioihit, ilmestyi **J**esus heille, ja soimais hei-
 dän epäuskoans, ja heidän sydämmens can-
 giutta, ettei he usconet niistä, jotea hänen nähnet
 olit ylösnostetxi. 15. Ja sanoi heille mengät caickeen
 maailman, ja saarnateat Ewangeliumi caikkille luos-
 duille. 16. Joca usco ja castetan, se tule autuaxi, mut-
 ta joca ej usco, se cadotetan. 17. Mutta nämät owat
 ne merkit, jotea niistä noudattawat cuin uscowat: mi-
 nun nimeni cautta pitä heidän Berkelet ulos aja-
 man, 18. Uusilla kielillä puhuman, kärmet poisaja-
 man, ja jos he jotakin myrky juowat, niijn ej heille
 mitän wahingoita. Sairsten päälle pitä heidän kä-
 tens paneman, ja ne paranewat: 19. Ja **H**ERRa,
 sitte cuin hän oli heille puhunut, otettiin ylös **T**aiwa-
 seen, ja istu Jumalan oikialla kädellä. 20. Mutta
 he mentt ja saarnaisit joca paicas, ja **H**ERRa wat-
 cutti heidän cansans, ja wahwisti Sanan nouta-
 waisten merkein cautta.

Tällä erällä me tahdom cohella, **W**ap. **J**esu-
 ren riemullista **T**aiwaseen **A**stumista **i**hesäns,
 ja cuinga meidän myös **J**esuren cansa hen-
 gellisellä **T**awalla **T**aiwaseen **a**stuman ja tai-
 walliseen menoon nouseman pitä, jos se edel-
 linen pitä meille hyödyllinen oleman.

O **H**ERRa **M**uta, ja anna menestyä. Amen!

Nissa V. Ewangeliumis seisoo, että sitte cuin Wap. JESUS JESUS astui
 oli Hänen Ylösnousemisen jälken, ilmoittanut igens Hänen
 Opetuslapsillens, asettanut sen V. Saarnawiran, ylös /
 ja andanut Hänen Apostoleillens wallan sitä toimitta, ja
 puhunut caicki heidän cansans nuhdellut heidän epäuscoans, ja
 niijn toimittanut caicki mitä ennen Hänen pois lähtemistään piti
 toimittaman, niijn hän otettiin ylös Taiwaseen / ja istu Ju- v. 19.
 malan oikialla kädellä. Tästä siis Wap. JESUREN riemullisesta
 Taiwaseen astumisesta, me merkikem seurawaiset asianhaarat :

Ensist / Sia ja Paicka mistä Wap. JESUS nyt ylös Maasta ja
 astui Taiwaseen, oli Maa, ja erinomaisesti Olymäki Betha Olymäeldä.
 nias, niincuin Lucas todistaa : Ja hän wei opetuslapsens ulos
 haman Bethaniaan, nosti lästens, ja sumais heitä : ja er-
 cani heistä / ja meni ylös Taiwaseen. Niijn se seisoo wielä, Luc. 24: 50.
 että cosca JESUS otettiin ylös Taiwaseen ja peitetiin Pilwelbä, 51.
 niijn Opetuslapset palasit Jerusaleimijn wuorelda, joca
 ölymäeri cututan, ja on läsnä Jerusalemita Sabbathin Aat. 1: 9.
 matcan / taicka 2000. affelda eli lähes neljänneksen perineuulema. 12.
 Tämä asianhaara, että Wap. JESUREN piti ylösastuman Oly-
 mäeldä / ej tapahunut ilman Jumalan erinomaista neuwota,
 sillä niincuin hän tämän mäen layosa hänen sywimmäsä alennu-
 yesans werta hicoili ja määrättömästi ahdistettiin Jumalan wi-
 halda ja ijancaickiselda Cuolemalda, niijn hän myös nyt täldä
 mäeldä piti jällens ylettämän ja corgotettaman Cunniaan Ju-
 malan oikialle kädelle : Ja niincuin Hänen täsä paicasa Cuole-
 man ja ceco helwetin woiman cansa pitä taisteleman, niijn Hä-
 nen täsä paicasa myös piti hänen julkisen Woitto • Jublans wiet-
 tämän : Ja niincuin Hänen täsä paicasa piti niincuin juhwin pa-
 hoitefiä sidottaman, niijn täsä paicasa myös piti se totinen Cunn-
 nian HERRA Cunnialla eruumattaman : Ja niincuin täsä paica-
 sa Engelin piti Hänen hirmuisesa camppauresans wahwistaman
 händä, niijn piti hänen myös tästä samasta paicasta Engelin So-
 tajoucolla Taiwaiseen johdatettaman. Ja niijn siis Wap. JES-
 sus astui ylös jällens Maasta johon hän oli alasastunut, lähes
 Colmekymmendä ja neljä vuotta sitte, sitä maallista elämätä pi-
 tämän, ja sitä Jumalalda firottua maata ja sen asuwaisia jäl-
 lens pyhittämän ja Jumalalle omistaman. Maa oli Jumalal-
 da alusta luotu caikille eläwille ja erinomaisesti Ihmisille yhderi
 ihanaari

ihanaxi asumaxi ja Glo:huonexi, waan cosca Maa Pirun ja Synnin wallan cautta turmeldim ja tehtijn caiken kirouwen ja wasbingon alaiseri, niin on Maa nyt se cuoppa ja cuoleman järwi josta caicxi nyt syystä halajawat ylös pyrkid ja riendä, joca caickein järjellisten ja nimmärtawäisten seluin elinaicainen ja harras abkerus on täsä mailmasa. Niincuin Wap. JEsus myös jo oli Maasa Maan kirousta cauwan aicaa kyllä särpänyt ja ulos seisonut, ja juonut ojasta tiellä / maasa ollesans ja sitte cuin hän oli maan kirouwen poisottanut, ja Taiwan Portin meille awainnut, corgotti hän jällens pääns ja astui ilolla ylös Häner Taiwanaseens, walmistaman meille tietä sinne Hänen cansans, ja jacamaan meille niistä suuria Wälicappaleita joiden cautta me meidän waellurem tiellä Taiwanasta cohden taidam tulla ylöspidetyri, säilytetyri ja johdatetyri hänen tygöns Taiwanaseen.

Waan niincuin Wap. JEsus nyt näin ylösastui Maasta niincuin yhdestä wisistä paicasta; niin astui hän myös sillä samalla ylös, siitä yhteisestä ja näkywäisestä maallisen Elämän muodosta / josa hän ennen ylösnousemistans waelsi mailmasa, joca elämän muoto jo enimmitten Hänen Ylösnousemistans cautta, waan coconans hänen Taiwanaseen Ustumisens cautta lackais ja muuttui, yhteen Taiwanalliseen ja kircastertuun elämän muotoon. Josta asianhaarasta meille nyt erinomaisesti sopi waari otta cosca me aiwom puhua meidän hengellisestä ylösastumisestam maasta se on maallisesta synnin menosta yhteen Taiwanalliseen elämään Christuren cansa, jolla ej tosin ollut ikellä synnidä, waan oli kyllä täällä maanl päällä tekemistä wierasten Synnidein cansa jotca hän oli päällens ottanut mutta nyt jo ne parandanut ja poisottanut, niin että hän nyt jällens Taiwanaseen hänen muuttumattomaan cunniaans sen maallisengin luonnon tahdoi ja halaisi corgotta, meille ja meidän heicom luondom ylöscorgottamiseri sishen Taiwanalliseen cunniaan siitä maallisesta alhaisuudesta ja catowaisuudesta.

Toiseri / Maali eli Usuinfia johon Wap. JEsus nyt ylösastui maasta / oli Taiwanas. Sillä niin se seisoo: hän otettiin ylös Taiwanaseen. Niincuin me myös tunnustam meidän Uscom Sunnustureja: Astui ylös Taiwanaseen. Tämä Taiwanas ej ole se meidän silmillem nähtävä Taiwanas, josa Auringo, Euu,

Fl. 110: 7.

Joh. 14: 3.

Taiwaseen.

Cuu, ja Sähdet loistawat meille; waan se on se meille näky-
 mätöm Jumalan Cunnian asuinia, jonga korkeutta ja cunnia-
 ta ei ole se cuolowainen silmä nähnyt, ei corwa cuulut, eikä yh-
 dengän sydämmeen ole astunut, waan ne kirkasterut silmät jotca
 tähän cunniaan ja Jumalan täydelliseen nautikemiseen jo sisälle-
 lastetut owat, parahiten tätä Cunniaa tietävät ja taitawat ju-
 lista ja ylistä. Ja on Jumala Hänen lapsillens ja niille yxi-
 kertaisille uscowaisille toisinans täsä mailmasa taicka cuolinwuo-
 tesa eli muusa tilasa andanut nähä ja maista yhden piscaisen
 waan cuitengin totisen esimaun tästä cunniaasta ja kirkaudesta,
 joca cuitengin on yxi Kipinä ainoastans sen Balon ja Cunnian
 suhten joca jälken cuoleman Jumalan lapsille eteen tulee ja an-
 netaan. Ja jos tämä Jumalan oma Pyhä asuinia ja Tairwas,
 on eroitettu nijden uloswalitruiden asuniasaasta, sitä emme taida
 täsä heikowdesa selittä otkein, waan pyrkikäm todella sen perän
 että me ihe coeturesta sen wihboin tietä saisim. Tämä Tairwas
 siis on se, jota warten ja jonga asumiseen Jumala alusta loi
 ja aicoi caicki ihmiset; Tämä Tairwas on se jota warten ja jo-
 honga JEsuxen niin callijsti ja catkerasti piti meitä ostaman ja
 Jumalan ijancaickiseen yhteyteen jälkens saattaman; Tämä Tai-
 was on se, johonga nyt caicki Jumalan ja Tairwan perilliset,
 niin ahkerasti halajawat pyrkä, ja Maasta ylöstulla, niin mo-
 nen waiwan, camppauren, kuusauren, abdisturen ja ahtan tien
 eautta, ynnä heidän Pääns JEsuxen cansa, joca, cosca hän
 ferran Tairwaasti alas astui sijhen maalliseen elämään, ei toisin
 cuin sitä abdasta ja abdistettua tietä myöden tainnut eli tahto-
 nut tulla hänen Tairwaiseens ja Cunniaans jälkens. Uch! siis,
 Saata meit Tairwais / Saata meit Tairwais.

Es. 64:4.
 I Cor. 2:9.
 vid. Dom.
 7. Trin.
 2 Cor. 5:1.

Colmanneri / Wap. JEsus astui ylös Tairwaseen, To: Tottefesi.
 tiseffi ja Näkywäiseffi / niin että hän paicka paikasta nousi ja
 siirtyi ylemmäxi maasta ilmaan, sijhen asti cuin Pilwi otti hä-
 nen wastan ja kätki pois Opetuslasten silmistä. Ja waicka to-
 sin JEsus hänen Kirkasterun Ruumin cansa ei tarwimmut näin
 näkywäiseffi ja paicka paikasta ylösmennä, niin hän tahdoi cui-
 tengin sen nyt tehä hänen Opetuslastens edesä, hänen totisen
 ylösastumifens ja poismenemisens wacuutuxeri ja wahwistuxeri
 Jhäns tygö. Josta sitte cosca Pilwi hänen kätki, hänen ylös-
 astumis-

Ast. 1:9.

astumisens tapahdun toisella tavalla niincuin niille kircastetuille ja hengellisille tygötulee ja sopi.

**Omalla voi-
malla**

Heb. 9: 24:
ja Cunnial-
lissesti.

Pl. 104: 3+

Col. 3: 3.

Pl. 47: 6.

Pl. 68: 18,
19.

Mat. 25: 31.

1 Thef. 4: 16.

**Ueljänneksi / niincuin Wap. JEsus ylösastui omalla
Voimallans / joca cuitengin on yxi Hän ja Pyhän Hengen
cansa ; niijn ylösastui hän myös suurella Cunnialla / sillä waic-
ka Christuxen ylösastumisen Cunnia ihmisten silmille ei ollut pal-
jon nähtävä ja loistawa, joca ainoastans tapahdun niissä Riisdä-
wisä ja loistawisa pilwisä ; niincuin myös coco Christuxen elä-
mä ja sen cunnia hänen lapsisans on täällä sängen salattu ja
kätetty Christuxen cansa Jumalasa ; niijn cuitengin oli ilman
epäilemätä täsä JEsuxen voitollisessa Ylösmenemisessä suuri Tai-
wan ja sen Sorajoukon Cunnioittaminen, Seura, Jlo ja Rie-
mu, niincuin David sen jo hänen aicanans hengesä näki ja ju-
listi : Jumala astu ylös riemulla / ja HÄRA helisewällä
Basunalla / weisatcat / weisatcat ; Jumalan rattaita on
monda tuhatta kerta tuhatta, HÄRA on heisä / pyhästä
Sinais ; Sinä astuit ylös korkeuteen, ja fangiysi otie fan-
giuden. Ja jos JEsuxen wijmeisessä Tulemisesta sanotan :
Ihmisen Poica tule Cunniasans / ja caicki Pyhät Engelit
Hänen cansans / ja hän istu Cunnians istuimella. Ja hän
astu alas suurella huudolla / ylimmäisen Engelin änellä /
ja Jumalan Basunalla / niijn ej tapahdunut tämä woi-ton : ja
Cunnian - sisälle astuminen Taiwaseen, ilman samancallaista Cun-
niata ja coco Taiwan Riemuta, sillä niijn Engelit nyt myös sa-
noit Opetuslapsille : te Galilean miehet / mitä te seisotta ja
cazotta Taiwaseen ? tämä JEsus / joca teillä ylösotettin
Taiwaseen, on niijn tulewa / cuin te Hänen Taiwasen me-
newängin näette / nimitetän samalla cunnialla cuin se wijmei-
nengin Hänen Tulemisens ennustetan ja nimitetän tapahdunwan.
Niincuin muutoin cans ne Pyhät Engelit ja Taiwan Sorajouc-
ko aina owat saapuilla olleet Jumalan Pojan suurisa Toimitu-
rissa, niincuin Lain julistamisessa Sinain wuorella, Syndymisessä,
Riisauresa, Räsämisessä Yrtitarhas, Ylösnuusemisessä, ja nyt Tai-
waseen astumisessa, ja wijmein Wijmeisellä duomiolla.**

Berran /

**Wijdenneksi / astui Wap. JEsus ainoastans Berran
Taiwaseen, niijn ettei hän enämbi sitte sijben maalliseen elämään
igens andanut, waan pösy nyt jancackisesti siinä Taiwallisessa
elämässä**

elämästä ja cunniasa johon hän ylösastui, hänen ihmisen Luondons puolesta, jonga hän corgotti Isän oikialle kädelle, ja siinä nyt hallike hänen Seuracundaans ja ulosjaoaa meille Hänen ansions hedelmitä ainoma. Ja waikka hän vielä tulee Wiimeiselle Dussmielle samasa luonnosta, niin ei hän sen kautta sen wuori muuta Hänen Tawallista Elämäns muotoa ja Cunniaa, waan silloin Hänen Cunnians ja Tawallinen corkeudens tulee sitä julkisammari coco mailman edes, ja silloin hän Hänen Uscowaiset Lapsensakin johdatta niincuin Ylkä Morstammens siihen täydelliseen Tawalliseen elämään ja cunniaan.

Cuudenneri / että Wap. Jesuxen näin piti Astuman ylös jällens Tawaseen oli Carpellinen, niiden suurten Toimittusten ja Sydödytysten tähden / cuin hänen Tawaseen Astumisans seuraisit. Niincuin se Ensimmäinen Sydödytys oli se, että hän sen kautta nyt, Tuli sisälle jällens hänen Cunniaans / ja niincuin Ewangeliumis seisoo: Istuu Jumalan oikialla kädellä: joca oli yri erinomainen Sydödytys Jesuxen Tawaseen Astumisesta, sillä jos Jesus ainoastans sitä warten olis ylös astunut, että ike nautikeman Hänen suurta Mutuuttans ja Cunniaans, niincuin muutkan uscosa cuolkeet sitä warten ylösnousewat, niin meillä sitte olis wähan lohduusta Jesuxen Tawaseen astumisesta, waan hän astui ylös niin, että hän nyt Istuu Jumalan oikialla kädellä hänen ihmisengin Luondons puolesta, se on, niincuin meidän Cuningam istuu ja hallikee meitä ja coco ostettua Seuracundaans; sillä waikka Jesus ynnä Isän ja Wyhän Hengen cansa Cuningam wircaa ja hallitusta alati pitä sekä Luonnon / että Cunnian Waldacunnan ylike, niin cuitengin ihgötulee Hänelle nyt erinomaisesti Armon Waldacunnan Hallitus Hänen Ihmisydens ja werens kautta, josa ja jolla hän sen on ikellens ostanut ja lunastanut, ja nyt Isäns oikialla kädellä, se on, yhdesä woimasa ja Majestetiysesä Isäns cansa, warielée ja hallikee Hänen Seuracundaans, ja niincuin alinomainen ylimmäinen Wappi ulosjaoaa Hänen Cuolemans hedelmitä, ja johdatta Hänen Tawalliseen elämään. Ja tämä erinomainen woima ja hallitus joca Jesuxella on yli Seuracunnan ja Armon Waldacunnan, tuli hänelle tosin jo Sikiämisestä ja Syndymisestä sen Personallisen Yhteyden kautta, waan niincuin Hänen

Tarpellisest.

v. 19.

Hänen Tawallisen Hallituksen tähden /

Eeeeeee

sillä

sillä wälillä piti sywästä Alendamisesta waeldaman, ja siinä se suuri Lunasturen Syd toimittaman, joca oli salattu asia mailman silmäin edes; niin tuli hänen waldans ja halliturrens nyt wasta sitä julkisammari ja näköisammari, cosca hän Cunniaans sisälle astui, ja anda julkisesti Saarnata ja sen cautta coota alammaisista tähän Waldacundaans, ja ike Isän oikiaida kädellä uloslähetä Pyhän Hengen Lahjoja Cansallens, ja caikella tarwalla johdatta ja halliksee heitä. Ja niin on hän nyt yri Cunnian Cuningas, ei ainoastans Tairwaisa, mutta myös Maasa, sillä hän on coco maan Cuningas / weisateat hänelle taitawast. Hänen waldacunnallans ei ole loppua. Ja waicka hän tosin Wiimeisnä Päiwänä wisisä muodosa ylönnanda tämän waldacunnan Jumalan ja Isän balduun / ja hänen alans heitetän joca caikti hänen allans heitti, se on, hän poispaneeseen nyhwiseen halliturren muodon Ganan ja Sacramentein cautta, ja ihmisen luonnon puolesta aina on jälkimmäisempi Isää, ja tytyy siihen halliturreen jonga Isä hänelle Jhmishdesä andanut on, waan cuitengin nyt siinä yhdesä Personasa ynnä Isän ja Pyhän Hengen cansa, ei niincuin Wälimies enämbi, waan niincuin yri Jumala halliksee Cunnian Waldacundaa ijancaikisesti, sillä tarwalla euin se suuri Cunnian Sääty filloin waati, ja sen cans yhteen sopi.

Toinen Lyddytyy Christuren Tairwaseen Istumisesta, on Hänen alinomainen Esirucouyens meidän edestäm / sillä niin se seisoo: Christus meni ike Tairwaseen / että hän nyt Jumalan caswon edes meidän tähtem ilmestyis. Tällä on catomatoin Pappuus, josta hän myös taitaa ne ijancaikisesti autuaxi tehdä / jorca hänen cauttans Jumalan tygö rulewar / ja elää aina / ja Rucollee alati heidän edestäns. Christus on Jumalan oikiaalla kädellä, joca myös Rucollee meidän edestäm. Ja niincuin Esimalauret Jesuren Tairwaseen Istumiseen olit, siinä Pyhästä Senochisa ja Eliarefa jorca elowäldä ylös Tairwaseen wietin; niin oli cans yri erinomaisen Esimalaus hänen ylösastumiseens ja Toimiturrens Isän oikiaalla kädellä, Nimmäisen Papiin wirasa Banhasa Testamendisä: Joca Gowindo Päiwänä joca wuosi meni sisälle siihen Pyhimbään, suiquuttaman, ja Teuras; ubrein werta armon istuinda wastau priscorttaman; Jonga asian Pawali nyt selittä

Jesu

Pf. 47: 8.
 Dan. 7: 14.
 Luc. 1: 33.
 I Cor. 15:
 24: 28.

Esi Rucourens tähden /
 Heb. 9: 24.

Heb. 7: 24.
 25.
 Rom. 8: 34.

Jesuresta, cosa hän sanoo: Ei Kristus mennyt käsillä teh-
 tyn Pyhään, joca sen totisen cuwa on / waan hän meni
 ize Tairwaseen / että hän Jumalan castwon edes nyt mel-
 dän tähtem ilmestys. Ja tämä Jesuren ilmestyminen Isän
 edes meidän tähtem / ja hänen Esi Rucourens, ei tapahdu nyt
 sillä alhaisella tavalla ja maahan lastemisella kuin hänen Lihans
 päiwinä tapahdui, joca olis sen Tairwallisen menon ja corkeuden
 luondoo vastaan, waan tämä ilmestys ja Estrucous tapahtu erin-
 omaisesti hänen Anstions woimallisesta Eteenasettamisesta
 Isäns eteen, ja sen Tygöluemisesta niille uscowaisille. Ja
 niincuin tämä Anstio on yhteinen coco mailman syndein edestä, niin
 ilman epäilemätä caus Jesus yhteiseri caikein hywäri sitä
 eteenasetta, ja toimitta sen caikille tarjoittawari ja ilmoitetta-
 wari Ewangeliumin Saarnan kautta; waikka tosin ne uscowai-
 set ainoastans sitä osalliseri tulewat, joille caikki tämä hywä työ
 erinomaisesti Tygöluetaan ja omistetaan autuderi. Taincallinen
 suuri Hyödytys siis meillä nyt on Jesuren Tairwaseen Astu-
 misesta, että hän Rucoulee meidän edestäm / ja on woimalli-
 nen Edeswastaja meidän edestäm Isän työinä caickia Pi-

Marc. 7: 14.
 Hebr. 5: 7.

I Job. 2: 1.

Joh. 11: 42.

Colmas Hyödytys Jesuren Tairwaseen Astumisesta, on
 caikein Tairwallisten Lahjain / ja erinomaisesti Pyhän Hen-
 gen, ulosjacaminen ja lähetäminen. Se on teille tarpel-
 linen että minä pois menen: sillä ellen minä pois mene /
 niin ei Rohduttaja tule teidän tygön / mutta jos minä
 pois menen, niin minä hänen teille lähetän. Tämän Roh-
 duttajan Tulemus ei ollut jocu tyhjä ja woimaton alastulemi-
 nen Tairwaista, waan se oli runsas ja woimallinen caikisa hen-

Pyhän Hen-
 gen Lähetä-
 misen täht-
 den.

Joh. 16: 7.

Aht. 2: 13.

Mt. 68: 19.

Eph. 4: 8.

Mat. 10: 20.

v. 20.

gellisfä lahjoisa ja waicutuyisa, nijncuin me cohta Helundain.
 Päiwänä näem Apostoleisa ja muisa nijden suuren runsauden
 ja woiman; jonga se P. David jo Hänen aicanans näki ja tun-
 si, cosca hän sanoi: Sinä astuit ylös Corkeureen, ja olet
 sangiri ottanut fangiuden, se on, osottanut iges Woitto-
 Herraxi yli Helvetin ja caici wiholliset, sinun Istumisellas Jän
 oifiällä kädellä, ja sinä olet lahjoja saanut ihmisille, jotca
 sanat P. Pawali näin ulosfanoo: ja hän on ihmisille lahjoja
 andanut. Nijncuin yri Woitto-Herra cosca hän palaja jäl-
 lens hänen Pää caupungiins, anda hänen Cunniarens talutet-
 ta sangit cableisa heidän fangiuteens, ja ulosjaccaa suuria lah-
 joja siitä woiterusta saaliista. Ja tämä Pyhä Hengi on nyt
 se, jonga waicutusten ja lahjain cautta, sekä Apostolit nijn ur-
 hollisesti edesseisoi Christuren Armon-Waldacundaa heidän Päans
 Christuren alla, että myös Saarnawirca wielä nyt sitä teke,
 ja sen saman Hengen woimalla taitaa suuria tditä toimitta, ja
 mieluisella cuolemallaikin ja Marttyrin Eruunulla heidän Eugu-
 misens ja wirrans wahwoistaa ja lukita; jaa igecukin läändyrwä
 Sielu taita tämän! Taiwollisen Hengen suuret waicutuyet ja
 woiman ihmellisesti nähä ja tuta, Hänen Sanans ja Sacra-
 menteins oikian nautikemisen alla, caikisa niisä Armo-waicu-
 rusten askeleisa ja trapuisa cuin me sekä Helundai-Päiwän, et-
 tä Paastonaiicaisen Marian päiwän Saarnoisa cuulem. Sillä
 nijncuin Pyhä Hengi Apostoleisa ja Opettaisa waicutta ja an-
 da heille mitä heidän puhuman pitä, nijncuin täsä Ewan-
 geliumis myös seisoo Jesuren Ylösastumisen jälken, että ER-
 wa waicutti heidän cansans, ja wahwisti Sanan nourea
 waisten Merkein cautta, jotca Tunnusmerkit olit tarwelliget
 sen ensimmäisen Seuracunnan Perustamiseri ja sen Taiwollisen
 Opin wahwoistamiseri ihmisten seas; nijn se sama Hengi myös
 waicutta joca ainoasa Sielusa sen saman Saarnan cautta hei-
 dän jjancaikiseri autudeyens. Täsä olis meillä wielä tila ja
 Syy puhua erinomaisesti, cuinga Jesuren Taiwaseen Astumis-
 sen suuri Hyödytys on osottanut igens, sen Pyhän Saarnas-
 wiraan aseturusa, nijn myös Ewangelliumin yhteisefä Saar-
 namisefa ymbäri mailman, joca seurais Jesuren Ylösastumi-
 sen päälle, wään nijncuin me ne asianhaarat jo niistä edellisistä
 taidamme melkiän ymmärtä, eifä aica nyt anna tilaa niistä pidem-
 mälde

mäldä selittä; niin enne siis tällä erällä tahdo ydennmäldä niistä puhua.

Caikista näistä siis kuin me nyt olem cuullet, Jesuren riemullisesta ylösastumisesta Taimaseen; taidamme me sen selwosti nähdä, että Wap. Jesus ei niin ylösastunut Taimaseen, että hän sen kautta olis peräti poistunut maasta, eikä enämbi olis saapuilla taicka misän Toimitusesta maan päällä, ei, vaan hän on vielä meidän cansam, jocapäiwä mailman loppun asti. Sillä niincuin en me sen Tairwan cansa johon Jesus astui taida erinomaisesti ymmärtä jotan käsitetäwätä Paicka eli Sias; vaan enemmän sen Tairvallisen ja Majestetillisen Christuren elämän muodon, jolla hän nyt on caicki caikisa, niincuin myös se sana: Istua Jumalan oikiällä kadella, ei merkitse ike sias, vaan Jumalallista woimaa ja hallituren muotoo; ja Jumalan ylösastuminen maasta Raamatusa usiasti niincitetän, ei ruumillisesta ylösastumisesta yhdestä paicasta toiseen, vaan Jumalan ilmoituksen muodosta jolla hän toisinans näyttä ikens ilmeisesti ja toisinans ei; niincuin se seisoo Abrahamista: Jumala meni ylös Abrahamin tyköö, nimittäin ei paicasta paickaan, vaan erinomaisella muodolla ja ikens salamisella Abrahamin näöstä; niin samalla muotoa myös, cosca me sanomme, että Jesus on ylösastunut Taimaseen, ja sisälleastunut siihen Tairvalliseen elämän muotoon, niin me sen ymmärrämme niin, että hän sillä samalla on myös läsnä jocapaicasta Maasa, waicutta Maasa, ja täyttä caicki hänen Tairvallisella läsnäolemisellans ihmisenin Luonnon puolesta, niin kuin se seisoo: Joca alas astanut on; hän on se joca caickein Tairwasten päälle ylösastui, että hän caicki täyträs; sillä niincuin Christuren Ihmisyhengin Luondo sen Personallisen yhdistyksen kautta on puertettu caikilla Tairvallisilla Jumaluden omaisyrillä, niin taitaa myös se yri Christus nyt hänen molembain Luondoins cansa täyttä caicki, sekä hänen yhteisellä läsnäolemisellans Tairwaisa oli Tairwasten, ja alla Tairwasten maan päällä, että myös hänen Waicutustens cansa olla läsnä hänen Seuracunnasans niincuin sen Pää ja Saldia; ja asetta siihen Waimenita ja Opetaita, Wphain täydellisyydeksi ja hänen Ruumin rakennureksi Jaa; cusa ainoastans caxi taicka colme tullee cocoon hänen nimecens; niin hän on heidän keskellans. Ja niin Jesus

CCCCC 3

Joca

Mar. 28:20.

Mar. 26:64.

Gen. 17: 22.

Judic. 13:20.

Eph. 4: 10.

Jer. 23: 24.

Heb. 7: 26.

Phil. 2: 9.

11.

Eph. 1: 20.

21. 22.

Eph. 4: 11.

12.

Mat. 13:20.

Eph. 1: 23. joca nösastunut on, wielä nytkin on Hänen Kuumin Täyt-
tämys, joca caickt caikisa täyettä.

Nämät nyt owat ne asianhaarat jotea me olemme tain-
net merkittä Jesuren Kiemullisesta Nösastumisesta Tawaseen,
waan muistacam täsä se, että caickt tämä on myös tapahtunut
meidän tähtem ja meille hywäri. Jota Hywää Työtä ja Lahjaa
me siis Useolla vastaanottacam, ja omarem tehkäm, niin että me
Lapsillisella Useallurella ensist, omistam ikellem tätä Jesuren suur-
ta Woittoa yli meidän wihollistem, jolla woitolla me myös nyt
taidamme, Jesuresa Useon kautta olla woittoherrat yli Syn-
nin, Pirun, Cuoleman ja Helvetin; Toiseri, Kippucam täsä
Jesuresa wielä nytkin kinnä, niincuin meidän Cuningasam,
Ylimmäisessä Papisam, Edeswastajasam ja Halbiasam, uscolli-
sesti loppun asti, niin että me caikisa tuffisa ja mailman ja Syn-
nin abdisturisa turwamme hänen tygöns, joca totifesti on mei-
dän Armoistuinem, cosca me Useon rucourella Hänen edesans
aina asum, ja hän pitä meille aina wahwan tygökäymisen ja
arwojomen owen Jumalan tygö Hänen ise cauttans joca mei-
dän Weljem ja Langom on. Ach! mikä Cunnia, Edustus ja
Lohdutus se on meille caikisa tuffisa, ja kiusaurisa, että meidän
Weljem Jesus on Jumalan oikialla kädellä, ioca on meidän
Tuondom so niin corkiaan arwoon plendänyt, ja siellä ilmest-
ysälle meidän edestäm, Rucoilee meidän edestäm, ja ulosjaca
siellä meille caickia Tawallisa Lahjoja ja Sawaroita. Totifesi-
ti, on Jumala corottanut Hänen, oikialle kädellens Pää-
mieheri ja Wapahrajari, andaman Israelille Parannus-
ta ja Syndein anderi andamusta. Ja Hänen cauttans
me caikin saamine yhdes henges Isää lähestyä. Jonga
kautta meille on Useallus/ ja tygökäymys caikella rohkeu-
della/ useon kautta hänen päällens. Että siis/ Kadat
Weljet, meillä näin on Wapaus mennä siben Pyhään/
Jesuren weren kautta/ jonga hän on meille walmista-
nut uderi ja eläwäri tieyi, estripun kautta/ se on/ hänen
libans kautta; Ja meillä on yri suuri Pappi/ Jumalan
huonen halotia: Tijn täytläm hänen tygöns totifella sy-
dämmellä/ täydellä uscolla, priiscotetut meidän sydämmis-
säm/ ja päästetyt pahasta omasta tunnosta.

Waan

Waan vielä se Neljäs Hyödytys Jesuren Taimaseen
 Astumisesta on, että meillä tässä Hänen Taimaseen Astumisefans,
 on yri callis Esimerkki Hänen Seuramisefans, cuinga mei-
 dän myöds pitää hänen cansans Taimaseen eli siben Tai-
 walliseen menoon ja elämään jo täällä Hermon Walda-
 cunnasa ja aicana ylösastuman: sillä se sama Hyödytys on
 meille myöds caikista muista Jesuren Hywistä Eöistä, niincuin,
 Syndymisesta, Kärsimisesta, Cuolemaista, ja Ylösnousemisesta,
 ettei ne ole meille ainoastans suuret Jumalan Lahjat ja an-
 not, mutta myöds wisit Esimerkit, joisa meidän pitää Jesusta
 Seuraman. Niin samalla muotoa myöds meidän tulee cakella tä-
 tä Jesuren riemullista Taimaseen Astumista, ej ainoastans niin-
 cuin Jumalan callista Lahjaa ja Andoa, jolla Jesus on osotta-
 nut meille igens Täydellisepi Autuden Päärubhtinari ja Taiman
 awajari, josta hän meille nyt caikinaisia Taimallisia Lahjoja ja-
 caa; mutta meidän pitää myöds tämä callis Hywä Eyd Käyttämän
 meille Esimerkiri, että me totisessi Jesuren cansa siirryimme ja
 ylösastumme yhteen Taimalliseen elämään, niincuin Parwali sanoo:
 että meillä pitää oleman Christuren mieli. Jos te Christuren
 cansa ylösnosnet oletta, nimitän, siben uteen elämään joca
 Wastaudesta syndymisefä waicutetaan, niin ezikät nijsä cuin y-
 hällä owat / cusa Christus istuu Jumalan oibialla Kädelä.
 Hyrkikät nijsen perän cuin ylhällä owat / ja ej nijsen pe-
 rän cuin maan päällä owat / sillä te oletta cuollet / nimit-
 täin Wastaudesta Syndymisefä Synnille, josa Jesuren Cuole-
 lema on teille elämäri luettu ja muuttunut useon cautta. Waan
 nyt sen Elämän pitää osottaman Hänen lijcundons siinä Tai-
 wallisefä waellurefa ja menofa; sillä niincuin me Päästais Päi-
 wänä saimme euulla Jesuren Ylösnousemisesta, cuinga mei-
 dän pitää Jesuren cansa hengellisellä tavalla ylösnouse-
 man yhteen uteen Elämään / joca tapahsi ja waicutetan mei-
 sä siinä autuallisefä Wastaudesta syndymisefä; niin meillä nyt
 sen Ylösnosnen Jesuren Taimaseen astumisesta, on syy ja
 tila puhua siitä Hengellisestä Taimaseen Astumisesta, joca
 tapahsi ja päällepidetan Uudisturen tilasa Christuren mielen ja
 muodon jocapäiwäisefä päällepukeemisefä. Siinä edellisefä me
 olem; cuolluista ylösheräetyst ja nosterut siben uteen elämään
 Jesurefa useon cautta, waan Tästä me harjoitamme sitä samaa
 Taimal-

Meille Efi-
 merkisi-
 meillä
 meillä
 meillä
 meillä

meillä
 meillä
 meillä
 meillä

I Cor. 2:16.

Col. 3: 1. 2.

3.

meillä

meillä

meillä

meillä

Prehdän vi-
tä Hengelli-
sellä tavalla
Tairvaseen
astuman

Tairvallista elämästä, ja osotamme Hänen lijeundons caickinaiss
tairvallisis arvuis ja harjoituris jocapäivä, sillä se on yri mah-
dotoin asti / että yri joca on cuolleista ylösnohnut ja totisesti elää,
ettei se myös totisesti lijeu ja waella synä elämässä, ja osota
sitä caikkisa hebelmisä. Tästä siis Hengellisestä Tairvaseen astu-
misesta ja siitä Tairvallisesta Jumalan Lasten menosta ja elä-
mästä me merkikem seurawaiset asianhaarat :

Siinä siben
on Jumala
meidän Luo-
nut.

Ensist / Perustus tähän pyhään ja autualliseen Tairwan
Elämään, on Ensin, se, että Jumala on alusta meidän sen-
callaiseen Tairvalliseen Elämään luonut / sillä waikka Jue-
mala silloin tosin loi ja asetti ihmisen Maan päälle ja Paradis-
siin astumaan ja elämään, ja niin muodoin yhtä maallista elämä-
tä pitämän, että hän niistä maallisia töitä teki ja toimitti ; niin
cuiengin niin muodoin kuin se Hengellinen elämä, joca seisoi
Jumalan curwasa ja yhdistyresä, oli cobta ynnä sen luonnolli-
sen elämän cansa luotu ja itutettu ihmiseen, niin ei tainnut toi-
sin kuin että siitä cansaluodusta Jumalan Curwasta ja Elämäs-
tä myös wuosti yri Tairvallisen elämän muoto ja harjoitus ih-
misestä täällä maan päällä. Niin että ihmisellä silloin oli Hä-
nen Tairwaans maan päällä joca se cansaluotu Jumalan muoto
ja yhden callaisuus alati yleni hänen Sydämmens ja Tecons
caikkijn Tairvallisiin ja pyhiin ajaturijn, puheisijn ja töihin Ju-
malan alinomaiseri cunnoittamiseri ja ylisöreri, jonga päälle sit-
te wijmein oli seurawa se täydellinen Tairwan omistus ja nau-
tikeminen Cunnian Walbacunnasa.

Ja niincuin siis ihminen alusta näin oli Luotu taincal-
laiseen elämään, niincuin se seisoo : me olemma Hänen tecons /
luodut Jesus Christures hywiin töihin, joihin Jumala
meidän jo ennen on waeldaman walmistanut ; niin merkis-
zemme me taas tästä, Toiseri, että sitte kuin ihminen Synnin
cautta eroitti ikens pois tästä Tairvallisesta curwasta ja elämän
muodosta, ja wairwutti ikens coconans maahan ja siben maal-
liseen catowaiseen elämään, josta Tuolema seurais, niin sen jäl-
ken Wapahtaja Jesus taas ylösralensi Hänen Werens
cautta sen Tairvallisen Autuden ja elämän maan päällä /
jonga cautta caikki uscowaiset jäl lens tulewat Jumalan totiseen
osallisuteen ja owat sirtyt siben Tairvalliseen walbacundaan ja
sen

Eph. 2: 19.

Lunastanut.

Col. 1: 13.
14. 20.

sen elämän muotoon; sillä niin on JEsus izens meidän syn Gal. 1: 4
 deim edestä andanut / että hän meitä wapahtais tästä ny
 tyisestä pahasta maailmasta. Ja andoi izens meidän edes
 täm / että hän meitä caitesta wäärydestä lunastais, ja it- Tit. 2: 14
 zellens erinomaisexi Cansaxi puhdistais ahteraxi hywiijn Heb. 9: 14
 töihin; eläwät Jumalata palwelemaan.

Ja niincuin me näin JEsuxelba olem lunastetut jäl lens
 siihen Taiwalliseen Elämään joca caikisa hywiä ja taiwallisja
 töisä izens osotta, niin olemme me vielä Colmanneri, myös Ja Wastau
 sennan ja sen P. Easten cautta, joca yhdesä Taiwallisessa menosa
 ja waelluxessa pitä izens osottaman ja ilmoittaman. Sillä jos
 me elämme Hengessä / niin waeldacam myös hengessä. Jo Gal. 5: 25
 ca Hengestä syndynyt on / se on Hengi, ja coco Hänen elä- Joh. 3: 6
 män on hengellinen. Jocainen cuin Jumalast syndynyt on /
 ej se syndiä tee / sillä Hänen Siemenens pysy hänesä, ja
 hedelmöizee alati hänesä caikisa taiwallisja aruja, ja se warjele
 hänens / ettei se päha rupee häneen. Ja niin se wastaudest
 syndynyt Taiwallinen ihminen, cuoletta ne jäsenet jotca maan
 päällä owat / huoruus / saastaisuus, häpiällinen himo /
 rietas halaus ja ahneus. Nämät nyt owat ne wahwat We- Col. 3: 5
 rustuxet siihen Taiwalliseen Elämään jota meidän jo täällä maan
 päällä JEsuxessa pitä harjoittaman, ja siinä hänen caldaisexens
 tuleman, jos me wijmeiin tahdom siihen Taiwalliseen Cunnian
 elämään JEsuxen cansa tulla. Josa Elämäsä myös JEsus
 itse täällä Maan päällä tähdellisesti waeli, ja sitte Mösrouse-
 misens jälken sen Pyhän Kircastetun Ruumin cansa corfiam-
 masa mitasa sitä taiwallista elämätä harjoitti, waan vielä jäl-
 ken Hänen Taiwaseen Astumisens määrättömäsä Cunniasa sitä
 nyt alati harjoitta ja pitä. Joista me jo cans mahdam nähdä
 tämän Taiwallisen ja JEsuxen caltaisen elämän suuren Tar-
 pellisjuden / paizi jota ej pyrkän saa HXRra nähdä. Sil- Heb. 12: 14
 lä joca sanoo izens hänes pysywan, hänen pitä niin wael- I Joh. 2: 6
 daman / cuin hängin waeli. Joca autuallinen elämän har-
 joitus wuotaa ulos sistä autuarterkewäisestä Jumalan Tunnoista ja
 Uscosta, ja cusutan muutoin; Pyhyden säädyni, elämän Wan-
 hurseaudexi, Jocapäiwäisexi Parannuxeri, Jumalifudexi, ja Chris-
 tuxen Seuramisexi.

D d d d d d

Toise

v. d. Dom. 6.
Trin. & Fest.
omnium
Sanct.

Joca elämä
saapi alcuns
Wastaudest
syndymisest.

Toiseri / Mitä ise tähän hengelliseen Tawaseen Allus
miseen ja sen päälle seurawaisen Elämän muotoon tulee ; niin
se saapi Hänen Alcuns / siinä Pyhästä Wastaudest Syndys
misestä / niin pian kuin Jumala Catumuren alla on waicutta-
nut sen elävän Uscon sielusa / joca wastanotta ja omistaa JEs-
suren ihmiselle Hänen Unions ja Lunasturens cansa, niin se
Hengellinen ihminen on totisesti ruwennut elämään ja elää Chris-
turesta ja hänen yhteydestäns ; Tämä JEsuren Elämä sielusa /
sitte kuin JEsus on uscolla ihmiselle omistettu, osotta nyt Hä-
nen ensimmäisen liicundons ja woimans yhdesä Sisällisessä ja
runsaasa Raclauden lämbinästä / Jumalata ja coco sitä Taw-
wallista menoo ja korkeutta wastan, joista se JEsurelta sisälle
otettu sielu nyt on saanut totisen näön ja maun Hänen tykö-
näns, niin että caieki halu niistä maallisista ja siinä maallisesta
elämän muodosta hänestä pois erä, ja ylene ainoastans niihin
Tawwallisiin ja näkymättömiin. Niin että siis me nyt tämän
Uscosta wuotawaisen Jumalan Lasten sisällisen ja palas-
wan Raclauden Halun niiden Tawwallisten perään / taidam-
me panna siri ensimmäiseri askelexi ja osari siinä Tawwallisesta
Jumalan Lasten elämästä, Udisturen tilasa : Sillä jota sisälli-
semmän Tunnon ihminen on käsittänyt niiden maallisten cape-
palden catowaisudesta ja turhudesta, ja jota sywemmällä hän
myös Uscon silmillä on tullut näkemän, caseleman ja maista-
man niiden näkymättömän Tawwallisten Tawarain, ja ise Ju-
malan korkeutta, pyhyttä ja hywyttä, ja JEsuren Elämän puh-
tautta ja wiattomuutta, sitä sisällisembi Raclaus hänestä myös
sytty Jumalan ja niiden Tawwallisten hywän tykö, ynnä seu-
rawaisen wihan ja mielicarwauden cansa niistä maallisista ja ca-
towaisista wastan : Josta Raclaudesta sitte wuotaa yri corkia ja
alinomainen Halu Jumalan ja hänen ahtahamman yhdisturens,
niin myös Hänen muotons, ja caiekin Tawwallisten Tawarain
ja awuin perään. Sillä jos meidän Essisäm wanhasa Testa-
mendissä, joca ainoastans taamba esimalausten alla, waieka cui-
tingin totisessa Uscosa, näit ja caiekit niistä tulewaissa tawaroi-
ta, hywin tydyit niihin, ja tunnustit igens wierairi ja muuca-
laisiri Maan päällä, ja sydämmiellisesti halaisit niistä tawwallisia ;
cuinga paljon corkiambi ja sisällisembi siis ei mahtais Juma-
lan Lasten Halu olla Jumalan ja niiden Tawwallisten perään nyt
udesa

Gal. 2: 20.
ja Uscost.

josta seura-
Halu tai
wallisten pe-
rään.

Heb. 11:
13-16.

udesa Testamendisä sen sekwan Tunnon mitan alla joca meisse
 annettu on? niin että me nyt paljon suuremmasa Tunnon mi-
 tasa ja Useallureasa taidamme meidän Halum ulospurcaa Jumal-
 lan edes ja sanoa Dawidin cansa: **HERA** cuin sinä ainoas
 stans minulla olet/ niin en minä ensingän sitte Taiwaasta
 eli maasta tottele, waikka wielä minun sieluni ja ruumi-
 ni waipuis, niin sinä Jumala cuitengin olet aina minun
 sydämmeni useallus, ja minun osan. Tämä Rackauden Ha-
 lu joca näin alati palaa Jumalan Lapsisa, tulee aina enämmin
 sytytettyri, jota wirjämästi he ajaturens aina pitävät niiden
 näkymättömän ja hengellisten Lawarain Turtistelemissesa, ja jo-
 ta ahkerammasti he lufewat ja cuulewat Jumalan Sanaa/ ja
 nautikewat Hänen W. Sacramentians sijinä totisesa Jumalan
 Särjestyhesä, joiden cautta aina sisällisembi macu tulee Juma-
 lasta ja Hänen osallisudens salaisudesta sydämmeen, ja sitä seu-
 rawaisesti jäkens sitä corkiambi Halu ja ikäwöikeminen Hänen
 peräns. Ja tämä Halu ej pysänny ainoastans siihen, että Ju-
 malan Lapsit täällä saawat tydyttä himons ja rackaudens Ju-
 malan Yhdistyhesä ja Hänen Aemo:lawarains totisesa nautike-
 missesa, sillä he tundewat tykönäns ainakin puutoxen, ja ettei
 heidän nykyinen heico tilans ole ulottuwainen wastanottaman täy-
 dellistä Jumalan cuwaa ja muotoa udistyren tilasa; Sentähden
 heidän Rackaudens Halu, joca alati heheu ja on rauhatoin hei-
 sä, palaa myös niiden Tulewaisken perän/ että he saisit
 tulla siihen Täydelliseen Taiwalliseen menoon ja elämään
 Cunnian waldacunnasa. Joca Halu ej tule jostan kärkimät-
 tömydestä yli maan rasittawaisten waiwain, sillä sinä Jumalan
 Lapsit cans tietäwät tytyä heidän Häns tahtoon ja edescako-
 miseen, waan se corkia macu ja näkö joca heillä jo on Useasa
 sitä Tulewaisesta menosta ja Jumalan täydellisestä nautikemi-
 sestä, se yllhyttä heitä alati huolemaan ja halajamaan sitä tulewais-
 takin täydellistä Jesuyen yhdistystä ja cunnian nautikemista, et-
 tä he niin tulisit sen cautta täydellisesti pelasteturi tästä wibel-
 jäisestä cuoleman Ruumista/ josta he paljo enämman ha-
 lajawat olla caucana/ ja mennä asuman **HERAN** tygö,
 ja huocawat Dawalin cansa: Minä halajan täällä eritä/
 ja olla Christyren cansa. Tämä Rackauden halu Jumalan ja
 hänen yhdistyrens ja muotons, niin myös niiden Taiwallisten

Pl. 73: 25;
 26.

Rom. 8: 23.
 Rom. 7: 24.
 2 Cor. 5: 8.
 Phil. 1: 23.

Sawarain perän, on siis nyt se ylimmäinen, ja sekä se ensimmäinen että viimeinen Tairvallisen elämän muoto täällä maan päällä, joca vuotaa ulos siitä Jesuren Elämästä joca Jumalan Lapsista, siinä autuallisesta Wastaudesta Synnymisessä waicutetu on.

Toiseri, Tulee tähän Jumalan Lasten Tairvalliseen elämän muotoon täällä maan päällä, yri Pyhä ja Tairvallinen elämäkertä Christuren oman corkian-estimerkin jälkeen. Me tiedämme cuinga Sawallista ja Pyhää Elämätä Jesus kwietti maan päällä, ja siinä wiellä loistaa Cunniasa ijancakkeisesti. Hänestä oli sula Rakkaus Jumalan ja ihmisten tygö, sula Nöyräys, hiliaisuus, kätswällisyys, Totuus, pyhyys, puhtaus, rucous, ja wanhurskaus; Hänestä oli mailman ja oman cunnian poisikieläminen, ja sisällisesti, tähdellinen Totinen meno, ja yhdistys Isäns cansa. Näistä caikisa myös ne wastaudesta syndynet jocapäiwä speilawat isiäns, ja sowitzawat igens caikella todella tämän Jesuren Tairvallisen elämän muoden jälkeen sekä sisällisesti että ulconaisesti. Sillä joca sanoo igens hänen pysywan / Hänen pitä niin waeldaman cuin hängin waelsi. Oppicat Minusta. Christus jätti meille escuwan / että meidän pitä hänen askeleitans noudattaman. Niin olcat siis Jumalan Seurajat / niineuin Rakat lapset. Tämä Jumalan Lasten Tairvallinen elämä täällä maan päällä tulee harjoiteturi sisällisesti, heidän Sydämmesäns ja Usaturisans / että he aina mielicarwaudella ja murhella muistelewat sitä endistä maallista ja syndistä elämäns jota he nyt pytäwät todella poisriisua, ja sitä wastan lahuttawat isiäns aina niillä Tairvallisilla Sawaroilla joiden osallisuuden he nyt owat Jesuresta; heidän Rakkaudens palaa ja sytty näistä alati Jumalan tygö, ja Lähimmäisen tygö, jonga totisesta onnesta Rakkaus on myös niin ahkera ja wäsymätön cuin omasta onnestans; heidän Sydämmens on nöyrä, puhdas, harras, ja caikeen hywään sowitzettu ja walmis: Ulconaisesti, on heidän Pubeens / Jumalinen, racas, nöyrä, suolalla seoitettu, ja plösrakendawainen: Heidän Tecons kätswät caikki ulos, Jumalan cunnioittamiseri, Hänen Pakwelurens edesauttamiseri, yhteisen hywän pakwelureri, lähimmäisen holhomiseri, ja igens toimelliseri säilyttämiseri tämän pahan mailman kessellä; heidän Wastaudens loistaa ulos muittengin ihmisten

Pyhä Tairvallinen elämä.

1 Joh. 2: 6.
Mat. 11: 29.
1 Per. 2: 21.
Eph. 5: 1.

ten

ten seasa, jotta tulewat heidän Tairvallisen elämäns muodosta
 usiasti saateturi näkemän sen sisällisen Tairvallisen elämän korkeu-
 den joca heistä on, ja siitä kehoiteturi Jumalaa kiittämän, ja hei-
 tä seuraman, ehkä enin osa maan asuwista pahene heistä, ja
 pilleka heitä, heidän paatumurens ja pimeydens edesauttamiseri
 ja wahwistamiseri heistä. Tämä nyt on se Tairvallinen ja Cum-
 niallinen Elämä josa ne uscowaiset Jesuren cansa waesda-
 wat täällä maan päällä jälken heidän Wastaudest syndymisessä
 saadun uden Elämäns. Nijn että heidän menons on totti. Phil. 9: 20.
 festi Tairwais ja heidän Cansakäymisens Jesuren cansa ja rin-
 nalla, nijneuin morsiamen Ylkäns rinnalla ja warjon alla.

Tähän Tairvalliseen elämään maan päällä, tulee cans,
 Colmanneri, Jumalan Pyhän Sanan ja Sacramenttein. Jumalan
 ahlera ja harras nautizeminen, ja Ruocouren uscollinen. Jumalan
 harjoittaminen / Jumalan Järjestyessä: Joisa ja joiden caut-
 ta he aina tulewat enämmin ja enämmin maistaman Jumalan
 ja Tairwan suloisutta, ja yletyri siihen pyhään ja sisälliseen Can-
 sakäymiseen Jumalan ja caitein pyhään cansa, ja wahwisteturi
 heidän ucosans ja Tairvallisessa elämäns muodosa, yriwacaisen
 mailman ja lihan menon pois kieldämisen ja eroittamisen cansa
 heistä. Ach! autuas siis on se joca waesda sinun cartanoisas,
 Wanhurscauden Auringo coitta hänelle, ja autuus on Hänen
 sipeins alla, ja he käywt ulos ja sisälle, ja lisändywt nijn-
 cuin sydntilät wasicat. Heidän Auringons on Jesus Christus,
 heidän Kynntiläns on Jesuren P. Sana ja Fundo, heidän
 Ruocans on Pyhän Hengen waicuturet sielusa, ja Jumalan Tah-
 don tekeminen, heidän Erununs sisäldä Jesuren wanhurscaus,
 ja ulcoa Jesuren Pyhän opin ja elämän loiste, ja Hänen cak-
 lis Kistins, jonga cansa Wap. Jesus myös ylöstui Hänen
 Tairvalliseen Cumniaans ja elämäns. Waan wielä, Meljänne-
 ri, nijneuin Wap. Jesus Hänen ylöstumisens cautta siihen
 Tairvalliseen Elämään, jätti pois Maan ja sen Maallisen
 elämän muodon; nijn Jumalan Lapset myös heidän siirtymi-
 sens cautta siihen Hengelliseen Elämään luopuwat pois maas-
 ta ja siitä maallisesta synnin menoista. Sillä nijn se seisoo:
 Jos te Christuren cansa ylösnosnet oletta, nijn egzilat nij-
 tä cuin ylhällä owat / ja ej nijtä cuin Maan päällä owat. Col. 3: 1.2.

Marc. 8: 34.

Tuolettacat teidän jäsenen / jotta maan päällä ovat etc. Tuca ikänän tahro tulla minun peräsäni / hän tielläkön itzens / ottacan rikkins / ja seurataan minua. Waan cosca me nyt puhumme siitä suuresta Jumalan Lasten siirtymisestä siitä maallisesta tilasta siihen Taiwalliseen menoon ja elämän muotoon, niin me ensin syystä muistelem mitä P. Lutherus siitä sanoo, hän sanoo näin : Waan mitäs se on ? cosca nimittäin ei meidän pidä enämbi niistä maallisista ekimän, eikös meidän pldäcän sitte enä cosca me olem Christityxi tullet / syömän eli juoman, taicka peldo ja maata wiljelemän / taicka huonetta hallitsemän / eli työtä tekemän ? waan olemän niincuin peräti cuollet, ja elämän laiscudesa ja jouwilasna ? Ja cuitengin caickt pitää Maasa olemän, jaa / itse Christus on maan päällä meidän sefam, niin on Hänen Sanans, Castens ja Ehtollisens / maan päällä ? ja niin edespäin. Waan sen hän cohta selittä / mitä hän taincallaisten Raamatun Sanain cansa ymmärettä / nimittäin / ettei Jumalan Luotuja cappaleita pidä sen wuori ylöncazoman eli poisheitämän, jotta itzesäns owat Jumalan Teot ja tästalat / eikä sitä täsä cuzuta maallisexi ihmisexi / joca Maasa asu ja täyettä sitä Jumalan ja Luosan asetusen jälken, waan se täsä cuzutan maallisexi ihmisexi, joca asu ja elä maasa ilman Jumalan Tunnota ja pelwota, eikä pyri enänimän jälken cuin Järki anda ja opetta / niincuin hän luonnollisesti Isästä ja äitistä syndynyt on / solia ja uscoa wailla ihminen, joca ei mitän Jumalasta eli siitä Taiwallisesta elämästä tiedä, eikä tyy sy sen jälken / waan seuraa ainoastans Hänen luonnollista tyhmiä Ymmärrystäns ja Tahtoons / eikä etzi muuta cuin oma cunniata / ylpeyttä ja hecumata. Tämän nyt Apostolit cuzuwat maallisexi ja mailmallisexi elämäxi, cusa ei huolita Jumalan Sanasta, waan Satan pitää Hänen halliturens ja tahtons / ja aja sencallaifer ihmiset caickinaisijn pahoin töihin. Näistä me siis päätäm sen, niincuin me myös siitä P. Raamatust sen näem, että se hengellinen ylöscastuminen maasta siihen Taiwalliseen menoon ja elämän muotoon, ei seisso Ensisst, siinä, että me poiskielläm coconans caiken Jumalan luotuin cappalden nautigemisen ja käyttämisen meidän tarperem ja bywärem, sillä

caickt

caieki mitä Jumala luonut on/ on hywä/ ja ei ole mi-
 rän hyljättäpä/ cuin kirjopella nautitaan/ ja Jumalan mielen
 jälken käytetän : Toiseri, ei se seisö myös siinä, että me maan
 päällä wietäm meidän aicam laiscudes ja joutilasma, ilman wel-
 wollista työn teotta ja Euhumisem toimitusta, sillä silloin me wa-
 rastam sen ajan ja sen waran jonga me meidän laillisella työlläm
 taidaisim käyttöä igellem ja lähimmäisellem paljori awuri ja hy-
 wäri, ja niin Jumalan cunnioittamiseri ja cuuliaisuderi : Waan
 se oikia maan ja maallisen menon poisikieläminen ja ylöndämi-
 nen yhteen Tairwalliseen elämän muotoon, seisoo Ensist, siinä,
 että me poisikielläm caiken luwattoman halun ja rackau-
 den nijden maallisten ja catowaissten perän. Nijn ettemme
 tydytä sitä lihallista oma- rackautta nijden cansa, ja niin emme
 tee igellem epäjumalita Jumalan luoduista cappaleista heidän ra-
 castamisens cautta Jumalan rinnalla ; waan pidämme ne ainoas-
 tans Wälicappaleina joiden cautta me taidam sen wiheliäisen
 ruumin täällä maasa ylöspitä Hänen oikiasa tilasans ja woima-
 sans, Sielun soweljasna asumassana ja wälicappalena, monijn
 hywiin ja hyödyllisijn toimituxijn, Jumalan cunniari ja yhteisen
 hywän palveluxeri. Ja cosca meillä tämä selwä tarcoitus on
 meidän maallisten töittem cansa, niin sen cautta cans ihmisen Työ
 tulee yletyri Tairwalliseen arwoon, että Jumala, jonga cunnia ja
 cuuliaisuus täsä tarcoitetan, anda sen tulla siunaturi häneldä mo-
 nen totisen hywän edes auttamiseri, ja oman Sielun wieroitta-
 miseri pois sen maallisen tawaran rasittawaisesta ja orjallisesta
 halajamisesta, peränuoremisesta, ja cocomisesta sen pahän ja wic-
 kan lihan erinomaiseri tydyttämiseri ; ja niin sen callainen maan
 wiheliä taita olla wiisi siitä, että jos Hänen työns alla Niekau-
 sin hänelle tygö langeais, niin ei hän pane sydändäns sen pääl-
 le, waan tietä ja halaja käyttöä sitä oikiaan tilaan ja tarweseen.
 Taita cans olla yhtä uloinen ja tnywäinen/ jos maa ei tahdo
 Hänen maallista runsauttans hänelle jaeaa, sillä hän tietä että se
 caieki tapahdu HERRan tahdesta, josta hän elä, jonga päälle hän
 heittä caiken murhens, niin muodoin cuin hän on luwanut ise
 Källisen murhen pitä Hänen lapsistans. Tähän tulee cans se, et
 tä taincallainen Tairwallinen Maan wiheliä on walmis ja al-
 dis luopuman caikesta siitä maallisesta hyrydestä/ cosca
 HERRan tabto ja käsxy niin waati, jaa, ei hän lueckan sitä
 ylön.

1 Tim. 4: 4.
 caso tästä
 Puoli Vaasi
 ton Sun-
 nuntai.

Ps. 62: 11.
 1 Cor. 7: 31.

1 Pet. 5: 7.

blönandamiferi eli luopumiferi, sillä ei Hänen sydämmens ole eoaan niihin yhdistetty ollut, vaan eoaan hänen niistä eriaman pitä, niin hän on sen yli iloinen, että Hänen Jäsens nyt irti lasse Hänen siitä maallifestakin huonen hallituksesta, jonga edestä hänen päällens niin suuri edeswastaus on ollut, cuinga se oikein olis tullut pidetty ja edesseisoturi. Waan Toiseri, erinomaisesti sen maallisen menon poisfieldämiseen tulee, että me ne maalliset Jäsenet cnoletamme / jotka Parwali erittäm cuku Jäseni ri maan päällä, cuin owat, huoruus / saastaisuus, häpiällinen himo, rietas halaus / ja ahneus, ja wiha, närkästys, pahuus / pilkka / illiät sanat ja walhe / niincuin caieki nämät maan päällä asuwat ja halligewat siinä syndisessä lihassa, niin ne myöds caieki pitä cuoletettaman, jos se tairwallinen JEsuren elämän muoto pitä meisä siian saaman. Jaa, nämät jäsenet ja synnit pitä cuoletettaman, ei ainoastans heidän ulconaisen ja julkisen harjoituxens puolesta, vaan niiden juuri pitä sydämmesta ulos cuowettaman, ja ne pahat himot taincallaisiin syndeihiin tucabuttettaman, niin että se endinen synnin Raekaus ja mielisuosio muuttu sydämmessä synnin wihari ja mielicarwauderi; josta sitte ihestäns seuraa se ulconainen maallisten jäsenitten cuolema, ja sen Tairwallisen elämän harjoitus ja loiste caikesa Ppyhydesä ja Puhkaudesa.

Taincallinen sijs, Raekat Sielut, on nyt se corkia Tairwallisen elämän omaisuus ja muoto, johon Jumalan lapset astuwat siinä P. Wastaudesta syndymisessä, ja siinä JEsusta uscolisesti seurarwat ja Hänen callaiserens pyytävät. Waan tähän suureen arwoon ja elämään, en me taida tulla meidän omalla woimallam, niincuin JEsus teki, mutta niincuin Jumala on se joca ensist sen uden elämän meisä waicutta Wastaudesta Syndymisessä; niin on hän se myöds, joca sen elämän harjoittamisessa anda meille sekä tahdon että toimituxen, ja ylöspitä ja wabwista meisä sen Tairwallisen JEsuren elämän. Waieka cuutengin tässä on se eroitus, että sitte cuin ihminen on Jumalan kädhen cautta ylösnostettu cuolluista ja udesta synnytetty, niin häntä myöds sitten Udistuxen tilasa, kättä sitä Udesa Syndymisessä annettua woimaa Hänen jocapäiwäiseri puhdistuxerens maan saastaisuudesta, ja sen Tairwallisen elämän ja JEsuren cuwan päällepukemie

Col. 3: 5. 8.
1 Joh. 2: 15.
16.

vid. Fest.
Michael.

Tähän sää-
tyyn me tu-
lem Jumal-
lan woimal-
la.

pukemiseri, niin että hän taitaa sanoa: Minä woin caicki sen Phil. 4: 13
cautta joca minun wäkewäri tekee, Christuren.

Ja vielä; niincuin Bapahtaja JESUS ainoastans Ker-
wan nousi Hänen corkiaan Tairwalliseen Elämäns, josa hän nyt
asuu ja pysyy ijancackisest; niin pitää meidängin ahkeroiseman,
olla seisowaiset ja pysywäiset siinä autuallisesa elämäsä ja
Tairwallisesa menosa johon me terran plöscorgoretut o-
lemma; Ja waicka en me täsä suuresa turmeluresa Maan pääl-
lä, taida olla wapaat Langemuresa, emmellä siinä asianhaarasa
seurata Christusta, niin cuitengin on JESUS andanut meille lu-
wan ja käskyn jäl lens kertoa meidän jälkiäm cosa me langem-
niet olem, ja pyörtä eli palata tacaperin plös maasta, yhden
uden Synnyttämisen waiwan ja Syndymisen kautta siihen Tair-
walliseen pyhään säädtyh ja menoon jäl lens. Näistä asianhaa-
roista ej ole meillä nyt tilaa pidemmästä puhua, waan taitaau ne
meltiän ymmärrettä niistä cuin me Vääsäis Päiwänä näistä
puhunet olem.

Josa meli
dän pitää
pysywäises
oleman.

Gal. 4: 19

Nyt siis, Raekat Sielut, me olemme taas tällä erällä
easellet yhtä sangen suurta esiaa, ja awarata sekä Jumalan
Armon Tawarata, että meidän Christillisidem welwollisuutta.
Waan mitäs caicki nämät corkiat asiat meitä hyödyttävät, es-
ten me myös totisesti ole niiden osallisuuden, sekä totisen elävän
Uscen kautta, että myös totisen JESUREN Seuramisen kautta
siinä Tairwallisesa elämäsä johon hän meidän cuxunut on, jon-
ga hän meidän etteem Sanasans merkinnyt, ja omalla esimer-
killäns wahoistanut on? Tietäkäm se, että jos emme me näin
Hengellisellä tawalla astu plös JESUREN cansa, yhteen Tairwal-
liseen ja pyhään elämään, tämän maallisen menon totisen pois-
kielämisen cansa, niin ej meitä myös JESUREN Tairwaseen astu-
minen ja woitto, mitän hyödytä. Sillä mikä osallisuus on sil-
lä Tairwaisa, joca niin sywälle on igens maahan ja maan sisäl-
le wairouttanut, ettei päättäkän, niincuin sanotan, ulosnäy, waan
alati on niincuin Sica maata tongimas, ja maan loasa igens
käärimäs? JESUS on tosin Hänen Pyhäsä Personasans astu-
nut ja mennyt plös Tairwaseen suuren riemun ja woiton cansa
coco mailman hywäri, sen toisen Artticuluren jälken, waan ej
cuitengan ole sinulle siitä Plösastumisesta ja Woitosta hywää eli
autuutta, ellet siinä ike twösä ole Uscen kautta yhdistetty JESU-
reen,

E e e e e e

reen, ja waella totisesti siinä Taiwallysessa menosa ja elämässä jos
 sa JEsus sinun edelläs waeldanut on, ja jättänyt sinulle esse
 merkin ja ojennusnuoran, ja myös ansainnut ja toimittanut si-
 nulle Pyhän Hengen joca sinun tähän Taiwallyseen menoon saata-
 ta, ja siinä ylös-pitä. Eucas meidän sealam olis se? että jos
 me nyt kysyisim hänestä, jos hän tahtoo cuolemans jälkeen tulla
 Taiwaseen eli helwettiin, ettei hän cohta wassais; minä tahdon
 Taiwaiseen. Waan miyes siinä sijs pyri Taiwaseen ja aseta its-
 täs sille tielle joca wiewi Taiwaseen? Tie on sinun etees mer-
 kitty, nimittäin, se yri Catumuyen / Uscen, ja Uden Taiwallys-
 sen elämän Tie, miyes siinä sijs waella sitä tietä myöden? jota
 myöden siinä yriänäs ja wifisti taidat tulla Taiwaseen. Mo-
 ses luki suuremmari rieklaudeyi tämän Christuyen pilcan /
 ja mailmalle pahendawaisen elämän muodon, cuin caicki ne
 Hebr. 11:25. suuret Egyptin Tawarat / tee siinä samalla tawalla, niijn et
 26. siinä tarwisse peliätä, että siinä Taiwan tiellä cosean pois ehyt.
 Sentähden sijs, jocainen jolla tämä toiwio on Hänen ty-
 x Job. 3:3. göns / puhdistacon izens / ninuin Hängin puhdas on.
 Amen!

Ach! siinä suuri Taiwan Cuningas ja Rubetinas JEs-
 su Christe / joca olet mennyt sisälle Taiwaseen / et ainoas-
 tans omaa cunniaas sisälle ottamaan / mutta myös meille
 tietä walmistamaan sinne, ja wetämään meitä sinun perääs,
 että mekin ollisim siellä cusa siinä olet. Ach! cuinga me
 taidamme oikein kiertä ja cunniotta sinua sen armon edest!
 Waan ach / meitä waiwaisita, että me cuitengin wielä
 niijn maalliset ja maasta juopunet ja raskitetut olem / jois-
 den jo ennen monda aicaa olis pitänyt Taiwallyset oleman?
 Ach! anna Kacas JEsu andeyi tämä meidän tyhmydem /
 ja ylösnoista meitä sinun Weres woimalla maasta Tai-
 waseen ja siihen Taiwallyseen menoon! Anna sinun Hen-
 ges opetta meidän oikein tundemaan caiten maallisen mes-
 non turhuden ja catowaisuden / etten me niijä maallisia
 sinun luotuja cappaleitas toisin nautizis cuin tilari ja et-
 capuuri joita myöden me myös ylösastum maasta Taiwasi-
 ta cohden sinun tygös. Anna se olla alati meidän cait-
 kein suurin murhem / cuinga me niijä Taiwallysia isancatis
 tista tawaroita cocoisim, sinun Osallisuttas Uscosa nau-
 tizisim,

tiäsim / ja sinun Taiwallista tietäs uscollisesti waellaissim. Ja anna meille pyi mielulinen ja walmis Sydän luopu-
maan pois maasta ja caikista maallisista catowaisista cap-
paleista, ettei ne meille paulayi ja esteeri tulis meidän waels-
luxesam Taiwasta cobden ; jaa / cuoleta sinä itse meisä si-
nun Weres woimalla ne maalliset jäsenet ja synnin wolmas /
ja täytä meidän sydämmem sen Taiwallisen elämän halus-
la ja perään pyrkimisellä, ja anna meidän sinun Cuuniasas
wijmein sen Täydellisyytäs täsittä ja saautta. Amen / **ERK**
ra JESU. AMEN!

Kuudes Sunnuntai Pääsiäisestä.

Esipuhe.

MOs mailma teitä wihaa, niin tietkät, hänen ennen Joh. 15: 18.
Minua wihannen / kuin teitä. Ei ole palwelija suu- 20.
rembi **ERK**raans. Näillä sanoilla Wap. JESUS Hä-
nen Opetuslapsillens ja seurajillens ennustaa ja tygösanoo
Mailman wihan ja wainon : Joh. Ew. Lug. 15. v. 18, 20. Christuren
Opetuslap-
set ja seura-
jat.

Joisia sanoisa me merkitkem
Ensist, Cuca se on, jonga pitä heitä wihaman?
se on Mailma ; Mailman cans en me täsä ymmärtä sen näky-
wäistä suurta rakennusta joca on luomisest, waan mailman asu-
jat ja ihmiset ; ja tosin ei caiekia ihmisiä niincuin Christus sil-
loin ymmärtä cosca hän sanoo : Niin vacasti Jumala mail-
maa / että hän ulosandoi hänen atnoan Poicans : Waan
hän ymmärtä täsä ne siinä Jumalasta pois langennesa ja jälle
JESurelba lunastetusa Mailmasa löytyvät mailmalliset ihmiset, jota
ca Christusta wastan owat, ja niin heidän wastahacoisudens tähden
JESusta, hänen oppians ja Opetuslapsians wastan, ei ole JESu-
ren omat, waan walhesa palwelewat tämän mailman Juma- 2 Cor. 4: 4.
lata ja **ERK**raa joca tämän mailman pimeydes wallitze. Eph. 6: 12.
Niin että mailman cans ei ymmärretä ainoastans Pacanat Tur-
kit ja muut joilla ei oleckan se oikia oppi ja usco ; ei myöskän
ainoastans ne joteq tosin Christuren Opin tunnustawat / waan
Eeeeeee 2 cuiten

cuitengin jongun wäärän ymmärryksen ja seilityksen kautta Hänen Opiastans, owat eroittaneet ikens hänestä wäärään lahocundaan, niincuin nyt owat Dawilaistet, Calvinisterit ja muut; waan mailman cansa Ymmärrätän myös ne, jotka sen oikian Seuracunnan ja opin keskellä, ei ole totifesti Jumalasta syndynet, waan sen P. Sacramendin Listosta poislangennet, yhteen ulocullaiseen ja suruttomaan Christillisyhteen, ja niin sen kautta Christusta wastan owat ikens asettaneet, ja mailman perään ikens kääntäneet. Saincullaista mailman ihmistä löyty nyt ike Christuren Seuracunnan sisällä ei ainoastans siinä niin cukutusa mailmallisesta Säädyssä mailmallisten HEKran ja Palweljain wiroisa; mutta myös siinä Sengellisestä Säädyssä ja Jumalan omasta Opetuswirasta, niincuin Wap. JESUS myös tässä ja mualla ennustaa ja sanoo mailman nimen alla, ettei ainoastans Judalaistet enimmäldä osalda, waan myös erinomaisesti Phariseuret ja Kirjan oppenet, ja niin ike Opetussäädy, olit ne samat jotka JESUSTA, Hänen Oppians, ja Opetuslapsians ja Seuraitans caikein pahemmin wihaisit ja wainoistit; niincuin myös heillä se suurin walda oli panna muita pannaan ja uloslykätä Synagogista ja niistä Hengellisistä cocourista, josta JESUS tänäpäinä Ewangeliumis puhuu. Ja niin siis mailman nimen alle tulewat caikei ne, jotka JESUSTA, Hänen Oppians ja elämätans, ja Hänen Opetuswircaans ja muita uscollisia seuraitans wastan ikens asettawat, opisa eli elämässä, heitä wihawat, wierowat ja hyljäwät, ja sitä wastan racastawat mailmaa ja mitä mailmas on, liban himoo, silmäin pyyndöd, ja elämän coreutta, olcon ne siis taicka Estwallan, eli Opetussäädyn Personat, taicka muut Christityt ja asujat mailmasta.

1 Joh. 2: 15.
16.

Wihatan.

Toisepi/ Näissä Mailman ihmisistä se nyt seisoo, Mailma Wihaa teitä. Tämä wiha ei seisoo ainoastans Sydämmen sisällisessä wastahacoisudessa JESUSTA ja Hänen oppians ja Seuraitans wastan, joca tosin jo cans on wiha ja murha sitä Wihdettä Käskyy wastan HEKran Lausa, waan se ulospuhkea ja osotta ikens cans ike työssä ja teosa, niincuin JESUS ylösluettelee niistä, ettei mailman ihmiset, Hänen Sanaans wastan otaneet, waan Suullans händä pilkkaist ja Beelzebubiri haukui, he wainoistit händä ja caickia hänen seuraitans, he olit pannaan heitä panewat ja uloslykätwät cocouristans, jaa wielä cans cuolettawat ja tappawat heitä. Ja cowembata

vid. Dom.
6. Trinit.

Mat. 10: 25.
Joh. 16: 2.
Mat. 23: 34.

eli häpiällisembätä palckaa ej taida mailma coscan anda Jesuxelle ja Hänen seurailiens, cuin tällä wihan muodolla taitaa tapahtua.

Waan Colmanneyi / Mistä Juuresta tämä Wiha ulostulee, ja mingä tähden? Jesus sanoo: tietkät Hänen ennen Minua wi hannen. Waan mingä tähden siis Mailma on Jesususta wi hannut? Juuri siihen on, se wastabaccisuus ja erin allaisuus joca aina on ollut ja on niiden molembain Siemenden wälillä, Jumalan ja Perkelen, Taiwan ja Mailman, Totuden ja Walhen wälillä, josta erincallaisuudesta seuraa yri alinomainen wierominen siitä joca händä wastan on; ja cosca siis mailma ej tahdo tulla yhdencallaiseri Jumalan, sen Taiwaksisen menon, ja Totuden cansa, niin siitä ej taida toisin cuin wierominen, wiha ja eroitus tulla, ike Jumalata, sitä Taiwaksista pyhää menoo, Totuutta, ja caickia siitä wastan jotca sille Taiwan tielle ikens asettawat ja mailman pois kieldawät. Waan cuitengin or se sama caikille Jesuxen totisille Seurajille yri suuri Lohdutus / että mailma on samalla tawalla ike Jesususta wainonnut ja wi hannut. Joca on ike cans kärsiwällisestii caicki wi hat ulos seisonut ja woittanut, ja sillä meille esimerkin jättännyt Hänen seuramiseens ja pyshwäisyyteens, josa me cans wikisii taidamme hänen Woitostans osalliseri tulla. Sillä caicki Jumalan Lasten Kärsiminen ja sen päälle seurawa woitto, wuotaa ulos siitä yhteydestä cuin heillä on heidän Pääns Jesuxen cansa, jonga Ruumis ja jäsenät he owat: Hän on ruumin nimittäin Seuracunnan / Pää, joca on Aicu / ja Esicoimen cuolleista / että hän caickein yltize käwis / ja mitä Jesuxen wiellä täällä yitä kärsimän Hänen Totudens tähden jota hän tahtos mailmaan ulostewittä, sitä kärsimistä ne uscowaiset Hänen lapsens täällä myös alati täyrtawät heidän libasans / jonga Pää Jesus otta ikellens tehdyri, ja lapsisans myös woitta caicki mailmaan wi hat ja wainot, ja sillä heidän kärsiwiselläns cans anda näille hänen lapsillens sen todisturen, ettei he ole mailmasta waan Jumalasta, niincuin Jesus sanoo tässä wers. 19. joca myös on yri suuri lohdu tus heille, cosca he mailman wi hasta heitä wakan taitawat sen nähdä ja päättä, ettei he ole mailmasta waicka he mailmas asuwat ja siinä kärsiwät sen wihaa ja wainoo, waan owat Jesuxelda walitue ulos mailmasta taincal laiseen säätyyn ja sodan menoon, heille sitä suuremmari woitori

Minekin
Ehriskustiin.

Rom. 8: 17.

29.

1 Pet. 2: 21.

Col. 1: 12.

v. 24.

Joh. 15.

v. 19.

Mat. 10: 24.
Luc. 6: 40.

ja cunniari. Ja näin siis ei ole Palwelija suurempi HERRA
raans, eikä opetuslapsi ylise Mestaris.

Rakkaat Sielut, se on Christittyin seasa nyt yhteinen sa-
na, että puhua Kärsimiseks ja Ristiks, ja walitta sen
yli. Waan minä pelkän, että cuitengin moni joca Ristin sa-
naa usiasti suusans pitää, ei sen woopi oikein ymmärrä, mikä se
oikia Christittyin Risti on: cosca sinä yhteisessä menosa siitä pu-
hutan, niin be Ristin cans ymmärtävät caieinaiset waiwat kuin
ihmistä taitawat cohdata, ja jos heillä kysytän mikä se heidän
suuri Ristins seisoo jonga yli be niin paljon parcuwat, niin ei se
ole muuta, kuin että he owat taicka usiasti Sairastanet, eli was
hingoita karsinet, taicka omians cuoleman cautta teloittonet,
ja niin edespäin. Jota he niin tahtowat sivi oikiari Christuren
Ristiri ja sen oikian Christillisyden todisturexi tehda ja edesanda,
waicka sencallainen kärsiminen cuitengin on yhteinen Pacanoillec-
kir ja muucallaisille, ja taitan cukua yhteiseri Ristiri kaikille ih-
misille. Waan cosca me puhum siitä oikiasta Christuren Rististä
jonga hän Opetuslapsillens ja Seuraillens ennustanut on, ja käs-
kenyt heidän sitä päällens otta, joca se totinen Christittyin Risti
myös on, niin owat caieki ne muut kärsimiset aiwan pienet sitä
callista ja pyhää Christuren ja Christittyin Ristin nimee candamaan,
sillä caieki ne owat Synnin ansiot ja rangaituret; waan se oi-
kia Christittyin Risti, waicka sekin on synnistä alcuns saanut, ilman
jota ei yhtän Ristia olis ollut, niin cuitengin se nyt Jumalan
lapsille tapahtuu, ei synnin rangaiturexi wihasa, waicka sen woopi
synnin woima sen cautta heisä cans alaspainetan, mutta erino-
maisesti Totuden tunnusturen ja heidän Jumalisydens tähden,
niin myös heille coeturexi ja sisällisen ihmisen uudisturexi, joca
niin pyhitetty on Christuren Ristin cautta heille hywäri ja autu-
deri. Josa meidän cans pitää se tietämän, että ne muutkin kärsi-
miset, ninuin taudit, waiwat, wastoin käymiset, köyhyys ja
muut, joca mailman lapsille synnin oikiat rangaituret ja helwe-
tin estimaut owat, ne Jumalan lapsille Jesuren Ristin osallisu-
den tähden pyhitetyt owat ja autualliseri walicappaleri tehdyt
heidän lihans alaspainamiseri ja uuden ihmisen edes auttamiseri.
Waan se erinomainen Christittyin oma Risti, on cahtalainen,
Sisällinen ja Ulconainen. Se Sisällinen Risti on se joca
päiwoäinen liban ristinnawilgeminen ja cuolettaminen, heidän So-
dasans

basans mitä Hengellisiä vihollisia vastaan, joca ej tapahdu ilman kiuurta ja waiwatta, ja on hyi suuri ja tuskallinen Kristi tässä elä-
mässä, niin että heidän sen alla tähtyy huutaa P. Parvalin kanssa: Minä wiheliäinen ihminen: cuca päästä minun tästä euo-
leman ruumista? Se Ulconainen Christittyin Kristi taas,
on caikinainen Kärsiminen Christuxen nimen ja Totuden tunnus-
tuxen, ja Jumalisuuden eli Jesuxen uscollisen seuramisen tähden
opisa ja elämästä; joca cukutan cans Kärsimiseri Wanhurscau-
den tähden, johon ej tule ainoastans ne julksiset waiwot, waan
phteisefsti caieki wasturet ja waiwot cuin Jumalan lapsille sen
hywän tähden ja wiattomasti tapahtuwat. Näistä caikeista Kärsi-
misten muodoista, me olemma puhunut jo ennen, sekä Toisena
Joulu-Päiwänä, että erinomaisefsti Colmandena Sunnuntaina
Pääsiäisest colme wijekoo sitten; waan tämän päiwäises P. Ewan-
geliumis erinomattain Wap. Jesus puhu sittä Ulconaisen Juma-
lan Lasten ja opettaitten Kristin osasta, joca seisoo mailman wihan
ja wainon kärsimisessä Jumalan P. Sanan ja Totuden tähden,
jota Jesus ennustaa Hänen Opetuslapsillens heille waroituxeri,
ja wahwistuxeri, cosca se heidän päällens tulewa oli. Tämän
asian weltwolliseen tutkistekemiseen anocam armoa yshäldä, meidän
Kristi, Cuningam Jesuxen Rucourella: Isä meidän etc.

Rom. 6: 6:
Gal. 5: 24:
Rom. 7: 24:

Mat. 5: 10.

Sen P. Ewangeliumin Kirjoitta P. Johannes

Ew. Lug. 15: v. 26. ja 16: v. 1.

Sihen aican, sanot Jesus Opetuslapsillens:
Cosca Rohduttaja tulee, jonga Minä teille Isä-
dä läherän, Totuden Hengt, joca Isästä ulos-
käy, se on minusta todistawa. 27. Ja teidän pitä
myös todistaman: Sillä te oletta alusta minun can-
sani olet: Cap. 16. v. 1. Näitä olen minä puhunut
teille ettet te pahenis. 2. He panewat teitä pannaan.
Ja aica tulee, että joca teidän tappa, se luule teh-
nens Jumalalle palweluxen. 3. Ja näitä he tekewät
teillen, ettet he tunnne Isää eikä minua. 4. Waan
minä

minä sanon näitä teillen, että cosca se aica tulee, rijn muistacat että minä sen teillen sanonut olen. En minä ole näitä teillen alusta sanonut: sillä minä olin teidän cansan.

Tällä erällä pitä meidän Tutkistelemisem oleman: **Mailman Wiha Jesuren uscollisia Seurajita vastaan.**

O HERA Nuta, ja anna menestyä. Amen!

1:0
Cucka mail-
mas wihaa
tan?

Sisin / me siis kysym: Cucka ne owat / joiden pitä mailman wihaa tundeman ja vastaan ootaman? Sen me täsä näem Jesuren Opetuslapsisa / joille Jesus ilmoitta ja tygö sanoo mailman wihan ja wainon.

Christuren
Opetuslap-
set.

Ja cosca me cakelem, mingäcallainen Wäki, ja misä Tilasfa nämät Jesuren Opetuslapset olit? rijn me näem heistä sen, että he 1:0 olit sencallaiset Personat ja ihmiset, jotca ej ollet mailmasta, waan olit Jesurelda mailmasta ulos walicut, nijneuin wäbä ennen tätä P. Ewangeliumita seisoo: jos te mailmasta olisitte / rijn mailma omaans racastais; mutta ette ole mailmasta, waan minä waliziti teidän mailmasta sentähden mailma wihaa teitä. Me cuullim jo Ekipuhefa, että Wailman nimen alla kästetän caikki ne mailmalliset ja lihallsiset ihmiset, jotca mailman esimerkkiä caikes pahudes seurawat ja nouhattawat. Tämän Wailman alle tulit myös Jesuren Opetuslapset ennen heidän Käändymistans, he olit mailmalliset, liha lihasta, jotca mailman esimerkki ja juorun jälken sowitit heidän menons ja elämäns, ja olisit cans sijnä juorusa saonet pöyhä mailman leriällä tiellä, ja mailman ystävänä olla ilman wainoitta, ellei Jesus olis heitä siitä ulos cükunut ja walinnut, ej ainoastans sen ijancaikkisen Päätojen jälken jolla hän caikki ulos walitut hänen edelbä caikki näkerwäisyhdens jälken heidän Uscons päällecagannosa on päättänyt mailmasta eroitta ja autuari tehdä; waan myös nyt sen ajallisen waligemisen kautta / jolla hän omasa Personasans lihans päiwinä ike cükui ja eroitti heidän pois mailmasta / Hänen päällens Uscomaan, händä seuramaan, ja Hänen Ewangeliumitans mailmalle saarnamaan rijn he raiisit sanoa; me tiedämme / että me olemus Jumalassa, ja

v. 19.
Mailmast
walitut.

coco mailma on pahudes. Me tiedämme, että Jumalan r. Joh. 5: 19.
 Voika tuli / ja on meille mielen andanut / että me sen to- 20
 risten tunnemme / ja olemme siinä totisessa / Hänen Poja-
 sans Jesus Christus; Tämä on se totinen Jumala /
 ja se ijankaikkinen elämä. Niinuin vielä cans tänapäivänä
 saiki ne mailman vihan alaiset ovat, jotka mailmasta ja sen elä-
 män muodosta ulos eroitetut ovat Jesuksen uscoon ja tunnus-
 tukseen, josta se wanha mailman karmen-pucu joca nyt on vai-
 hetettu Jesuksen Häawaatterei, ei taida toisin kuin tulla mail-
 malle wastahacoiseri ja Hänen vihans alaiseru Hänen erincal-
 laisudens tähden kuin hänellä on mailmasta.

2:0 Waan vielä näistä Opetuslapsista seiso, että he
 olit sencallaiset Personat, jotka siihen aican cosea heidän mail- Pyhästä
 man vihaa piti ulosseisoman, olit saanet Pyhän Hengen, Hengellä
 niinuin Jesus täsa sanoo, ja lupaa jo edeldäpäin heille; Cosca lahjoitetut
 Lohduttaja tulee / jonga minä teille Isästä lähetän, To- v. 26. Erus
 tuden Hengi, joca Isästä uloskäy / se on minusta todista-
 wa. Ja juuri täsa astasa, olit he mailmasta caikein suurim-
 mast eroitetut, sillä mailma ei taida wastan otta Totuden
 Hengee / sillä ei he näe händä / eikä tunne händä. Niin Joh. 14: 17.
 wahan kuin Balkeus ja Vimeys taitawat yhdesä seisoa, niin
 wahan taitaa cans Totuden Hengi, ja Walhen Hengi jolda
 mailma hallitan, yhdesä seisoa ja olla, josta siis ei taida muu-
 toin kuin wastahacoisuus ja wiha wälille tulla. Pyhä Hengi
 oli tosin jo Opetuslapsille ennengin annettu, niin pian kuin he
 Jesuksen tundoon ja seuraan tulit, heidän Käändymiserens ja
 Useon kästämiseru, niinmuodon kuin ei yräkän taida omasta woi-
 masta Jesuksen tygö tulla ja Hänen päällens uscoo, waan Py-
 hä Hengi siihen cukuu, cocoo, walaisee, ja Useon waicutta; Niin
 andoi Jesus cans puhaldamisella Pyhän Hengen lahjat Ope-
 tuslapsille jälken Nösnousemisens, että sen cautta wahwistaa hei-
 tä heidän suurta pelcoans wastan joca heillä oli Judalaisista, ja
 taifi olla esteheri heidän wiricans toimituresa; Waan Helundai-
 na he sait Pyhän Hengen siinä mitasa ja runsaudesa, että he
 sen cautta tulit warusteturi Ihmeitätekerwäisellä woimalla, ja mo-
 nilla kielillä, ja suurella rohkeudella Ewangeliumin Saarnaa sil-
 lä tarwalla wahwistamaan ja sydämmijn istuttamaan. Ja niin pian
 cunw tämä oli tapahunut, niin pian cans mailman wiha ja
 wains

fffff

waino syyti heidän päällensä ja tuli sitä suuremhaan mittaan; niistä
 cuin me näem, koska Apostolein Teco kirjan 2. lopus kirjoite-
 tan, että Pyhä Hengi ulosruodatettiin Apostoleitten päälle, niin
 kohta 4. lopus puhutan wainosta, cuinga he oikeuden eteen wies-
 tin, ja caikinaißilla uhkaurilla ja rangaistuzilla waiwattin.

3:0 Mutta wiela cans näistä Opetuslapsista seisoo Ewan-
 geliumis, että he olit ne samat, joiden myös piri Todista-
 man Jesuresta; niinmuodoin cuin he alusta olit ollet hä-
 nen cansans. Joca asia taas oli yri suuri syy mailman wis-
 haan heitä vastaan; sillä niin pian cuin Pyhä Hengi oli hei-
 dän päällänsä ulosruodatettu, astuit he suurella rohkeudella edes,
 tunnustit ja todistit Jesuren Sunniasta, Hänen suuren Perso-
 nans arwosta; Hänen wiattomudestans ja Lunastuzens työstä;
 he puhuit cans Phariseusten ja muitten suuresta pahudesta ja
 wäärydestä jolla he Hänen wihasta ja cateudesta cusletit ja ris-
 tin naulikit. Erinomattain todistit he rohkiaßi Hänen Ulosruo-
 semisestans, ja Corgottamisestans Jumalan oikialle kadelle, ja
 niin siitä Woitosta jonga hän näistä osotti saanens yli caikein
 wiholdisten ja helwetin woiman. Näitä ej he tainnet olla pu-
 humata ja todistamata, sillä muutoin se olis niinuin Jeremia-
 le ollut yri poletawainen tuli suljettu heidän luuhins; se
 Tundo Christuresta ja Hänen raadandens sen niin waati; et-
 tä Hänen kundewaiset lapsens rohkiaßi todistawat hänestä, hei-
 dän Sunnustuzellans Hänestä Opisa, puhesa, Elämäsä ja kär-
 simisensä, josta sitte mailman wastahacoisuus ja wiha wälttämättö-
 mästi seuras. Niin owat mailman wihaan alaiset wiela nytkin
 caikti Jesuren Opetuslapses, Hänen Sunnustajans ja Seu-
 rajans, ja jota lähemmäri Jesusta ja Hänen muotoons he tu-
 lewat hänen seuramisensä, sitä wierammari ja wastahacoisem-
 mari he myös mailmalle tulewat, niin että se on yri wälttä-
 mättöin asia, että caikein jocca Jumalisest Jesures Chris-
 tures elää tahrowat; pitä wainoa kärkeimän. Piru suurella
 ahkerudella pyyhtä tucahutta pois kohta sen ensimmäisen siemen-
 nen ja alun, koska hän näke jongun Sielun rapewan pyrkimään
 mailmasta ulos Jesuren seuraan, niinuin Egyptiläiset Pharaon
 kassyn päälle ekeit upottarens kohta syndymästä caikti Hebrea-
 laisten pienet lapses; ja koska jocu cans Jumalan hallituzen alla

v. 27.
 Ja Todista-
 jat Christu-
 sest.

Act. 4:20.
 Jer. 20:9.
 2 Cor. 5:14.

Tim. 3:12.

on pääsyn matkaan ja jehongun wahwuteen hänen Christillisydes
 fäns ja Jesuren seuramisessa, niin että hän on sinä tilassa, et-
 tä hän taitaa mailman menoo wastan asetta izens Jesuren pri-
 wacaisella Sunnustamisella, tasaisella elämällä, synnin nuhtelemisel-
 la, ja muulla wacuudella; niin sitä kiukuisemmari mailma hänelle
 tulee, ja on rauhatoim hänelle, niincuin Meri, joca ei taida yhä-
 tä cuollutta kärsiä, waan sen ulosorenda ja asaa rannalle; niin
 mailma myös ei woi kärsiä sitä joca hänelle on cuollut, ja ei
 tabdo olla mailman cuolluitten töiden osallisudesa. Jaa, tästä
 mailman wihasta ja wainesta ei ole wapaat, ne suuret HER-
 rackan ja Cuningat / jotca todella mailman poisheidännet owat,
 sillä waickea alimmaisat heidän mailmallisen arwons tähden pitä-
 cunioittaman ja yeskämän beitä, niin cuitengin ne mailman
 yspiat wagat ja lihans orjat, sydämmesäns heitä ylöncagowat,
 ylöncagottawasti heistä puhuwat, takaa päin ja salaa parettele-
 wat, ja duomigewat heistä, että he olisit soweljammat munkei-
 xi ja papeixi cuin niin suurixi HERroiri, ja niin edespäin.
 Niin ylöncagoi Davidin waimo Michal Davidita, ja myös
 Simej. 2 Sam. 6: 16. 2 Sam. 16: 13.

Waan erinomaisesti on Jesuren Opetus Säätty se sa-
 ma, joca mailman wihan, pilkan, ja wainon alaisen pitä ole-
 man, sekä Christuren oman esimerkin jälken, että myös Hänen
 oman ennusturens jälken / niin myös niiden Toimitusten tähden
 cuin sinä wirasa Jesuren siasa ja nimesä mailmasta harjoite-
 tan. Ja niincuin tosin coco Opetus Säätty on sen yspian mail-
 man ylöncagen ja wäärän duomion alla, niin muodon cuin se
 yhteisesti on asetettu mailman lihallista ja synnillistä menos pois-
 duomigemaan, ja ihmisiä mailmasta pois wieroittamaan, jonga
 tähden ei se myös ole tämän mailman arwos ja cunnias, waan se
 caicein halwin Säätty ja toimitus heidän arwosans, waickea se
 sen wuori izesäns on se caicein tarpellisim ja suurim Säätty, ihe
 Christuren Siasa ja toimituresa, jolle mailman totisen ja ijan-
 caiciksen onnen edeswalmominen ja rakendamisen on uscottu ja
 päälle pandu; Niincuin nyt, sanon minä, coco Opetus Säätty
 on mailman edes haltwasa arwos sen syyn tähden että se on mail-
 man syndistä menoo wastan asetettu, ja ei ole tästä mailmasta;
 niin cuitengin erinomaisesti, caiciki ne Uskoliset, udesta syndynet,
 ffffff 2 kirjwaat,

Kijwaat, ja Jumaliset Opettajat tässä Säädyssä, ovat mailman ylönkäsen, wihan, pilkan ja wainon alaiset, ynnä ike Jesuren cansa, ja jota Kijwaammasti he tahtowat poistriisua sen ulocout-laisen Chrifillisyden peitettä mailman lasten silmäin edestä sitä wiskinnän ja angaramman wihan ja wainon, ja usiasti cuoles mangin, he mailmalda woittawat. Josta yri Kijwas Kirkon

” Opettaja merkifillisesti sanoo: Saarnawirasta ej pysy kärsiminen
 ” ulcon; jota kijwaambi, siitä wihattawambi; jota uscollisembi,
 ” sitä wähemmän otollinen: Satanas ej taida kärsiä uscollisia pais
 ” menita; Mailma cakoo ennen maan alle cuin päälle: Chris-
 ” turella on Wihamiesnä, hänen Phariseurens; Johannes Casta
 ” jalla Hänen Heroderens; Pawalilla Hänen capi Seppäans
 ” Demetrius ja Alexander jotca hänelle paljo pahaa teit; Luthe-
 ” rupella coco Romin walda, piru hänen äitinens; waan ej täs-
 ” tä ainakan muuta tule, se pitä kärjittämän, cosca jocu coskee
 ” ikeens ja teke syndiä pirua wastan, niin ej hän sitä skencä eli
 ” anna lahjari kellengän. Niincuin se P. Lutherus myös sa-
 ” noo; HERRat ovat HERRat, eikä tahdo anda ikens mies-
 ” lelläns nuhdella. David, Josias, Josaphat taissit kärsiä, ets-
 ” tä Prophetat heitä nuhtelit, waan ne muut Cuningat hae-
 ” kaisit pois Pään heidä, ja tahdoit olla nuhtelemata. Meis-
 ” dän ajallam sencallaista wätiä löyty sängen paljon, Päämies-
 ” ten, Udelein, Porwarein, ja Yhteisen Cansan seas, jotca
 ” Saarnaa mielelläns cuulewat, cuitengin niin, ettei he Saar-
 ” noista mitän tule liicuteturi, waan niin pian cuin he tulewat
 ” niistä liicuteturi, niin on cans ystäwöyys poisa. Cosca me
 ” muita nuhtelem, sen taitawat he kyllä kärsiä, waan cosca heis-
 ” tä ihiä tygöpuhutan niincuin Johannes teki Heroderelle, niin
 ” ej he sitä kärsi, waan sanowat: ej pidä ymmärtäwäisille niin-
 ” tä saarnaman, waan sille yhteiselle Cansalle, ja niin edespäin.
 ” Ja tosin tapahtu caicki taincallainen mailman wastahacoisuus ja wi-
 ” ha, ej niin ike Personain tähden ja niistä wastan, cuin sitä hy-
 ” wää wastan cuin heisä on ja he edestuwat, niin että se wiha
 ” erinomaisesti käypi Christuren Oppia ja Hänen seuramistans was-
 ” tan, ja wielä erinomaisesti sitä Pyhää Oppia wastan siitä sisäl-
 ” lifestä ja totifesta Chrifillisydestä, joca waatii ihmisen coconasta
 ” muutosta sisällifesti ja ulconaisesti, mielestä ja elämästä, mailman
 ” ja ikens poistieldämistä, libau himoin ristin naulisemista, ja niin

Danhav.
 Lac Carech.
 part. 9. P. 41.

Act. 19: 24.
 2 Tim. 4: 14.

In Haus:
 Postid.
 Mensch
 geistl. Re:
 den P. 52.

edespäin. Taincallaissa ihmisiä vastaan nyt erinomaisesti on mailman wiha ja wastahacoisuus sowitettu, jonga tulisia nuolja niiden totisten Jesuren Seuraitten pitä alati vastaanottaman ja kundeman.

Waan tässä meidän pitä vielä tietämän se, että tosin kyllä löyty monda ihmistä joca on mailman wihan alainen, waic- ka ei hän ole Jesuren Seuraja, josa niin mailman wiha ja waino ei taida olla aina merkki ja todistus Christuren Opetus- lapsista ja Seurajista, waan siinä pitä oikia coettelemus tapah- tuman jonga cautta eroitus niissä nähdän. Niinuin esimerkxi- moni tulee mailmalda wihatuxi ja wieroituxi hänen tylyn ja co- wan luondons pyhens ja käydstens tähden, moni hänen yläpiän sisuns ja suuren suuns tähden, moni hänen ahnen ja wäärän menons tähden caupoisa, ylöscannoisa ja muisa, moni taas hä- nen rauhattoman ja juomari- elämäns tähden, ja niin edespäin, joita ihmisiä tosin ei ne luonnollisetkan ja cunnialliset ihmiset tai- da karsia, waan niitä wihata ja waroa. Jonga yli ne wihata- lut taitawat kyllä walitta, että mailma heitä wihaa, cadehti ja wainoo, ja lukewat sen wihan wastudest syndyneitten merkxi; ei ajatellen eli cagellen sen perän, mikä se on jota ihmiset heisä wihawat, ongo se jocu paha tapa ja wääritys joca on wihan wärtti caikilda, taicka jos se on se callis Jumalan ja Jesuren curu ja muoto jota he wihawat, jolla wihalla on niin- suuri eroitus cuin Päiwällä ja Yöllä, niinuin myös niiden wihatta- wain wälillä. Ja cosca jocu näin wihatan Hänen pahudens ja pahain juondens tähden, niin että hän cans niiden tähden Pö- welin firwen alle tulee, niin caicki se wiha on hänen oikia an- sions, josa hänellä ei ole yhtän osallisuutta siinä suuresa lohdu- turesa cuin niillä totisilla Jumalan lapsilla on mailman wihaa vastaan Jumalan Sanosta, niincaurwan cuin hän ei ole totisen Paremmusen cautta tullut samaan Armon Sätöyn Jumalan las- ten- cansa. Sentähden se seisoo: älkän yritän reistää karsikö niinuin murhaja eli waraas/ taicka pahantekijä, eli niin- 1 Pet. 4: 15² cuin se joca toisen wircaan rupee: Mutta jos hän karsii niinuin Christitty/ älkön häwettä/ waan tijetäkän Ju- malata sen osan tähden.

Tämän siwusa me vielä cans sen merkigem, ettei Ju- malangan Lasten sowi eikä pidä ihe mieli suosin ekimän ja we- tämän

tämän päällens ihmisten wihaa ja wainoo, niincuin wälteämät-
 tomäri merkisi heidän armo-saadystans; sillä caicki Christityt
 owat welcapäätt rauhaa racastamaan, olemaan siwiät, toimelliset ja
 nöyrät, eikä ajattoman kijauden ja cowuden kautta ilman wis-
 sin tilan ja syyn päällecahandota, Jumalan Totuutta ulospa-
 man pahan! ilkiisten wäändelemisen ja häwäistyren alle, ja niin teke-
 män isiäns wihattawari ikänäns cuin ulcona sitä laillista cugumista:
 ja jos siinä tilasa sitten, cosca me näin pyhästä toimesa, järjestyrestä,
 siweydestä, raclaudesta ja cans tarpellisesta kijaudesta tunnustam
 Jesusta opisa ja elämästä, tulemme mailmalda wihatuyri, niincuin
 se ei taida toisin olla sen jälkeen cuin me jo ennen cuullet olem;
 niin silloin on meidän karsimisen Christuren karsiminen Hänen
 ruumisans, ja se wiha mailmalda su meille hywäri, ja todistu-
 xeri siitä armo-saadysta josa me seisom, jonga osan edestä tulee
 Jumalata kisttä, että me olem mahdollisxeri luetut karsimaan Hä-
 nen nimens tähden.

2.
 Mistä se wi-
 ha ulostu-
 ke?

Tolxeri/ me nyt cagelem, mistä juuresta tämä mail-
 man wiha Jumalan lapsia ja Jesuren Seuraita was-
 ten ulos tulee? Tosin on tällä wihalla mailmalda aina joku
 caunis näkö, warjo ja syyn muoto. Me uscottomat ja wäärä
 uscoiset soimawat niistä totista uscowaisia siitä, ettei heillä ole
 se oikia puhdas oppi, cosca he owat eroittanet ikens siitä yh-
 teisestä opin muodosta, joca enimmitten heidän mielens jälkeen
 näkyis tytywän sijhen ulconaisesti siwolliseen elämään, waicka ei
 se niin tarcasti Jesuren oman esimerkin cans yhteen tulis. Jo-
 sa cans usiasti, he edesandawat sen syyn, että se suuri Uscon-
 Artticulus Banhurscaritekemisestä, joca opetta, että meidän ai-
 noastans Uscon kautta Jesuren päälle ilman toitä pitä wan-
 hursxari tuleman/ tulee sen kautta secoiteturi, Christuren ansion
 woima wähetxyri, ja xri parwillinen teco-pyhyys jälleens sissälle we-
 detxyri, cosca sitä tarckaa Pyhyden harjoitusta ja Jesuren seu-
 ramista caikis asianhaarois niin cowin teroitetan ja kijnmitetan;
 ja mitä muuta warjo-menoo taitaa olla, jolla mailman racasta-
 jat ekiwät tydyttä ikens yhdellä cuollella uscolla, ja päästä irti
 Adamin ristinnaulikemisesta ja Jesuren totisesta seuramisesta.
 Ja tämä wiha siis, joca näin taincallaisen hywän nimen ja war-
 jon alla Jesuren Seuraitten päälle isketän ja sowitzetan, canda
 nimee

nimee yhdestä Pyhästä Kirjauudesta, josta he syllä tappawat ne tois-
sin puhujat ja tekiät, ja sillä Jumalalle suuren palveluksen teh-
nens uscovat, niincuin Ewangeliumis seisoo; niincuin myöds muiz-
nen muutamat jumaliset ja cunnialliset waimot, Judalaisten ylt-
lyhyrestä, yhdestä ymmärtämättömästä kirjauudesta, asetit Antiochia-
sa wainon Pawalita ja Barnabasta vastaan. Joh. 16: 2.
Act. 13: 50.

Waan oikia Syy taincallaiseen wihaan, on Tietämät-
tömyys ja se hengellinen sokeus. Niincuin JESUS tästä sa-
noo: näitä he tekewät teidän/ ettei he tunne Isää eikä
Minua. Ach! cuinga ihmedeldäwät mahdoit nämät Sanat
olla Phariseusten ja Kirjan oppineitten corwisa, jotca pidit heil-
läns olewan caifen tiedon awaimet/ jota caickein muiden pi-
ti ainoastans heidän suustans saaman! eikä tosin taida niille
liballisesti oppiaelle mikän olla kärkeimättömämbi, cuin se, cosca
heille soimatan jotan tietämättömyttä nissä hengellisäs asiois. En-
nen he sen kärkeiwät että heitä soimattaisin wastaudest syndymät-
tömyri, cuin tietämättömyri ja sencallaisiri joilla ej ole se oikia
ylöswalitus, joista cuitengin ike Totuden suu JESUS nyt sanoo:
ej he tunne Isää/ eikä minua. Ja tästä siis sitä enämmän
easwa mailman wiha ja wastohacciisus JESUREN seuraita was-
tan, cosca mailma, joca waelda pimeydes, ej näe eikä tunne
sitä totista walkeutta, eli Jumalan ja JESUREN cunniata ja Ju-
malan lasten autuutta; waan he owat tehnet ja taconet ikellens
toiset ajaturet caifista nissä, niincuin he myöds coconans toisen
käsitöyren ja ajaturen pitäwät Jumalan lapsista cuin se ike to-
tusesa on, ja cawowat heitä yhderi erinomaiseri, yripindaiseri,
ja ylöncakottawari joucori, jotca puheis, käytöris, cansakäymis-
sis, waatteis ja muisa menois owat mailmasta eroitetut, ja sen-
tähden keltwofen ihmisten narrit ja hylhyt. Totisesti, on tain-
calkaisista pimeistä ajaturista ja ymmärryrestä moni tullut mailman
cansa Jumalan totista lapsia ylöncakommaan ja heidän seuraans
wieroiman, jolla he niin cossowat ikens ja syndiä tekewät Ju-
malan uloswalittuiden päälle, jotca owat siinä tilasa Jumalan
Marttyrit, joista se seisoo, että he-mailman pilkkoja ja haawo-
ja owat kärkeinet, ollet cayleis ja fangiuris, kiwitetyt, hacatut,
waeldanet lammasien ja wöhten nahoisa, köyhät, ahdistetut,
wairwatut; NB. joille mailma oli mahdotoin/ ja niin mail-
ma Tietämättö-
mydesiä.
Ebr. 11-
36-39-
ma

ma ei ole pimeydesän ja pahudesän mahdollinen tykönsän säilyttämän sencallaista mailman kynttilöitä ja Uscon Sangareita, jotea niin wahwat owat heidän Jumalans ja sen totisen me non, niin myös mailman catowaisen turhuden tunnosa, että he sen tähden ja uscons woimalla taitawat rohkiasti asetta igens coco mailman warjo-menoo wastan, ja siitä igens caikin muos doin eroitettuna pitä. Ja niin siis on Jumalan Eudemattomus ja Tietämättömyys yri suuri Syy mailman wihaan Jumalan lapsia wastan. Johon tuli cans Phariseusten ja hengellisen Säädyn Tareus / että waicka he tiesit JEsuren wiatomari, niincuin Hänen Opetuslapsensakin, niin cuitengin cosca he näit heidän suuren armons Eansan edes heidän wiissaudens ja ihmē töidens tähden, ja sen cautta pelkäisit heidän cunnians ja armons tacaperin Kärywän, niin siitä he otit igellens sitä suurremman synn heitä wihatagens ja wainotagens. Ilman sitä cuin me jo ennen cuulset olem, että Totuus ja Walhe-meno ei coscan sowi yhteen, eikä kärsi toinen toistsans; niincuin myös se erincallaisuus joca oli heidän Opisans ja elämänsän, erincallaiset myös Käytöret aina toistsans wastan matcan saatti. Jotea owat caikki niin yhdet wäältämättömät syet mailman wihaan Jumalan lapsia wastan.

Säp. 2: 12.
Ec.

Ja sokiasta
Kijwaudesta.

Enko tästä
II. Sunn.
P. Colmtn.
Väistä.

Ja tästä nyt wuotaa cans ulos yri pimeyden ja soken den siltä, joca on yri ymmärtämätöin Kijwaus / Jumalan ja sen oikian Religionin ja Opin puolesta, jonga JEsus cans tästä edestuoipi, niincuin Yhden lähteen sishen mailman wihaan, cosca hän sanoo: joca teidän tappa / se luule tekewäns Jumalalle palweluxen. Ja niin luule sillä edestuwans Jumalalle yhden otokisen uhrin, cosca hän pesee kätens teidän weresän, ja ulosjuuritta teitä mailmasta niincuin mailman tungiwita ja hylkyjä. Ja tämä sokia Kijwaus sydammesä on woimallinen ulospuhkeman niihin caickein julmimbijn wainoihin ja tyrans niurijn mailmasta cuin ikänäns taitaan ylösajatelda. Tästä sokiasta Kijwaudesta olem me cans mualla puhunet, sentähden me sen nyt siri jätämme.

Waan tästä me sanalla wielä kysymme: taitacos joca Tietämättömyys estellä yhden synnin, ettei se tygölue ta sille joca ei paremmin tiedä? Wastaus: on joca Tietämättömyys

tämättömyys joca estelee synnin, nijneuin cosca jocu Euulon eli ymmärryksen puutoksen tähden ei taida tulla tietämän yhtä asiaa, niin hän on estetty; nijneuin cans, cosca JESUS hänen lihans päiwinä ei wielä ilmoittanut ikens caikille mailmasa, ennen cun hänen ylösnousemisen cautta ja jälken, josta caicki ei tiennet händä silloin Jumalari cunnioitta, niin he olit estetyt. Waan muutoin ei Tietämättömyys estä yhtän syndiä, waan teke sen ainoastans taicka kewiämmäri eli rascammari, ja ettei caicki synnit sen tähden tule cahoturi yhtä rascari: nijneuin sen palweljan syndi joca ei tiennyt HERkans tahtoa, ei ole niin rascas cun sen joca tietää sen waicka cuitengin molemmin rangaištuxens saawat; niin myös niiden Pacanallisten caupungein synnit ei olet niin rascat cun Judalaisten; Parwali myös edestuootta hänen tietämättömyttäns ennen kändymistäns, josta hän wainois Christuxen opetuslapsia, ja tosin sen cautta oli rangaištuxen alainen, waan wähemmästä mitasa. Jonga tähden myös se oli wanhasa Testamendisä erinomainen Uhri nijsdä jotca tietämättömydest syndiä teit, josa Jumala erytynen aicoja paljon sallei ja wedatti. Nijneuin myös P. Pietari tygödlukee Judalaisille jongun tietämättömyden Christuxen ristinnauksimisesä, ja cans muille ennen heidän kändymistäns. Josa meidän niin pitä se muistaman, että waicka näin syndi tietämättömyden tähden tule cahoturi kewiämmäri cun niiden joilla oikia tieto on, niin on cuitengin caicki tietämättömydengin syndi cahoturen alainen; nijneuin me näem, että Pacanattin joilla ei ole se oikia tieto, cuitengin owat ilman esteettä, sen synn tähden, ettei he ole sen luonnollisen tiedon ja walkeuden andanet olla ikellens yhden tilan ja johdaturen sitä ilmoitetua Walkeutta ja Jumalan Tuudoo ylösekinään, joca aina on mailmas wiseisä paicoisa suuren walon cansa palanut. Cuinga paljon wähemmin sijs mahda nijslä estettä olla, jotca Christicunnan Walon kessellä ja sissällä wielä tietämättömät owat ja pimeis hapanoigewat? totisäki, on heidän syndins ja tietämättömydens sitä rascambi ja yri ehdollinen walkeuden ja Jumalan Sanan ylöncäse. Etten minä wielä mahda murhella mainita, cuinga sanomattomin kerroin rascammän edestwaštuxen ja duomion alla taas ne owat, jotca corfiassi oppinenakin ja taitawana ollesans heidän suuren tietons

Rom. 1:4.

Luc. 12:47.
48.

Mat. 23:21-24:
1 Tim. 1:13.

Num. 15:22.
24. &c.
Act. 17:30.
Act. 3:17.
1 Pet. 1:14.

Rom. 1:20
32.

Caiko / Eope
plaisen päi
wää.

NE.
5. Sunn.
Paastok.

tietons alla cuitengin tietämättömät ovat siinä hengellisessä wiis-
saudessa ja Jumalan ja Hänen totuuden oikiasa tunnosa, ja
sijtä tietämättömydestä myös asettawat igens wihaman ja pol-
keman Jumalan totisia lapsia ja palveljoita, ja niin sen caut-
ta ike Jumalata ja hänen pyhyttäns.

3:0
Missä se
mailman wi-
ha seiso?
Sydämmie-
sä.

Colmannexi / me nyt cakelem, Missä se mailman wi-
ha seiso, joca taincallaisesta tietämättömydestä ja solias-
ta lijuudesta ulos tulee? Se wiha seiso siinä, että ne li-
halliset ja mailmalliset ihmiset, Jumalan totisten lasten tygö,
yhtä sencallaista sisällistä wastahacoisutta, wieromista ja wihaa
candawat, ettei he heitä nähdä eli kärkeä tahdo eli woi, waan
paljo enemmän heistä coconans pois erandua, ja heidän osalli-
sudestans pois tulla halajawat, ja sen siaan cobdata heitä cai-
kella harmilla, wairwamisella, ahdisturella ja wainolla. Josta
Salomo cans merkillisesti sanoo: työlästä me woimma hänen
nähdä / sillä Hänen elämäns ej sowi muiden cansa, ja Hä-
nen menons on peräti wastahacoinen: ja tämä on se cuin
Wap JEsus myös sanoo, sekä tämän Ewangeliumin edellä, että
mualla: te zuletta wihattawari caikilda minun nimeni tähe-
den. Se sisällinen wastahacoisuus ja wiha joca nyt näin mail-
man lasten sydämmessä macaa Jumalan lapsia ja JEsuren seu-
raita vastaan, ja jo on yri totinen wainon ja murhan muoto
heitä vastaan, ulospuhkea ja ilmoitta igens monencallaisissa ulco-
naisissa wainon muodoissa, nimittäin Käytörisä, Puhkeisa, ja
Töisä.

Sap. 2: 15.
Joh. 15: 18.
19.
Luc. 21: 17.

Räyhäriä /

Käytörisä se wiha ja waino ofetta igens caikinaiises wi-
haises ja kylmäs menos heitä vastaan; niincuin me sen näem jo siinä
ensimmäises Adamin lapses Cainis, joca wihais weljeens Abe-
lita, sentähden että Abelin työt olit wanhurscat / waan Hä-
nen taas pahat / jongatähden se myös Cainista seiso: että
hän wihastui sangen cowin / ja Hänen habmons muuttui.
Jota samaa Jumalan lasten wielä usein täyty mailmalda wakan-
otta ja tuta, ja kärkeä sen wihaisia käytöriä, pistäwitä silmän
isfuja, ja muita tuffittelemisia. Ja niincuin me Historioista
luem, cuinga moni mailmallinen Waldamies, niincuin Hannis-
bal, Watimianus ja muut, ovat ollet niin sammuttamattomasta
Coston

1 Joh. 3: 12.
Gen. 4: 5.

Coston pyynnöstä heidän vihattavians vastaan, ettei ajangan pituus, eli cuoleman ole woinut sitä ulossammutta; niin on myös mailman wiha ulossammuttamaton niistä uscollisia sekä Opettaita että muita JEsusen Seuraita vastaan, ettei se pyssänny yhteen yrikertaiseen wihaan ja wastahacoisuteen, waan se ulospurka ikens wielä:

Non odio simplici tantum, sed composito.

Caickinaisis wihaissis ja wainowis Puhelksa ja Saanoisa: Niincuin, Häwäistyris ja Pilckamissis/ jotca niincuin teräwät nuolet menezät niiden wiattomain sydämmen läpi. Niincuin Wap. JEsusen piti ike Belzebubin nimee wastanotaman; ja cosca ike Jssännän taincallaista piti karsimän, mitäs sijs hänen Huone wäelläns oli odotettawana? Hänen Apostolins fait candaa nimee oppimattomista ja kirjan taitamattomista miehistä; Pawali lipilarista, wahingollisesta capitan nostajasta, ja eriseuran päämiehestä. Ja cuca taitaa ylösluetella caicki ne pilcka puhet ja häwäistyrer joilla ne uscolliset opettajat ja muut Chriistityt caickina aicoina owat häwäistyrer, sorreturi ja poljeturi tullet? ike Pää JEsus huutti wierteltäri, Samaritanijr/ Syndisten cumppantyrer, ja muuri; hänen Lähetyrens ja Opetuslapsens samalla tawalla piti oleman mailman kirouren alaiset, häwäistyrer/ paljas päät/ wericorat, wihellyren alaiset ja ilo wirret; niincuin meillä wielä tänäpäiwänä cans kyllä on tiedosa niiden kirjwasten opettajain haucundo: nimejä ja pilckoja sildä pahalda mailmalda. Waan tämä wiha ej wielä nytkän putu näihin Suun: wainoihin ai: noastans, mutta se wielä uloskäypi.

Puhelk / Mat. 10: 25.

A. 4: 13.
A. 17: 18.
Eug. 24: 5.

Jer. 15: 10.
2 Chron. 36.
16.
2 Reg. 2: 23.
2 Sam. 16f
7. 8.
Ez. 33: 31.
32.

Ize Työlliseen ulconaiseen wainomiseen ja wää: ja Edis. ryteen/ jolla mailma Jumalan Lähetyrille ja Lapsille Hänen erinomaisen wihaisen sisuns osotta ja ilmoitta, niincuin sortamisella caikesa tilas josa heidän pidäis edes auttaman heitä, ulosajamisella coco maan paicoista, fangiurella, lyömisellä, hyliämisellä heidän seurastans, ja monella muulla tawalla. Meidän Ewangeliumisam on Wap. JEsus ainoastans cari sencalaisen työllisen Wainomisen muotoa nimittänyt; Nimittäin sijsnä Sengellisessä/ Pannan Panemisen/ joca olise corkein Seuracum:

racunnallinen rangaistus Judalaisten seasa, jolla Christuren Opetuslapsen uloslykäntin ja suljättin heidän yhteisistä cocouristans ja osallisudestans, niincuin ne, jotca ei ollet mahdolliset luetta Jumalan Eansan ja Ihmisten sekaan: Sijnä Mailmallisesa taas, oli Tuolema se ylimmäinen rangaistus, jonga JEsus tässä myös nimittä, että he tappawat teidän, ja tosin ei he tehnet sitä ainoastans nykertaisella cuolettamisella, waan sencallaisella cuolettamisen muodolla, joca caikin muodoin oli häpiällinen, pilcallinen ja piijnallinen.

Niincuin nyt tämä wijmeinen työllinen wiha ja wainomisen muoto, endisinä aicoina, ja wielä uden Testamendin gin ajalla on ollut Jumalan Seuracunnasa sangen tarwallinen ja suuresa woinasa, niincuin me näem, Prophetaista, ise Christuresta, ja Hänen Opetuslapsistans, niin myös sitte Kirkon Jäffistä, ja muista Totuden Eunnustaista, Pawin tyranniuden ja Fiucun alla, aiwan suuresa pahoudesta; niin on cuitengin Jumalan suuresta armosta, tällä ulconaisesti rauhallisemmalla, ja jo istutetulla Seuracunnan ajalla, Christillisten Esirwaldain hywain asetusten cautta, meidän aicam melkian vapaa tästä työllisestä wainon muodosta murhamisten ja tappamisten cautta, nimittäin sen oikian Jumalan Seuracunnan sisällä joca on vapaa Pawin wallasta ja juonista. Waan en me sen wuori taida sitä pois kieltä, ettei yhtä hywin meidängin Seuracundaim sisällä mailman wiha ja se ohdackeitten niin runsas caswo, pistä ja haawoita niistä uscollisia Jumalan lapsia nytkin joca aica. Ja, toisest, jos jocu Opettaja eli muu uscowainen sielu, nytkin rupeais sula totuutta puhumaan, ei ainoastans Jumalan Sanan edestuumisessa, waan myös meidän aicaisten corkiain ja alhaisen ihmisten wicain ja pahennusten ilmoittamisessa, siinä mitasa kiiwaudesta, toimesta, rohkeudesta ja laclamattomasta ahkerudesta, cuin Christus ja Apostolit sen teit, cuicas ties, että nytkin se työllinengin waino ulospuhkeais ja todella ilmoittais monen sydämmen wiha ja wastahacoisuden Totuden lapsia vastaan?

Waan sen me wähimmärikin näem ja taidem sanoa, että ne sikiat kiiwat Opettajat ja muut toriset JEsuren Seurajat

rasat vielä nytkin ovat mailman vihan ja vainon alaiset, erins
omaisesti niiden mailmallisten ihmisten sydämen ja silmäin
tickuna, heidän vihaisten ja kylmäin Käytösten maalina, ja
heidän Suuns ja hammastens syöttönä caikis puheis ja sanois,
ja niin caickimaisen mailman sorttamisen ja wäymisen alla. Joka
la moni erinomaisen ilon ja ikänäns cuin coston luule saanens
yli Jumalan lasten, jos heidän jalcaus joscus tapahuis horjahs
taman, ristin alla eli muusa tilasa, joca cans yri nähtävä wai-
non muoto on. Psal. 38: 17. 18. Ja jota suuremmasa mitasa ja
puhtaudesta jocu sen Väivallisen Totuuden ja Jesuren Elä-
män, muodon taitaa muiden silmäin eteen asetta, sitä suuremmasa
mitasa myös mailman viha sytty ja coondu sencallaisten
Jesuren Todistajan ja seurajan päälle; ja vielä erinomaisesti,
cosca sitä sisällistä sydämen muutosta, ja Pyhän Hengen si-
sällistä Waicuturia ja Todisturia sielusa teroitetan, joiden
jälken ihcingin oikian Christityn cuitengin pitä tietämän ja tai-
taman duomita ihestäns ja omasta tilastans, jos hän totisesti
löytä igens sencallaisten auvuallisten waicutusten ja Todistusten,
ja totisen muutoren alla, Hänen Christillisysdesäns.

Waan cuinga moni mailman lapsi, ja sofia sielu Chris-
tittyngin seasa, taincallaistakin Väivan Totuurista otta tilan
ja syyn, sekä sydämen ja Käytösten, että Suun ja pahan
puhen wainolla ja vihalla sortaa ja polkea niitä uscollisia Je-
suren Todistaita ja seuraita, joteca taincallaisia sisällisiä Hengen
Waicuturia ja Todisturia sielusa teroittawat, huutain ja hauc-
kuin heitä Enthusiastereiri ja muiri joteca päälleseisowat Pyhän
Hengen todisturia ja waicuturia ilman sitä ulconaista Jumalan
Sanan Wälicappaletta ja tawallista järjestyssä? Wap. Jesus
sanoo tässä Ewangeliumisa, että Pyhä Hengi on todistawa
hänestä opetuslapsisa: nyt tämä P. Hengen Todistus Chris-
turesta, se tapahui cabdella tawalla, ensin Ulconaisesti Juma-
lan Sanasa, sen ilmoittamisen ja saarnamisen cautta, jolla hän
yligeroitta ihmisten sydämet Jumalan raekaudesta, ja Jesu-
ren Ansson Lunastusen suuresta salaisudesta ja awarudesta, ja
niin edespäin: waan siinä siwusa Pyhä Hengi ike Saanans
cautta sisällisesti waicutta sielusa, nuhtelee sitä, käändä sen toi-

seen tilaan, sytyttä sen oikian Wälkeuden, wälsturen, ja Uscon siinä, ja niin Hänen P. Waicutustens kautta, totisella todisturella ja yllwoittamisella asetta sen käättävän sielun siihen autualliseen Armoon, Uden syndymisen ja ubisturen säätyyn. Ja tämä nyt se on, josta mailman lapset niin paljon pahenevat, ja ottawat syyn wihatarens niitä jotea sencaallaisia asioja puhuwat ja teroittawat, jotea cuitengin owat igesäns lijkumatoim Taiwan Totuus ja Pyhän Hengen totinen Työ ja waicuttaminen sielusa. Ach! mikä suuri auuus se on Christityille, että heillä yri niin wiisi Todistus on sydämmesäns, jonga päälle he turwallisesti taitawat luotta igens, ja sanoa: Minä tiedän / kenengä päälle minä uscon; ja olen luja. Tämä Todistus on Perustus siihen elämään uscoon, caikein hänen Osains, Tiedon, Suostumuren, ja Usealluren cansa, jolla Pyhä Hengi todista meidän sydämmesäm Jumalasta / lutiizee ja wahwistaa meissä Jumalan Sanan ja lupauksen totuuden, on Jumalan Pantti meidän sydämmisäm / ja Todista meidän Hengem cansa / että me olemme Jumalan lapset. Eucas tyhmä siis mahta sen sanoa, että taincaalliset suuret ja totiset työt ja waicuturet sielusa owat tyhiät ajaturet, eli sitä ilmoitettua P. Sanaa vastaan? Jolla wäähäinengän macu on Jumalan Sanasta, ja Jumalan Todista ihmisen käändämisessä pimeydestä wälkeuteen, ja ej ehdollans wielä palwelle yhtä Tundematoinda Jumalata / niin hän pian taitaa nähdä ja käsittä nämät Jumalan Totudet, cosca hän sen P. Sanan cuulemisen eli lukemisen siwusa, rucouresa ja yrikertaisudesa, heittä igens Pyhän Hengen waicuturen alle, josa se Pyhä ja hywä Lohduttaja ej jätä yhtä haluista sielua ilman Todistusta ja wahwistusta hänen sydämmesäns.

2Tim. 1: 12.

1Joh. 5: 6.

7. 9. 10.

Rom. 8: 16.

2 Cor. 1: 21.

22.

Cap. 5: 5.

Eph. 1: 13.

Cap. 4: 30.

Aa. 17: 23.

Entusiastimus.

Waan tästä asiasta olcon Sanalla sanottu: Yri wäärä ja wihattawa oppi, opettaja ja Christitty on se, joca osotta ja wiisa ihmiset pois Jumalan Sanasta, P. Raamatusta ja sen Saarnoista, ja sanoo! Raamatun yhdeyi cuollueri boofstafwiri, iosta ej cukan taida käätyri ja uscoon saatteturilla; waan sitä vastaan wiisa ihmiset turhain unein tygö, odotaman jotan Engelin nähdä ja ilmoitusta, heittä igens maahan odotta-

odottamaan jotain sisällistä liicutusta sydämmeen ilman Jumalan Sanan wälicappaletta, puhuu halvasti Jumalan Sanasta ja Saarnawirasta, seuraa omia luulduja sisälleandamisla, ja niin edespäin. Jota caickia me syhllä wierom ja waroitam niincuin walhetta ja pirun petosta jolla hän tahtoo pimittä ja secoitta Jumalan Sanan totuutta ja waloo, ja walitettawasti on wienyt monda keriwluondoista sielua yhteen igewalittuun Jumalan palwelureen ja moneen muuhun epäuscoiseen harjoitukseen ja wahingolliseen luuloon. Waan sitä wastan taas, se on yri oikia ja puhdas oppi, opettaja ja Ehriskitty, joca wiisa ihmiset ainoastans sen Pyhän Jumalan ilmoitetun Sanan tygö, ja opetta että Pyhä Hengi sen cautta ja cansa waicutta ja todistaa sielussa, ja tosin niin, että ilman sen Pyhän Hengen walaitusta ja waicutusta sielussa, on caicki Jumalan Sanan lukeminen, cuuleminen ja tieto turha, cosca jocu ilman aicoimustacan egiärens igellens siitä parannusta, pramirens sitä cuule lukee ja puhu, ja sillä tiedollans sitte ainoastans muita yrikertaisia ylöncaakoo ja sortaa; ja niin sillä pois eslää caiken Pyhän Hengen waicuturen hänesäns Sanan cautta; niin se cans on se oikia Pyhä Oppi, cosca opetetän sen saman Pyhän Hengen Woitelemisesta, sisälle andamisesta, opeturesta, ylönwalitusturesta, ilmestyrestä sielussa, udesta synnyttämisesta ja muista waicuturista, sen saman Sanans cautta ja cansa; täsä on se asia Jumalan Sanan cansa, niincuin Nuringon cansa: Nuringolla on cari omaisuutta, nimittäin Walo ja Cuumuus; cosca auringon walo pois cato, niin sen cuumuus ja lämmitäminen cans on pois; waan cusa sen walo pysyy, siinä cans on sen lämmitys; niin se on Jumalan Sanan ja Pyhän Hengen cansa, ej Pyhä Hengi waicutta walista eli lämmitä, misän, josa hän ej ole ennen Sanan cautta sydämmeen pääsnyt ja tullut, jonga cautta niin Jumalan Sana joca igesäns on yri eläwä ja woimallinen Siemer, cans sydämmesä tulee eläwäri ja waicutawari aututeen. Näisä totuurista sanoo Lutherus merkillisesti: *Se Leipä Christus ej taida kenelläkän olla / izetäns / eikä studeeramisen ja lukemisen / eli cuulemisen / kysilemisten ja egi misten cautta. Sillä Christusta andaman tuta owat caicki kirjat aiwan wähän / caicki Opettajat wähän / caic*

Smalcald.
Art. 6. f.
147. b.
Form. Con.
f. 265. b.

1 Joh. 2:27.

1 Tom. Al.
f. 92; 2.

Ei Tärki aiwan lyhyt, pyrinäns itse Jhan pitä Hänen meitä ilmoittaman ja andaman. Sillä waicta tosin lukeminen, cuuleminen ja opettaminen Jumalan Sanasta owat ne totiset walicappaleet Christuren tundoon ja osallisuteen, niin cuitengin jos ihmisen suruttomudefans ilman pargymuren aicomusta sitä cuulee, tufee eli oppij, ja ej anna Jumalan waicutta sitä wikia-
 ta waloa sielusa, niin se caicki on turha, ja cuoleman haju cuo-
 lemari, jonga tähden me siis syystä meidän Wirsikirjoisam ja
 mualla aina rucoilem Pyhän Hengen sisällistä Wlöswalustusta ja
 Waicutusta meidän köyhäsä sielusam Hänen Sanans cautta.
 Joca siis taincallaista oppia, opettajata ja Christittyä wihaa,
 wainoo ja forttaa, käptörillä, häwäistys, Puheilla, eli Toilla,
 sen tähden että hän sencallaista nyt edellänimitettyjä Pyhän Hen-
 gen Todisturia ja waicuturia sielusa, teroitta ja waati, hän
 wastansanomattomasti tulee ja jo macaa saman huomion alla cuin
 ne paatunet Phariseuret ja kirjanoppinet, joiden wihasta ja so-
 kiasia kiiwaudesta Jesus täsä Ewangeliumis puhuu; joiden wi-
 han ja wainon lopun me myös tiedäm, että he sen cautta teit
 igens mahdottomiri Jumalan Waldacundaan, ja wedit caicki
 ruumilliset hengelliset ja ijancaikiset rangaisuxet, heidän ja hei-
 dän lastans päälle josa kirouyefa heidän jälken tulewaisens wie-
 lä nytkin macawat, wihawat tietämättömydefans sitä oikiata
 Walkeutta ja Totuutta, ja arwomilla silmillä riendäwät cada-
 tustans cohden.

Nyt, siis, Rackat Sielut, mitä me taas täällä erällä
 cuullet olem, on yri asia, joca meille on sitä tarpellisemi hmi-
 märtä, cöscä tämä hirmuinen leicki ja wihollisuus wielä nyt tä-
 näkin päiwänä mailmalda Jesusen Opetustasja ja totisia seu-
 raita wakan harjoitetan, itse Jumalangin Seuracunnan ja buo-
 nen sisällä, erinomaisesti täällä wijineisellä mailman ehtolla / cusa
 se totinen ja mailman poisfieläwä meno on coconans pois sam-
 munut, ja yri kiihdäwä lihan jälken caunis ja ulco cullattu Christil-
 lisyys on wallan saanut, ja Christityt owat niin corkialda andanet
 igellens kelwata niiden ulcolaitten wäärä uscoisten ja uutta elämän
 tapaa racastawaisen ihmisten hecumallisen, pramillisen ja corian
 elämän muodon, joca ej tule yhteen Jesusen ja Hänen Opetustas-
 tens

tens halwan, nöyrän, totisen ja yriwacaisen elämän cansa, ja wastan sanomattomasti wetää sen liehacoikewan lihan, mailman iloisesa nautikemisessa ja seuramisessa ikeens tydyttämään ja syöttämään; josta erincallaissudesta siis, niiden Totisten mailman pois kieltäjäin ja Jesuren seurajain, ja mailman callaisten ihmisten wälillä, ei taida toisin kuin tulla ja olla yri alinomainen wastahacoisuus, wiha, ja sorttaminen sitä wähebbätä ja heicombata pyhäin joukkoa wastan, jonga sen tähden pitä oleman sen yläpiän mailman porrasna ja kynnyksenä, jonga yhi caicki hyppäwät ja polkewat, sekä sinä yheisesä mailman elämässä, että sinä erinomaisesa cansa käymisessä huonecunnissa ikecuittengin asujain ja talo, wäen kessellä.

Oypicam siis näistä nyt! Ensin / waroitaman ikem todella siitä, etten me tee ikem tässä astassa mailman caltaiseri, emmekä pane ikeem wieroman, wihaman, ylöncahoman ja wainoman niistä totisia Jesuren Todistaita, Opetuslapsia ja seuraita, sillä totisesti Jesus ylös otta sen caiken igellens tehdysi, ja me sillä coffemme Hänen silmäterääns, josta coston liekki ja wihan tuli ulosleimahta ja culutta Hänen ja Hänen ja senittens wiholliset.

Mat. 25: 45.
Luc. 10: 16.
Zach. 2: 8.
Apoc. 1: 14.

Toiseri / Oypicam tässä myös, ymmärtämän ja muistaman se, että jos me tiedäm ikem olewan totiset Christit ja Jesuren opin ja Elämän seurajat, niin olcam cans wikit siitä / että me olemma mailman wihan alaiset ja mailman heitor: sillä joca yhtä totisesti jumalista elämätä ja wacuutta edesäns pitä, ja niin ei tee mielestääns mitän kettään wastan, niin hän pettä igens, jos hän ajattele sen, että silloin joca ihminen racasta händä, sillä se sama Hänen waca ja pyhä elämäns jo tuotta hänelle mailman wihan ja kärsimisen, jonga tähden Wap. Jesus myös ei ilman syitä pane yhteen näitä osia ja seura cumpaneita: joca Hänen Opetuslapsens tahtoo olla / potskieltäköns igens / ja ottacon Ris-tins päällens. Jota asiaa meidän siis ei pida oudoxuman, waan se jo edeldäpäin tietämän, josta myös ike kärsiminen sitte tulee sitä kerwiämmäri, niincuin Wap. Jesus tässä myös O-

Mat. 16: 24.
1 Pet. 4: 12.

H h h h h h

petus

petuslapsillens mailman wihan jo edeldäpäin tygöfanoi, ettei
 Joh. 16: 1. he sitte enämbi olis sittä pahendunet cosca se tuli heidän
 päällens.

Colmanneri / Oppicam tästä cans se, etten me meis
 dan Kärsimisem alla / poisheitä coco Todistusta Jesu
 resta / Totuden tunnustusta ja Hänen seuramistans / sen
 tähden / että me mailman wihan wälttäisim / joita me sit
 te mailman jälken rupeisim igem sowittaman. Eji suingan, sillä
 sen Piru kyllä tahtoo ja sitä ekij, ja ahkeroihee cans mailman
 wihan ja sen kärsimisen cautta suurutta meitä pois Jesuren
 tunnusturesta ja seuramisesta. Ja cosca hän sen aicari saapi,
 niin hän on caieki woittanut. Waan en me woita sillä tawal
 la virua ja sen morsienda mailmaa Hänen wihoinens, mutta
 wastanseisomisella ja sillä että me sitä enämmän hywää teemme,
 Totuutta tunnustamme ja Jesusta seuramme. Sentähden
 Heb. 10: 15. sijs ältät poisheitääd teidän uscallustan / jolla suuri pal
 36. can maro on; sillä Kärsimys on teille tarpellinen / reh
 väenne Jumalan tahtoa / että te lupauyen saisitta. Jo
 v. 39. sa Pawali igestäns todistaa, mutta en me ole ne / jotca meis
 täni cadotureyem wältämme / waan jotca uscomme / sie
 lun tallelle pitämiseen. Ja niin se seisoo tästä: Suunda roh
 Efa. 58: 1. tiasti / älä säästä, corota änes niinuin Basuna / ja ilmoita
 2 Tim. 4: 2. minun Cansalleni heidän yligetäymisens. Ja niin, Saar
 3. na / ja pidä päälle / sekä hywällä että sopimattomalla as
 jalla / etc. Ja Sunnusta Jesusta alinoma Opisa ja elämä
 sä, kuin Hänen uscollinen Todistajans ja seurajans. Ach! et
 tä meidän aicaisem Christityt joca säädytä enimmäldä dsalda, o
 wat ehdollans pannot igens sowittaman heitäns sen jälken, kuin
 ga he mailman wihat wälttäisit, ja caikille kelpaisit, niin että
 he sen syyn tähden Totuutta säästävät, owat mykät coirat,
 sowittawat igens mailman mieliri puheisa ja käytörysä, niin et
 tä tuffin löytyykän enämbi niistä Opetaita ja Christityitä, joista
 me taidaisim todella sanoa: että se ja se kärsi Totuden tun
 nusturen ja Jumalifudens tähden; jolla niin sefin callis sen
 totisen Christillisyden mercki ja todistus on jo poiscaadonnut, ja
 enimmitten caieki rauhallisuden nimen alla owat sowittanet it
 zens

gens yhden ikeen ja wäärysten siteen alle, ollayens sen caut-
ta wapaana mailman rauhattomuudesta, ja elää mailman muo-
den jälken yhdesä synnillisestä ja suruttomasta rauhasa wiholli-
sen wallan alla, joca viimein ainakin puuttu yhteen ijancaicki-
seen kärsimiseen ja hätään helwetistä.

Ja waikka tosin niiden totisten Christittyin welwollisuus
ja tarckaus waati sen, ettei heidän pidä ehdollans ja mieli suo-
sin mailmaa yllättämän ja sen wihaa wetämän päällens, jon-
gun ajattoman ja tyhmän eli ymmärtämättömän cowuden ja
totuden edespistämisen kautta, joca on Jesuren Racasta ja rau-
hallista luondoa wastan, ja cans taitaa tehdä coco Totuden ja
Jesuren tunnusturen ja seuramisen mailman pilcan ja naurun
alaisyxi, cosca se ej paremmalla toimella, wijsaudella, yliwoit-
tamisella ja rauhan eli rackauden merkillä tule edestuuoduri, sen
jälken cuin Jesuren Oypi ja Elämä muutoin on ihesäns Py-
hä, totinen, tasainen, racas, rauhallinen ja sydammet yliwoitta-
wa ja sitowa, waikka, sanon mindä, nyt caickein Christittyin tulee
näin tehdä, ja rackautta ja rauhaa caikisa harjoitta, niin ej sen
wuori sijtä se seuraa, että meidän pitäis jongun rauhattomuuden
ja wihan pelwon tähden poispitämän igem Totuden tunnustu-
resta ja Jesuren seuramisen kirjwaudesta, paljo wähemmin se pois-
pieldämän ja mailman lihallisen muodon jälken igem sorwitta-
man, ehkä muutoin muutamisa tiloisa totuus taitan waiketa
ja ylös lyfättä wisixi ajayi, cosca parempi tila tulee sitä hyödyt-
lisemmästi edestuuoda, waan ej coscan poiskielttää eli walheri
muutettaa. Josa niin ej se myös ole Jesuren ja Hänen las-
rens siwiätä ja rauhallista hengee wastan, jos he toisnans to-
tuden sanowat sitä pahaa ja yripindaista mailmaa wastan co-
wemmallakin kirjwaudella ja puhen parrella, niincuin Jesus, jo-
ea caicki taissi ilman synnin käytoyettä tehdä, toisnans teki Pha-
riseurille, cukuin heitä kyhfärmeiri ja muuri, niin myös Pietä-
rille cosca hän nuhtelemisella tahdoi pois estä Jesuren Lunas-
turen Työtä ja Kärsimistä/ josta Jesus nin kirjwastui, että
hän sanoi: Mene pois minun tyköni Satan sinä olet
minulle pahennurexi/ ja Jumalan Suuren Neuron estämise-
xi ihmisten autudesta, joca on ike Satanan työ ja toimitus.

H h h h h h 2

Uch!

Gal. 6:26

Mat. 10:33.

Mat. 26:63.

Cap. 27:14.

Marc. 15:5.

Mat. 23:33.

Mat. 16:22.

23.

Ach! Jumala andacon siis kaikille uscollisille lapsillens täsä yhsden wiisan ja tarkan mielen, että kaikisa tilois niin rohkiasti ilman mailman wihan pelwota tunnustaa händä opisa ja elämäsä, cuin Hänen cumians ja totudens sen waati ja ansaikee!

Wielä Meljänneri/ meidän tästä pitä se muistaman: että niincuin kaikkein Christittyin suuri welwollisuus on se, että he suuren Kijwauden cansa, estäwät ja wiharwat caickia wäärinläyttämistä Christuxen Opisa ja elämäsä, joca Kijwaus myös oli olewanans perustus ja syv Pharisexsten wihaan ja wainoon JEsusta ja Hänen Opetuslapsians wastan; niin meidän täsä pitä oppiman eroittamaan tarcasti, mikä on se oikia Jumalan Kijwaus, ja se sofia lihallinen kijwaus? Mikä kijwaus tulee ulos siitä totisesta Jumalan tunnosta, ja mikä taas tietämättömydestä? JEsus sanoo Ewangeliumis, että Pharisexyet olit kijwat paneman pannaan ja tappamaan Opetuslapsia, sentähden, ettei he tundewet Isää eikä Händä. He tosin Historiallisesti tunsit ja tunnustit Jumalan Jumalari, ja Mesiaaren cans tulewan mailmaan; waan ei he cuitengan Jumalaa tundenet sillä totisella ylösvalaistulla ja eläwällä tunnolla ja walolla, eikä myös JEsusta mailman Lunastajari ja Jumalan Pojari. Sentähden siis on sangen tarpellinen, juuresta tietä se eroitus, joca on sen Eläwän ja Autuayteke wäisen Tunnon ja Tiedon välillä, josa ei enämbi ole sofeutta, waicka siinäkin heikeus meidän puoleldam on, ja sen Historiallisen Tiedon ja Opin välillä, josa wielä sofeus wallike ja wiewi ne lihalliset Oppinet wäärään kijwauteen ja wihaan niitä Jumalasia wastan. Lyhyeldä sanottu; Lusin, ne molemmat, sekä se Historiallinen bookstafwin Tieto ja oppi, niistä hengellisistä asioista, että se Eläwä Tundo ja Oppi, tulewat yhteen 1:0 siinä, että ne molemmat alcuns saawat Jumalan P. Sanasta, joca yrinäns on juuri kaikkeen hengelliseen tietoon ja oppiin. 2:0 Tulewat ne yhteen siinä, että caicki ne asiat cuin ne molemmat tundewat, owat totiset ja taiwallinen totuus, niinmuodoiin cuin ne Jumalan Sanasta oikein ulosotetut owat ja sen cans yhteen sopiawat, waicka jumalattomain Tundo muutoin Raamatus ei canna sen oikian Tunnon ja Totuden nimee, niinmuodoiin cuin se pysändyyn tyhjiään tunnustuxeen, ja

I Joh. 3: 6.

I Joh. 4: 8.

20.

ja ei ulotu heidän tykönsä ike työhön ja toimitukseen sen tu-
 tun Jesuren uskonaisesa käsittämisesä ja seuramisesa, josa pää-
 lecaannosa myös ne Oppinet Phariseuret Jesurelta caiken
 heidän tietons cans usiasti cuhutan sokeiri. Vielä 3:0 ne cans
 siinä yhten tulewat, että nijsä molemmisa löyty ilman Tiedot-
 ta / myös Suostuminen ja Usallus / jolla ne molemmin suos-
 tuwat Jumalan Sanaan, ja Usaldawat Jumalan Armoon ja
 Jesuren Usioon, waicka cuitengin coconans erinäisellä wois-
 malla ja uloskäymisellä.

Mat. 15: 14.

Jongatahden sijs sen Historiallisen, ja Elävän Sun-
 non suuri eroitus seisoo näisä : 1:0 Se Historiallinen boofstat-
 win Tundo ja Tieto pysähdy tyhiään Historian tietoon Raas-
 matusta, josa Pyhän Hengen woide ja waicutus on estetty ca-
 tumattomuden cautta, ettei siitä Tiedosta ole cafwanut sitä elä-
 wätä useoo; eifä rackautta eli Jesuren Seuramista, joca nijsä
 muodon cuin Pyhän Hengen waicutus siinä on poisestetty, ca-
 watta ainoastans yhden warjo : uscon ja cuolleen uscon, josa ei
 ole yhtän elämätä Jesuresta, eifä eläwätä hedelmätä ; waan
 se Eläwä Tundo tulee Pyhän Hengen woitelemisesta ja waicutu-
 resta, josta ulostulee yri taiwallinen walo sielusa, joca näke ja
 maistaa Jumalan armon, rackauden ja hywyden, wastarotta sen,
 ja waicutta sen elävän Jesuren käsittämisen Usolla, ja muuttu
 coconans Jesuren elämäri ihmisesä ; 2:0 ja nijsä cuin se Histo-
 riallinen Tieto enimmitten saadan nimmärroyen ja järjen harjoit-
 tuxen ja käsittören cautta nijsä ylöskirjoitetuista asioista, waic-
 ka cuitengin Pyhä Hengi myös siinä teke työtäns ja edestars-
 joa Hänen waloans, jota ne liballiset lukiat ei wastanota ; ja
 sentähden pyshwät cans pimeydesä. 1 Joh. 1: 5. 6. 7. Cap. 2: 9.
 Nijsä sitä wastan se eläwä Tundo on yri Taiman Walkeus ja
 Pyhäldä Hengeldä waicutettu walo ja tundo sielusa, joca ei
 puutu tyhiään tietoon, waan on cafwawa ja hedelmällinen sen
 tutun Jesuren totisesä nautikemisesa ja seuramisesa, josa catur-
 wainen Kucous aina on harjoituxesa ja cafwatta Istitä lasta.
 Josta sitte seuraa se Toinen eroitus : että se Historiallinen boof-
 stafwin Tieto löyty nijsä caturattomaingin ja jumalattomain
 tykönä, jotca Pyhän Hengen poisajamisen cautta yhtä hywin

Luth. praef.
 in Epist. ad
 Rom.

1 Cor. 2: 12.

1 Joh. 2: 20.

27.

2 Cor. 4: 6.

Eph. 1: 17.

18.

Col. 1: 9.

Act. 16: 14.

H h h h h h 3

pimey.

pimeydesä macawat ja pimeyden töitä tekewät ; waan se Eläwä Tundo ainoastans niillä käändyneillä Jumalan lapsilla, jotka Pyhän Hengen waicutuset todella ovat waстанottanet, ja niistä opeteturi tullet, joca tundo ja Wiisauus ei tule siihen häyyn sieluun. Josta sitte seuraa 3:0 että se Historiallinen Tieto ei taida muuttaa ihmisen mieltä ja syhdändä sisällisesti, waan pysändy siihen ulconaiseen menoon ja ulcocullaisuteen, eli lain orjuteen ; waan se Eläwä Tundo muutta ihmisen sisäldä ja uleoa Jesuren muotoiseri, ja on aina hedelmällinen, sen osallisuuden woimalla joca on Jesuren ja sen ylöswalaistun sielun wälillä, niin että hän caswaa ja pysyy siinä opetures cuin hän on Hengen woitehesta saanut, ja waelda siinä walosa opin ja elämän puolesta uscollisesti. Jonga päälle cans seuraa wijmein, että se Historiallinen Tieto ei saata ihmistä autuuteen enämmän cuin piruacan jolla cans se suuri Historian tieto on ; waan se Eläwä Tundo waicutta uscon / uden elämän ja autuden, ja on cans aina waicuttawa lähimmäisengin, ja wääräuscoisten hywäri, ylösrakennuxeri, caickia wihakin ja wainoja waстан. Sillä Historiallisella Tiedolla on Kijwauus sillä muodolla, että se wihaa ja wainoo caickia jotea sitä waстан ikens asettawat ; waan se Eläwä Tundo ei kijwastu lihällisesta wihasta, waan cansakärswällisydestä ja parannuxen halusta, ja on aina mailman wihan alainen, ja käršij mielelläns sitä. Niin että siis tästä wielä wijmeiseri, on Jesuren Todistajain ja seurajain welwollisuus se, ettei he mailman wihan ja sofian kijwauden alla pyyda merraa pahaa pahalla, waan hywällä ja caikella wedättämisellä, muutojn me turmelisim coco asiam, ja tulisim yliwoiteturi silldä jonga meidän pidäis ja taidamme yliwoitta käršimisen ja hywyden cautta.

Lohdutusta ei puutu tästä niildä totisilda Jesuren Todistailda ja seurailda mailman wihan alla, sillä he ovat heidän Pääns Jesuren yhteydesä, ja Hänen Käršimisens osallisudessa, joca cans on käršinyt ja wihattu ollut mailmalda, ja wielä nytkin heisä wihatan, ja on cans yliwoittanut caicki, ja wielä myös heisä woitta ; joca wihä niin on yri Todistus heille, ettei he ole mailmasta, waan Jesuren callaiset käršimisefäkin, joita

Sap. 1: 4.
Joh 14: 17.
Eyr. 34: 14.

1 Joh. 1: 7.
1 Joh. 2: 27.
Joh. 15: 4-5.

Jac. 2: 20.

24.

El. 53: 11.
Joh. 17: 3.
Phil. 3: 8.

Rom. 12: 7.
Mat. 5: 44.

ta sentähden JESUS sitä enämmän racastaa, ylöspitää ja woitolans cruunaa; tämä mailman wiha teke cans mailman poisikielämisen heille sitä ferwiämmäxi ja haluifemmäxi, cosea mailma ikeekin heitä sillä tarwalla poishylkä, ja niincuin Cable coira peljättä lapset äitins syljin ja turwiin. Totifesti, on se suuri cunnia, että kärkeä pilkkaa ja häwäistystä Totuden ja hywydens tähden, niincuin se on toissalda suuri häpiä kärkeä pahudens tähden. Ja jos Pyhän Hengen Todistusen tundo heidän autuallifesta tilastans mailman wihan alla, toisians on salattu heildä, niin silloin heidän pitä coetteleman ikens hedelmistä, cusa uscon hedelmät löytyvät, siinä cans on Usco, cusa Usco on, siinä on JESUS, ja woitto ja autuus. Antuat siis oletta te/ cōsta ihmiset wihawat teitä, ja eroittawat teidän / ja pilkawat teitä / ja hyljät wät teidän nimen / niincuin kelwottaman / ihmisen Pojan tähden / iloitat siinä päiwänä ja riemuit / cat / sillä cago: teidän palcan on suuri Taiwais. Amen!

Cago Ryntä tilän päiwä.

Luc. 6: 22.
23.

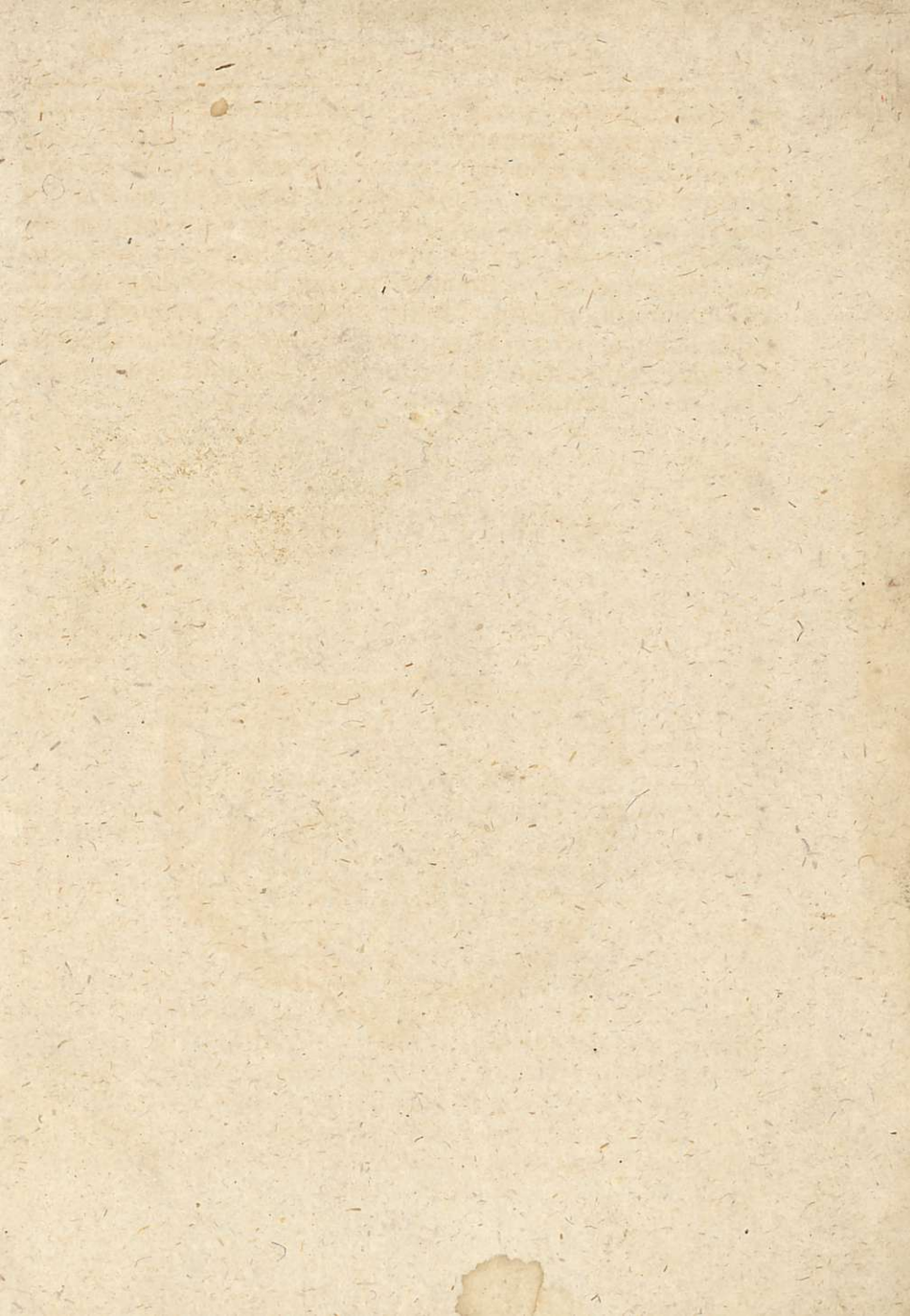
HERA JESU Christe / Sinä ijancaikinen Jumalan Poika / joca Isädas mailmaan, sen autudexi / lähetetty olet, waan sildä cuitengin niin suuresti wihattu ja cuolemaan asti wainottu olt. Ole kijetty caiten sinun ulosseisotun kärkeimis / sen cautta osotetun racaudes / ja sen yli tehdyn woittos edestä. Ja niincuin Sinä myds meidän sinun kärkeimis osallisuteen cugunut olet; niin anna meille armoo / että me sencallaiselle mahdollifesti waellaifim / ja tee meitä sinun Henges cautta enämmän ja enämmän sinun opetuslapsiyes / joisa mailma aina taitaa nähdä ja löytää sitä / joca hänellä on tapa wihata. Wahwista meidän sydämmem sencallaista wihaa wastan / ettei se meille oudoxi tulis / ja etten me palenis sen edestä, paljo wähemmin mailman mieliyi ja sen wihan wälctä miseri / tacaperin jättäis sinun ja sinun totudes tunnustusta ja sinun seuramistas. Anna ja opeta meidän olemann tarcat caitisa / etten me ehdollam ja ajattomudellam ylytätis mailmaa päällem / waan cuitengin rohkeudella aina sinun totuuttas puhuifim ja siinä waellaifim, ja turwallifella sangarin uscolla mailman wihan ylöncazoifim / ja

Rucous.

ja siitä sitä hartammaksi sinua tunnustamaan ja palvelemaan
 tulisin / jota vähemmin maailma sitä lärsiä tahtoo. An-
 na meille myös armoo, että aina hywällä ja toimella cohe-
 data mailman wihat ilman coston pyynnötä, ja älä sen
 kautta pane meidän päällem rascambata cuorma kuin me
 taidamme lärsiä ja läyttä sinun cunniapes ja meidän pois-
 wieroittamissem mailmasta / ja anna meidän sinun Voit-
 tos woimasa / uscolla, lärsiwällisydellä / ja pysywäisydellä
 taicki ylize woitta, sixi enim me yli caiken wihau corgote-
 tut / ijaneatckista Voitton wirttä sinulle saamme
 weisata. Amen / **HERA JESU,**
AMEN!

Ensimmäisen Osan loppu.

Rv. Saarna
Wegelius.

11. VI. 24.

kp 12

